

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ
ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

ΕΞΑΕΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 2010-2015

Συντάκτες έκδοσης:

Αργύριος Μπόγλης, Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Δήμος Αναστόπουλος, Άννα Κανελίδου, Αγνή Αναστασιάδη,
Κατερίνα Πανταζή, Διαμαντής Αρβανίτης

Επιμέλεια έκδοσης:

Αργύριος Μπόγλης, Συντονιστής Έργου Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.

Εγκρίθηκε: με την υπ' αριθμ. 1.7/2016 απόφαση του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης

Άστρος, Ιανουάριος 2016

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013»
«Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνας & υγροτόπου Μουστόου»

Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΤΠΑ

ΕΠΠΕΡΑΑ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

«Κάνουμε τις πράξεις, ζούμε το αποτέλεσμα»

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η έκθεση αυτή χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» και ειδικότερα του έργου «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα-Υγροτόπου Μουστού». Εκδόθηκε στην ελληνική γλώσσα από το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, ο οποίος ιδρύθηκε με τον Ν. 2742/1999, όπως συμπληρώθηκε με τον Ν. 3044/2002.

Η πλήρης αναφορά της παρούσας εργασίας είναι: Αργύριος Μπόγλης, Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Δήμος Αναστόπουλος, Άννα Κανελίδου, Αγνή Αναστασιάδη, Κατερίνα Πανταζή, Διαμαντής Αρβανίτης (Συντάκτες έκδοσης). Εξαετής Έκθεση αναφοράς υλοποίησης του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. και αξιολόγηση εφαρμογής των όρων προστασίας της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού (Περίοδος αναφοράς 2010-2015).

- Επιτρέπεται η ολική ή μερική αναδημοσίευση κειμένων και χαρτών, μόνο μετά από έγγραφη άδεια του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

[Εισαγωγή](#)

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1](#)

Η Περιοχή Αρμοδιότητας

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2](#)

Οργανωτική Δομή Φορέα Διαχείρισης

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3](#)

Δράσεις ΕΠΠΕΡΑΑ

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4](#)

Παρακολούθηση

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5](#)

Ενημέρωση-Ευαισθητοποίηση

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6](#)

Φύλαξη

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7](#)

Παρακολούθηση εφαρμογής των όρων προστασίας

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8](#)

Γραφείο Διοικητικών Υπηρεσιών

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9](#)

Γραφείο Οικονομικών Υπηρεσιών

Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την εξαετή έκθεση που συντάσσει ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνας και υγροτόπου Μουστού με σκοπό την αποτύπωση της υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των δράσεων που υλοποιεί στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», καθώς και την αξιολόγηση των όρων προστασίας της προστατευόμενης περιοχής για την περίοδο 2010-2015.

Αρχικά, παρατίθενται ορισμένα γενικά στοιχεία της περιοχής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης αλλά και του νομοθετικού πλαισίου που την διέπει.

Ακολούθως, αποτυπώνεται η οργανωτική δομή του Φορέα (μέλη Δ.Σ., προσωπικό) και γίνεται μια σύντομη αναφορά στις αρμοδιότητες του, τόσο σύμφωνα με το Ν. 2742/1999, όσο και με την Κ.Υ.Α. 33999/2010 και τροποποίηση αυτής (δυνάμει των ΦΕΚ 160/ΑΑΠΘ/16-6-2011 και ΦΕΚ 226/ΑΑΠ/15-4-2013).

Εν συνεχεία, γίνεται εκτενής αναφορά στις δράσεις που περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο από το Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. τεχνικό δελτίο, ανά υποέργο καθώς και ο βαθμός υλοποίησης του κάθε ένα από την ένταξη της Πράξης έως 31/12/2015.

Τέλος, αναλύονται οι δράσεις που έχουν υλοποιηθεί σε αυτό το χρονικό πλαίσιο από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης, στο πλαίσιο του ΥΠΟΕΡΓΟΥ 1 «Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας» (έργο αυτεπιστασίας).

Κεφάλαιο 1

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού ιδρύθηκε με τους Νόμους 2742/1999 (ΦΕΚ 207Α/7-10-1999) και 3044/2002 (ΦΕΚ 197Α/27-08-2002), με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Η συγκρότηση του παρόντος Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης προκύπτει από τις υπ' αριθμ. Υ.Α. 26432/2013 (ΦΕΚ 185/ΥΟΔΔ/25.4.2013) & 44469/24.9.2014 (ΦΕΚ 621/ΥΟΔΔ/9.10.2014), όπως ισχύει.

Ο Φορέας διοικείται από 11μελές Δ.Σ. που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.Κ.Α. και αποτελείται από εκπροσώπους υπουργείων, της αυτοδιοίκησης, τοπικών φορέων και περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Στην περιοχή του Πάρνωνα υπάρχουν περισσότεροι από 20 τύποι οικοτόπων. Μερικοί από αυτούς είναι μοναδικοί ή ιδιαίτερα αξιόλογοι για τον ελλαδικό και τον ευρωπαϊκό χώρο, όπως είναι οι εκτεταμένες δασικές εκτάσεις με μαύρη πεύκη, τα δάση με δενδρόκεδρο στη Μονή Μαλεβής, οι καστανέωνες στην Καστάνιτσα, η λιμνοθάλασσα Μουστού νότια του Άστρους, η χαράδρα του Δαφνώνα κ.ά.

Οι σημαντικότερες περιοχές στον Πάρνωνα είναι οι α) υγροτοπικές ζώνες και οι εκτάσεις με δενδρόκεδρους (πυκνές συστάδες και θαμνολιβαδικές εκτάσεις) β) εκτάσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως σημαντικές για την χλωρίδα, οι οποίες είναι αποκλειστικά θαμνολιβαδικές εκτάσεις και γ) οι κορυφές του όρους Πάρνωνα οι οποίες εκτός από θαμνολιβαδικές εκτάσεις περιλαμβάνουν και χορτολιβαδικές εκτάσεις σε ένα μικρό οροπέδιο.

Ο Υγρότοπος Μουστού περιλαμβάνει τους επιμέρους υγροτόπους που παλαιότερα συνδέονταν μεταξύ τους:

- Λιμνοθάλασσα Μουστού
- Χερονήσι (παλιά κοίτη του Βρασιάτη κοντά στον ομώνυμο λόφο)
- Έλος των Κάτω Βερβένων, βόρεια του Παραλίου Άστρους

Και οι τρεις υγρότοποι έχουν σχηματιστεί από την δράση των ποταμών Τάνου και Βρασιάτη και από υπόγεια νερά (καρστικές πηγές). Οι ποταμοί φέρνουν πολλά φερτά, λόγω των μεγάλων κλίσεων των ανατολικών πλαγιών του Πάρνωνα. Τα φερτά δημιούργησαν δέλτα με τις αποθέσεις τους από τα οποία απέμειναν οι σημερινοί υγρότοποι. Η λιμνοθάλασσα του Μουστού δέχεται γλυκά νερά από πηγή και θαλασσινό νερό από το κανάλι. Στην περιοχή φωλιάζουν ορισμένα προστατευόμενα είδη υδρόβιων και στρουθιόμορφων πουλιών αλλά η περιοχή είναι σημαντική κυρίως για την διαχείριση και τη μετανάστευση. Η περιοχή είναι επίσης σημαντική για την βίδα, ένα είδος προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση που φαίνεται να αποτελεί έναν (πιθανόν απομονωμένο) βιώσιμο πληθυσμό. Επίσης στην περιοχή του Μουστού και στις γύρω ρεματιές εντοπίζεται το τσακάλι, οικολογικά σημαντικότερο είδος το οποίο αρχίζει να εμφανίζει συρρίκνωση σε περιοχές της Ελλάδας και τον ευρωπαϊκό χώρο γενικότερα.

Ο δρυπώδης άρκευθος (*Juniperus drupacea*) είναι ένα ασιατικό είδος με μοναδική περιοχή εξάπλωσης στην Ευρώπη τις βόρειες πλαγιές του Πάρνωνα. Λόγω της μοναδικότητάς του προστατεύεται σε όλες τις περιοχές εξάπλωσής του.

Στις σημαντικές ζώνες περιλαμβάνονται επίσης και εκτάσεις με ορθοπλαγιές και πλαγιές με πολύ μικρή δενδρώδη ή θαμνώδη κάλυψη, όπως είναι αυτές στην χαράδρα της Έλυνας. Οι εκτάσεις αυτές είναι πολύ σημαντικές καθώς περιλαμβάνουν τέσσερα στενά ενδημικά είδη της χλωρίδας, που απαντούν μόνο σ' αυτήν την περιοχή, και πολλά είδη σπάνιων χασμόφυτων και σημαντικά είδη αρπακτικών πουλιών.

Σημαντικό στοιχείο της προστατευόμενης περιοχής είναι η σπάνια και στενά ενδημική χλωρίδα της, η οποία σε συνδυασμό με την ποικιλία των ιδιαίτερων τύπων οικοτόπων και την μεγάλη ζωική ποικιλότητα της περιοχής αποτελούν βιοτικές παραμέτρους σε ένα μοναδικής ομορφιάς αβιοτικό περιβάλλον που πρέπει να διατηρηθεί και να προστατευτεί από τον Φορέα Διαχείρισης.

Περιοχές NATURA 2000

Η προστατευόμενη περιοχή καταλαμβάνει έκταση 1.140.892 στρεμμάτων και περιλαμβάνει πέντε περιοχές που έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο «NATURA 2000». (ΕΖΔ: Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, ΖΕΠ: Ζώνες Ειδικής Προστασίας Ορνιθοπανίδας):

- ΕΖΔ - Λιμνοθάλασσα Μουστού (κωδικός: GR 2520003)
- ΕΖΔ - Μονή Ελώνης και Χαράδρα Λεωνιδίου (κωδικός: GR 2520005)
- ΕΖΔ - Κορυφές όρους Πάρνωννα και περιοχή Μονής Μαλεβής (κωδικός: GR 2520006)
- ΕΖΔ - Όρη Γιδοβούνι, Χιονοβούνι, Γαϊδουροβούνι, Κορακιά, Καλογεροβούνι, Κουλοχέρα & Περιοχή Μονεμβάσιας (κωδικός: GR 2540001)
- ΖΕΠ - Όρη Ανατολικής Λακωνίας (κωδικός: GR 2540007)

Επιπλέον, εντός της προστατευόμενης περιοχής περιλαμβάνεται και μία Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠΕ) της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

- ΣΠΠΕ - Όρη Ανατολικής Λακωνίας (κωδικός: GR 123)

Οι περιοχές Natura 2000 που συμπεριλαμβάνονται στα όρια του Φορέα Διαχείρισης καταλαμβάνουν έκταση 596.034 στρέμματα.

Ζωνοποίηση Προστατευόμενης Περιοχής

Η προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού θεσμοθετήθηκε το φθινόπωρο του έτους 2010 με την έκδοση της Κ.Υ.Α. 33999/6.09.2010 (Φ.Ε.Κ. 353 Α.Α.Π.Π./6.09.2010) και τροποποίηση αυτής (δυνάμει των ΦΕΚ 160/ΑΑΠΘ/16-6-2011 και ΦΕΚ 226/ΑΑΠ/15-4-2013) και ισχύει βάσει της υπ' αρ. οικ. 81516/968/25.2.2000 απόφασης έγκρισης του Γενικού Διευθυντή Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης όρους Πάρνωννα-υγροτόπου Μουστού και το Νόμο 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011) περί «Διατήρησης της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», με σκοπό την προστασία της περιοχής ως εθνική φυσική κληρονομιά. Σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λεωνιδίου, Σκιρίτιδας και Απόλλωνος του Ν. Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερωνθρών του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωννα-υγροτόπου Μουστού» η προστατευόμενη περιοχή περιλαμβάνει τις εξής ζώνες προστασίας του Ν. 1650/1986:

Α. Περιοχές Απόλυτης προστασίας της Φύσης: εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικοτόποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφούς χλωρίδας ή της άγριας

πανίδας, εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας.

α. Συστάδα Δενδρόκεδρου Μονής Μαλεβής (2.I): πρόκειται για την περιοχή γύρω από τη Μονή Μαλεβής και κυρίως νότια αυτής. Εδώ απαντά ένα από τα πιο αξιόλογα δάση με δενδρόκεδρο, όπου έκταση 740 στρ. σύμφωνα με το Φ.Ε.Κ. 121Δ/1980 έχει κηρυχθεί "Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης".

β. Υγρότοπος Μουστού (2.II): φιλοξενεί πολλά σπάνια, απειλούμενα και προστατευόμενα είδη παρυδάτιων και υδροβίων πουλιών. Επιπλέον, είναι ο σημαντικότερος και ο μόνος αξιόλογος μεγέθους υγρότοπος στην ανατολική Πελοπόννησο και ο πρώτος που συναντούν προς το βορρά τα μεταναστευτικά πουλιά που ακολουθούν τις ανατολικές ακτές της Ελλάδας.

Σε αυτές τις περιοχές επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτήρα περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον.

Β. Περιοχές προστασίας της Φύσης: πρόκειται για εκτάσεις οικολογικής ή βιολογικής σημασίας, στις οποίες προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από δραστηριότητες και επεμβάσεις που είναι δυνατό να μεταβάλλουν ή να αλλοιώσουν τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξη του. Στην προστατευόμενη περιοχή Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού περιλαμβάνονται οι παρακάτω:

α. Δάση Δενδρόκεδρου Πραστού (3.I): Χαρακτηριστική η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, δασικό είδος το οποίο σχηματίζει γύρω από τον Πραστό πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

β. Δάση Δενδρόκεδρου Αγίου Βασιλείου-Πλατανακίου (3.II): Το κύριο χαρακτηριστικό και των δύο αυτών περιοχών είναι η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

γ. Δάση Δενδρόκεδρου Παλαιοχωρίου (3.III): Χαρακτηριστική η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, δασικό είδος το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

δ. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Κορυφών Πάρνωννα (3.IV): Πρόκειται για μια μεγάλη, επιμήκη περιοχή με υψόμετρο άνω των 1.500μ., που περιλαμβάνει την κύρια κορυφογραμμή του Πάρνωννα, από τις κορυφές Μαλαβάζο (1.503 μ.) και Μεγάλη Τούρλα (1.935 μ.) στα βόρεια μέχρι την κορυφή Μαδαρή (1.685 μ.) στα νότια. Περιλαμβάνει σπάνια ενδημική χλωρίδα.

ε. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Μαζιάς-Κοντολινάς (3V): Πρόκειται για μόνιμο Καταφύγιο Άγριας Ζωής με σημαντική πανίδα και χλωρίδα, και ένα φαράγγι ιδιαίτερου κάλλους.

στ. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Αγίου Ιωάννη-Ορεινής Μελιγούς (3V.I): Περιοχή ιδιαίτερα σημαντική για την χλωρίδα.

ζ. Περιοχή Χαράδρας Δαφνώνα και Μονών Ελώνης και Σίντζας (3.VII): Περιοχή με μεγάλη γεωμορφολογική αξία και ιδιαίτερα σημαντική για τη χλωρίδα της. Εδώ φυτρώνουν μερικά πολύ σπάνια είδη φυτών και είναι έντονη η παρουσία ορισμένων βραχύφιλων ειδών πουλιών και αρπακτικών.

η. Υγρότοπος Μουστού (4.1): Περιμετρικά της Περιοχής Απολύτου Προστασίας εκτίνεται η ζώνη Προστασίας του Υγροτόπου Μουστού, περιοχή ύψιστης σημασίας για την διατήρηση του υγροτόπου.

Επιτρέπονται αρκετές υφιστάμενες δραστηριότητες, οι οποίες δεν έχουν αρνητικές επιδράσεις στην προστατευόμενη περιοχή.

Γ. Περιοχές Προστασίας Ρεμάτων: Επιμήκεις περιοχές προστασίας κατά μήκος των ρεμάτων Δαφνώνα, Βρασιάτη και Τάνου και εκατέρωθεν των όχθων τους πλάτους 50 μέτρων.

Δ. Οι υπόλοιπες εκτάσεις εκτός των περιοχών Απόλυτης Προστασίας της Φύσης, των Περιοχών Προστασίας της Φύσης, της ζώνης Προστασίας Μουστού και των περιοχών με εγκεκριμένο σχέδιο πόλης: Πρόκειται για το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής, το οποίο δεν εμπίπτει στην παραπάνω ζωνοποίηση. Περιλαμβάνει οικισμούς ή χωριά με ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον, λόγω της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

Επιτρέπονται σχεδόν όλες οι δραστηριότητες με ορισμένες ελάχιστες προϋποθέσεις.

Καταφύγια Άγριας Ζωής

Εντός της προστατευόμενης περιοχής εντοπίζονται συνολικά επτά (7) Καταφύγια Άγριας Ζωής.

- **Κουφοβούνι - Τσικούλιο** (Βαμβακούς - Καστάνιτσας) (~8.000στρ) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 32027/1630 ΦΕΚ 599/Β/19-4-76
- **Άγ. Γεώργιος ή Κάστρο** (Γερακίου) (~5.000 στρ) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 32027/1630 ΦΕΚ 599/Β/19-4-76
- **Μονή Παλαιοπαναγιάς** (Μελιγούς-Κορακοβουνίου-Άστρους) (~7.000 στρ.) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 162614/1852 ΦΕΚ520/Β/8-5-1979
- **Υγροβιότοπος Μουστού** (Μελιγούς και Κορακοβουνίου Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~5.900στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 563 ΦΕΚ329/Β/12-3-2001 (τροποποίηση και ισχύει)
- **Φονεμένοι-Κούτσουρα** (Αγ. Πέτρου Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~6.500στρ.) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 175778/2799 ΦΕΚ566/Β/13-9-1985
- **Κορομηλιάς - Βασκίνας** (Δήμου Νότιας Κυνουρίας) (~12.100στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 630 ΦΕΚ329/Β/13-3-2001 (τροποποίηση και ισχύει)
- **Φαράγγι Μαζιάς** (Καστάνιτσας και Πραστού Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~16.050στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 629 ΦΕΚ329/Β/14-3-2001

Η διαχείριση των Καταφυγίων Άγριας Ζωής στα όρια της Προστατευόμενης Περιοχής Πάρνωνα – Μουστού πραγματοποιείται σύμφωνα με όσα ορίζονται από τις Διατάξεις του Δασικού Κώδικα όπως ισχύει.

Σύμφωνα με την τροποποίηση των διατάξεων του άρθρου 57 του Ν.Δ. 86/1969 του Δασικού Κώδικα οι δραστηριότητες και οι απαγορεύσεις στα καταφύγια άγριας ζωής είναι οι εξής:

- Απαγορεύεται το κυνήγι κάθε ζώου και η καταστροφή κάθε είδους ζώνης με φυσική βλάστηση, των φυτοφρακτών, ή αμμοληψία, η αποστράγγιση και αποξήρανση ελωδών εκτάσεων, η ρύπανση των υδατικών πόρων και η ένταξη έκτασης καταφυγίου άγριας ζωής σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό.
- Επιτρέπεται η εκτέλεση έργων ή εργασιών και ιδίως αλιευτικά έργα, έργα αναδασμού, τουριστικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις, κατασκηνώσεις, λατομεία μεταλλεία και δρόμοι, αφού προηγουμένως έχει υποβληθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων τύπου Α' και έχει χορηγηθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων.

- Επιτρέπεται η σύλληψη ζώων και η συλλογή φυτών για επιστημονικούς σκοπούς. Η μεταφορά άγριας πανίδας για τον εμπλουτισμό άλλων περιοχών επιτρέπεται και εκτελείται μόνο από τη Δασική Υπηρεσία.
- Καθορίζονται από τη Δασική Υπηρεσία, ειδικά έργα βελτίωσης του βιοτόπου των καταφυγίων άγριας ζωής και έργα ικανοποίησης των οικολογικών τους αναγκών. Επιτρέπεται η τοποθέτηση μπάρας ελέγχου της πρόσβασης σε δασικούς δρόμους που οδηγούν εντός του καταφυγίου, κατά την κρίση του αρμοδίου δασαρχείου. Οι παραβάτες τιμωρούνται με πρόστιμο.

Οριοθέτηση Προστατευόμενης Περιοχής

Η οριοθέτηση της Προστατευόμενης Περιοχής του Πάρνωνα έχει γίνει με τα εξής κριτήρια, τοποθετημένα ιεραρχικά ξεκινώντας από το σημαντικότερο:

- Φυσικό Περιβάλλον (σημαντικοί οικότοποι με βάση την κοινοτική οδηγία 92/43 και το Ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο "Natura 2000").
- Διοικητικό σύστημα (όρια ΟΤΑ Και Συμβουλίων Περιοχής, περιοχές ευθύνης των Δασαρχείων, ΤΟΕΒ και Συνδέσμων ΟΤΑ).
- Τοπογραφία – Υδρολογικό σύστημα (λεκάνες και υπολεκάνες απορροής).
- Σημαντικά αρχαιολογικά – ιστορικά μνημεία.
- Δίκτυο Τεχνικών Υποδομών (επαρχιακοί δρόμοι, προσβάσεις στην περιοχή, υποδομές διαμονής επισκεπτών).
- Χρήσεις γης (θεσμοθετημένες ζώνες π.χ. λατομικές περιοχές)
- Δίκτυο Κοινωνικών Υποδομών (κέντρα εξυπηρέτησης σε τοπικό επίπεδο)
- Οικονομική λειτουργία της περιοχής (τοπικά οικονομικά κέντρα, δραστηριότητες κ.λ.π.)

Περιγραφή Προστατευόμενης Περιοχής

Τύποι οικοτόπων

Η προστατευόμενη περιοχή χαρακτηρίζεται από υψηλή ποικιλότητα τύπων οικοτόπων και βλάστησης με **23 τύπους οικοτόπων Ευρωπαϊκής σημασίας** (Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας») και **Ελληνικού ενδιαφέροντος** (εκτός Οδηγίας με μεγάλη εθνική σημασία). Περισσότερα στοιχεία έδωσε η μελέτη παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων που πραγματοποιήθηκε στην προστατευόμενη περιοχή στο πλαίσιο της Πράξης: *Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού* του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Συνοπτικά αναφέρονται εδώ οι δασικού χαρακτήρα τύποι οικοτόπων που καλύπτουν σημαντικό ποσοστό της έκτασης της προστατευόμενης περιοχής.

Εκτός από τις ψηλές κορυφές του όρους Πάρνωνα που είναι γυμνές από δέντρα και δασική βλάστηση (υψόμετρα μεγαλύτερα των 1500 μ.), τα μικτά δάση αιφυλλων σκληροφύλλων και φυλλοβόλων του μεσο- και υπερ- μεσογειακού ορόφου βλάστησης και τα δάση κωνοφόρων του υπερ- και ορεινού- μεσογειακού ορόφου βλάστησης συγκροτούν εκτεταμένα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας. Τα ενδημικά δάση με κέδρους (*Juniperus spp*, τύπος οικοτόπου **9560**), εδώ, στις βόρειες πλαγιές του όρους Πάρνωνα εκπροσωπούνται από τα μοναδικά στην Ελλάδα δάση με *Juniperus drupacea* (δρυπώδης άρκευθος ή δενδρόκεδρο). Τα δάση αυτά, μαζί με τα εκτεταμένα δάση μαύρης πεύκης (*Pinus nigra* subsp. *nigra*, τύπος οικοτόπου **9530**) συνιστούν οικοτόπους προτεραιότητας για προστασία και διαχείριση με βάση την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, προσδίδοντας υψηλή

οικολογική σημασία στην προστατευόμενη περιοχή. Άλλοι αξιόλογοι δασικοί οικοτόποι, τόσο οικολογικά, όσο και από την άποψη της ποσοστιαίας κάλυψης του όρους περιλαμβάνουν:

- τα δάση με την ενδημική για την Ελλάδα κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*, Ελληνικού ενδιαφέροντος τύπος οικοτόπου **951B**),
- τα δάση καστανιάς (*Castanea sativa*, τύπος οικοτόπου **9260**), με κυριότερο το καστανοδάσος στην Καστάνισσα
- τα δάση χαλεπίου πεύκης (*Pinus halepensis*, τύπος οικοτόπου **9540**),
- τα θερμόφιλα δρυοδάση με διάφορα είδη δρυών (*Quercus* spp., Ελληνικού ενδιαφέροντος τύπος οικοτόπου **924A**),
- τα δάση αειφύλλων σκληροφύλλων με αριά (*Quercus ilex*, τύπος οικοτόπου **9340**) που καλύπτουν τη δεύτερη μεγαλύτερη έκταση στον Πάρνωνα μετά την κεφαλληνιακή ελάτη,
- οι θαμνώνες και τα δάση αειφύλλων σκληροφύλλων με κυρίαρχο είδος το πουργάρι (*Quercus coccifera*) που αντιστοιχούν στον Ελληνικού ενδιαφέροντος τύπο οικοτόπου **934A**.

Δάση Μαύρης Πεύκης (*Pinus nigra*)

Τα δάση μαύρης πεύκης (*Pinus nigra* subsp. *nigra*), αν και σχετικά κοινά στην Ελλάδα, αποτελούν έναν σχετικά σπάνιο τύπο δασών, με περιορισμένη εξάπλωση στην Ευρώπη. Για τον λόγο αυτό καθώς και για τη μεγάλη γενετική τους ποικιλότητα απολαμβάνουν ιδιαίτερο καθεστώς προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα δάση μαύρης πεύκης φιλοξενούν πολλά και σημαντικά είδη φυτών και ζώων, παίζουν σπουδαίο ρόλο στην προστασία των ορεινών εδαφών από τη διάβρωση, ενώ έχουν και οικονομική σημασία λόγω της παραγωγικότητάς τους σε ξύλο υψηλής ποιότητας. Τα δάση μαύρης πεύκης συγκροτούν τον τύπο οικοτόπου προτεραιότητας «(Υπο) Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα» με κωδικό **9530** του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΕ. Αποτελεί τύπο οικοτόπου προτεραιότητας με εξαιρετική αντιπροσωπευτικότητα και διατήρηση καθώς και εξαιρετική συνολική αξία.

Η μαύρη πεύκη είναι δέντρο ύψους 20-40 m, με κορμό ευθυτενή και κόμη στην αρχή πυραμιδοειδή, αργότερα ομπρελοειδή. Συνήθως εμφανίζεται σε υψόμετρο από 500 έως 1600 m και πολλαπλασιάζεται με σπόρους. Το είδος αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες και χαρακτηρίζεται ως λιτοδίαιτο και ξηρανθεκτικό. Είναι δυνατόν να αναπτυχθεί σε ξερά και άγονα εδάφη και επάνω σε διάφορα είδη πετρωμάτων. Προστατεύει και βελτιώνει το έδαφος.

Η Ελλάδα και άλλες Μεσογειακές χώρες υπέφεραν κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του έτους 2007 από τις καταστροφικές πυρκαγιές οι οποίες προκάλεσαν σημαντικές καταστροφές σε πολλά μεσογειακά οικοσυστήματα, όπως τα δάση μαύρης πεύκης. Συγκεκριμένα στον Πάρνωνα οι πυρκαγιές έκαψαν μεγάλο ποσοστό της έκτασης των δασών αυτών. Τα δάση μαύρης πεύκης είναι προσαρμοσμένα να αναγεννιούνται εύκολα και άφθονα μετά από έρπουσες πυρκαγιές, ενώ δεν αντέχουν σε επικόρυφες πυρκαγιές, μετά τις οποίες δεν αναγεννιούνται. ο μεγαλύτερος κίνδυνος προκύπτει από το συνδυασμό επικόρυφης πυρκαγιάς και έντονης βόσκησης.

Δάση Δενδρόκεδρου (*Juniperus drupacea*)

Στην περιοχή περιμετρικά της Μονής Μαλεβής και σε έκταση 740 στρεμμάτων αυτοφυούς δάσους απαντά, ως κυρίαρχο είδος σε αμιγείς ή μικτές συστάδες με μαύρη πεύκη (*Pinus nigra* J.F. Arnold subsp. *nigra*) και κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica* Loudon), το είδος *Juniperus drupacea* (δρυπώδης άρκευθος ή δενδρόκεδρος).

Η περιοχή έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 και χαρακτηριστεί ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (2011) με όνομα: Όρος Πάρνωνα και περιοχή Μαλεβής και κωδικό GR2520006.

Πρόκειται για ένα εξαιρετικά ευαίσθητο δασικό οικοσύστημα, το οποίο λόγω της μοναδικότητάς του, με βάση την εθνική νομοθεσία, έχει κηρυχθεί Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης (ΦΕΚ 121/Δ/1980). Το είδος *Juniperus drupacea* έχει κηρυχθεί προστατευτέο είδος της αυτοφυούς χλωρίδας της Ελλάδας στην κατηγορία των Σπάνιων και Κινδυνευόντων (ΠΔ 67/1981), ενώ περιλαμβάνεται και στον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ειδών της Διεθνούς Ένωσης για την Προστασία της Φύσης (2006).

Η περιοχή είναι σημαντική για τη μεγάλη βοτανική, οικολογική, και συνολική επιστημονική της αξία και έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΚΥΑ 33999/2010). Επίσης, δάση δενδρόκεδρου εμφανίζονται σε μίξη με την ελάτη και με τα αείφυλλα πλατύφυλλα στις περιοχές Πραστού, Κοσμά, Πλατανακίου και Αγ. Βασιλείου.

Δάση Καστανιάς

Η καστανιά (*Castanea sativa*) είναι ένα φυλλοβόλο δέντρο, που μπορεί να ξεπεράσει τα 500 χρόνια ζωής και συχνά αποκτά μεγάλες διαστάσεις (έως 20 μέτρα σε ύψος και πλάτος και διάμετρο κορμού μέχρι ενάμισι μέτρο). Οι καστανιές του Πάρνωνα αναπτύσσονται ακριβώς πάνω από το όριο των μεσογειακών θαμνώνων (800 μέτρα περίπου) μέχρι τα 1300-1400 μέτρα. Στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, οι καστανιές αναφέρονται ως τύπος οικοτόπου 9260: "Δάση Καστανιάς". Είναι οικοτόπος με εξαιρετική αντιπροσωπευτικότητα και διατήρηση καθώς και εξαιρετική συνολική αξία. Απαντάται στον κυρίως ορεινό όγκο του Πάρνωνα, με κύριες εκτάσεις να εντοπίζονται στην Καστάνιτσα (4000 στρ.), στον Άγιο Πέτρο (τέσσερις συστάδες με συνολική έκταση περίπου 2500 στρ.) και τον Κοσμά (1500 στρ.).

Οι καστανιές της Καστάνιτσας, του Κοσμά και του Αγίου Πέτρου βρίσκονται στις γεωργικές περιοχές των Κοινοτήτων και διαχειρίζονται ως δενδροκομικές καλλιέργειες, με μόνη εξαίρεση την Κοινότητα Καστάνιτσας που μια συνεχόμενη έκταση 4000 στρεμμάτων έχει αναγνωριστεί σαν ιδιωτικό δάσος της ολότητας των κατοίκων του χωριού με την αρ. 142480/4-12-1937 Διαταγή του Υπουργείου Γεωργίας (αφορά τον μπροστινό καστανιώνα και τον λόγγο που εκτείνεται πίσω).

Δάση με κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*)

Στην Ελλάδα απαντούν τρία είδη ελάτης: η κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*), η λευκή ελάτη (*Abies alba*), καθώς και το υβριδίο τους, η υβριδογενής ελάτη (*Abies borisii-regis*). Στην περιοχή του Πάρνωνα εμφανίζεται η κεφαλληνιακή ελάτη, η οποία είναι ελληνικό ενδημικό είδος και επομένως ο οικοτόπος του είναι μοναδικός και ιδιαίτερα σημαντικός. Συγκεκριμένα, απαντά στην Κεφαλονιά, την Εύβοια και την ηπειρωτική Ελλάδα από την Πελοπόννησο έως τον Όλυμπο και τον Άθωνα, σε περιοχές με υψόμετρο από 600-1600 m. Τα δάση με κεφαλληνιακή ελάτη συγκροτούν τον τύπο οικοτόπου ελληνικού ενδιαφέροντος «Δάση ελληνικής ελάτης (*Abies cephalonica*)» με κωδικό **951B**.

Σε κάθε δέντρο τα άρρενα άνθη είναι συνήθως στα χαμηλότερα κλαδιά, όπου σχηματίζουν ερυθροκάστανες ταξιανθίες (ίουλοι), ενώ τα θήλεα άνθη βρίσκονται στα μεσαία και υψηλότερα κλαδιά, όπου σχηματίζουν, όρθιους κώνους. Τα σπέρματα ωριμάζουν στους κώνους τον Σεπτέμβριο και διασπείρονται τον Οκτώβριο. Η κεφαλληνιακή ελάτη παρουσιάζει το φαινόμενο της πληροκαρπίας, δηλ. της παραγωγής μεγάλου αριθμού σπερμάτων που συμβαίνει μόνο κάθε 3-4 έτη.

Τα δάση με κεφαλληνιακή ελάτη, συγκροτούν αμιγείς συστάδες και μικτές συστάδες με μαύρη πεύκη (*Pinus nigra*) εκεί όπου διασπάται η συγκόμωση της μαύρης πεύκης και εισέρχεται σταδιακά η ελάτη, εκτοπίζοντας τη μαύρη πεύκη. Επίσης, απαντάται σε συστάδες αείφυλλων πλατύφυλλων κατ' άτομο, ένδειξη σταδιακής εγκατάστασής της και σε συστάδες σε μίξη με τον δρυπώδη άρκευθο (*Juniperus drupacea*).

Δάση με Πλάτανο (*Platanus orientalis*)

Τα δάση με πλάτανο (*Platanus orientalis*) ή οι πλατανεώνες έχουν ανατολικό - Μεσογειακή εξάπλωση και στην Ευρώπη αποτελούν μια ιδιαιτερότητα των νότιων και δυτικών Βαλκάνιων. Ο πλάτανος σχηματίζει δάση - στοές κατά μήκος των υδάτινων ρεμάτων, σε ποτάμια διαρκούς και περιοδικής ροής και σε ρεματιές, όπου υπάρχει υπόγειο νερό κοντά στο έδαφος. Στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, τα πλατανοδάση αναφέρονται ως τύπος οικοτόπου με κωδικό 92C0: "Δάση πλάτανου της Ανατολής (*Platanion orientalis*)".

Η οικολογική αξία των δασών με πλάτανο δεν μπορεί και δεν πρέπει να υποεκτιμηθεί, λόγω των παρεχόμενων λειτουργικών ωφελειών που αφορούν: την παρεμπόδιση της διάβρωσης, τη σταθεροποίηση των οχθών, τη συγκρότηση των νερών και των στερεών υλικών, τη διατήρηση της εδαφικής ποιότητας και τη διατήρηση των τοπικών κλιματικών συνθηκών.

Όσον αφορά την βιοποικιλότητα, η αξία τους έχει να κάνει με την παροχή καταφυγίου και κάλυψης (αποτελούν ενδιαίτημα για πολλά ζώα, αλλά επίσης και για υγρόφιλα φυτικά είδη), με τη θέση τους ως διάδρομος σε ανοιχτά άδενδρα τοπία και με την συμβολή τους στο μωσαϊκό χαρακτήρα του τοπίου.

Τα πλατανοδάση εξαρτώνται τουλάχιστον από την παροδική ροή του νερού και είναι έτσι ευαίσθητα στις υδρολογικές αλλαγές (εκτροπές νερού, κατασκευές στις όχθες των ποταμών, ταμιευτήρες) και στην έντονη ρύπανση των υδάτων.

Δρυοδάση του Πάρνωνα

Η πλατύφυλλη δρυς [*Quercus conferta* (*frainetto*)] καταλαμβάνει μια μεγάλη έκταση η οποία εμπίπτει στα διοικητικά όρια της Κοινότητας Καρυών και εκτείνεται σε μια ζώνη από 950 έως 1250 μ. Η πλατύφυλλη δρυς είναι είδος φυλλοβόλο ύψους έως 35 m. Εμφανίζεται σε όλη την ημιορεινή περιοχή της ηπειρωτικής χώρας από την Πελοπόννησο έως τη Β. Ελλάδα. Στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, τα συγκεκριμένα δρυοδάση αναφέρονται ως τύπος οικοτόπου με κωδικό **92B0**: "Δάση οξιάς με πλατύφυλλη δρυ (*Quercus frainetto*)". Τα δρυοδάση του Πάρνωνα αποτελούν οικοτόπο με καλή αντιπροσωπευτικότητα και διατήρηση καθώς και καλή συνολική αξία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η έκταση 55 στρ. στην Παναγία Σέλα (Κοινότητα Πλατάνου) από σπερμοφυή πλατύφυλλη δρυ. Η έκταση αυτή έχει προταθεί από το Δασαρχείο Κυνουρίας ως Διατηρητέο Μνημείο Φύσης.

Οι πληροφορίες που υπάρχουν για την περιοχή αναφέρουν ότι το μεγαλύτερο τμήμα της έκτασης της Κοινότητας Καρυών όπως και γειτονικών Δημοτικών Διαμερισμάτων, καλύπτονταν από δρυοδάση τα οποία μετά την απελευθέρωση της χώρας από την Τουρκοκρατία (1821) κατεστράφησαν από πυρκαγιές, αλόγιστες υλοτομίες και έντονη βόσκηση με αποτέλεσμα στη θέση τους να εμφανιστούν τα αείφυλλα πλατύφυλλα (πουρνάρι, ρείκι) καθώς και η αφάνα. Το δρυοδάσος που αναφερόμαστε προήλθε από τεχνητή αναδάσωση η οποία έγινε με πρωτοβουλία ενός κατοίκου των Καρυών και η οποία στηρίχθηκε από την ολότητα των κατοίκων και από τις διοικητικές παρεμβάσεις της Δασικής Υπηρεσίας, όπως έκδοση απαγορευτικών διατάξεων για τη βοσκή κ.λπ.

Η πλατύφυλλη δρυς είναι το πολυτιμότερο και σημαντικότερο είδος δρυός της χώρας μας τόσο για την έκταση που καταλαμβάνουν τα δάση της όσο και για το πολύτιμο ξύλο της ως καυσόξυλο και ως τεχνικό (για υποδομές) και επιπλοποιίας.

Η χλωρίδα του Πάρνωνα

Με την πρώτη ματιά ο Πάρνωνας, με τις «γυμνές» κορυφές του να δεσπόζουν στο τοπίο, φαντάζει «άγονος» και «φτωχός». Στην πραγματικότητα όμως, η περιοχή κρύβει έναν ανεκτίμητο χλωριδικό πλούτο. Η γεωλογική ιστορία της, οι ιδιόμορφες κλιματικές συνθήκες και ο έντονος διαμελισμός της σε πολλές κορυφές, χαράδρες, ορθοπλαγιές, χείμαρρους κλπ., έχουν δημιουργήσει μία εντυπωσιακή ποικιλία οικολογικών συνθηκών, ιδανικών για την ανάπτυξη πολλών και διαφορετικών φυτών.

Στον Πάρνωνα δεν έχει γίνει ακόμα πλήρης και συστηματική καταγραφή των φυτών του. Μέχρι στιγμής, από τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί στα Πανεπιστήμια της Πάτρας και της Κοπεγχάγης, έχει σχηματιστεί ένας κατάλογος με περισσότερα από 900-1.000 είδη και υποείδη φυτών. Περισσότερα στοιχεία έδωσε η μελέτη παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας που πραγματοποιήθηκε στην προστατευόμενη περιοχή στο πλαίσιο της Πράξης: *Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού* του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Αρχικά, 29 είδη και υποείδη επιλέχθηκαν για επιτόπια αξιολόγηση, τα οποία στη συνέχεια επεκτάθηκαν σε 31. Για τα 30 από τα 31 είδη υπάρχουν δεδομένα εποπτείας. Για ένα είδος (*Polygala crista-galli*) δεν υπάρχουν, καθώς δεν εντοπίστηκαν πληθυσμοί του, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες μας. Μεταξύ των αξιόλογων ευρημάτων της έρευνας, ανακαλύφθηκε για πρώτη φορά στη νότια Πελοπόννησο το *Gymnospermium peloponnesiacum* (Berberidaceae) και εντοπίστηκε το στενότοπο ενδημικό *Clinopodium taygeteum* (Lamiaceae), του οποίου παλαιότερες αναφορές από τον Πάρνωνα ήταν ασαφείς και αμφισβητούμενες. Πολλά τοπικά ενδημικά φυτά του όρους έχουν εξαιρετικά περιορισμένη εμφάνιση και εντοπισμένους πληθυσμούς (*Astragalus agraniotii*, *Asperula malevonensis*, *Centaurea athoa* subsp. *parnonia*, *Centaurea leonidia*, *Nepeta orphanidea*, *Viola parnonia*). Για τα είδη αυτά, ο Φορέας διατηρεί την πλήρη ευθύνη εποπτείας και προστασίας των πληθυσμών τους καθώς δεν υπάρχουν εμφανίσεις τους εκτός της ευρύτερης περιοχής του Πάρνωνα. Αποτελεί παράδοξο το γεγονός ότι κανένα από τα παραπάνω φυτά δεν περιλαμβάνεται στους καταλόγους ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Για ένα σπάνιο είδος αγρωστώδους (*Trisetum laconicum*) που περιγράφηκε από τον Πάρνωνα αλλά δεν υπήρχαν δεδομένα πεδίου μετά το 1850 εντοπίστηκαν τόσο ο *locus classicus* που διατηρεί μέχρι σήμερα πληθυσμό του φυτού όσο και 6 ακόμα, νέοι πληθυσμοί. Πέραν των τοπικών ειδών και των ειδών που συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο εποπτείας, ένας σημαντικός αριθμός ελληνικών ενδημικών ή σπάνιων φυτών ανακαλύφθηκαν στον Πάρνωνα κατά τη διάρκεια του προγράμματος εποπτείας (*Acer hyrcanum* subsp. *reginae-amaliae*, *Colchicum peloponnesiacum*, *Bellevialia hyacinthoides*, *Cephalaria flava* subsp. *setulifera*, *Conium divaricatum*, *Astragalus thracicus* subsp. *cylleneus*, *Paeonia mascula* subsp. *hellenica*, *Lilium candidum* κ.ά)

Στον υγροβιότοπο του Μουστού, ο οποίος κατέχει σημαντική οικολογική αξία αλλά δεν χαρακτηριζόταν από την εμφάνιση σπανίων φυτικών ειδών, βρέθηκαν για πρώτη φορά 2 ενδημικά, και 2 ενδιαφέροντα είδη (*Bupleurum euboicum*, *Pulicaria sicula*) προσαρμοσμένα σε αλατούχα εδάφη. Αν και τα είδη αυτά έχουν ευρύτερη εξάπλωση, οι πληθυσμοί του Μουστού είναι μικροί και έχουν ανάγκη εποπτείας.

Τα ενδημικά φυτά της Ελλάδας που φιλοξενούνται στην περιοχή, σύμφωνα με νεότερα δεδομένα, υπερβαίνουν τα 125. Πολλά από αυτά περιορίζονται στα γεωγραφικά όρια της Πελοποννήσου (ενδημικά της Πελοποννήσου). Μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί 7 αποκλειστικά ενδημικά φυτά του Πάρνωνα, δηλαδή είδη που δεν υπάρχουν σε άλλη περιοχή του πλανήτη. Εκτός αυτών, 5 είδη της χλωρίδας του όρους περιορίζονται στον Πάρνωνα και στα μικρότερα όρη στα νοτιοανατολικά του.

Στα μεγάλα υψόμετρα του όρους Πάρνωνα έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 223 είδη φυτών, εκ των οποίων το 20% αποτελούν τα **ενδημικά της Ελλάδας** και το 13% τα **ενδημικά της Βαλκανικής**.

Στην κορυφή Μεγάλη Τούρλα ευρίσκονται τα περισσότερα από τα **ελληνικά ενδημικά του Πάρνωνα** και στην ίδια κορυφή τα 4 από τα 7 τοπικά ενδημικά του όρους.

Ως **ενδημικά** χαρακτηρίζονται τα φυτά που αναπτύσσονται σε μια ορισμένη περιοχή που έχει περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση.

Μεγάλος είναι επίσης ο αριθμός των σπάνιων και απειλούμενων φυτικών ειδών του Πάρνωνα. Αρκετά από αυτά προστατεύονται, τουλάχιστον σε θεσμικό επίπεδο, από διεθνείς συμβάσεις, κοινοτικές οδηγίες και το εθνικό δίκαιο. Συνολικά 74 taxa της περιοχής περιλαμβάνονται στο Π.Δ. 67/1981, οπότε θεωρούνται προστατευόμενα είδη.

Φυσικοί σχηματισμοί - τοπίο

Η περιοχή του Πάρνωνα συνδυάζει υψηλής αισθητικής αξίας φυσικά τοπία με αξιόλογα ανθρωπογενή τοπία, όπως οι παραδοσιακοί οικισμοί, οι χώροι των μοναστηριών, το παραδοσιακό αγροτικό τοπίο. Συνολικά, η περιοχή χαρακτηρίζεται από υψηλή τοπιακή αξία η οποία επιβάλλει να προστατευθούν/ διατηρηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της από ενδεχόμενες αλλοιώσεις ή καταστροφές.

Στο ενδοδασικό περιβάλλον συναντάται ο χαρακτηριστικός τύπος του στεγασμένου τοπίου που δημιουργείται κάτω από την κομοστέγη του δάσους. Η πυκνότητα της βλάστησης και το περιορισμένο βάθος οπτικής διείσδυσης δίνουν την αίσθηση της απόλυτης επαφής με το φυσικό πλούτο. Στις ξέφωτες θέσεις η απεριόριστη θέα και η κυριαρχία του ορίζοντα μας παραπέμπει στο πανοραμικό τοπίο.

Το πανοραμικό τοπίο που εμφανίζεται σε όλα τα σημεία του χώρου είναι έντονο. Εκεί η θέα είναι ανεπηρέαστη από φυσικά εμπόδια ή υπάρχει μερικώς περιορισμός και επιτρέπεται η επέκταση του βλέμματος σε μεγάλες αποστάσεις και εκτεταμένο πλάτος. Η ποικιλία των λεπτομερειών της βλάστησης, τα μονοπάτια, ο καταγάλανος ουρανός, συνθέτουν το πολύμορφο αυτό τοπίο όπου ο παρατηρητής ανάλογα με την εποχή, το φωτισμό και τη διάθεση δίνει διαφορετική αξία κάθε φορά στα ξεχωριστά στοιχεία που τον περιβάλλουν.

Πανίδα

Η βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής δεν είναι πλήρως γνωστή. Έχουν πραγματοποιηθεί λίγες ερευνητικές εργασίες και ακόμα λιγότερες μελέτες και για συγκεκριμένες μόνο ζωικές ομάδες στη μεγάλη αυτή περιοχή, οπότε και η γνώση μας για την πανιδική σύσταση της περιοχής μόνο ολοκληρωμένη δεν χαρακτηρίζεται. Περισσότερα στοιχεία έδωσαν οι εννιά (9) μελέτες παρακολούθησης των ειδών και τύπων οικοτόπων που πραγματοποιήθηκαν στην προστατευόμενη περιοχή στο πλαίσιο της Πράξης: *Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού* του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Τα μέχρι στιγμής δεδομένα –βιβλιογραφικά, παρατηρήσεις ερευνητών και του προσωπικού του ΦΔ, εργασία πεδίου αναδόχων υποέργων παρακολούθησης- για την περιοχή παρουσιάζονται ακολούθως:

Θηλαστικά

Στην προστατευόμενη περιοχή εξαπλώνονται 27 είδη θηλαστικών (εκτός των χειροπτέρων), που ανήκουν στις ακόλουθες οικογένειες: Ακανθοχοιρόμορφα (σκαντζόχοιροι), Μυγαλόμορφα (μυγαλές,

ασπάλακες), Λαγόμορφα (λαγοί, αγριοκούνελα), Τρωκτικά (ποντικοί, αρουραίοι, τυφλοπόντικες), Σαρκογάγα (τσακάλια, αλεπούδες, κουνάβια, ασβοί, νυφίτσες, κ.ά.) και Αρτιοδάκτυλα (αγριογούρουνα, ζαρκάδια, κ.ά.). Σημαντικότερο είδος η βίδρα (*Lutra lutra*), είδος προτεραιότητας για την ΕΕ, με έναν μικρό πληθυσμό να οριοθετείται στον υγρότοπο του Μουστού. Το τσακάλι (*Canis aureus*), αν και δεν είναι είδος προτεραιότητας, είναι είδος με μεγάλη οικολογική σημασία καθώς είναι ο μεγαλύτερος χερσαίος θηρευτής που επιβιώνει στην Πελοπόννησο και ως παμφάγο και πτωματοφάγο είδος συντελεί στον «καθαρισμό» των βιοτόπων που διαβιεί. Η αγριόγατα (*Felis silvestris*) θεωρείται εξαφανισμένη από την Πελοπόννησο αλλά υπάρχουν ενδείξεις ότι επιβιώνει σε ορισμένες απομονωμένες περιοχές. Από τα είδη των χειροπτέρων, εξαπλώνονται στην περιοχή 22 είδη, με τα 10 από αυτά να είναι είδη προτεραιότητας για την ΕΕ. Η οικολογική σημασία όλων των ειδών νυχτερίδων είναι τεράστια, καθώς αποτελούν βασικό ρυθμιστή των πληθυσμών εντόμων, επιβλαβών και μη.

Πουλιά

Η προστατευόμενη περιοχή παρουσιάζει αξιόλογο орνιθολογικό ενδιαφέρον που μεταφράζεται σε τουλάχιστον 249 είδη με παρουσία μόνιμη ή εποχική, ενώ κάποια είδη είναι περαστικά κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης ή περνούν τυχαία από την περιοχή. Τα 80 από τα είδη αυτά αναφέρονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 97/409, χρίζονται ιδιαίτερης προστασίας. Στον ευρύτερο χώρο του Πάρωνα εμφανίζεται μια μεγάλη ποικιλία πουλιών κυρίως στρουθιόμορφων, για δε τον υγρότοπο του Μουστού -χρησιμεύοντας ως σημαντικός σταθμός διατροφής και υποστήριξης των μεταναστευόντων πληθυσμών- καταγράφεται πλήθος υδρόβιων και παρυδάτιων ειδών, με σημαντικά τα είδη ερωδιών, πουλάδων, αφρόπαπιων, κ.ά. Οι περισσότεροι βραχώδεις και απομονωμένες περιοχές φιλοξενούν είδη αετών, γερακιών και κουκουβαγιών, όπως ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*) ο σπιζαετός (*Hieraaetus fasciatus*), ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), ο μπούφος (*Bubo bubo*), κ.ά.

Ερπετά-αμφίβια

Στην προστατευόμενη περιοχή απαντούν 33 διαφορετικά είδη ερπετών. Από τις χελώνες υπάρχουν 6 είδη (2 θαλάσσιες, 2 χερσαίες και 2 των γλυκών νερών) με όλα τα είδη να είναι είδη προτεραιότητας για την ΕΕ, και την χελώνα καρέτα (*Caretta caretta*) να είναι το περισσότερο γνωστό είδος. Τα 14 είδη σαυρών που καταγράφονται στην περιοχή περιλαμβάνουν σαύρες ενδημικές της Πελοποννήσου όπως η μοραϊτόσαυρα (*Algyroides moreoticus*), η γραικόσαυρα (*Hellenolacerta graeca*), η πελοποννησιακή γουστέρα (*Podarcis peloponnesiacus*) και ο οφιόμορος (*Ophiomorus punctatissimus*). Από τα 13 είδη φιδιών που έχουν αναφερθεί για την περιοχή τα 2 είδη είναι προτεραιότητας για την ΕΕ και συγκεκριμένα ο τετράγραμμος (*Elaphe quatuorlineta*) και το σπιτόφιδο (*Zamenis situlus*).

Σε ότι αφορά στα αμφίβια στην περιοχή απαντούν 8 είδη, εκ των οποίων 2 είδη φρύνων και 4 είδη βατράχων, με τα είδη βατράχων να αποτελούν σε ένα βαθμό δείκτες της ποιότητας των εσωτερικών υδάτων της περιοχής.

Ψάρια

Σε ότι αφορά στην ιχθυοπανίδα, στη λιμνοθάλασσα του Μουστού και τις γειτονικές λίμνες απαντούν 11 είδη ψαριών, με το είδος Ζαχαριάς Αλμυρής (*Aphanius almiriensis/fasciatus*) να είναι είδος προτεραιότητας για την ΕΕ και ενδημικό είδος του υγροτόπου. Στα ποτάμια που καταλήγουν στον υγρότοπο ή βρίσκονται στον ορεινό όγκο της προστατευόμενης περιοχής αναφέρονται 2 είδη ψαριών.

Ασπόνδυλα

Τα ασπόνδυλα είναι η πολυπληθέστερη πανιδική ομάδα και η λιγότερο μελετημένη στην προστατευόμενη περιοχή, κυρίως εξαιτίας του τεράστιου εύρους των αντιπροσώπων της. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων παρακολούθησης του Φορέα Διαχείρισης, η μελέτη των ασπονδύλων της περιοχής περιορίζεται στα υδρόβια ασπόνδυλα, τα χερσαία γαστερόποδα, τα ορθόπτερα, τα ισόποδα, τα αραχνίδια και τα εδαφόβια κολεόπτερα. Τα μέχρι στιγμής δεδομένα καταγράφουν 31 είδη υδρόβιων ασπονδύλων που περιλαμβάνουν ενδημικά είδη και δύο ενδημικά γένη υδρόβιων γαστερόποδων. Για τα χερσαία γαστερόποδα αναφέρονται τουλάχιστον 12 είδη ενδημικά του Πάρνωνα και 5 είδη της ΝΑ Πελοποννήσου. Τα υδρόβια έντομα έχουν τουλάχιστον 6 αντιπροσώπους ενδημικούς του Πάρνωνα, ενώ τα μυριάποδα και αραχνίδια - σύμφωνα με τη βιβλιογραφία - πιθανόν να αντιπροσωπεύονται από τουλάχιστον 10 είδη ενδημικά της Ελλάδας, της Πελοποννήσου ή περιοχών αυτής. Τέλος, για τα εδαφικά κολεόπτερα η εξάπλωση τουλάχιστον 14 ειδών ενδημικών της Πελοποννήσου και ενός είδους ενδημικού του Πάρνωνα και ενός είδους προτεραιότητας για την ΕΕ, και για ισόποδα 2 ειδών ενδημικών της Πελοποννήσου και ενός είδους ενδημικού του Πάρνωνα θεωρείται δεδομένη.

Αξιολόγηση του Ανθρωπογενούς Περιβάλλοντος

Οι βιοτικές και αβιοτικές παράμετροι που συνθέτουν ένα προστατευτέο ενδιαίτημα δύνανται να επηρεαστούν από ανθρωπογενείς παράγοντες. Ο τρόπος άσκησης, η ένταση και ο τύπος των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων αποτελούν παράγοντες επίδρασης επί των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος.

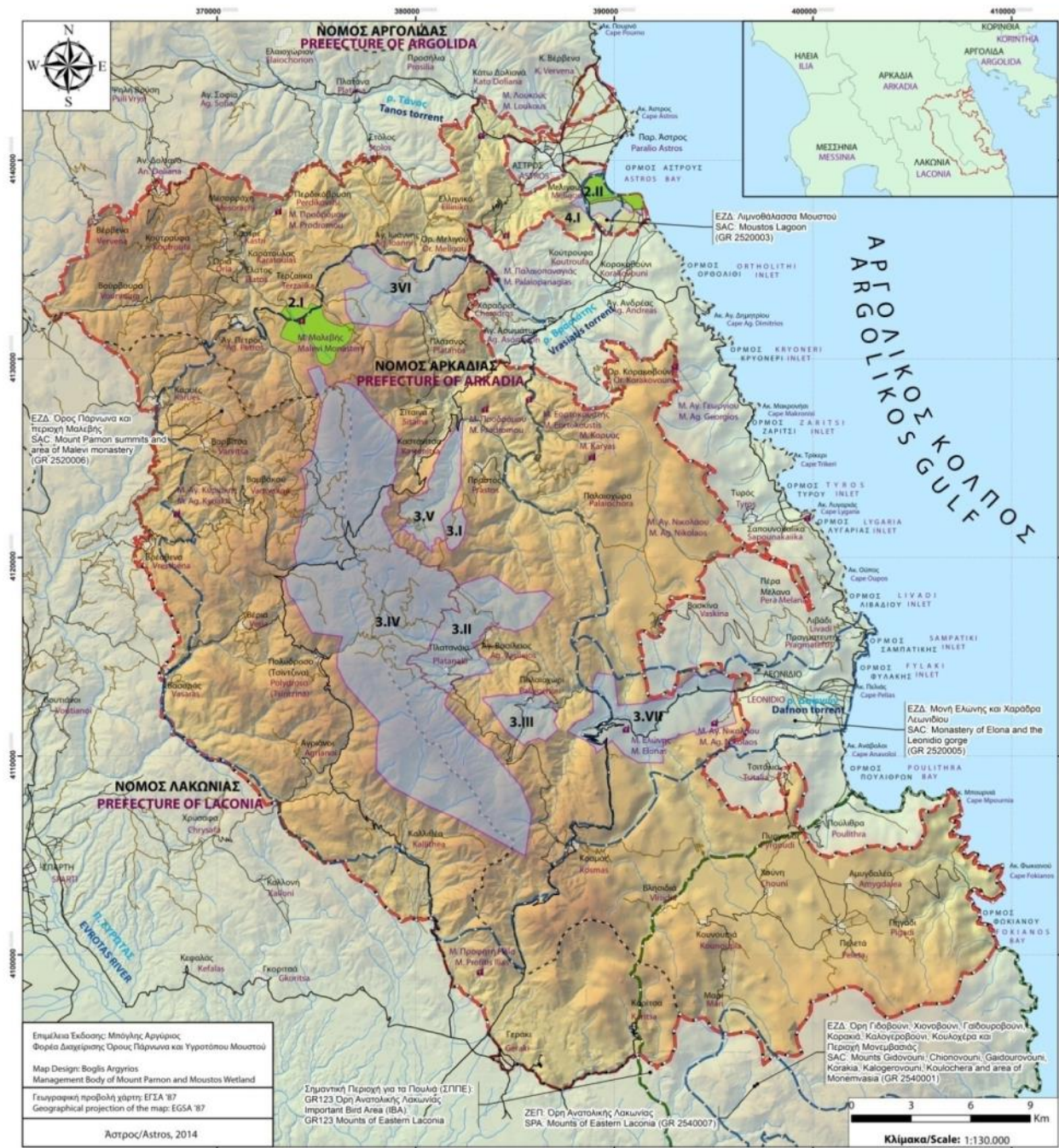
Στο χώρο δικαιοδοσίας του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου υπάρχει εύκολη ανθρώπινη πρόσβαση και ποικίλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα παρατηρούνται πλήθος παραβάσεων (π.χ. λαθροθηρία, επιχωμάτωση των υγροτοπικών περιοχών, δόμηση). Κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, κύρια προβλήματα αποτελούν οι πυρκαγιές, η προσέλκυση επισκεπτών κυρίως πλησίον και εντός των υγροτοπικών περιοχών του Φ.Δ.Ο.Π.Υ.Μ., η παράνομη συλλογή τσαγιού και σπάνιων φυτικών ειδών, η κατασκήνωση, η ανεξέλεγκτη κτηνοτροφία, η δόμηση και η παράνομη λατόμευση.

Η ευρύτερη περιοχή του Πάρνωνα παρουσιάζει έντονη επισκεψιμότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους καθώς αποτελεί πόλο προσέλκυσης αρκετών επισκεπτών θρησκευτικού τουρισμού. Επιπλέον, η μεγάλη οικολογική αξία των υγροτοπικών περιοχών και των μοναδικών δασικών εκτάσεων κατατάσσει την περιοχή στις οικοτουριστικά αναπτυσσόμενες. Καθίσταται προφανές ότι η ευρύτερη περιοχή κατέχει όλα τα εχέγγυα για να αναδειχθεί σε οικοτουριστικό προορισμό, συνδυάζοντας ήπιες μορφές τουρισμού και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και προστασίας.

Η υφιστάμενη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής παρουσιάζει κατακερματισμό αρμοδιοτήτων μεταξύ των πολυάριθμων αρμοδίων υπηρεσιών και αρχών που εμπλέκονται άμεσα και έμμεσα στα διάφορα επίπεδα και αντικείμενα διαχείρισης της περιοχής. Ο οριζόντιος και κάθετος συντονισμός μεταξύ των αρμοδίων, τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού, όσο και σε επίπεδο εφαρμογής της διαχείρισης, είναι ανεπαρκής. Αξιοσημείωτο γεγονός αποτελεί και το περιορισμένο εύρος αρμοδιοτήτων του Φ.Δ., βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

Ο Φορέας Διαχείρισης αποσκοπεί στην καταγραφή των ανθρωπογενών πιέσεων που ασκούνται στο προστατευτέο αντικείμενο και μέσω προσήκουσας χάραξης στρατηγικής, θα προβεί στις κατάλληλες ενέργειες και θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι προαναφερθείσες πιέσεις να ελαχιστοποιηθούν.

ΕΙΚΟΝΑ 1. ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ / LEGEND

Περιοχές Προστασίας / Protected Areas

Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
Absolute Nature Protection Areas

- 2.I Συστάδα διεδρόκιδου Μονής Μαλεβής -
Forest of *Juniperus drupacea* at Malevi Monastery
2.II Υγρότοπος Μουστού -
Moustos Wetland

-

Boundaries of the Protected Area of Mount Parnon & Moustos Wetland

Περιοχές NATURA 2000
Areas of the NATURA 2000 Network
Ειδικές Ζώνες Αιγάρωνας (ΕΖΑ)/Special Areas

Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)/Special Areas of Conservation (SAC):
GR 2520003, GR 2520005, GR 2520006, GR 2540001,
Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)/Special Protection Area (SPA): GR2540007

Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠΕ):

GR123 Όρη Ανατολικής Λακωνίας
Important Bird Area (IBA):

GR123 Mounts of Eastern Laconia

Περιοχές Προστασίας της Φύσης
Nature Protection Areas

- 3.I Δάση δελφοκέδρου Πραστού -
Forests of *Juniperus dupruei* at Prastos
- 3.II Δάση δελφοκέδρου Αγ. Βασίλειου - Πλατανάκιου -
Forests of *Juniperus dupruei* at Agios Vasilios-Platanaki
- 3.III Δάση δελφοκέδρου Παλαιοχωρίου -
Forests of *Juniperus dupruei* at Palaiochori
- 3.IV Σημαντική Περιοχή Χλωρίδας Κορυμνή Πάρνητα -
Important flora area at mount Parnon summits
- 3.V Σημαντική Περιοχή Χλωρίδας Μαλίας - Κοντολίνας -
Important flora area at Mazia-Kontolinas
- 3.VI Σημαντική Περιοχή Χλωρίδας Αγ. Ιωάννη - Ορειν. Μεγίστου -
Important flora area at Agios Ioannis-Ivriνη-Megisti
- 3.VII Χαράδρα Δαφνίου & Περιοχή Μονών Εκκλησιών και Σιντζές -
Area of Dafnion gorge and monasteries of Sintza and Eflona
- 4.I Περιοχή Προστασίας Υγροτόπου Μουστού -
Moustos Wetland
- Περιοχές Προστασίας Ρεμάτων (Τάνος, Βρασιλίτς, Δαφνίου) -
Torrent Protection Areas (Tanos, Vrasilits, Dafnion)

- Nepal / Prefectures

-
- Οικισμοί / Settlements

- Υδρογραφικό Δίκτυο / Drainage Network

- Μοναστήρια / Monasteries

Οδικό Δίκτυο / Road Network

- Κύριος Ασφαλτοδρόμος
Main Asphalt Road
 Κεντρικός-Δευτερεύων Ασφαλτοδρόμος
Main-Secondary Asphalt road
 Κεντρικός-Δευτερεύων Χωματόδρομος
Main-Secondary Dirt Road

Κεφάλαιο 2

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Με την υπ' αριθμ. Υ.Α. 26432/2013 (ΦΕΚ 185/ΥΟΔΔ/25.4.2013) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, συστάθηκε το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και με την υπ' αριθμ. οικ. 44469/24.9.2014 (ΦΕΚ 621/9.10.2014/Υ.Ο.Δ.Δ.) με εντολή Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. Απόφαση Γ.Γ. Π.Ε.Κ.Α. ορίστηκε ο Πρόεδρος του Δ.Σ. Με την υπ' αριθμ. οικ. 56977/22.12.2015 (ΦΕΚ 956/ΥΟΔΔ/31.12.2015) Απόφαση Υπουργού και Αναπληρωτή Υπουργού Π.Ε.Ν. Η σημερινή σύνθεση του είναι η εξής:

Πρόεδρος: Μήλιος Δημήτριος, ειδικός επιστήμονας, ΤΕ Πολιτικός Μηχανικός Έργων Υποδομής

Αντιπρόεδρος: Χρυσομάλλης Χρήστος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Γραμματέας: Μαχαίρας Παναγιώτης, εκπρόσωπος των Α.Σ. Καστανοπαραγωγών Πάρνωνα

Τακτικά μέλη:

Σωτηρίου Γεώργιος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Φωτεινογιαννόπουλος Γεώργιος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων

Σιμάδη Παναγιώτα, εκπρόσωπος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος & Ιονίου

Ρουμελιώτης Γεώργιος, εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Μαντάς Παναγιώτης, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Πελοποννήσου (Π.Ε. Αρκαδίας)

Μακρυσσπούλου Χριστίνα, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Πελοποννήσου (Π.Ε. Λακωνίας)

Τσουκάτος Στυλιανός, εκπρόσωπος της Ενώσεως Ξενοδόχων & Ιδιοκτητών τουριστικών καταλυμάτων Κυνourίας

Μπούσμπουρας Δημήτριος, εκπρόσωπος Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Αναπληρωματικά μέλη:

Αναγνωστοπούλου Μαρία, εκπρόσωπος ειδικών επιστημόνων

Γιακουμή Ελένη, εκπρόσωπος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Τραϊφόρος Κωνσταντίνος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Μητσάκης Σταύρος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων

Βουλουμάνος Παναγιώτης, εκπρόσωπος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίου

Μπακούρης Γεώργιος, εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Λυσίκας Χaráλαμπος, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Πελοποννήσου (Π.Ε. Αρκαδίας)

Παπαγιαννοπούλου Παναγιώτα, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Πελοποννήσου (Π.Ε. Λακωνίας)

Ανεζύρης Νικόλαος, εκπρόσωπος της Ενώσεως Ξενοδόχων & Ιδιοκτητών τουριστικών καταλυμάτων Κυνουρίας
 Καχριμάνης Σταύρος, εκπρόσωπος των Α.Σ. Καστανοπαραγωγών Πάρνωνα
 Δασκαλάκου Ευαγγελία, εκπρόσωπος Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης

Στο πλαίσιο υλοποίησης της πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. και με βάση το εγκεκριμένο Τεχνικό Δελτίο Προτεινόμενης Πράξης του Φορέα Διαχείρισης, απασχολούνται στις διάφορες Οργανικές Μονάδες του Φορέα Διαχείρισης δώδεκα (12) άτομα. Αναλυτικά το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης αποτελείται από τους (την 31/12/2015):

Μπόγλης Αργύριος, ΠΕ Δασολόγος MSc: Συντονιστής έργου ΕΠΠΕΡΑΑ
 Τρυφωνόπουλος Γεώργιος, PhD Βιολόγος: Υπεύθυνος Τμήματος Προστασίας & Διαχείρισης
 Αναστόπουλος Δήμος, ΠΕ Μηχανικός Περιβάλλοντος MSc: Υπεύθυνος Τμήματος Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Δήμα Αγγελική, ΠΕ Οικονομολόγος: Υπεύθυνη Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών
 Κανελίδου Άννα, ΠΕ Δασολόγος MSc: Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης
 Αναστασιάδη Αγνή, ΔΕ Ξεναγός: α/α Υπεύθυνη Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
 Πανταζή Αικατερίνη, ΤΕ Ξεναγός MSc: Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων, Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
 Αρβανίτης Διαμαντής, ΔΕ Ξεναγός: Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
 Δημάκου Φωτεινή, ΔΕ Φύλακας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Δημητρακόπουλος Ιωάννης, ΔΕ Φύλακας/Ειδικός δασικής προστασίας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Κωλέττης Γεώργιος, ΔΕ Φύλακας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Λυτρίβης Γεώργιος, ΔΕ Φύλακας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης

Αρμοδιότητες σύμφωνα με το Ν. 2742

Στις αρμοδιότητες των Φορέων διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν. 2742/99 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» περιλαμβάνονται:

- Η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των Κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας των προστατευομένων αντικειμένων καθώς και των σχεδίων διαχείρισης.
- Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κανονιστικών όρων και περιορισμών που επιβάλλονται από την ΚΥΑ 6919/2004, καθώς και των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης.
 Στο πλαίσιο αυτό, οι Φορείς διαχείρισης μεριμνούν για την συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών στοιχείων και δεδομένων για τις περιοχές ευθύνες τους, καθώς και για την συγκρότηση και λειτουργία σχετικών βάσεων δεδομένων και τεκμηρίωσης, σύμφωνα με τα υπάρχοντα εθνικά πρότυπα.
- Η επικουρία των αρμοδίων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών και πολεοδομικών όρων που ισχύουν ή επιβάλλονται αντιστοίχως για έργα και δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους.
- Για το σκοπό αυτόν, οι Φορείς διαχείρισης εισηγούνται ή αναφέρουν προς τις αρμόδιες αρχές τις πράξεις ή παραλείψεις εκείνες που συνιστούν παράβαση των όρων και περιορισμών για τις περιοχές ευθύνης τους.

- Η κατάρτιση μελετών και ερευνών, καθώς και η εκτέλεση τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στο οικείο σχέδιο διαχείρισης και στα αντίστοιχα προγράμματα δράσης και είναι απαραίτητα για την ανάδειξη των προστατευόμενων αντικειμένων που εμπίπτουν στη περιοχή ευθύνης τους. Η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των αναγκαίων έργων υποδομής, καθώς και η προμήθεια του αναγκαίου επιστημονικού και τεχνικού εξοπλισμού για την άσκηση των λειτουργιών διαχείρισης.
- Η ανάληψη εκπόνησης ή εκτέλεσης εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δράσεων σχετικών με την περιοχή ευθύνης τους, τα οποία προάγουν ή προβάλλουν τους σκοπούς διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων.
- Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς των φορέων διαχείρισης, καθώς και στην προστασία ευθύνης τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι φορείς διαχείρισης μπορούν να ιδρύουν κέντρα πληροφόρησης στην έδρα των προστατευόμενων αντικειμένων, να διοργανώνουν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προβολή των στόχων και των επιτευγμάτων της διαχείρισης και να αναλαμβάνουν σχετική εκδοτική δραστηριότητα έντυπης ή και ηλεκτρονικής μορφής.
- Η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων εντός των ορίων των προστατευόμενων αντικειμένων, σύμφωνα με τους ειδικούς όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται στην ΚΥΑ οριοθέτησης και στον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής.
- Η διαχείριση δημοσίων εκτάσεων που παραχωρούνται προς τον Φορέα ή μισθώνονται από τον φορέα διαχείρισης κατά τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η ενοικίαση ιδιωτικών εκτάσεων που περιλαμβάνονται στην περιοχή ευθύνης τους και η πραγματοποίηση σε αυτές των προβλεπόμενων στον οικείο κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας και στο σχέδιο διαχείρισης αναγκαίων παρεμβάσεων.

Αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου

Στην υπ' αριθμ. 51922/2004 (ΦΕΚ 1926/Β/2004) Υπουργική Απόφαση «Έγκριση κανονισμού λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» και την τροποποίηση αυτού (Υ.Α. 48290/2010, ΦΕΚ/1780/Β/12.11.2010), περιγράφονται οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης.

Το Δ.Σ. ασκεί τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 15 του Ν. 2742/99 και αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά τη διοίκηση και λειτουργία του Φορέα, τη διάθεση των πόρων του και για κάθε άλλο θέμα που ανάγεται στην εκπλήρωση των σκοπών του Φορέα Διαχείρισης και των άλλων προστατευόμενων αντικειμένων.

Ειδικότερα το Δ.Σ.:

- Εισηγείται προς το ΥΠΕΚΑ τα πενταετή Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Φορέα καθώς και τις ανά πενταετία αναθεωρήσεις των όρων προστασίας και του Σχεδίου Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων.
- Εγκρίνει την ετήσια έκθεση αξιολόγησης και εφαρμογής των όρων προστασίας της περιοχής και του Σχεδίου Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων που συντάσσεται από τις υπηρεσίες του Φορέα και κοινοποιείται στο ΥΠΕΚΑ και στους αρμόδιους οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
- Εγκρίνει την τεκμηριωμένη εισήγηση για την κατ' εξαίρεση άμεση τροποποίηση ορισμένων ρυθμίσεων των όρων προστασίας της περιοχής και του Σχεδίου Διαχείρισης των

προστατευόμενων αντικειμένων, πριν την ολοκλήρωση της πενταετίας: α) για την αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων που σχετίζονται με την προστασία της περιοχής, β) για την προσαρμογή τους σε υποδείξεις και παρατηρήσεις της ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης, γ) για να εκτελεσθούν έργα και μέτρα ιδιαίτερα σημαντικά για την προστασία και διαχείριση της περιοχής.

- Εγκρίνει το ετήσιο πρόγραμμα δράσης και τον ετήσιο οικονομικό προϋπολογισμό του Φορέα.
- Παρακολουθεί και αξιολογεί την υλοποίηση του προγράμματος δράσης και του προϋπολογισμού και αποφασίζει για την τροποποίηση τους.
- Εγκρίνει τον ετήσιο οικονομικό απολογισμό και των απολογισμό δραστηριοτήτων.
- Καταρτίζει και προτείνει, προς τον Υπουργό ΠΕΚΑ, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, όλους τους κανονισμούς του Φορέα και τις τροποποιήσεις τους.
- Προσλαμβάνει και απολύει το προσωπικό και ασκεί τον πειθαρχικό έλεγχο σε δεύτερο βαθμό.
- Αγοράζει ή μισθώνει τις απαραίτητες εγκαταστάσεις, χώρους και μέσα και προμηθεύεται μηχανές, όργανα, έπιπλα, οχήματα και λοιπό εξοπλισμό που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία του Φορέα.
- Καθορίζει την τιμολογιακή πολιτική πώλησης των υλικών, εκδόσεων, δεδομένων, οπτικοακουστικού υλικού και κάθε άλλου πνευματικού προϊόντος που παράγει ή εκμεταλλεύεται ο Φορέας Διαχείρισης, το αντίτιμο εισόδου και ξεναγήσεων ομάδων επισκεπτών, καθώς και το ύψος των αμοιβών από την εκτέλεση ερευνών, μελετών και κάθε είδους υπηρεσιών στα πλαίσια των σκοπών του Φορέα για λογαριασμό τρίτων.
- Εκχωρεί σήματα ποιότητας.
- Καθορίζει τους όρους των διακηρύξεων προμήθειας πραγμάτων, μισθώσεων κ.λπ.
- Εκποιεί ή ανταλλάσσει ακίνητα και τα επιβαρύνει με εμπράγματα δικαιώματα και αποδέχεται κληρονομίες, δωρεές και κληροδοσίες.
- Συνάπτει δάνεια και συμβάσεις με τρίτους.
- Λαμβάνει θέσεις και εκφράζει τις απόψεις του για θέματα που έχουν σχέση με τα προστατευόμενα αντικείμενα αρμοδιότητας του Φορέα.
- Γνωμοδοτεί όποτε ζητείται η γνώμη του από αρμόδιες αρχές.
- Ορίζει τους εκπροσώπους του Φορέα σε κάθε φύσης όργανα, συμβούλια, επιτροπές, κ.λπ. στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
- Συγκροτεί επιτροπές και ομάδες εργασίας.
- Με απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του, μπορεί να μεταβιβάζει τις αρμοδιότητές του ή αρμοδιότητες του προέδρου του, εκτός από τη λήψη αποφάσεων πολιτικής και στρατηγικής, στον πρόεδρο, σε ένα ή περισσότερα μέλη του και στον διευθυντή.
- Μεριμνά για την εξασφάλιση της δημοσιότητας και διαφάνειας των διαδικασιών λειτουργίας του Φορέα με διάφορα μέτρα, όπως η ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού και φορέων για τον προγραμματισμό και τον προϋπολογισμό των εργασιών του, η δημοσιότητα για τις προσλήψεις προσωπικού, προμήθειες και αναθέσεις μελετών ή έργων.

Αρμοδιότητες σύμφωνα με την ΚΥΑ 33999/2010

Από τον Σεπτέμβριο του 2010 οπότε και εκδόθηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση 33999/2010 «Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνηρίας, Λεωνιδίου, Σκιρίτιδας και Τυρού του Ν. Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερώνθρων του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού» (Φ.Ε.Κ. 353/Α.Α.Π./6-9-2010) και τροποποιήσεις αυτής (δυνάμει των Φ.Ε.Κ. 160/Α.Α.Π.Θ./16-6-2011 και Φ.Ε.Κ. 226/Α.Α.Π./15-4-2013), και ισχύει βάσει της υπ' αρ. οικ. 81516/968/25.2.2000 απόφασης έγκρισης του Γενικού Διευθυντή Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης όρους Πάρνωννα-υγροτόπου Μουστού και το Νόμο 3937/2011

(ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011) περί «Διατήρησης της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», με σκοπό την προστασία της περιοχής ως εθνική φυσική κληρονομιά. (Βλ. πλήρες κείμενο στη διεύθυνση <http://www.fdparnonas.gr/management-body/joint-ministerial-decision/>).

Με την παραπάνω απόφαση χαρακτηρίζονται οι Περιοχές Απολύτου Προστασίας της Φύσης και οι Περιοχές Προστασίας της Φύσης καθώς και οι λοιπές περιοχές εντός της προστατευόμενης περιοχής και καθορίζονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις και οι δραστηριότητες ανά περιοχή (Βλ. Χάρτες στη διεύθυνση <http://www.fdparnonas.gr/downloads/maps/>).

Οι αρμοδιότητες του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

- Είναι αρμόδιος για την τήρηση και εφαρμογή των όρων και διατάξεων της εν λόγω απόφασης.
- Για ζητήματα που αναφύονται ως προς την υπαγωγή ή μη έργων και δραστηριοτήτων στις διατάξεις της Κ.Υ.Α., αποφαίνεται το Δ.Σ του Φορέα Διαχείρισης, μετά από συνεργασία με τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες και εκδίδεται σχετική διοικητική πράξη Δ.Σ.

Κεφάλαιο 3

ΔΡΑΣΕΙΣ Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» 2007-2013

Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού υπέβαλε πρόταση για χρηματοδότηση στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. με τίτλο πράξης «Λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Εντάχθηκε βάσει της υπ' αριθ. πρωτ. οικ.182350/29-9-2010 Απόφαση ένταξης) η οποία εν συνεχεία τροποποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2011 με την Πράξη με τίτλο: «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Τροποποιήθηκε βάσει της υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 174046/29.11.2011 Απόφαση τροποποίησης) και τον Μάιο του 2014 με την Πράξη με τίτλο: «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Τροποποιήθηκε βάσει της υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 125765/16.05.2014 Απόφαση τροποποίησης). Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται συνοπτικά η εγκεκριμένη Πράξη (αποτελεί την 2^η τροποποίηση του ΤΔΠΠ) ανά υποέργο και προϋπολογισμό.

ΠΡΑΞΗ "ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ (2^Η ΤΡΟΠ.ΠΑΡΟΝ ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ)

Κωδ. Υποέργου	Τίτλος Υποέργου	Συνολικός Π/Υ υποέργου
Υ1	Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας	2.142.740,94 €
Υ2	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας	67.117,49 €
Υ3	Καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων	61.100,00 €
Υ4	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών	46.799,04 €
Υ5	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπόνδυλων	60.000,00 €
Υ6	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πουλιών	54.612,00 €
Υ7	Καταγραφή και παρακολούθηση ειδών ερπετών και αμφιβίων	31.980,00 €
Υ8	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών	35.000,00 €
Υ9	Αξιολόγηση και καταγραφή των ειδών μανιταριών	12.500,00 €
Υ10	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων	41.650,26 €
Υ11	Παραγωγή εντύπων & υλικών ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης	75.000,00 €
Υ12	Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνισας	73.615,50 €
Υ13	Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα	600.000,00 €
Υ14	Σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή & εγκατάσταση της Έκθεσης Ερμηνείας Περιβάλλοντος Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα	79.000,00 €
	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕ Φ.Π.Α.	3.381.115,23 €
	Ποσό χωρίς Φ.Π.Α.	2.748.874,17 €
	Φ.Π.Α.	632.241,06 €

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2010-2015

Εγκεκριμένος Π/Υ	Δαπάνες 2010	Δαπάνες 2011	Δαπάνες 2012	Δαπάνες 2013	Δαπάνες 2014	Δαπάνες 2015	Υπόλοιπο προς υλοποίηση
3.381.115,23 €	58.341,38 €	271.932,72 €	444.698,57 €	344.371,98 €	586.149,87 €	1.239.368,39 €	162.046,95 €

Συνολικά το ποσοστό υλοποίησης της Πράξης είναι στο **87,10 %** μέχρι και τον Δεκέμβριο 2015. Το ποσοστό υλοποίησης της Πράξης αφού αποπληρωθούν και ολοκληρωθούν τα εναπομείναντα έργα θα ανέλθει στο **91,90 %**.

Ακολουθεί περιγραφή του εγκεκριμένου Τεχνικού Δελτίου ανά Υποέργο.

ΥΠΟΕΡΓΟ 1: Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Το Υποέργο 1 υλοποιείται με την μέθοδο της αυτεπιστασίας. Αποτελείται από τέσσερα Πακέτα Εργασίας.

Πακέτο Εργασίας 1: Προστασία και διατήρηση των ειδών, χλωρίδας, πανίδας και των τύπων οικοτόπων

Το ΠΕ 1 περιλαμβάνει τις δράσεις της Φύλαξης, τον σχεδιασμό των δράσεων Προστασίας & Διαχείρισης, την υποστήριξη των Υποέργων 2-10 που αφορούν την Καταγραφή και Παρακολούθηση των ειδών της προστατευόμενης περιοχής, την «Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού», την «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της Λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του Οικολογικού Πάρκου και της ευρύτερης παράκτιας ζώνης του» καθώς και τον «Εξοπλισμό Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρκωνα και Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας».

Στις 8 Οκτωβρίου 2014 υπογράφηκε η Σύμβαση μεταξύ του ΦΔ και του Αναδόχου για την υλοποίηση του έργου «Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού». Τα παραδοτέα του Αναδόχου περιλάμβαναν Φυσικοχημικές Αναλύσεις νερού για την παρακολούθηση παραμέτρων και Μελέτη παρακολούθησης ποιοτικών παραμέτρων. Για τις αναλύσεις ορίστηκαν τέσσερις (4) θέσεις δειγματοληψίας ενώ η συχνότητα ήταν ανά τέσσερις (4) μήνες (16 δειγματοληψίες & αναλύσεις). Σε συνεργασία με τον ανάδοχο του υποέργου 8 «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών» οριστικοποιήθηκαν οι θέσεις δειγματοληψίας στην Περιοχή Απολύτου Προστασίας «Υγρότοπος Μουστού» και κοινοποιήθηκαν στον ανάδοχο της υπηρεσίας "Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού". Η διάρκεια Παροχής Υπηρεσιών καθορίστηκε μέχρι τις 31.10.2015, οπότε και παραδόθηκαν τα αποτελέσματα των αναλύσεων και η μελέτη παρακολούθησης των ποιοτικών παραμέτρων, βάσει της σύμβασης.

Κατά το έτος 2013 ολοκληρώθηκε το έργο «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της Λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του Οικολογικού Πάρκου και της ευρύτερης παράκτιας ζώνης του», με την ορθή παραλαβή των παραδοτέων.

Στις 26-03-2013 δημοσιεύτηκε η διακήρυξη του Ανοιχτού Διεθνή Διαγωνισμού Παρακολούθησης που περιείχε **Υποέργα 2 έως 10**. Η διακήρυξη, αφορούσε μία ενιαία προκήρυξη που συμπεριλαμβάνει όλα τα υποέργα παρακολούθησης. Στις 13 Μαΐου 2013 έγινε η διενέργεια του διαγωνισμού από την Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού που συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 37/2013 απόφαση του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης. Στις 16 Μαΐου 2013 η Επιτροπή έκανε την αξιολόγηση των Τεχνικών Προσφορών του Ανοιχτού Διεθνή Διαγωνισμού και στις 6 Ιουνίου έκανε την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών και την τελική αξιολόγηση των προσφορών των προσφερόντων. Από τον ανωτέρω έλεγχο κρίθηκε άγονο το τμήμα που αφορούσε το Υποέργο 8, το οποίο και προκηρύχθηκε ως Πρόχειρος Διαγωνισμός (αριθ. πρωτ. 504/05-06-2013) για την επιλογή αναδόχου, στις 26 Ιουνίου 2013 διενεργήθηκε ο διαγωνισμός.

Μετά από όλες τις νόμιμες διαδικασίες ελέγχου δικαιολογητικών και αξιολόγησης τεχνικών και οικονομικών προσφορών και την κατακύρωση των αναδόχων με τις υπ' αριθμ. 47/2013 και 61/2013 (5^ο ΔΣ της 02/07/2013 και 6^ο ΔΣ της 18/07/2013 αντίστοιχα) αποφάσεις του ΔΣ και τα υπ' αριθμ. 109979-109986/10-10-2013 έγγραφα του ΥΠΕΚΑ με τη σύμφωνη γνώμη του για την υπογραφή των συμβάσεων, στις 16 Σεπτεμβρίου 2013 (για το Υποέργο 8), στις 15 Οκτωβρίου 2013 (για τα Υποέργα 2,3,4,5,6,7 και 10) και στις 31 Ιανουαρίου 2014 (για το Υποέργο 9) υπογράφηκαν οι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών του Ανοιχτού Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης μεταξύ του ΦΔ και των αναδόχων. Στη συνέχεια οι ανάδοχοι απέστειλαν στο ΦΔ την τροποποίηση του χρονοδιαγράμματος των φάσεων των υπηρεσιών παρακολούθησης, καθώς η προκήρυξη προέβλεπε διάρκεια 30 μηνών για την παροχή των υπηρεσιών, ενώ με την υπογραφή της σύμβασης των 16^η Σεπτεμβρίου 2013, 15^η Οκτωβρίου 2013 και 31^η Ιανουαρίου 2014 και την λήξη των υπηρεσιών την 31^η Οκτωβρίου 2015 η διάρκεια περιορίζεται σε 25.5, 26.5 και 23 μήνες, αντίστοιχα.

Όλες οι απαραίτητες προμήθειες υποστήριξης των δράσεων του ΦΔ, πραγματοποιήθηκαν μέχρι και το τέλος του 2015.

Πακέτο Εργασίας 2: Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση

Το ΠΕ 2 αφορά το σύνολο των δράσεων προώθησης του ΕΠΠΕΡΑΑ, και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την προστασία της βιοποικιλότητας και την ανεκτίμητη αξία της προστατευόμενης περιοχής. Περιλαμβάνει δράσεις δημοσιότητας και προβολής του προγράμματος, δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, διοργάνωση ημερίδων σχετικών με την προώθηση της προστατευόμενης περιοχής και δράσεις οργάνωσης εθελοντών.

Η προστατευόμενη περιοχή του Όρους Πάρνωννα – Υγροτόπου Μουστού λόγω του ότι καταλαμβάνει έκταση 1.140.892 στρεμμάτων κυρίως δασικού τύπου, περιλαμβάνει πολυάριθμα ιστορικά χωριά των οποίων οι κάτοικοι αναπτύσσουν δραστηριότητες που θα πρέπει να εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου. Κατά συνέπεια λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι στο χώρο της προστατευόμενης περιοχής υπάρχει έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (κτηνοτροφία, γεωργία, δενδροκομία, μελισσοκομία, συλλογή βοτάνων, λατόμηση μαρμάρων, υπηρεσίες τουρισμού, περιορισμένη βιομηχανική παραγωγή), πέραν των επισκεπτών που δέχεται κυρίως τις τουριστικές περιόδους, και το γεγονός ότι η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού είναι ανεπαρκής σε θέματα προστασίας των περιοχών ευθύνης του ΦΔΟΠΥΜ, δημιουργούνται προβλήματα ακατάλληλης συμπεριφοράς.

Η δράση αυτή λοιπόν καθίσταται απαραίτητη προκειμένου οι κάτοικοι και οι επισκέπτες του όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού να εξοικειωθούν με την ιδέα της προστατευόμενης περιοχής, με τους κανονισμούς και τους όρους που τη διέπουν, με τους στόχους που τίθενται α) για την προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και β) για

τη βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, και να αποκτήσουν ενημέρωση και εκπαίδευση προς όφελος της προστασίας και της πρόληψης.

Η αναγκαιότητα της δράσης αυτής εντοπίζεται στη γενικότερη προσπάθεια που έχει ξεκινήσει ο ΦΔ για την ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της υιοθέτησης ενός εξωστρεφούς χαρακτήρα που αφουγκράζεται τις ανάγκες, τις προτάσεις και τις ιδέες της τοπικής και όχι μόνο κοινωνίας.

Πακέτο Εργασίας 3:Λήψη των αναγκαίων μέτρων διατήρησης και των κανονιστικών, διοικητικών ή συμβατικών μέτρων

Το Π.Ε. 3 περιλάμβανε δράσεις που αφορούν την παρακολούθηση της εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τον Φορέα Διαχείρισης, την αναθεώρηση του υπάρχοντος διαχειριστικού σχεδίου και την σύνταξη του Κανονισμού Λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής, όπως και την μετατροπή της Κ.Υ.Α. σε Προεδρικό Διάταγμα χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής.

Κρίθηκε ιδιαίτερα σημαντική η μετατροπή της Κ.Υ.Α. σε Π.Δ., έτσι ώστε ο Φορέας Διαχείρισης να αποκτήσει ένα ισχυρό εργαλείο για την ολοκληρωμένη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος. Μετά την έκδοση της Κ.Υ.Α. 33999/2010 (ΦΕΚ/353/ΑΑΠ/6-9-2010) και τροποποίηση αυτής (δυνάμει των ΦΕΚ 160/ΑΑΠΘ/16-6-2011 και ΦΕΚ 226/ΑΑΠ/15-4-2013), όπου έγινε ο καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστου, ήταν αναγκαία η μετατροπή της σε Π.Δ.. Η Κ.Υ.Α. είχε διάρκεια ζωής δύο έτη, με την άροδο των οποίων πρέπει να είχε εκδοθεί το Π.Δ.. Αναφέρεται πως έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα των 2 ετών και το αντίστοιχο διάστημα ενός έτους που αφορά στην παράταση ισχύος της Κ.Υ.Α. με την έκδοση της υπ' αριθμ. 24817/2013 (ΦΕΚ 156/ΑΑΠ/10-5-2013), και οι διατάξεις της Κ.Υ.Α. είναι σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 5γ του Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011). Ήδη από το Α' Εξάμηνο του 2013 ο ΦΔ απέστειλε στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος/Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού/Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ το σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος της Προστατευόμενης Περιοχής του ΟΠΥΜ ως «Φυσικό Περιφερειακό Πάρκο», με το υπ' αριθμ. 491/03-06-2013 έγγραφο του ΦΔ. Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 36201/1293/9-10-2013 έγγραφο του ΤΔΦΠ του ΥΠΕΚΑ υποβλήθηκε στο Νομοπαρασκευαστικό Τμήμα του ΥΠΕΚΑ ο Φάκελος του Σχεδίου ΠΔ για νομοτεχνική επεξεργασία. Κατόπιν τούτου και με το υπ' αριθμ. 1642/39/20-1-2014 έγγραφο του ΤΔΦΠ του ΥΠΕΚΑ απεστάλη φάκελος του σχεδίου ΠΔ για γνωμοδότηση προς το Γραφείο Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου και στην Επιτροπή Φύση 2000. Έκτοτε, δεν υπάρχει καμία νεώτερη πληροφορία για το θέμα.

Με τη λήξη της υπηρεσίας του «Εμπειρογνώμονα» στις 31-1-2014 ο ανάδοχος παρέδωσε στο Φορέα Διαχείρισης το παραδοτέο: «Αναθεώρηση Διαχειριστικού Σχεδίου της Προστατευόμενης Περιοχής» το οποίο και παρουσίασε στα μέλη του ΔΣ στην 1η συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στο ΚΠΕ Άστρους το 2014. Σύμφωνα με το νόμο της Βιοποικιλότητας (Ν. 3937/2011) στο Σχέδιο Διαχείρισης ενσωματώνεται και ο Κανονισμός Λειτουργίας της Προστατευόμενης Περιοχής. Το παραδοτέο του αναδόχου, σύμφωνα και με τα υπογεγραμμένα στη σύμβαση, παραδόθηκε και επεξεργάστηκε στην τελική μορφή του από το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του Φορέα Διαχείρισης, ώστε ο Φορέας να έχει ένα επικαιροποιημένο και σύγχρονο Σχέδιο Διαχείρισης, το οποίο αναμένεται να υποβληθεί στην Γενική Δ/ση Περιβαλλοντικής Πολιτικής / Δ/ση Προστασίας Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης Αποβλήτων / Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μετά την ολοκλήρωση των παρεμβάσεων από το προσωπικό του Τμήματος στις 03.12.2015 στάλθηκε στα μέλη του ΔΣ το επικαιροποιημένο Σχέδιο Διαχείρισης ώστε να αποστείλουν τις διορθώσεις/υποδείξεις τους τις οποίες το προσωπικό θα συμπεριλάβει πριν την οριστική έγκρισή του στην πρώτη συνεδρίαση του 2016 από το ΔΣ του ΦΔ. Μετά την έγκρισή του αναμένεται να κατατεθεί για αξιολόγηση από το Τ.Δ.Φ.Π. του Υ.Π.Ε.Ν.

Πακέτο Εργασίας 4: Διαχείριση – Υποστήριξη του προγράμματος

Το ΠΕ 4 αφορά κυρίως την υποστήριξη της λειτουργίας του προγράμματος προστασίας.

Πραγματοποιήθηκε η πρόσληψη δώδεκα (12) ατόμων με τη διαδικασία πρόσληψης του ΑΣΕΠ, προκειμένου να στηρίξουν στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. το ήδη υπάρχον προσωπικό, που μέχρι τότε αποτελούσαν δύο άτομα. Η αναγκαιότητα για επαρκή στελέχωση ήταν ένας από τους βασικούς στόχους του Φορέα. Με τις παραιτήσεις της κας Βαξεβανίδου Ζ. (Δασολόγος) και του κ. Πλακοκέφαλου Η. (Φύλακας) ο ΦΔ προέβη σε ανακοίνωση πρόσληψης προσωπικού με τη διαδικασία πρόσληψης του ΑΣΕΠ, σε αντικατάσταση των ανωτέρω, εντός του 2014.

Παράλληλα στο συγκεκριμένο ΠΕ περιλαμβάνονται και οι λειτουργικές δαπάνες του προγράμματος.

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ 1 ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2010-2015

Εγκεκριμένος Π/Υ	Δαπάνες 2010	Δαπάνες 2011	Δαπάνες 2012	Δαπάνες 2013	Δαπάνες 2014	Δαπάνες 2015	Υπόλοιπο υλοποίηση
2.142.740,94 €	58.341,38 €	271.932,72 €	444.698,57 €	344.371,98 €	409.503,99 €	422.911,16 €	2.829,00 €

ΥΠΟΕΡΓΟ 2: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 15.10.2013 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 2 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών χλωρίδας ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών χλωρίδας των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. και τα Σπάνια, Ενδημικά και Απειλούμενα (ΣΕΑ) φυτικά είδη και υποείδη των περιοχών Natura 2000. Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν: α) Η εξάπλωση και εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Για την υλοποίηση του προγράμματος του, ο Ανάδοχος βρισκόταν σε συνεχή επικοινωνία με το Φ.Δ., και τον ανάδοχο του έργου «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α.

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των ειδών χλωρίδας για την περίοδο 2012-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.

- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικείμενου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.)
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τη χλωρίδα.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών χλωρίδας ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών χλωρίδας.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας.
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας.

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	1490/13-12-2013	135/04-02-2014	137/04-02-2014	5/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	553/22-04-2014	-	1423/11-09-2014	167/2014
Β Φάση	1480/19-09-2014	1955/05-12-2014	1961/05-12-2014	167/2014
Ενδιάμεση Γ Φάσης	2/05-01-2015	-	282/27-02-2015	2.12/2015
Γ Φάση	859/19-06-2015	-	902/25-06-2015	4.7/2015
Ενδιάμεση Δ Φάσης	1124/13-08-2015	-	1125/13-08-2015	6.5/2015
Δ Φάση	1531/30-10-2015	1547/04-11-2015	1552/05-11-2015	7.5/2015

ΥΠΟΕΡΓΟ 3: Καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 15.10.2013 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 3 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Στο αντικείμενο της εν λόγω δράσης περιλαμβάνονταν η καταγραφή, η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης και η παρακολούθησή της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων της Οδηγίας 92/43 και άλλων σημαντικών οικοτόπων.

Η δράση αυτή ήταν απαραίτητη για την εκτίμηση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή ευθύνης του Φορέα, αποτελεί δε απαραίτητο εργαλείο για το βέλτιστο σχεδιασμό των μέτρων διαχείρισης της περιοχής, σκοπός των οποίων, μεταξύ άλλων είναι και η εξασφάλιση

ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης, η ανόρθωση ή/και η αποκατάσταση των τύπων οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε.

Με το παρόν υπόεργο σχεδιάστηκε και θα εφαρμόστηκε ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) σε τοπικό επίπεδο (στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού), το οποίο ήταν ενταγμένο σε ένα εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων, το οποίο εφαρμόστηκε την περίοδο 2007-2012 (άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.). Με το έργο αυτό διασφαλίστηκε η εποπτεία και η εφαρμογή ενός συστήματος επαναξιολόγησης (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης οικοτόπων.

Ταυτόχρονα, τροφοδοτήθηκε την 3η Εθνική Αναφορά-Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. (περίοδο αναφοράς 2007-2012 - άρθρο 17 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.) με δεδομένα παρακολούθησης (field monitoring data) και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης (field data on conservation status assessment) οικοτόπων, ως αποτέλεσμα εργασιών πεδίου.

Ευρύτερα, η δράση παρακολούθησης συνέβαλε και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης - διατήρησης που έχουν εφαρμοστεί στις περιοχές ευθύνης-αρμοδιότητας των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων (έντυπο αναφοράς εποπτείας σύμφωνα με το άρθρο 11, για τους τύπους οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.) χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες παράμετροι:

- Έκταση (area) και εύρος εξάπλωσης (range),
- Δομές και λειτουργίες του τύπου οικοτόπου (πληρότητα ειδικών δομικών και λειτουργικών στοιχείων του τύπου οικοτόπου),
- Τυπικά είδη (πληρότητα παρουσίας τυπικών ειδών οικοτόπου),
- Επιδράσεις - πιέσεις - απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Ο Ανάδοχος παρέδωσε επιπλέον, μια επικαιροποιημένη έκδοση της βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα του παρόντος προγράμματος παρακολούθησης σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικείμενου του (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας other species, απειλές κ.λπ.) καθώς και προτάσεις για επέκταση του Δικτύου, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και κατόπιν συνεννόησης με το Φ.Δ. Επίσης, πρότεινε ικανοποιητικές τιμές αναφοράς, καθώς και στόχους διατήρησης των τύπων οικοτόπων ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που παρακολουθήθηκαν, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησής τους σε κάθε μια περιοχή. Τέλος, παρέδωσε τα πρωτόκολλα και τη διαδικασία παρακολούθησης της επόμενης διαχειριστικής περιόδου.

Για την υλοποίηση του έργου του, ο Ανάδοχος βρισκόταν σε συνεχή επικοινωνία με το Φ.Δ. και τον ανάδοχο του έργου «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α.

Πεδίο εφαρμογής του προγράμματος παρακολούθησης αποτέλεσαν όλοι οι χερσαίοι τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. που απαντούν στην περιοχή αρμοδιότητας του Φ.Δ. καθώς και οι εθνικής σημασίας τύποι οικοτόπων.

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων για την

περίοδο 2012-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.

- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των τύπων οικοτόπων ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων.
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	1492/13-12-2013	372/18-03-2014	373/18-03-2014	30/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	497/14-04-2014	-	734/16-05-2014	67/2014
Β Φάση	1492/15-07-2014	-	1404/08-09-2014	123/2014
Ενδιάμεση Γ Φάσης	1863/21-11-2014	-	1943/02-12-2014	165/2014
Γ Φάση	341/13-03-2015	-	587/05-05-2015	3.4/2015
Ενδιάμεση Δ Φάσης	953/06-07-2015	-	961/08-07-2015	5.4/2015
Δ Φάση	1406/16-10-2015	1594/11-11-2015	1595/11-11-2015	7.6/2015

ΥΠΟΕΡΓΟ 4: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 15.10.2013 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., πλην όσων χαρακτηρίζονται ως θαλάσσια είδη (κητώδη, μεσογειακή φώκια), και όσων εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον (ενδημικά Βαλκανικής χερσονήσου, Ελλάδας ή τοπικά ενδημικά, προστατευόμενα από διεθνείς

συνθήκες ή την εθνική νομοθεσία). Επιπλέον, περιλαμβάνεται και το είδος *Vormela peregusna*, το οποίο εντάχθηκε στην Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ. από την ένταξη της Βουλγαρίας – Ρουμανίας και των λοιπών χωρών στην Ε.Ε.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα ασπόνδυλα.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων).
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων).
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων).
- Ειδικότερα για τα είδη της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. *Canis aureus* και (Παράρτημα V) *Lutra lutra* (Παραρτήματα II/IV), η παρακολούθηση θα περιλαμβάνει και την τηλεπαρακολούθηση μέσω της τοποθέτησης ραδιοπομπών σε άτομα των δύο ειδών στην περιοχή του Υγροτόπου Μουστού.

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	1580/30-12-2013	112/29-01-2014	122/31-01-2014	125/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	600/30-04-2014	-	732/16-05-2014	68/2014
Β Φάση	1524/30-09-2014	-	1638/22-10-2014	136/2014
Ενδιάμεση Γ Φάσης	54/15-01-2015	-	69/20-01-2015	1.14/2015
Γ Φάση	736/29-05-2015	-	779/09-06-2015	4.8/2015

Ενδιάμεση Δ Φάσης	1075/31-07-2015	-	1082/03-08-2015	6.6/2015
Δ Φάση	1533/30-10-2015	1660/20-11-2015	1663/20-11-2015	7.7/2015

ΥΠΟΕΡΓΟ 5:Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπόνδυλων

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 15.10.2013 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπονδύλων της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών ασπονδύλων ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών ασπονδύλων: λεπιδόπττερων, κολεόπττερων, οδοντογνάθων, ορθοπτέρων, ισοπόδων, αραχνιδίων, και χερσαίων μαλακίων, των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. και όσων εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον (ενδημικά Βαλκανικής χερσονήσου, Ελλάδας ή τοπικά ενδημικά, προστατευόμενα από διεθνείς συνθήκες ή την εθνική νομοθεσία). Σημειώνεται ότι θα έπρεπε να διερευνηθεί η ύπαρξη του είδους *Catoptra thrips* (= *Paracossulus thrips*), που ενσωματώθηκε στα παραρτήματα της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. μετά την ένταξη της Βουλγαρίας – Ρουμανίας και των λοιπών χωρών, και το οποίο δεν έχει ενσωματωθεί στην κατάλογο παρουσίας στην Ελλάδα.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπονδύλων αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών ασπονδύλων για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα ασπόνδυλα.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών ασπονδύλων ανά Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών ασπονδύλων.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.

- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ασπονδύλων.
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ασπονδύλων.

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	1488/13-12-2013	80/23-01-2014	90/27-01-2014	125/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	651/08-05-2014	-	733/16-05-2014	69/2014
Β Φάση	1611/16-10-2014	1941/02-12-2014	1942/02-12-2014	164/2014
Ενδιάμεση Γ Φάσης	340/12-03-2015	-	342/13-03-2015	2.9/2015
Γ Φάση	1135/14-08-2015	1197/07-09-2015	1234/14-09-2015	6.7/2015
Ενδιάμεση Δ Φάσης	1126/11-09-2015	-	1235/14-09-2015	6.7/2015
Δ Φάση	1518/30-10-2015	1571/09-11-2015	1580/10-11-2015	7.8/2015

ΥΠΟΕΡΓΟ 6:Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πουλιών

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 15.10.2013 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πτηνών της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών πτηνών ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών πτηνών του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/Ε.Ε. που απαντώνται στην Ελλάδα, καθώς και τα μεταναστευτικά είδη που μπορούν να αποτελέσουν είδη χαρακτηρισμού των Ζ.Ε.Π. Από τα παραπάνω έχουν εξαιρεθεί όσα είδη απαντώνται στην Ελλάδα ως τυχαία ή ως αποκλειστικά διερχόμενα, ενώ περιλαμβάνονται τα είδη *Perdix perdix* και *Phasianus colchicus*, ως είδη εθνικού ενδιαφέροντος, που περιλαμβάνονται στο ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο ως απειλούμενα.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πτηνών αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών πτηνών για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με την Οδηγία 2009/147/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 2009/147/Ε.Ε.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του

αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).

- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα πτηνά.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών πτηνών ανά Ζώνη Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) ή ομάδα Ζ.Ε.Π. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Ζ.Ε.Π. ή ομάδα Ζ.Ε.Π. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών πτηνών.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών πτηνών.
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών πτηνών.

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	1477/11-12-2013	263/26-02-2014	308/04-03-2014	30/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	616/02-05-2014	-	2010/11-12-2014	1.11/2015
Β Φάση	1924/28-11-2014	-	77/21-01-2015	1.11/2015
Ενδιάμεση Γ Φάσης	208/11-02-2015	-	465/08-04-2015	3.5/2015
Γ Φάση	732/29-05-2015	-	909/25-06-2015	4.9/2015
Ενδιάμεση Δ Φάσης	1131/14-08-2015	-	1132/14-08-2015	6.8/2015
Δ Φάση	1535/30-10-2015	1661/20-11-2015	1664/20-11-2015	7.9/2015

ΥΠΟΕΡΓΟ 7: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών αμφιβίων και ερπετών

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 15.10.2013 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων Υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών αμφιβίων και ερπετών της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών αμφιβίων και ερπετών ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών αμφιβίων και ερπετών των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., και όσων εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον (ενδημικά Βαλκανικής χερσονήσου, Ελλάδας ή τοπικά ενδημικά, προστατευόμενα από διεθνείς συνθήκες ή την εθνική νομοθεσία).

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν: α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού

(μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενο των Υπηρεσιών καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) μέσω εργασίας πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του Αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με την Αναθέτουσα Αρχή και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα αμφίβια και ερπετά.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών αμφιβίων και ερπετών ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με την Αναθέτουσα Αρχή, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων», ο οποίος πρόκειται να αναδειχθεί από τον διαγωνισμό που έχει προκηρύξει το Υ.Π.Ε.Κ.Α. για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών.
- Η εκπαίδευση του προσωπικού της Αναθέτουσας Αρχής στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών.

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	174/07-02-2014	384/19-03-2014	385/20-03-2014	38/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	1070/07-07-2014	-	1386/04-09-2014	122/2014
Β Φάση	1726/05-11-2014	155/05-02-2015	164/05-02-2015	1.12/2015
Ενδιάμεση Γ Φάσης	309/06-03-2015	-	315/09-03-2015	2.8/2015
Γ Φάση	817/12-06-2015	-	845/18-06-2015	4.10/2015
Ενδιάμεση Δ Φάσης	1081/03-08-2015	-	1083/03-08-2015	6.9/2015
Δ Φάση	1532/30-10-2015	1648/18-11-2015	1649/18-11-2015	7.10/2015

ΥΠΟΕΡΓΟ 8: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 16.09.2013 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών ψαριών ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών ψαριών των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., του είδους *Pungitius hellenicus* Stephanidis, 1971 (το οποίο χαρακτηρίζεται στην Ελλάδα ως κρισίμως κινδυνεύον). Τέλος, σημειώνεται ότι για τα είδη *Eudontomyzon spp.*, *Barbus plebejus*, *Cobitis taenia*, η Ε.Ε. έχει εκφράσει επιστημονική επιφύλαξη ως προς την επαρκή κάλυψή τους από Τόπους Κοινοτικής Σημασίας.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) μέσω εργασίας πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των ειδών ψαριών για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα ψάρια.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών ψαριών ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών ψαριών.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ψαριών.
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ψαριών.

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	1596/31-12-2013	824/30-05-2014	829/02-06-2014	70/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	598/30-04-2014	-	830/02-06-2014	71/2014
Β Φάση	1350/29-08-2014	-	1640/22-10-2014	138/2014
Ενδιάμεση Γ Φάσης	11/07-01-2015	-	192/10-02-2015	1.15/2015
Γ Φάση	842/17-06-2015	-	846/18-06-2015	4.11/2015
Ενδιάμεση Δ Φάσης	1146/21-08-2015	-	1147/24-08-2015	6.10/2015
Δ Φάση	1523/30-10-2015	1662/20-11-2015	1665/20-11-2015	7.11/2015

ΥΠΟΕΡΓΟ 9: Καταγραφή και αξιολόγηση των ειδών μανιταριών

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 31.01.2014 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αξιολόγηση και καταγραφή των ειδών μανιταριών του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών μανιταριών ήταν η καταγραφή και η αξιολόγηση των ειδών μανιταριών. Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση των ειδών χρησιμοποιήθηκαν:

α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων και γ) Ο τύπος οικοτόπων.

Αντικείμενα του προγράμματος αξιολόγηση και καταγραφή των ειδών μανιταριών αποτέλεσαν:

- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα καταγραφής που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος αξιολόγησης και καταγραφής των ειδών μανιταριών.
- Η εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία αξιολόγησης και καταγραφής των ειδών μανιταριών.

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	428/31-03-2014	866/11-06-2014	868/11-06-2014	72/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	1446/15-09-2014	-	1641/22-10-2014	135/2014
Β Φάση	416/30-03-2015	594/06-05-2015	620/11-05-2015	3.20/2015
Ενδιάμεση Γ Φάσης	1029/22-07-2015	-	1030/22-07-2015	6.11/2015
Γ Φάση	1528/30-10-2015	1589/11-11-2015	1590/11-11-2015	7.12/2015

ΥΠΟΕΡΓΟ 10: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 15.10.2013 και υλοποιήθηκε μέχρι τις 31.10.2015. Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του

υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών χειροπτέρων ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών χειροπτέρων των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των ειδών χειροπτέρων για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα χειρόπτερα.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών χειροπτέρων ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών χειροπτέρων.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χειροπτέρων.
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χειροπτέρων.

Τα πρακτικά παραλαβής και οι αποφάσεις έγκρισής τους από το ΔΣ του ΦΔ για τα παραδοτέα κάθε φάσης αναφέρονται ακολούθως:

Παραδοτέο	Αρχικό παραδοτέο	Τελικό Παραδοτέο	ΠΟΠ	Έγκριση ΔΣ
Α Φάση	1584/30-12-2013	111/29-01-2014	121/31-01-2014	5/2014
Ενδιάμεση Β Φάσης	537/16-04-2014	-	737/16-05-2014	73/2014
Β Φάση	1526/30-09-2014	-	1639/22-10-2014	137/2014
Ενδιάμεση Γ Φάσης	56/15-01-2015	-	70/20-01-2015	1.13/2015
Γ Φάση	737/29-05-2015	-	780/09-06-2015	4.12/2015

Ενδιάμεση Δ Φάσης	1130/14-08-2015	-	1136/17-08-2015	6.12/2015
Δ Φάση	1534/30-10-2015	1630/16-11-2015	1631/17-11-2015	7.13

ΥΠΟΕΡΓΟ 11: Παραγωγή εντύπων & υλικών ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης

Ο Φορέας Διαχείρισης ανέθεσε βάσει της από 30 Σεπτεμβρίου 2014 σύμβασης (Α/Α 33) στην εταιρεία «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ» την προμήθεια με τίτλο «**Παραγωγή υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης**», για την υλοποίηση του Υποέργου 11 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου ήταν η περίοδος από 30.09.2014 έως 15.12.2015.

Το Υποέργο 11 στο σύνολό του αφορούσε στην παραγωγή και προμήθεια ενημερωτικών φυλλαδίων, υλικού προώθησης και προβολής, ενημερωτικού εγχειρίδιου και βιβλίου, οδηγών χλωρίδας και εναλλακτικού τουρισμού, καθώς και χαρτών της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Το υλικό αυτό διατίθεται δωρεάν προς το κοινό και έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάδειξη της φυσικής ομορφιάς, της οικολογικής αξίας και των αξιόλογων πολιτισμικών γνωρισμάτων που απαντούν στην προστατευόμενη περιοχή, αλλά και της συνεπαγόμενης ανάγκης προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και της φυσικής κληρονομιάς.

Ο Φ.Δ. στο πλαίσιο του Υποέργου 11 προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σχετικά με την ορθή υλοποίηση της προμήθειας. Με την παραλαβή των παραδοτέων τμηματικά, σε τρεις φάσεις (Φάση Α', Β' και Γ') καθώς και την αποπληρωμή του Αναδόχου, εντός του Β' εξαμήνου του έτους 2015, ολοκληρώθηκε το φυσικό αντικείμενο του έργου και πιο συγκεκριμένα παραδόθηκαν οι παρακάτω εκδόσεις:

Φάση Α' (έως τις 28/02/2015): η προμήθεια των χαρτών, φυλλαδίων και υλικών ενημέρωσης παραδόθηκε στην έδρα του ΦΔ στο Άστρος και παραλήφθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ 221/13.02.2015, εμπρόθεσμα και σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές που προκύπτουν από τη σύμβαση του Αναδόχου.

- Χάρτης «Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» ΔΙΑΣΤΑΣΗ 1, 4.000 αντίτυπα.
- Χάρτης «Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2, 2.000 αντίτυπα.
- Φυλλάδιο ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης για τους κατοίκους της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού με τίτλο: Γνωριμία με την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού (ελληνική γλώσσα), 6.000 αντίτυπα.
- Φυλλάδιο με τα μέτρα προστασίας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού με τίτλο: Γνωριμία με την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού (ελληνική γλώσσα), 7.000 αντίτυπα.
- Υλικά Προώθησης: Αφίσες (έκδοση 1, 2) 500 αντίτυπα.
- Υλικά Προώθησης: Σετ με ξυλομπογιές 400 τεμάχια.
- Υλικά Προώθησης: Αυτοκόλλητα με το λογότυπο του Φορέα Διαχείρισης, 1.000 αντίτυπα.
- Υλικά Προώθησης: Τετράδια, 1.000 αντίτυπα.

- Υλικά Προώθησης: Επιτραπέζια ημερολόγια (για το έτος 2015), 300 αντίτυπα.

Φάση Β' (έως τις 30/06/2015): οι προμήθειες παραδόθηκαν στην έδρα του ΦΔ στο Άστρος και παραλήφθηκαν, με το υπ' αριθμ. πρωτ 928/29.6.2015, εμπρόθεσμα και σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές που προκύπτουν από τη σύμβαση του Αναδόχου.

- Βιβλίο «Το αλφαβητάρι του Πάρνωνα», 3.000 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού. Γνωριμία με τα ζώα του Πάρνωνα» (παιδική έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 2.000 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (έκδοση ενηλίκων στην ελληνική γλώσσα), 2.500 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (έκδοση ενηλίκων στην αγγλική γλώσσα), 500 αντίτυπα.

Φάση Γ' (έως τις 15/12/2015): οι προμήθειες παραδόθηκαν στην έδρα του ΦΔ στο Άστρος και παραλήφθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ 1815/16.12.2015, εμπρόθεσμα και σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές που προκύπτουν από τη Σύμβαση του Αναδόχου.

- Οδηγός για την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Φύση, Πολιτισμός, Οικοτουρισμός. (βιβλίο: έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 3.700 αντίτυπα.
- Οδηγός χλωρίδας προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη (βιβλίο: έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 2.400 αντίτυπα.
- «Plant guide to Mount Parnon and Moustos wetland protected area. Endemic, rare and threatened species» (βιβλίο: έκδοση στην αγγλική γλώσσα), 400 αντίτυπα.

Εντός του μηνός Φεβρουαρίου (5.2.2015) δόθηκε η εντολή εκτύπωσης για την αποστολή τμήματος της προμήθειας της Α' φάσης του Διαγωνισμού. Πιο συγκεκριμένα παρήχθη ο Χάρτης της Προστατευόμενης Περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού σε δύο διαφορετικές διαστάσεις (Διάσταση 1 στην ελληνική γλώσσα και Διάσταση 2 στην ελληνική/ αγγλική γλώσσα).

Εντός του μηνός Ιουνίου (15 & 23.6.2015) δόθηκαν οι εντολές εκτύπωσης για την αποστολή των προμηθειών της Β' φάσης. Πιο συγκεκριμένα παρήχθησαν τα: 1) Βιβλίο «Το αλφαβητάρι του Πάρνωνα» και 2) Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (παιδική έκδοση στην ελληνική γλώσσα, έκδοση ενηλίκων στην ελληνική γλώσσα και έκδοση ενηλίκων στην αγγλική γλώσσα). Στις 26.6.2015 εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 4.22/26.6.2015 απόφαση της 4ης Συνεδρίασης του ΔΣ του ΦΔ το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της Γ' Φάσης της προμήθειας αναφορικά με την παραγωγή του Βιβλίου «Οδηγός Χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού».

Εντός του μηνός Νοεμβρίου (26.11.2015) και εντός του μηνός Δεκεμβρίου (4.12.2015) δόθηκαν αντίστοιχα οι εντολές εκτύπωσης για την υλοποίηση της Γ' φάσης προμήθειας. Πιο συγκεκριμένα παρήχθησαν τα βιβλία, «Οδηγός για την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Φύση, Πολιτισμός, Οικοτουρισμός», «Οδηγός χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη» και «Plant guide to Mount Parnon and Moustos wetland protected area. Endemic, rare and threatened species». Σημειώνεται ότι η προμήθεια ολοκληρώθηκε μετά από δύο παρατάσεις του συμβατικού χρόνου

υλοποίησης της σχετικής Σύμβασης. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις από 29.9.2015 και 23.11.2015 τροποποιήσεις αυτής (παρατάθηκε ο συμβατικός χρόνος υλοποίησης της Σύμβασης μέχρι τις 30.11.2015 και τις 15/12/2015 αντίστοιχα), χωρίς όμως αυτό να επιφέρει ουδεμία αλλαγή στο συμβατικό τίμημα, ούτε στο φυσικό αντικείμενο της προμήθειας. Οι παραπάνω αλλαγές εγκρίθηκαν με τις υπ' αριθμ. 6.3/24.9.2015 και 7.2/20.11.2015 αποφάσεις της 6ης και της 7ης Συνεδρίασης του ΔΣ του ΦΔ αντίστοιχα.

Κατά το σύνολο της διάρκειας υλοποίησης της προμήθειας προωθήθηκαν στον Ανάδοχο, κείμενα και φωτογραφικό υλικό που αφορούσαν στην Προστατευόμενη Περιοχή όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστου, με τη συνεργασία όλων των τμημάτων του ΦΔ. Επίσης, ζητήθηκε ενημερωτικό υλικό από ειδικούς επιστήμονες, Φορείς/ Οργανισμούς καθώς και εγγεγραμμένους εθελοντές του ΦΔ από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ο ΦΔ παρείχε όλες τις σχετικές πληροφορίες στον Ανάδοχο, αναφορικά με τα αξιοθέατα της Προστατευόμενης Περιοχής στο σύνολό της καθώς επίσης αξιοποιήθηκε άριστα η συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες, Φορείς και Οργανισμούς, για τον προγραμματισμό επισκέψεων προκειμένου να εξασφαλιστεί νέο φωτογραφικό/ ενημερωτικό υλικό για την Προστατευόμενη Περιοχή. Επισημαίνεται τέλος ότι η υλοποίηση του βιβλίου «Οδηγός χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστου. Ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη» οφείλεται κατά κύριο λόγο στους συντελεστές του, κ.κ. Κωνσταντίνιδη Θ. και Καλπουτζάκη Ε. (Τομέας Οικολογίας & Ταξινομικής, Τμήμα Βιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών) οι οποίοι ανέλαβαν εξολοκλήρου την παροχή των συγγραφικών κείμενων και των φωτογραφιών του εν λόγω Οδηγού.

Το σύνολο των παραδοτέων του έργου «Παραγωγή εντύπων & υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης», είναι διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο του Φ.Δ. (<http://www.fdparnonas.gr/downloads/publications/>).

ΥΠΟΕΡΓΟ 12: Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας

Στο πλαίσιο υλοποίησης του Υποέργου 12 «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας», της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστου», του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013», το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης (ΚΠΕ) Καστάνιτσας αναδιαμορφώθηκε, αποκτώντας τη σημερινή του μορφή, που αποτελεί ένα συνονθύλευμα αλληλένδετων και απόλυτα συναφή ενοτήτων, που έχουν σκοπό την προβολή της αλληλεπίδρασης του ανθρώπου και της φύσης, μέσω μιας αρμονικής συνύπαρξης.

Στις 25-06-2014 δημοσιεύτηκε η υπ' αριθμ. 977 διακήρυξη Πρόχειρου Διαγωνισμού, που αφορούσε την ανάδειξη αναδόχου για την ανάθεση παροχής υπηρεσιών με τίτλο «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας». Η διακήρυξη συντάχθηκε από τον Αργύριο Μπόγλη. Στις 11 Ιουλίου 2014 πραγματοποιήθηκε η Διενέργεια του Διαγωνισμού από την Επιτροπή Αξιολόγησης του Διαγωνισμού, που συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 32/2014 απόφαση του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης, προβαίνοντας στην παραλαβή και αποσφράγιση των προσφορών, τον έλεγχο όσον αφορά την ορθότητα και την πληρότητα των δικαιολογητικών και των τεχνικών προσφορών και, τέλος, την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών.

Έπειτα από τη σύνταξη του συγκριτικού πίνακα προσφορών και τηρώντας όλες τις νόμιμες διαδικασίες για την κατακύρωση του αναδόχου με την υπ' αριθμ. 130/2014 απόφαση του Δ.Σ (8ο Δ.Σ

τις 23-10-2014), στις 6 Οκτωβρίου 2014 υπογράφηκε η σύμβαση παροχής υπηρεσιών του Πρόχειρου Διαγωνισμού μεταξύ του ΦΔ και της Μελετητικής Κατασκευαστικής Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης Τέτραγκον, με συμβατικό τίμημα 70.725 € (με Φ.Π.Α). Το χρονικό περιθώριο ολοκλήρωσης του έργου καθορίστηκε έως τις 30-10-2015 από τη στιγμή που υπογράφηκε η σύμβαση, περιλαμβάνοντας δύο φάσεις παράδοσης των τμημάτων του έργου, δηλαδή διάρκειας έκαστη.

Η Α' Φάση, που περιλάμβανε τη συλλογή όλου του εκθεματικού υλικού (φωτογραφίες, έγγραφα-κείμενα, παλιά αντικείμενα κ.α.), το οποίο συλλέχθηκε με ιδιαίτερη προσοχή και κατόπιν επικοινωνίας με τους αρμόδιους φορείς (Σύλλογος Καστανισσιωτών, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα - υδροτόπου Μουστού), καθώς και την προεργασία παρουσίασης ενδεικτικών μακετών, ολοκληρώθηκε στις 6-4-2015, με την παράδοση του υλικού σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Με την υπ' αριθμ. 2.11 απόφαση του Δ.Σ. (2ο Δ.Σ. στις 30-03-2015) εγκρίθηκε το πρωτόκολλο τμηματικής ποιοτικής και ποσοτικής παραλαβής του παραδοτέου της Α' Φάσης.

Η Β' Φάση και κατ' επέκταση το έργο ολοκληρώθηκε με την παράδοση της διαμορφωμένης έκθεσης, στα πλαίσια διεξαγωγής τελετής εγκαινίων που έλαβε χώρα στις 26-10-2015 στο ΚΠΕ Καστάνιτσας. Με την υπ' αριθμ. 7.4 απόφαση του Δ.Σ. (7ο Δ.Σ. στις 20-11-2015) εγκρίθηκε το πρωτόκολλο τμηματικής ποιοτικής και ποσοτικής παραλαβής των παραδοτέων της Β' Φάσης, η οποία αφορούσε το κατασκευαστικό κομμάτι υλοποίησης του έργου, δηλαδή την τοποθέτηση των εκθεματικών επιφανειών, που είχαν προκύψει από την επεξεργασία των δεδομένων της Α' Φάσης, αλλά και το στήσιμο-διαμόρφωση της λαογραφικής έκθεσης και του ειδικά διαμορφωμένου συνεδριακού χώρου. Έτσι, η υπάρχουσα έκθεση φυσικού περιβάλλοντος εμπλουτίστηκε με νέα πληροφοριακά δεδομένα για την προστατευόμενη περιοχή (σημεία ενδιαφέροντος, αφιέρωμα σε πετρώματα/ορυκτά και ενδημικά φυτά του ορεινού όγκου, πληροφορίες για τη ζωνοποίηση της προστατευόμενης περιοχής), η πρόχειρη αίθουσα παρουσιάσεων μετατράπηκε σε σύγχρονο χώρο διεξαγωγής προβολών, ομιλιών και σεμιναρίων, καθώς και σε μόνιμο εκθεσιακό χώρο, δίνοντας πληροφορίες για τον οικισμό της Καστάνιτσας, ενώ ο μέχρι τότε ανεκμετάλλετος υπόγειος χώρος μεταμορφώθηκε σε μια αξιολογή Έκθεση Παραδοσιακών Επαγγελμάτων του οικισμού, προβάλλοντας της αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης στο πέρας των αιώνων.

Το έργο περιλάμβανε τις εξής τρεις επεμβάσεις:

1. Την αναδιαμόρφωση της υπάρχουσας έκθεσης του κέντρου (έκθεση φυσικού περιβάλλοντος), με εμπλουτισμό των εκθεμάτων, ώστε να συνεισφέρει στην καλύτερη ενημέρωση και μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των επισκεπτών, αλλά και στην ενδυνάμωση των τουριστικών δραστηριοτήτων, που σχετίζονται με τη φύση της περιοχής.
2. Τη διαμόρφωση του ισόγειου χώρου σε σύγχρονο και ικανό χώρο διεξαγωγής προβολών, παρουσιάσεων, ομιλιών και σεμιναρίων, καθώς και σε μόνιμο, μικρό, αλλά περιεκτικό εκθεσιακό χώρο, δίνοντας πληροφορίες για τον οικισμό της Καστάνιτσας, καθιστώντας έτσι το κέντρο ακόμα πιο ζωντανό κύτταρο του χωριού. Η έκθεση περιλαμβάνει τις παρακάτω ενότητες:
3. Τη διαμόρφωση του υπόγειου χώρου σε λαογραφική έκθεση, όπου παρουσιάζεται η στενή σχέση ανθρώπου – φύσης, μέσα από τα, απόλυτα συνυφασμένα με το δάσος, επαγγέλματα που ασκούσαν οι κάτοικοι της Καστάνιτσας.

Τα βασικά επαγγέλματα και οι ασχολίες των κατοίκων της Καστάνιτσας, μέσα από ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία, στοιχειοθετούν τη βασική και ενίοτε κοπιαστική συνδιαλλαγή των ανθρώπων με τη φύση, πηγή επιβίωσης για τους κατοίκους των ορεινών χωριών στο παρελθόν. Η παρουσίαση, μέσα από αυτήν τη σκοπιά των παραδοσιακών επαγγελμάτων του

ασβεστοποιού (καμινιαραίοι) , του **υλοτόμου**, του **αγωγιάτη**, της εκμετάλλευσης του καστανόδασους (**καστανοπαραγωγός**), που ήταν χαρακτηριστικά και πολυπληθέστατα αναλογικά στον οικισμό της Καστάνιτσας, αλλά και της γεωργίας, της κτηνοτροφίας (**γεωργός/κτηνοτρόφος**) και των καθημερινών “οικιακών ασχολιών”, αποτελεί το βασικό σενάριο αυτής της μικρής λαογραφικής έκθεσης.

Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να θαυμάσει αναπαράσταση - μικρογραφία ασβεστοκάμινου στο χώρο της ενότητας, που κατασκευάστηκε από έμπειρο χτίστη και με βάση τις προδιαγραφές χτισίματος τους, καθώς και σύνεργα που χρησιμοποιούνταν κατά την καύση τους.

Η υλοποίηση του έργου στηρίχθηκε σε μια κεντρική ιδέα, που αποτέλεσε και το βασικό κρίκο σύνδεσης του παρελθόντος με το παρόν και ελπίζουμε και με το μέλλον αυτού του τόπου, μέσω της ορθής διαχείρισης των φυσικών πόρων από τους κατοίκους αυτής της ορεινής περιοχής, και του πόσο εναρμονισμένα ζούσαν με τη φύση από τα βάθη της ιστορίας τους, τι συμβαίνει σήμερα και τι προοπτικές υπάρχουν για το μέλλον. Μέσω της έκθεσης παρουσιάζεται η ιστορία της Καστάνιτσας, έχοντας σαν άξονα την αμφιμονοσήμαντη αντιστοιχία των ανθρώπων της με το φυσικό περιβάλλον. Επιπλέον, το έργο έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάδειξη της φυσικής ομορφιάς, της οικολογικής αξίας και των αξιόλογων πολιτισμικών γνωρισμάτων που απαντούν στην προστατευόμενη περιοχή, αλλά και της συνεπαγόμενης ανάγκης προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και της φυσικής κληρονομιάς.

ΥΠΟΕΡΓΟ 13: Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα

Αφορά στις εργασίες που απαιτείται να απαιτείται να πραγματοποιηθούν στο ιστορικό κτήριο του πρώην Δημοτικού Σχολείου Βασκίνας (βρίσκεται στο κέντρο του Παραδοσιακού οικισμού Λεωνιδίου), ώστε να αποκατασταθεί και να αποτελέσει τη βέλτιστη υποδομή για την εγκατάσταση του Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα.

Με το υπ' αριθμ. 132315/29-10-2014 έγγραφο της Διαχειριστικής Αρχής διατυπώθηκε η σύμφωνη γνώμη για την δημοπράτηση του Υποέργου 13 "Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης του Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα".

Βάσει της από 20.12.2013 Προγραμματικής Σύμβασης του άρθρου 22 του Ν. 3614/2007 μεταξύ του ΦΔ και της Αναπτυξιακής Πάρνωνα η υλοποίηση του Υποέργου 13 θα γίνει από την Αναπτυξιακή Πάρνωνα.

Με την υπ' αριθμ. 2753/12-12-2014 (α.π. Αναπτυξιακής Πάρνωνα) διακήρυξη δημοπρατήθηκε το έργο στις 13.01.2015, και το σύστημα υποβολής προσφορών ήταν το σύστημα «προσφοράς επί μέρους ποσοστών έκπτωσης κατά ομάδες τιμών της Υπηρεσίας με έλεγχο ομαλότητας των επί μέρους ποσοστών έκπτωσης» του άρθρου 6 του Ν. 3669/08 (ΚΔΕ).

Με βάση τα αποτελέσματα της δημοπρασίας το έργο κατακυρώθηκε στην εταιρεία «ΕΔΡΑΙΟΣ ΑΤΕ» με μέση έκπτωση 9,40 %, ποσού 543.602,96 € και ημερομηνία σύμβασης την 03.04.2015 η εκτέλεση του έργου αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 29.12.2015.

Κατά το Β' Εξάμηνο του 2015 πραγματοποιήθηκε μεγάλο μέρος των εργασιών για την αποκατάσταση του κτιρίου, με κάποιες μικρές καθυστερήσεις που επέφεραν οι πολιτικές εξελίξεις κατά το 2015 και η επιβολή των capital controls. Λόγω του εξ αρχής στενού χρονοδιαγράμματος, το έργο δεν ολοκληρώθηκε εντός αυτού, ήτοι στις 29.12.2015, και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου του 2016.

ΥΠΟΕΡΓΟ 14: Σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή & εγκατάσταση Έκθεσης Ερμηνείας Περιβάλλοντος Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα

Το Υποέργο συμβασιοποιήθηκε στις 05.06.2015 και αναμενόταν να υλοποιηθεί μέχρι τις 31.12.2015. Το υποέργο αφορά στη δημιουργία (σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή και εγκατάσταση) έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος με βασικό θέμα την ανάδειξη του χλωριδικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής του Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού. Η έκθεση και οι παράλληλες δράσεις ενημέρωσης για τη χλωριδική αξία της Προστατευόμενης Περιοχής θα ενισχύει τους στόχους της περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του Φορέα Διαχείρισης.

Αντικείμενα του υποέργου είναι:

- Θεματική και χωροταξική οργάνωση έκθεσης. Περιλαμβάνει: τη θεματολογία της έκθεσης και την τεκμηρίωσή της, τη ροή της θεματολογίας σε σχέση και με τη ροή των επισκεπτών (η ροή των επισκεπτών παρουσιάζεται σε κάτοψη κλίμακας 1:50), τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την παρουσίαση της θεματολογίας και το συσχετισμό τους, την περιγραφή των επιμέρους υλικών που θα χρησιμοποιηθούν (είδος του υλικού των εκθεματικών επιφανειών, ειδικός φωτισμός κ.λπ), τις κατόψεις με προτάσεις τοποθέτησης εκθεμάτων και εξοπλισμού (κλιμ. 1:50) και τις προτάσεις ενδεικτικών όψεων εκθεματικών επιφανειών (κλιμ. 1:20).
- Ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η κατασκευή και η εγκατάσταση έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος και ειδικότερα των προθηκών, του εποπτικού υλικού και σχολιασμού των εκθεμάτων, των αναπαραστάσεων, των διοραμάτων και όλων των μουσειογραφικών μέσων, συμπεριλαμβανομένου του ειδικού φωτισμού. Ο μόνιμος εκθεσιακός χώρος θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο: 60 τετραγωνικά μέτρα εκθεματικών επιφανειών, 120 τεμάχια φωτογραφιών, 5 αναπαραστάσεις, 2 διοράματα.
- Η παραγωγή και εγκατάσταση διαδραστικών εφαρμογών για το μόνιμο εκθεσιακό χώρο. Περιλαμβάνει: Διαδραστική εφαρμογή σε οθόνη αφής και 2 διαδραστικά θέματα (interactive rom's).

Η διακοπή της χρηματοδοτικής ροής μέσα στο 2015 προς τον ανάδοχο του Υποέργου 13 είχαν σαν αποτέλεσμα την καθυστέρηση της αποκατάστασης του κτιρίου που θα στεγαστεί η Έκθεσης Ερμηνείας Περιβάλλοντος Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα στο πλαίσιο του Υποέργου 14. Η πλήρης αποκατάσταση του κτιρίου και αντίστοιχα η πλήρης υλοποίηση του Υποέργου 13 αναμένεται να έχει γίνει μέσα στους πρώτους μήνες του 2016, οπότε αναγκαστικά παρατάθηκε κατά ένα εξάμηνο και η διάρκεια του Υποέργου 14.

Κεφάλαιο 4

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

ΠΕ1

Το 2010 το Τμήμα Προστασίας και Διαχείρισης δεν ήταν επαρκώς στελεχωμένο ώστε να πραγματοποιούνται τακτικές δράσεις παρακολούθησης. Το 2011 το Τμήμα στελεχώνεται από τρία άτομα:

- Γιώργος Τρυφωνόπουλος, PhD Βιολόγος/Αναπληρωτής Διευθυντής και Υπεύθυνος Τμήματος
- Αργύρης Μπόγλης, MSc Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος
- Δήμος Αναστόπουλος, MSc Μηχανικός Περιβάλλοντος.

Από το 2014 η στελέχωση του Τμήματος είναι η ακόλουθη:

- Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Ph.D Βιολόγος/ Υπεύθυνος Τμήματος,
 - Άννα Κανελίδου, M.Sc. Δασολόγος – Περιβαλλοντολόγος
- Επικουρούν οι:
- Αργύριος Μπόγλης, M.Sc. Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος / Συντονιστής Έργου ΕΠΠΕΡΑΑ.
 - Δήμος Αναστόπουλος, M.Sc. Μηχανικός Περιβάλλοντος,

Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2010-2015 και σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης είναι οι ακόλουθες:

Λειτουργίες σχεδιασμού/ προγραμματισμού/ παρακολούθησης/ αξιολόγησης της διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής

Προκειμένου να προχωρήσει ο Φορέας Διαχείρισης στην υλοποίηση των δράσεων του τεχνικού δελτίου, έλαβε υπόψη τις κατευθύνσεις και τους στόχους του προγράμματος, προκειμένου να υπάρχει η απαιτούμενη συμβατότητα και τελικά η δυνατότητα χρηματοδότησής τους. Ο γενικός στόχος του Ε.Π. Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη για την περίοδο 2007-2013 συνοψίζεται στην ανάσχεση της απώλειας και στην προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της επίτευξης και διατήρησης ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος.

Βασικό στοιχείο του γενικού στόχου είναι η «Προστασία και διατήρηση απειλούμενων ειδών, χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης».

Με βάση τα προηγούμενα, βασικό προϋπόθεση της προστασίας και διατήρησης των απειλούμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων είναι η πλήρης γνώση της βιοποικιλότητας της κάθε ομάδας στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Στην περιοχή ευθύνης του Φορέα έχουν πραγματοποιηθεί δύο (2) μελέτες: α. Η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού που εκπονήθηκε το 2000 με τίτλο "Πρόγραμμα αντιμετώπισης ειδικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και συστήματος λειτουργίας και διαχείρισης του όρους Πάρνωνα - υγροτόπου Μουστού (Οικολογικό Πάρκο)", σύμφωνα με το κεφ. Δ' του Ν. 1650/86 (Φ.Ε.Κ. Α' 160) και του πίν. 4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 69269/5387/1990 (Φ.Ε.Κ. Β' 678) και β. Η «Εκπόνηση προγράμματος παρακολούθησης της πανίδας της προστατευόμενης περιοχής Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα –Υγροτόπου Μουστού» πραγματοποιήθηκε το 2008, στα πλαίσια του Υποέργου 3 ««Εκπόνηση προγράμματος παρακολούθησης» του Έργου «Έργα διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού και λειτουργία Φ.Δ.», που χρηματοδοτήθηκε από το 3ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

"ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ" που συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.) και από εθνικούς πόρους.

Οι δύο μελέτες, αν και παραθέτουν στοιχεία πανιδικά και χλωριδικά, αυτά θεωρούνται ελλιπή (η πρώτη μελέτη δεν τεκμηριώνει την παρουσία των αναφερθέντων ειδών, ενώ η δεύτερη εστιάζει κυρίως στην ορνιθοπανίδα). Συμπερασματικά, εκτός από την Τάξη των Πτηνών και σε πολύ μικρότερο βαθμό αυτής των ερπετών, είναι διαθέσιμα ελάχιστα έως και μηδενικά στοιχεία για άλλες ομάδες ζώων, αλλά και για τον χλωριδικό πλούτο και των πλούτο των οικοτόπων στην προστατευόμενη περιοχή.

Για τους προαναφερθέντες λόγους, και με σκοπό την καταγραφή και αξιολόγηση της βιοποικιλότητας των φυσικών βιοτόπων, προγραμματίστηκαν και σχεδιάστηκαν επισκέψεις πεδίου στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Οι επισκέψεις πεδίου περιελάμβαναν διαφορετικούς τύπους οικοτόπων της προστατευόμενης περιοχής, σε όλη σχεδόν την περιοχή αυτή.

Βέβαια, το κύριο και σημαντικότερο βάρος των εργασιών πεδίου ανέλαβαν οι ανάδοχοι των εννιά (9) υποέργων παρακολούθησης που προκήρυξε ο ΦΔ μέσω της διακήρυξης του Ανοιχτού Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας, πανίδας και τύπων οικοτόπων του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνας και υδροτόπου Μουστού (βλέπε Υποέργα 2-10). Η εργασία των εννιά αναδόχων αποτέλεσε την πρώτη οργανωμένη και πλήρη μελέτη της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής, παρέχοντας σημαντικά στοιχεία που θα χρησιμοποιηθούν για την ορθή διαχείριση και προστασία του φυσικού πλούτου στην περιοχή ευθύνης του ΦΔ.

Λειτουργίες έρευνας/ παρακολούθησης/ τεκμηρίωσης/ αξιολόγησης

Με βάση τον προηγούμενο προγραμματισμό, πραγματοποιήθηκε εργασία στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Οι εργασίες πεδίου επικεντρώθηκαν είτε σε καταγραφές της βιοποικιλότητας ομάδων, κυρίως ζώων, είτε είχε περισσότερο στοχευμένες δράσεις, π.χ. καταγραφή βιοποικιλότητας σπηλαίων. Οι δράσεις που σχετίζονται με την παρακολούθηση/ τεκμηρίωση/ αξιολόγηση αλλά και προστασία συχνά γίνονται με τη συνεργασία φορέων όπως με διεθνή ερευνητικά κέντρα για διευκόλυνση ερευνητών σε εργασίες πεδίου στην Π.Π. και μη κυβερνητικές οργανώσεις (Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, WWF, ANIMA, Ορειβατικούς Συλλόγους, Honeyguide Holidays). Στα πλαίσια της συνεργασίας με ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, χορηγήθηκαν άδειες επιστημονικής έρευνας σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς ερευνητές για μελέτες και συλλογή δειγμάτων στην Π.Π.

Συγκεκριμένα έγιναν οι ακόλουθες δράσεις καταγραφής:

Καταγραφές προστατευόμενης περιοχής Φορέα Διαχείρισης

Η εργασία πεδίου πραγματοποιήθηκε ημέρες με καλές καιρικές συνθήκες (κατά το δυνατό) για τη μεγιστοποίηση των πιθανοτήτων καταγραφής των πανιδικών δεδομένων. Η πλειονότητα της εργασίας έγινε τους καλοκαιρινούς μήνες, το τέλος της άνοιξης και την αρχή του φθινοπώρου, οπότε και οι καιρικές συνθήκες είναι ευνοϊκές για την πλειονότητα των ζωικών ειδών. Οι περισσότερες καταγραφές αφορούσαν ερπετά, ακολουθούμενα από τα θηλαστικά, αφού τα περισσότερα είδη ερπετών είναι αρκετά εύκολο να εντοπιστούν, να αναγνωριστούν και να καταγραφούν την κατάλληλη εποχή ακόμα και από μη εξειδικευμένο προσωπικό, ενώ τα θηλαστικά δίνουν σημεία της παρουσίας τους μέσω βιοδηλωτικών ιχνών αλλά και συχνά καταγράφονται από άμεση παρατήρηση.

Το 2011 δεν πραγματοποιήθηκε εργασία πεδίου εξαιτίας της υποστελέχωσης του Φορέα Διαχείρισης.

Η εργασία πεδίου για το 2011 πραγματοποιήθηκε μεταξύ 13 Απριλίου και 12 Δεκεμβρίου. Πραγματοποιήθηκαν 57 ημέρες εργασίας πεδίου από τουλάχιστον ένα μέλος του Τμήματος. Οι καταγραφές έγιναν σε 346 τοποθεσίες όπου και καταγράφηκαν 498 taxa και έγιναν με βάση την εύρεση ζωντανού δείγματος, νεκρού δείγματος ή βιοδηλωτικού ίχνους.

Η εργασία πεδίου για το 2012 πραγματοποιήθηκε μεταξύ 4 Φεβρουαρίου και 26 Ιουλίου. Πραγματοποιήθηκε εργασία πεδίου 18 ημέρες από τουλάχιστον ένα μέλος του Τμήματος. οι καταγραφές έγιναν σε 46 τοποθεσίες όπου και καταγράφηκαν 58 taxa και έγιναν με βάση την εύρεση ζωντανού δείγματος, νεκρού δείγματος ή βιοδηλωτικού ίχνους. Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν 6 ημέρες εργασίας πεδίου σε υγροτοπικές περιοχές της Π.Π. με επιστημονικό προσωπικό του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας/ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ στα πλαίσια του έργου «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του οικολογικού πάρκου και της ευρύτερης ζώνης του». Τέλος, πραγματοποιήθηκαν 3 ημέρες εργασίας πεδίου με ομάδες ημεδαπών και αλλοδαπών επιστημόνων σε τοποθεσίες της Π.Π. με σκοπό επιστημονική έρευνα και συλλογή υλικού.

Η εργασία πεδίου για το 2013 πραγματοποιήθηκε μεταξύ 2 Φεβρουαρίου και 25 Οκτωβρίου. Πραγματοποιήθηκαν καταγραφές πεδίου σε 14 ημέρες από το προσωπικό του Τμήματος. Οι καταγραφές έγιναν σε 22 τοποθεσίες όπου και καταγράφηκαν 12 taxa και έγιναν με βάση την εύρεση ζωντανού δείγματος, νεκρού δείγματος ή βιοδηλωτικού ίχνους. Στο πλαίσιο της πρόθεσης του Φορέα Διαχείρισης να υποστηρίξει και να βοηθήσει προπτυχιακούς φοιτητές σε πτυχιακές και διπλωματικές εργασίες και πρακτικές ασκήσεις αλλά και μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψήφιους διδάκτορες σε ερευνητικές εργασίες, ο Φορέας συμμετέχει στο «Σύστημα Κεντρικής Υποστήριξης της Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών Α.Ε.Ι.» ως «Φορέας Υποδοχής» του κόμβου πρακτικής άσκησης ΑΤΛΑΣ του Εθνικού Δικτύου Έρευνας και Τεχνολογίας. Βάση αυτού, το Τμήμα Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Αιγαίου ανταποκρίθηκε με την αποστολή ενός προπτυχιακού φοιτητή με σκοπό την πρακτική του άσκηση με θέμα «Καταγραφή ζωογεωγραφίας αμφιβίων / ερπετών της Προστατευόμενης Περιοχής του Όρους Πάρνωνας και Υγροτόπου Μουστού». Ο φοιτητής ήρθε στις αρχές Ιουλίου και έκανε την πρακτική του άσκηση μέχρι τα τέλη Ιουλίου. Στο διάστημα αυτό, το προσωπικό του Τμήματος πραγματοποίησε τρεις (3) ημέρες πεδίου για την εκπαίδευση του φοιτητή και καταγραφή αμφιβίων /ερπετών, ενώ ο φοιτητής με το προσωπικό φύλαξης πραγματοποίησαν έντεκα (11) ημέρες πεδίου για καταγραφή, καλύπτοντας σχεδόν όλη την προστατευόμενη περιοχή. Η δυσκολότερη - από πλευράς ευρημάτων και περιοχής εργασίας - καταγραφή πραγματοποιήθηκε από το προσωπικό του Τμήματος μετά την πυρκαγιά στον υγρότοπο Μουστού. Μια περιήγηση σε μικρό μόνο τμήμα της καμένης περιοχής είχε σαν αποτέλεσμα την καταγραφή 20 τουλάχιστον καμένων ατόμων νεροχελωνών (*Emys orbicularis* και *Mauremys rivulata*), αποδεικνύοντας τις μεγάλες απώλειες που υπέστησαν ορισμένοι πληθυσμοί άγριας πανίδας στην περιοχή. Οι μαρτυρίες των πυροσβεστών μιλούν και για αριθμό καμένων φιδιών και πιθανόν και άλλων ζώων αλλά η κατάσταση της καμένης περιοχής δεν επέτρεψε την καταγραφή όλων των διαφορετικών ειδών που παγιδεύτηκαν και πέθαναν από την πυρκαγιά.

Η εργασία πεδίου για το 2014 πραγματοποιήθηκε μεταξύ 28 Ιανουαρίου και 19 Δεκεμβρίου. Πραγματοποιήθηκαν καταγραφές πεδίου σε 84 ημέρες από το προσωπικό του Τμήματος. Οι καταγραφές έγιναν στις περισσότερες περιπτώσεις σε συνεργασία με τις ομάδες έργου των αναδόχων των προγραμμάτων παρακολούθησης (Υποέργα 2-10), όσο και μόνο από το προσωπικό του Τμήματος, καλύπτοντας το μεγαλύτερο τμήμα της προστατευόμενης περιοχής και πάντα σύμφωνα με τις ιδιαίτερες απαιτήσεις το κατά περίπτωση παρακολουθούμενου αντικείμενου (π.χ. χειρόπτερα, πτηνά, κ.ο.κ.).

Η εργασία πεδίου για το 2015 ήταν περιορισμένη και πραγματοποιήθηκε κυρίως το πρώτο εξάμηνο του έτους. Η εργασία πεδίου που εκτελέστηκε κατά το Β' εξάμηνο του 2015 ήταν πολύ λιγότερη. Σύμφωνα και με τα χρονοδιαγράμματα των αναδόχων των υπηρεσιών παρακολούθησης των ειδών πανίδας, χλωρίδας και τύπων οικοτόπων (Υποέργα 2-10) και το συνολικό προγραμματισμό που

είχαν κάνει για τις υπηρεσίες παρακολούθησης του Φορέα Διαχείρισης οι εργασίες πεδίου για την πλειονότητα των υπηρεσιών ολοκληρώθηκαν μέσα στο Α εξάμηνο του 2015, αξιοποιώντας το χρονικό διάστημα μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2015 –καταληκτική ημερομηνία λήξης όλων των υπηρεσιών παρακολούθησης- για επεξεργασία των δεδομένων πεδίου και συγγραφή των αποτελεσμάτων. Το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του ΦΔ πραγματοποίησε εργασία πεδίου σε συνεργασία με τις ομάδες έργου των αναδόχων των υπηρεσιών παρακολούθησης ειδών πανίδας, χλωρίδας και τύπων οικοτόπων, αλλά και αυτόνομα με τη βοήθεια άλλων μελών του προσωπικού του ΦΔ σε συνεννόηση με τους ανάδοχους για την καταγραφή και σε ορισμένες περιπτώσεις και τη συλλογή ειδών.

Καταγραφές πτηνών Υγροτόπου Μουστού

Επιπροσθέτως της εργασίας πεδίου σε όλη την προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης, έγινε και στοχευμένη εργασία πεδίου στην περιοχή του Υγροτόπου Μουστού.

Ο υγρότοπος Μουστού, αν και είναι σχετικά μικρός, περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία επιμέρους υγροτοπικών ενδιατημάτων και απαντάται μια αξιόλογη ποικιλία ειδών πτηνών. Η ευρύτερη σημασία του για τα υδρόβια και παρυδάτια πουλιά αφορά στη χρήση του ως σταθμού ξεκούρασης και ανεφοδιασμού τους κατά τις μεταναστεύσεις, όντας ο μοναδικός αξιόλογος μεγέθους υγρότοπος στην ανατολική Πελοπόννησο και ο πρώτος που συναντούν προς βορρά τα μεταναστευτικά πουλιά που ακολουθούν τις ανατολικές ακτές της Ελλάδας. Επιπλέον, ορισμένα απειλούμενα είδη διατηρούν και κάποιους φωλιάζοντες πληθυσμούς.

Οι καταγραφές στον Υγρότοπο Μουστού ξεκίνησαν το φθινόπωρο του 2011 και έγιναν μεταξύ της 16 Σεπτεμβρίου και 23 Νοεμβρίου. Πραγματοποιήθηκε εργασία πεδίου 13 ημερών που περιελάμβανε ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα καταγραφής ειδών πτηνών. Οι καταγραφές στον Υγρότοπο Μουστού του 2012 έγιναν κατά του φθινοπωρινούς μήνες και προς το χειμώνα προκειμένου να γίνει αναγνώριση των ειδών και της αφθονίας της ορνιθοπανίδας ώστε να είναι δυνατή η έναρξη των ξεναγήσεων επισκεπτών και μαθητών στον Υγροτόπου Μουστού και να είναι εφικτή η παρακολούθηση της ορνιθοπανίδας. Και τα επόμενα έτη έγιναν καταγραφές πτηνών στον υγρότοπο σε συνεργασία με την ομάδα έργου του Υποέργου 6 «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πουλιών» αλλά και αυτόνομα, κυρίως πριν εκδηλώσεις ορνιθοπαράτηρησης και ξεναγήσεις σχολείων και ομάδων στον υγρότοπο Μουστού.

Καταγραφές πανίδας με αυτόματες φωτογραφικές μηχανές

Οι 4 αυτόματες φωτογραφικές μηχανές καταγραφής πανίδας που έγιναν δωρεά στο Φορέα από την ταξιδιωτική ομάδα HoneyGuide Holidays (Μεγ. Βρετανία), από τα μέσα Σεπτεμβρίου μέχρι και τα μέσα Δεκεμβρίου του 2012 τοποθετήθηκαν σε 9 τοποθεσίες της Π.Π. Τα σημεία κάθε τοποθεσίας επιλέγονταν με βάση βιοδηλωτικά σημάδια θηλαστικών και με βάση την εμπειρία του επιστημονικού προσωπικού σε θέματα πανίδας. Οι μηχανές τοποθετήθηκαν για περίπου 180 24ωρα στις επιλεγμένες τοποθεσίες καταγραφής. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα γινόταν έλεγχος των μηχανών για αλλαγή των μπαταριών και των καρτών μνήμης με τα καταγεγραμμένο υλικό (φωτογραφίες και βίντεο). Τα αποτελέσματα των καταγραφών χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία τεσσάρων (4) βίντεο σχετικών με την πανίδα της Π.Π. (τσακάλι, βίδα, ασβός, άλλα πλάσματα) που χρησιμοποίησε ο ΦΔ για δράσεις πληροφόρησης. Το 2013 τοποθετήθηκαν σε τρεις (3) τοποθεσίες της Π.Π. από το προσωπικό του Τμήματος. Οι μηχανές τοποθετήθηκαν για δεκαέξι (16) 24ωρα στις επιλεγμένες τοποθεσίες καταγραφής. Επίσης, σε συνεννόηση με το προσωπικό του τμήματος επόπτευσης, φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης οι φωτογραφικές μηχανές τοποθετήθηκαν σε τέσσερις (4) τοποθεσίες για δέκα (10) 24ωρα. Οι αρχικές φωτογραφικές μηχανές μαζί με δέκα (10) μηχανές που προμηθεύτηκε μέσα στο 2014 ο ΦΔ στο πλαίσιο της υλοποίησης του Υποέργου 1,

τοποθετήθηκαν σε διάφορες τοποθεσίες της Π.Π. από το προσωπικό του τμήματος. Οι μηχανές τοποθετήθηκαν για δύο μεγάλες χρονικές περιόδους, από τις 14 Μαΐου μέχρι τις 19 Αυγούστου και από τις 4 Νοεμβρίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου για συνεχόμενα 24ωρα διαστήματα καταγραφής στις επιλεγμένες τοποθεσίες καταγραφής. Τα αποτελέσματα των καταγραφών χρησιμοποιούνται για την συμπλήρωση της ζωογεωγραφίας της πανίδας των θηλαστικών στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα και κοινοποιήθηκαν στον ανάδοχο του υποέργου της καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών θηλαστικών. Οι φωτογραφικές μηχανές δεν χρησιμοποιήθηκαν κατά το 2015 όπως είχε πραγματοποιηθεί τις προηγούμενες χρονιές. Η καταγραφή αυτή είναι πολύ σημαντική και η γνώση αυτή χρησιμοποιήθηκε για την χρήση κλωβών σύλληψης τσακαλιού και βίδρας με σκοπό την τοποθέτηση πομπών για την τηλεπαρακολούθηση ατόμων των δύο αυτών ειδών από τον ανάδοχο του υποέργου «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών», αλλά και για άλλες δράσεις του ΦΔ (δημιουργία παρουσιάσεων για σχολεία και επισκέπτες, δημιουργία μικρών ταινιών με τα είδη πανίδας της προστατευόμενης περιοχής). Εντούτοις, η κλοπή ενός αριθμού φωτογραφικών μηχανών από αγνώστους από τα σημεία που είχαν τοποθετηθεί, παρά τις προσπάθειες του προσωπικού οι φωτογραφικές μηχανές να γίνονται το λιγότερο δυνατό διακριτές από περαστικούς, είχε σαν αποτέλεσμα την αναστολή της τοποθέτησης και πλέον την τοποθέτηση μόνο σε περιπτώσεις προστατευμένων χώρων.

Καταγραφές πανίδας σπηλαίων προστατευόμενης περιοχής Φορέα Διαχείρισης

Τα σπήλαια είναι ιδιόμορφα, κλειστά και ευαίσθητα οικοσυστήματα. Για τη διάνοιξή τους χρειάστηκαν εκατομμύρια χρόνια και για τη δημιουργία του σπηλαιοδιάκοσμου τους εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια επίσης. Η βιοποικιλότητα ενός οικοσυστήματος εξαρτάται κυρίως από και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των ειδών, που συχνά έχει σαν αποτέλεσμα την επικράτηση μικρών απομονωμένων πληθυσμών ειδών που είναι περισσότερο ευαίσθητοι σε δημογραφικά και περιβαλλοντικά προβλήματα και είναι παγκοσμίως μοναδικοί (ενδημικά είδη).

Ειδικότερα για τα σπήλαια της περιοχής ευθύνης του Φορέα αλλά και για τα σπήλαια που βρίσκονται εκτός ευθύνης του Φορέα από σε γειτονικές περιοχές, το προσωπικό του Φορέα ξεκίνησε την καταγραφή και μελέτη τη βιοποικιλότητά τους, καθώς δεν έχουν μελετηθεί καθόλου μέχρι στιγμής και υπάρχουν επιστημονικά δεδομένα που πιθανολογούν για την ύπαρξη ειδών ενδημικών σε κάποια από αυτά.

Μέσα στο 2011 καταγράφηκαν από το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης δεδομένα για τέσσερα (4) στη Νότια Κυνουρία. Μέσα στο 2012 έγιναν 3 επισκέψεις σε σπήλαια και καταβόθρες του δήμου Νότιας Κυνουρίας. Μέσα στο 2013 έχουν καταγραφεί από το προσωπικό του Τμήματος άλλα τέσσερα (4) σπήλαια της Π.Π. στη Νότια Κυνουρία. Μέσα στο 2014 έχουν γίνει τέσσερις (4) επισκέψεις και έχουν καταγραφεί από το προσωπικό του Τμήματος άλλα τέσσερα (4) σπήλαια της Π.Π. σε τοποθεσίες της Βόρειας Κυνουρίας. Μέσα στο 2015 έγινε επίσκεψη και καταγραφή σε τέσσερα (4) ακόμα σπήλαια της Βόρειας Κυνουρίας, ενώ έχουν συλλεχθεί στοιχεία για επιπλέον σπήλαια της Βόρειας Κυνουρίας που πρόκειται να αποτελέσουν στόχο επίσκεψης και εξερεύνησης –όσον αφορά στα ζωικά είδη τους. Στις περιπτώσεις που η πρόσβαση ήταν δυνατή, έγιναν πανιδικές καταγραφές και συλλέχθηκαν από 2 άτομα σπηλαιόβιων ορθοπτέρων του γένους *Dolichopoda*, γένος με μεγάλο ποσοστό ενδημισμού σε σπήλαια του Ελλαδικού χώρου που έχουν καταγραφεί και μελετηθεί. Οι γενετικές και μορφολογικές αναλύσεις των δειγμάτων από σπήλαια της προστατευόμενης περιοχής αναμένεται να δώσουν σημαντικά αποτελέσματα και πιθανότατα και νέα είδη καθώς τα σπήλαια και κατ' επέκταση και τα δείγματα των ορθοπτέρων-κατοίκων τους δεν έχουν μελετηθεί ακόμα επιστημονικά. Τα δείγματα διατηρούνται σε απόλυτη αιθανόλη για περαιτέρω επιστημονική μελέτη από ερευνητές που θα συνεργαστούν με το Φορέα Διαχείρισης.

Δημιουργία/συντήρηση σχετικών βάσεων δεδομένων, βιβλιοθήκης και δειγμάτων.

Τα δεδομένα της εργασίας πεδίου καταγράφηκαν σε φύλλα εργασίας EXCEL με στοιχεία ημερομηνίας παρατήρησης/συλλογής, ακριβής τοποθεσίας παρατήρησης/συλλογής (με χρήση συσκευής καταγραφής γεωγραφικού στίγματος), η επιστημονική ονομασία του καταγεγραμμένου είδους, ο αριθμός των παρατηρηθέντων ατόμων, καθώς και ο τύπος του ευρήματος καταγραφής. Δεδομένου ότι η ζωογεωγραφία της προστατευόμενης περιοχής του ΦΔ είναι πολύ λίγο γνωστή, σε περιπτώσεις που τα νεκρά ζωικά ευρήματα (των αμφιβίων και κυρίως των ερπετών) ήταν σε καλή κατάσταση, αυτά συλλέχθηκαν, αποθηκεύτηκαν σε κατάλληλες συνθήκες για να επεξεργαστούν κατάλληλα και να συμπεριληφθούν στη δημιουργηθείσα «Συλλογή Μουσειακών Δειγμάτων Ερπετών-Αμφιβίων της Προστατευόμενης Περιοχής του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού».

Μέσα στο 2011 συλλέχθηκαν περίπου 35 δείγματα ερπετών. Η συλλογή του 2012 μεγάλωσε τον αριθμό της συλλογής ερπετών σε 56 δείγματα και με το τέλος του 2013 η συλλογή περιλαμβάνει 80 δείγματα. Τα συνολικά ζωικά δείγματα με το τέλος του 2015 υπερβαίνουν τα 120. Το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης χρησιμοποίησε μέρος από το υλικό αυτό και μετά από κατάλληλη επεξεργασία το ενέταξε στη «Συλλογή Ερπετών του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού» που δημιουργήθηκε με το υλικό της περιοχής ευθύνης του Φορέα. Η συλλογή αυτή χρησιμοποιείται από τα Τμήματα Προστασίας & Διαχείρισης και Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας σε παρουσιάσεις σε μαθητές σχολείων και επισκέψεις μαθητών στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους για την κατανόηση και ενημέρωση για τη βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής. με την εξεύρεση πόρων αναμένεται να επεξεργαστούν και τα υπόλοιπα δείγματα ερπετών ώστε να αποκτήσουν εκθεσιακή μορφή.

Επιπλέον, συνεχίζεται η συλλογή ιστών από νεκρά άτομα σπανίων και απειλούμενων ζώων της περιοχής ευθύνης του Φ.Δ. Μέχρι στιγμής έχει συλλεχθεί υλικό κυρίως από νεκρά άτομα τσακαλιού που βρέθηκαν σκοτωμένα στην Π.Π. Το 2012 συλλέχθηκαν τέσσερα δείγματα τσακαλιού. Το 2013 συλλέχθηκαν δύο επιπλέον δείγματα. Το 2014 τα νέα δείγματα τσακαλιού έφτασαν τα οκτώ (8) με το σύνολο των δειγμάτων να φτάνει τα δεκατέσσερα (14), και το 2015 τα δείγματα έφτασαν τα δεκαοκτώ (18) Το τσακάλι αποτελεί το μεγαλύτερο επίγειο θηρευτή της Πελοποννήσου, επιτελεί ένα πολύ σημαντικό οικολογικό ρόλο στα οικοσυστήματα των περιοχών που διαβιεί, είναι πλέον απειλούμενο είδος εξαιτίας τις προκατάληψης του ανθρώπου εναντίον του. Οι περιοχές που εξαπλώνεται είναι απομακρυσμένες μεταξύ τους, χωρίς διόδους επικοινωνίας και δυνατότητα «ανάμιξης των γενετικών δεξαμενών» των υποπληθυσμών του. Η συλλογή και διατήρηση των ιστών σε καθαρή αιθανόλη μπορεί να βοηθήσει μελλοντικές γενετικές μελέτες της δημογραφικής δομής του πληθυσμού του τσακαλιού στον υγρότοπο του Μουστού ώστε να προταθούν μέτρα για την επιβίωσή του. Στο πλαίσιο της συνεργασίας του Φορέα με ερευνητικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού, στάλθηκαν δείγματα ιστού νεκρών τσακαλιών στο «Μουσείο και Ινστιτούτο Ζωολογίας» (Museum & Institute of Zoology PAS) της Πολωνίας που έχει αναλάβει τις γενετικές αναλύσεις των δειγμάτων του πανελλήνιου προγράμματος ανίχνευσης της γενετικής ταυτότητας του τσακαλιού (*Canis aureus*). Η επεξεργασία των δειγμάτων μαζί με δείγματα από άλλες χώρες της Ευρώπης και της δυτικής Ασίας κατέληξε σε στην επιστημονική εργασία, με τη συμμετοχή στους συγγραφείς του υπευθύνου του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης:

A European Concern? Genetic Structure and Expansion of Golden Jackals (*Canis aureus*) in Europe and the Caucasus. 2015. Robert Rutkowski, Miha Krofel, Giorgos Giannatos, Duško Čirović, Peep Männil, Anatoliy M. Volokh, József Lanszki, Miklós Heltai, László Szabó, Ovidiu C. Banea, Eduard Yavruyan, Vahram Hayrapetyan, Natia Kopaliani, Anastasia Miliou, George A. Tryfonopoulos, Petros Lymberakis, Aleksandra Penezić, Giedrė Pakeltytė, Ewa Suchecka, Wiesław Bogdanowicz. PLOS ONE: November 5, 2015, DOI: 10.1371.

Στα σπάνια και απειλούμενα είδη της Π.Π. που έχουν βρεθεί νεκρά και έχουν συλλεχθεί ιστοί περιλαμβάνονται συλλογές προηγούμενων ετών:

Α) Το 2013 συλλέχθηκαν δύο δείγματα από νεκρά άτομα ζαρκαδιού που βρέθηκαν στην Π.Π. Τα δείγματα αυτά είναι χρήσιμα καθώς θα βοηθήσουν στη διευκρίνιση της προέλευσης των πληθυσμών των ζαρκαδιών στην περιοχή ευθύνης του ΦΔ. Η προέλευση της παρουσίας του είδους αυτού στην περιοχή μας και γενικότερα στην Πελοπόννησο σε άγρια κατάσταση δεν έχει εξακριβωθεί. Το είδος εξαπλώνεται από τη βόρεια Ελλάδα μέχρι και τη Στερεά Ελλάδα ενώ από την Πελοπόννησο εξαφανίστηκε στις αρχές του 20ου αιώνα. Η σημερινή παρουσία άγριων πληθυσμών στην περιοχή προφανώς οφείλεται είτε σε διαφυγές από εκτροφεία της Πελοποννήσου είτε από απελευθέρωση ατόμων μέσω ιδιωτικής πρωτοβουλίας χωρίς επίσημη μελέτη, σχεδιασμό και έγκριση από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς.

Β) Δύο δείγματα από νεκρά άτομα βίδρας συλλέχθηκαν μέσα στο 2013. Τα άτομα αυτά δεν βρέθηκαν στην Π.Π. αλλά στην γειτονική περιοχή της Νέας Κίου Αργολίδας. Παρόλα αυτά οι ιστοί είναι πολύτιμοι καθώς συγκρινόμενοι με δείγματα που θα συλλεχτούν από άτομα του υγροτόπου Μουστού στο πλαίσιο της υπηρεσίας «Καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών θηλαστικών» του Φ.Δ. θα επιτρέψουν τη σύγκριση των πληθυσμών των δυο περιοχών, με προεκτάσεις στις προοπτικές διατήρησής τους.

Το Τμήμα Προστασίας και Διαχείρισης συχνά ανέλαβε σε συνεργασία με άλλα άτομα του προσωπικού του ΦΔ να «διασώσει» είδων της άγριας πανίδας της Προστατευόμενης Περιοχής μετά από κλήσεις κατοίκων της περιοχής. Οι διασώσεις περιλαμβάνουν σύλληψη, παροχή πρώτων βοηθειών και αποστολή σε ΜΚΟ που ασχολείται με περίθαλψη τραυματισμένων ζώων (π.χ. Σύλλογος Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής –ANIMA, Αρχέλων, κ.ά.) ή απελευθέρωση του ζώου μακριά από κατοικημένες περιοχές. Μέσα στο 2011 πραγματοποιήθηκαν οι διασώσεις: θαλάσσιας χελώνας **Caretta caretta** λευκού πελαργού **Ciconia ciconia**, τσαχτοτσικνιά **Ardea cinerea** και γερακίνας **Buteo buteo**. Το 2012 το Τμήμα κατέγραψε τρεις ακόμα διασώσεις: αρσενικό τσακάλι **Canis aureus**, μπούφος **Bubo bubo** και ξεφτέρι **Accipiter nisus**. Το 2013 έγιναν οκτώ (8) διασώσεις: ξεφτέρι **Accipiter nisus**, κίσσα **Garrulus glandarius**, λαγός **Lepus europaeus**, ασημόγλαρος **Larus cachinnans**, τσίχλα **Turdus philomelos**, γερακίνα **Buteo buteo**, πετρίτης **Falco peregrinus** και οχιά **Vipera ammodytes**. Το 2014 διασώθηκαν τα ακόλουθα: μύχος **Puffinus yelkouan**, μικροτσικνιάς **Ixobrychus minutus**, τσακάλι **Canis aureus**, μπούφος **Bubo bubo** και χελώνα καρέτα **Caretta caretta**, ενώ το 2015 έγιναν δέκα (10) διασώσεις: ζαρκάδι **Capreolus capreolus**, γερακίνα **Buteo buteo**, ασημόγλαρος **Larus cachinnans**, πετρίτης **Falco peregrinus**, νεοσσοί κίσσας **Garrulus glandarius**, βραχοκιρκίνεζο **Falco tinnunculus**, φιδαιτός **Circaetus gallicus**, οχιά **Vipera ammodytes**, φιδόσαυρα **Pseudopus apodus**, σκουλικόφιδο **Typhlops vermicularis**.

Συλλογή σπόρων και μοσχευμάτων δενδρόκεδρου (*Juniperus drupacea*)

Μέσα στο 2014, κατόπιν την αιτήσεως αδείας επιστημονικής έρευνας της Αναπληρώτριας Καθηγήτριας του ΤΕΙ Καβάλας, Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος κα Θεοδώρα Μέρου, σχετικά με αποστολή καρπών και μοσχευμάτων του Δρυπώδη Αρκεύθου (*Juniperus drupacea*) από το αυτοφυές δάσος στην περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης της Συστάδας Δενδρόκεδρου Μονής Μαλεβής, προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης πραγματοποίησε συλλογή των δειγμάτων του προαναφερόμενου είδους.

Η συλλογή των σπόρων πραγματοποιήθηκε για δεύτερη φορά, λόγω τις ιδιαιτερότητας των καρπών του είδους *Juniperus drupacea* που είναι ιδιαίτερα δύσκολη η διάρρηξη τους και βλάστηση τους.

Η έρευνα θα αφορά τη διερεύνηση του αγενούς και εγγενούς πολλαπλασιασμού του είδους *Juniperus drupacea*. Πιο συγκεκριμένα, ο κύριος στόχος της είναι να καθορίσει τις καλύτερες τεχνικές για τη βλάστηση των σπόρων και των μοσχευμάτων και να αξιολογήσει τη βιωσιμότητα των αρτιφύτρων. Σκοπός της έρευνας είναι η αξιολόγηση της δυνατότητας τεχνητών αναδασώσεων του είδους.

Οι παράμετροι που θα μελετηθούν είναι:

Α. βάρος των σπόρων, χειρισμοί για την αφαίρεση του λήθαργου, ρυθμός βλάστησης, επιβίωση των αρτιφύτρων.

Β. Φύτρωση μοσχευμάτων με τη χρήση αυξητικών ορμονών, επιβίωση αρτιφύτρων.

Σήμανση περιοχής με απειλούμενους κρίνους της θάλασσας (*Pancratium maritimum*)

Στο αποκορύφωμα των φετινών θερινών διακοπών, τα κάτασπρα λουλούδια του «κρίνου της θάλασσας» (*Pancratium maritimum*), ανθίζουν και ευωδιάζουν μεταξύ άλλων και εν τω μέσω της ακτής «Πόρτες Μελιγούς» στην Αρκαδία. Ο Φορέας Διαχείρισης απογράφοντας τον πληθυσμό του στην Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης του υγροτόπου Μουστού, διαπιστώνει την κίνηση αυτοκινήτων πάνω σε έναν από τους μεγαλύτερους και πυκνότερους πληθυσμούς της περιοχής. Σε συνέχεια της δράσης που ξεκίνησε το 2014 με τη σήμανση των φυτών του «κρίνου της θάλασσας», το προσωπικό του ΦΔ στις 31.07.2015 προέβη σε σήμανση και καθαρισμό της περιοχής με προστατευτικό πλέγμα και ενημερωτικές ταμπέλες με πληροφορίες για αυτό το τόσο σημαντικό και πλέον σπάνιο φυτό. Εν συνεχεία, το προσωπικό του ΦΔ, έπειτα από συνεννόηση με το δήμο Β. Κυνourίας συμμετείχε σε επίβλεψη εργασιών για τη δημιουργία αναχώματος με σκοπό τον περιορισμό και ανάσχεση της εισόδου των οχημάτων στη θέση Πόρτες Μελιγούς, η οποία χωροθετείται στην ευρύτερη περιοχή απόλυτης προστασίας της φύσης του υγροτόπου Μουστού, και την τοποθέτηση ενημερωτικής πινακίδας και μπάρας απαγόρευσης κίνησης οχημάτων στην περιοχή.

Ο «κρίνος της θάλασσας» αποτελεί ένα από τα ομορφότερα φυτά των αμμωδών παραλιών και ενώ εμφανίζει πολλούς πληθυσμούς στη Μεσόγειο είναι λιγότερο διαδεδομένος σε άλλα τμήματα της Ευρώπης. Ανθίζει το καλοκαίρι - συνήθως από τα μέσα Ιουλίου, μέχρι τα τέλη Αυγούστου, ενώ το Σεπτέμβριο τελειώνει η ανθοφορία του - συχνά χωρίς φύλλα, με λευκά αρωματικά άνθη που ξεκινούν από έναν υπόγειο βολβό. Ο οικότοπος του είναι η χαλαρή άμμος στις αμμώδεις παραλίες και στους αμμόλοφους των αμμοθινών, σε άμεση γειτνίαση με τη θάλασσα και παράγει συχνά πυκνές συστάδες. Ορισμένοι πληθυσμοί του, σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, έχει παρατηρηθεί ότι συρρικνώνονται, καθώς η απρόσεκτη τουριστική αξιοποίηση των παραλιών μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στα φυτά. Στο Μουστό, το *Pancratium maritimum* δεν είναι πολύ διαδεδομένο και ο πληθυσμός του χρειάζεται εποπτεία, ώστε να μην υποχωρήσει περαιτέρω.

Σήμανση περιοχής ωτοκίας θαλάσσιας χελώνας (*Caretta caretta*)

Στις 24.05.2015 το προσωπικό του ΦΔ τοποθέτησε σε παραλίες της Περιοχής Απολύτου Προστασίας: υγρότοπος Μουστού και σε κοντινές αμμώδεις παραλίες πινακίδες ενημέρωσης των επισκεπτών και κατοίκων προστατευόμενης περιοχής για περιστατικά ωτοκίας θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, ώστε να ενημερώνεται ο ΦΔ για τις πιθανές θέσεις ωτοκίας και να τις προστατεύει με την τοποθέτηση προστατευτικών πλεγμάτων, δεδομένου ότι η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* αποτελεί είδος προτεραιότητας για προστασία για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του οικολογικού πάρκου και της ευρύτερης ζώνης του.

Σύμφωνα με την από 18 Νοεμβρίου 2011 υπογραφείσα Σύμβαση και το χρονοδιάγραμμα αυτής ολοκληρώθηκαν μέσα στον Ιανουάριο 2013 οι συμβατικές υποχρεώσεις του Αναδόχου με την παράδοση των ακόλουθων:

- **Παραδοτέο 1.** Έκθεση αποτελεσμάτων των εργασιών που εκτελέσθηκαν κατά το 1ο επτάμηνο υλοποίησης του έργου.
- **Παραδοτέο 2.1.** Έκθεση με τίτλο «Φυτοκοινωνιολογική έρευνα του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του».
- **Παραδοτέο 2.2.** Έκθεση με τίτλο «Επιστημονική αναγνώριση των ορίων του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του» συνοδευόμενη από χάρτες ορίων του υγροτοπικού συμπλέγματος, επιμέρους υγροτοπικών μονάδων, χρήσεων/καλύψεων γης και αλλαγών.
- **Παραδοτέο 2.3.** Έκθεση με τίτλο «Λειτουργίες και Αξίες του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του».
- **Παραδοτέο 2.4.** Έκθεση με τίτλο «Έκθεση πεπραγμένων σε θέματα συνεργασίας με τον Φορέα Διαχείρισης επί κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων ως προς τη διατήρηση του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του».
- **Παραδοτέο 2.5.** Τα υφιστάμενα δεδομένα και τα πρωτογενή δεδομένα της εργασίας πεδίου καταχωρημένα σε πίνακες κατάλληλης δομής και μορφής.
- **Παραδοτέο 2.6.** Τα διανυσματικά δεδομένα σε μορφή shape files.
 - 2.6.2.** Όρια υγροτοπικού συμπλέγματος προς τη χέρσο, επιμέρους υγροτοπικές μονάδες, χρήσεις/κάλυψη γης στη χέρσο (σε περιφερειακή ζώνη 200 μ) σε κλίμακα 1:5.000 για το τρέχον έτος: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση υγροτοπικής μονάδας, κλάση χρήσης/κάλυψης γης, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης
 - 2.6.3.** Επιμέρους υγροτοπικές μονάδες του υγροτοπικού συμπλέγματος και χρήσεις/κάλυψη γης στη χέρσο (περιφερειακή ζώνη 200 μ) σε κλίμακα 1:5000, περίπου 10 έτη πριν: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση υγροτοπικής μονάδας, κλάση χρήσης/κάλυψης γης, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης.
 - 2.6.4.** Χρήσεις/κάλυψη γης και υγροτοπικοί τύποι Ραμσαρ του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα 1:25000 για το τρέχον έτος: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση χρήσης/κάλυψης γης και τύπος RAMSAR, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης.
 - 2.6.5.** Χρήσεις/κάλυψη γης και υγροτοπικοί τύποι Ραμσαρ του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα 1:25000 για περίπου 10 έτη πριν: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση χρήσης/κάλυψης γης και τύπος RAMSAR, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης.
 - 2.6.6.** Χρήσεις/κάλυψη γης του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα από 1:25000 έως και 1:50000 για περίπου 30 έτη: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση χρήσης/κάλυψης γης και τύπος Ραμσάρ, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης.
 - 2.6.7.** Χάρτης αλλαγών για περίοδο 10 ετών του υγροτοπικού συμπλέγματος σε κλίμακα 1:5000: 1 shape file με ελάχιστα πεδία: κλάση αλλαγής, έκταση, περίμετρος, σχόλια.
 - 2.6.8.** Χάρτης αλλαγών για περίοδο 10 ετών του συνόλου της περιοχής σε κλίμακα 1:25000: 1 shape file με ελάχιστα πεδία: κλάση αλλαγής, έκταση, περίμετρος, σχόλια.

2.6.9. Χάρτης αλλαγών για περίοδο 30 ετών του συνόλου της περιοχής σε κλίμακα από 1:25000 έως και 1:50000: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση αλλαγής, έκταση, περίμετρος, σχόλια.

- **Παραδοτέο 2.7.** Εκπαιδευτικό υλικό και αποτελέσματα προγράμματος κατάρτισης.

Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού

Κατόπιν δημοσιοποίησης της εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή αναδόχου για την υπηρεσία "Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού" συμβασιοποιήθηκε η παροχή υπηρεσιών στις 08.09.2014. Στις υποχρεώσεις του Αναδόχου συγκαταλέγονταν Φυσικοχημικές Αναλύσεις νερού για την παρακολούθηση παραμέτρων και Μελέτη παρακολούθησης ποιοτικών παραμέτρων. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Τεύχος Προκήρυξης του Έργου, οι φυσικοχημικές παράμετροι παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων στην ευρύτερη περιοχή του υγροτόπου Μουστού είναι οι εξής:

- Οξύτητα - pH.
- Ηλεκτρική Αγωγιμότητα - Αλατότητα.
- Βασικά κατιόντα: κάλιο (K^+), νάτριο (Na^+), ασβέστιο (Ca^{2+}), μαγνήσιο (Mg^{2+}) & Ολική Σκληρότητα.
- Ανιόντα: χλωριούχα (Cl^-) και θειικά (SO_4^{2-}) ιόντα.
- Άζωτο: αμμωνιακά (NH_4^+), νιτρώδη (NO_2^-) και νιτρικά (NO_3^-) ιόντα.
- Φωσφορικά άλατα (PO_4^{3-}) και ορθοφωσφορικά άλατα (P-PV).
- Σίδηρος (Fe) και μόλυβδος (Pb).

Οι παραπάνω παράμετροι παρακολούθησης αφορούσαν σε σημαντικές παραμέτρους για τον χαρακτηρισμό της ποιότητας και της χημικής κατάστασης των υδάτων στα ύδατα του υγροτόπου Μουστού και την αξιολόγηση της κατάστασης του υδάτινου οικοσυστήματος. Επίσης, στο πεδίο έγινε η μέτρηση της συγκέντρωσης του υπολειμματικού χλωρίου με χρήση εξειδικευμένου δειγματολήπτη. Το χλώριο που χρησιμοποιείται για την απολύμανση των υδάτων ύδρευσης αντιδρά οξειδωτικά με ανόργανες και οργανικές ενώσεις που δεσμεύουν το απαιτούμενο και παραμένει το υπολειμματικό (ελεύθερο) χλώριο.

Για τις αναλύσεις, οι θέσεις δειγματοληψίας που ορίζονται είναι τέσσερις (4), ενώ η συχνότητα ήταν ανά τέσσερις (4) μήνες (16 δειγματοληψίες & αναλύσεις). Η επιλογή των σημείων δειγματοληψίας στην Περιοχή Απολύτου Προστασίας «Υγρότοπος Μουστού» έγινε σε συνεργασία με τον ανάδοχο του Υποέργου 8 «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών» και είναι τα ακόλουθα:

- 1) Πηγή, όπου τα ύδατα επηρεάζονται από την υφάλμυρη πηγή στο δυτικό άκρο της λιμνοθάλασσας Μουστού.
- 2) Αρχή Βαυαρικού Καναλιού, στο σημείο σύνδεσης της λιμνοθάλασσας Μουστού με το κανάλι, το οποίο επικοινωνεί με τη θάλασσα και αποτελεί την κύρια είσοδο των θαλάσσιων υδάτων στη λιμνοθάλασσα.
- 3) Χερονήσι, σημείο της νότιας όχθης της παράκτιας λίμνης στο Χερονήσι σε απόσταση 150 μ. από τη θάλασσα.
- 4) Εκβολές Πόρτες, σημείο της κοίτης της παλαιάς αποχετευτικής τάφρου στην περιοχή Πόρτες σε απόσταση 180 μ. από τη θάλασσα. Επικοινωνεί με τα ύδατα της λιμνοθάλασσας Μουστού και με της θάλασσας, αλλά και ενδεχομένως δέχεται και απορροή από υφιστάμενα μικρά ρέματα.

Η διάρκεια Παροχής Υπηρεσιών καθορίστηκε μέχρι τις 31.10.2015, οπότε και παραδόθηκαν τα αποτελέσματα των αναλύσεων και η μελέτη παρακολούθησης των ποιοτικών παραμέτρων, βάσει της σύμβασης.

Γνωστοποίηση αποτελεσμάτων καταγραφής/παρακολούθησης σε διεθνή επιστημονική κοινότητα

Το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης εργάστηκε για την προώθηση των αποτελεσμάτων σε επιστήμονες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Αυτό πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή του ΦΔ σε διεθνή συνέδρια με αντικείμενο και τη ζωογεωγραφία περιοχών της Ελλάδας. Το καταλληλότερο διεθνές συνέδριο τόσο θεματικά όσο και χωροταξικά (αφού διοργανώνεται στην Ελλάδα) είναι το Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (ICZEGAR). Τα στελέχη του Τμήματος, PhD Βιολόγος και MSc Δασολόγος, δημιούργησαν είτε μόνοι τους (2012) είτε σε συνεργασία με μέλη των ομάδων έργων των Υποέργων παρακολούθησης (2015) αναρτημένες ανακοινώσεις (poster) σχετικά με την πανίδα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Συγκεκριμένα, ο ΦΔ συμμετείχε στα ακόλουθα συνέδρια:

A. 12^ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (ICZEGAR) που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα στις 18-22 Ιουνίου 2012:

First records of the amphibian and reptilian fauna in the protected area of mount Parnonas and Moustos wetland. George Tryfonopoulos.

B. 13^ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (ICZEGAR) που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης στις 7-11 Οκτωβρίου 2015:

Diet of the Barn Owl (*Tyto alba*) in NE Peloponnese. Haralambos Alivizatos, Georgios Tryfonopoulos, Argyrios Boglis, Efstratios Bourdakis.

Mount Parnon: a micro-hotspot of freshwater-dependent biodiversity in Greece. Canella Radea, Sinos Giokas, Argyrios Boglis, Georgios Tryfonopoulos.

Bats (Chiroptera) of Mount Parnon and Moustos Wetland. Papadatou Eleni, Georgiakakis Panagiotis, Papamichail Georgios, Argyrios Boglis, Tryfonopoulos Georgios.

***Aphanius almiriensis*: an established and breeding population in Moustos wetland.** Sapounidis A., Liousia V., Tryfonopoulos G., Ntislidou C., Oikonomou A., Petriki O., Bobori D., Koutrakis E. and Leonardos I.D.

Κεφάλαιο 5

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

ΠΕ2

Οι εργασίες-δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας. Το Τμήμα στελεχώνεται από:

- Αναστασιάδη Αγνή, ΔΕ Ξεναγός / α/α Υπεύθυνη Τμήματος και Υπεύθυνη Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου
- Πανταζή Κατερίνα, ΤΕ Ξεναγός / Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων & Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους,
- Αρβανίτη Αδαμάντιο, ΔΕ Ξεναγός / Υπεύθυνος Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισσας.

Για την περίοδο 01.01.2010-26.10.2015 (ημερομηνία παραίτησης) το τμήμα στελεχωνόταν και από την:

- Δημητρακοπούλου Αγγελική, ΠΕ Περιβαλλοντολόγος / Υπεύθυνη Τμήματος και Υπεύθυνη Γραφείου Διοικητικών Υπηρεσιών,

Αναγκαιότητα των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Η περιβαλλοντική ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού αλλά και των επισκεπτών της περιοχής, σε θέματα που συνδέονται με την προστασία του φυσικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής, αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για αλλαγή της αντίληψης που βλέπει τον άνθρωπο ως απόλυτο κυρίαρχο και για διαμόρφωση νέων ηθικών αξιών σε σχέση με το περιβάλλον.

Η αναγκαιότητα των δράσεων αυτών έγκειται στην κατανόηση της κοινά αποδεκτής αντίληψης ότι ο άνθρωπος αποτελεί μέρος της φύσης και επομένως πρέπει να την σέβεται και να μεριμνά για την αρμονική συμβίωσή του με αυτήν.

Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υδροτόπου Μουστού, έχοντας ως στόχο την παραπάνω αρχή, προσελκύει επισκέπτες τους οποίους πληροφορεί για τις αξίες και τις φυσικές λειτουργίες της περιοχής και τους καθοδηγεί ώστε να γνωρίσουν από κοντά τον Πάρωνα χωρίς να βλάψουν τα ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα της προστατευόμενης περιοχής.

Αρμοδιότητες Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας Σύμφωνα με το Ν. 2742/1999

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας των φορέων διαχείρισης σύμφωνα με τις παρ. 7 & 8 του άρθρου 15 του Ν. 2742/99 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» περιλαμβάνονται:

1. Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς των φορέων διαχείρισης, καθώς και στην προστασία της περιοχής ευθύνης τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι φορείς διαχείρισης μπορούν να ιδρύουν κέντρα πληροφόρησης στην έδρα των προστατευόμενων αντικειμένων, να διοργανώνουν προγράμματα

κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προβολή των στόχων και των επιτευγμάτων της διαχείρισης και να αναλαμβάνουν σχετική εκδοτική δραστηριότητα έντυπης ή και ηλεκτρονικής μορφής.

2. Η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων εντός των ορίων των προστατευόμενων αντικειμένων, σύμφωνα με τους ειδικούς όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται στην ΚΥΑ οριοθέτησης και στον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής.

Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης απευθύνονται κυρίως σε μη εξειδικευμένο κοινό και σε επισκέπτες κάθε ηλικίας. Κύριος στόχος είναι η ενημέρωσή τους για τη σημασία της προστατευόμενης περιοχής, για τις αξίες και τις φυσικές λειτουργίες της και για την πανάρχαια και αδιάλειπτη ανθρώπινη παρουσία στον Πάρνωνα. Σκοπός είναι ο επισκέπτης να γνωρίσει από κοντά την προστατευόμενη περιοχή, χωρίς να βλάψει τα ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα, να κατανοήσει ότι η φύση αποτελεί κομμάτι της ζωής του και ότι πρέπει να διαφυλαχθεί για τις επόμενες γενεές.

Στους χώρους των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα μέσω του εκθεσιακού και ενημερωτικού υλικού, α) να γνωρίσει τα αξιολογικά οικολογικά και πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής και να ενημερωθεί για το ρόλο του Φορέα Διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού, β) να ενημερωθεί για τις Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης και τα Τοπία Φυσικού Κάλλους, για τα σπάνια και ενδημικά φυτά και τα είδη προς εξαφάνιση και γ) να πληροφορηθεί για τοποθεσίες με ιδιαίτερο ιστορικό, θρησκευτικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον, αλλά και για προβλήματα που υποβαθμίζουν την προστατευόμενη περιοχή, όπως είναι οι πυρκαγιές, η επέκταση οικισμών, η λαθροθηρία κ.ά.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους Αρκαδίας

Βρίσκεται στο Άστρος Αρκαδίας, πλησίον της Περιοχής Απολύτου Προστασίας της Φύσης (2.ΙΙ-Υγρότοπος Μουστού) και ενημερώνει τους επισκέπτες για τον Πάρνωνα με έμφαση στον υγρότοπο του Μουστού. Στους χώρους του Κέντρου λειτουργεί αίθουσα έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος με θεματικό πεδίο τον υγρότοπο.

Στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους ο επισκέπτης μπορεί να ενημερωθεί για τις λειτουργίες που επιτελούνται στον υγρότοπο Μουστού οι οποίες είναι ποικίλες και περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τη στήριξη της πανίδας, την αποθήκευση νερού, την τροποποίηση πλημμυρικών φαινομένων κ.ά. Από τις λειτουργίες του οικοσυστήματος προκύπτουν οι υγροτοπικές αξίες, όπως η υψηλή βιοποικιλότητα, η αντιπλημμυρική, η αντιδιαβρωτική και άλλες, όπως είναι η επιστημονική και η εκπαιδευτική.

Η ξενάγηση στο Κέντρο μπορεί να συνδυαστεί με περιήγηση στην προστατευόμενη περιοχή, θεματικές παρουσιάσεις, πεζοπορίες σε μονοπάτια και δραστηριότητες που στοχεύουν στη γνώριμία με τη φύση.

Η περιοχή του υγροτόπου Μουστου είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς φιλοξενεί πολλά σπάνια, απειλούμενα και προστατευόμενα είδη παρυδάτιων και υδρόβιων πουλιών. Η σημασία του αφορά βασικά στη χρήση του ως σταθμού ξεκούρασης και ανεφοδιασμού τους κατά τις μεταναστεύσεις. Επιπλέον, είναι ο σημαντικότερος και ο μόνος αξιόλογος μεγέθους υγρότοπος στην ανατολική Πελοπόννησο και ο πρώτος που συναντούν προς το βορρά τα μεταναστευτικά πουλιά που ακολουθούν τις ανατολικές ακτές της Ελλάδας, που αν και είναι σχετικά μικρός (έχουν απομείνει 1.600 περίπου στρέμματα), παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία επιμέρους υγροτοπικών ενδιαιτημάτων και ειδών. Άλλη αντίστοιχη σημαντική περιοχή για την ορνιθοπανίδα ή και την υπόλοιπη πανίδα, δεν έχει εντοπιστεί στον Πάρνωνα.

Σε αυτή την περιοχή επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτήρα περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου Αρκαδίας

Βρίσκεται στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας, πλησίον της Περιοχής Απολύτου Προστασίας της Φύσης [2.1 Συστάδα δενδρόκεδρου (*Juniperus drupacea*) Μονής Μαλεβής], η έκταση της οποίας (740 στρ.) αποτελεί και «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης» σύμφωνα με το ΦΕΚ 121Δ/1980.

Το Κέντρο ενημερώνει τους επισκέπτες για τον Πάρνωνα με έμφαση στο ορεινό τμήμα. Στους χώρους του λειτουργεί αίθουσα έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος με θεματικό πεδίο τα ενδημικά και σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας του Πάρνωνα.

Η ξενάγηση στο Κέντρο μπορεί να συνδυαστεί με περιήγηση σε ειδικά επιλεγμένο μονοπάτι της περιοχής στο οποίο βρίσκεται το σπάνιο δάσος με δενδρόκεδρο. Η περιοχή αυτή είναι από περιβαλλοντική άποψη αξιόλογη και έχει αναγνωριστεί ως ιδιαίτερα σημαντική εξαιτίας του σπάνιου δάσους με δρυπώδη άρκευθο ή δενδρόκεδρο (*Juniperus drupacea*) γύρω από τη μονή Μαλεβής. Και σε αυτή την περιοχή επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτήρα περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας Αρκαδίας

Το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας στεγάζεται στο κτήριο όπου λειτούργησε το Δημοτικό Σχολείο του χωριού το οποίο είναι κτισμένο το 1870 και αποτελεί σήμερα ένα συνονθύλευμα αλληλένδετων ενοτήτων, που έχουν σκοπό την προβολή της αλληλεπίδρασης του ανθρώπου και της φύσης, μέσω μιας αρμονικής συνύπαρξης. Οι επισκέπτες στο Κέντρο Ενημέρωσης μπορούν να ενημερωθούν για την προστατευόμενη περιοχή με έμφαση στη μακρόχρονη παρουσία του ανθρώπου στον Πάρνωνα, για τα φυσικά μνημεία της περιοχής, για την αρχιτεκτονική της Καστάνιτσας και τα κυριότερα αξιοθέατά της, αλλά και για την Τσακωνική διάλεκτο. Επίσης, μπορούν να περιηγηθούν στην Έκθεση Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο υπόγειο χώρο του Κέντρου, η οποία εγκαινιάστηκε στις 25

Οκτωβρίου 2015 και να ενημερωθούν για τα παραδοσιακά επαγγέλματα της περιοχής που είναι απόλυτα συνυφασμένα με το δάσος και ορισμένα από τα οποία ασκούνται έως και τις μέρες μας από τους κατοίκους της Καστάνιτσας.

Η επίσκεψη στο Κέντρο Ενημέρωσης μπορεί να συνδυαστεί με μια βόλτα στον παραδοσιακό οικισμό που έχει χαρακτηριστεί ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους και από το 1967 έχει ανακηρυχτεί Παραδοσιακός – Διατηρητέος Οικισμός με ιδιαίτερη φυσική και αρχιτεκτονική ομορφιά, στην εκκλησία της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, στα ερείπια του Βυζαντινού Πύργου που βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του χωριού με πανοραμική θέα σε όλο το οικισμό, αλλά και με περιήγηση σε μονοπάτια που διασχίζουν το περίφημο, από άποψη φυσικής ομορφιάς, καστανόδασος.

Εξοπλισμός Τμήματος

Ο υλικός εξοπλισμός που διαθέτει ο Φορέας Διαχείρισης για την υποστήριξη υλοποίησης των δράσεων ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης σε πάγιο εξοπλισμό που έχει κατανεμηθεί στα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, περιλαμβάνει συνοπτικά:

- τρεις τηλεοράσεις
- φορητούς και σταθερούς Η/Υ
- δύο οχήματα, ένα τύπου jeep και ένα επιβατικό
- δύο τηλεσκόπια και είκοσι πέντε ζευγάρια κιάλια
- έγχρωμο φωτοτυπικό μηχάνημα
- εκτυπωτές
- εκτυπωτή τύπου Plotter
- συσκευή αναπαραγωγής DVD
- συσκευές αναπαραγωγής πολυμέσων (media players).
- βιβλία και επιστημονικά συγγράμματα
- οδηγούς αναγνώρισης πουλιών
- οδηγούς αναγνώρισης φυτών
- δύο φορητές συσκευές προβολής (projector)
- τρεις φωτογραφικές μηχανές Pocket Compact
- τρίποδο/α τηλεσκοπίου και φωτογραφικών μηχανών
- βιντεοκάμερα καταγραφής υψηλής ανάλυσης HD
- Πτυσσόμενο εκθετήριο
- Πτυσσόμενος, ανεξάρτητος τοίχος εκθετηρίου
- Πτυσσόμενο σκίαστρο
- Πέντε πτυσσόμενες καρέκλες
- Πτυσσόμενο τραπέζι
- Πανί βιντεοπροβολών

Εξοπλισμός Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Στους χώρους των τριών Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης λειτουργεί αίθουσα έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος. Η έκθεση συνδυάζει τη σύγχρονη τεχνολογία με τα κλασσικά μέσα παρουσίασης, με σκοπό να αναδείξει ότι πιο αξιόλογο έχει η περιοχή και να μεταδώσει το μήνυμα της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Πληροφορεί και προβληματίζει τον επισκέπτη σχετικά με το φυσικό περιβάλλον του Πάρνωννα και τον τρόπο που σχετίζεται ο άνθρωπος με αυτό. Το εκθεσιακό υλικό παρουσιάζεται σε αυτόνομες ενότητες και με την κατάλληλη δομή ώστε να γίνεται κατανοητό από τους επισκέπτες, ανεξάρτητα από τη φορά που αυτοί κινούνται ή από το αν συνοδεύονται από ειδικευμένο ξεναγό. Ο εξοπλισμός των αιθουσών

περιλαμβάνει εκθεματικές επιφάνειες, που είναι διαμορφωμένες σε ενιαίο ύψος και συνδυάζουν σύντομα κείμενα με ποικίλες εικόνες (φωτογραφίες, σχέδια, χάρτες, κ.ά.). Οι χώροι των Κέντρων εξυπηρετούν τις ανάγκες ενημέρωσης μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων επισκεπτών (ανά ομάδες των 50 περίπου ατόμων).

Το **ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΑΣΤΡΟΥΣ** έχει θεματικό πεδίο τον υγρότοπο. Περιλαμβάνει επιπλέον μακέτα-χάρτη της προστατευόμενης περιοχής του υγροτόπου Μουστού και του όρους Πάρνωνα και παρουσιάζει βασικά στοιχεία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (οικισμούς, μοναστήρια, αρχαιολογικούς χώρους, μονοπάτια, ποτάμια, κ.α.).

Επιπλέον, διαθέτει μεταλλική ράμπα για την πρόσβαση ατόμων με ειδικές ανάγκες/ εμποδιζόμενων ατόμων ή ατόμων με κινητικά προβλήματα.

Το **ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ** έχει θεματικό πεδίο το σπάνιο είδος του δενδρόκεδρου (*Juniperus drupacea*), καθώς επίσης τα ενδημικά και σπάνια είδη χλωρίδας του Πάρνωνα. Η τρισδιάστατη μακέτα της περιοχής που υπάρχει παρουσιάζει το ανάγλυφο της περιοχής, τη φυτοκάλυψη και άλλα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος.

Το **ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑΣ** έχει θεματικό πεδίο την μακρόχρονη παρουσία του ανθρώπου στον Πάρνωνα, την καλή προσαρμογή του στις τοπικές συνθήκες, την επίδρασή του στα φυτά και τα ζώα, καθώς επίσης την ανάγκη διατήρησης της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς του Πάρνωνα. Την παρουσίαση της καθημερινής ζωής και των παραδοσιακών επαγγελμάτων των κατοίκων της Καστάνιτσας η οποία ήταν απόλυτα εναρμονισμένη με τη φύση. Στην έκθεση του Κέντρου, παρουσιάζονται επίσης, βασικές οικολογικές και βιολογικές έννοιες και στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής.

Επίσης, μπορούν να περιηγηθούν στην Έκθεση Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο υπόγειο χώρο του Κέντρου, η οποία εγκαινιάστηκε στις 25 Οκτωβρίου 2015 και να ενημερωθούν για τα παραδοσιακά επαγγέλματα της περιοχής που είναι απόλυτα συνυφασμένα με το δάσος και ορισμένα από τα οποία ασκούνται έως και τις μέρες μας από τους κατοίκους της Καστάνιτσας.

Οι χώροι των Κέντρων εξυπηρετούν τις ανάγκες ενημέρωσης μεμονωμένων ατόμων ή ομάδων. Οι τοίχοι εξασφαλίζουν ευρείς και ενιαίους χώρους για την ανάρτηση εκθεματικών επιφανειών και είναι απαλλαγμένοι από παράθυρα σε λειτουργία, σώματα κεντρικής θέρμανσης (καλοριφέρ), διακόπτες, πρίζες κ.λπ. Οι εκθεματικές επιφάνειες φωτίζονται από φωτιστικά σώματα κατάλληλα επιλεγμένα και τοποθετημένα. Οι παροχές ρυθμίζονται από κεντρικούς διακόπτες και ικανοποιούν τις ανάγκες για γενικό και ειδικό φωτισμό (φωτισμό της αίθουσας και φωτισμό των επιμέρους εκθεμάτων).

Επιπλέον, διαθέτει χτιστή πέτρινη ράμπα που οδηγεί στην είσοδο του κτιρίου για την πρόσβαση ατόμων με ειδικές ανάγκες/ εμποδιζόμενων ατόμων ή ατόμων με κινητικά προβλήματα.

Τέλος, στους εξωτερικούς χώρους των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και Καστάνιτσας έχουν τοποθετηθεί συνολικά τέσσερα ξύλινα στέγαστρα, για την βέλτιστη εξυπηρέτηση των επισκεπτών, αλλά και για την καλύτερη συντήρηση του κελύφους των κτιρίων.

Δημοσιότητα, Διάχυση Ενημέρωσης

Το περιεχόμενο του παρόντος κειμένου αποτελεί την αποτύπωση των δράσεων και ενεργειών του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας κατά τα έτη 2010-2015 στο πλαίσιο υλοποίησης του Πακέτου εργασίας 2: Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση, το οποίο εντάσσεται στο Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013» και υλοποιείται στο πλαίσιο του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων και των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής και της κοινωνίας γενικότερα.

Έχοντας ως εφόδια τη γνώση και την εμπειρία που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια της παραπάνω περιόδου, το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης προέβη σε ποικίλες δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού μέσω κατάλληλα προγραμματισμένων ενεργειών προβολής και ενημέρωσης. Η στρατηγική που ακολουθήθηκε, βασίστηκε κυρίως στα εγκεκριμένα Σχέδια Δράσης που εκπονούνταν κατ' έτος, έχοντας ως επιδίωξη την προώθηση των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης οι οποίες περιγράφονται στη συνέχεια.

Στο πλαίσιο υποστήριξης των δράσεων ενημέρωσης του κοινού, πραγματοποιήθηκαν ενέργειες και δράσεις που είχαν ως στόχο την πληροφόρηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των σχολικών μονάδων, των ομάδων επισκεπτών, των κατοίκων της περιοχής και των εμπλεκόμενων φορέων. Οι δράσεις ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης στο πλαίσιο υλοποίησης του Πακέτου εργασίας 2.1: Δημοσιότητα, Διάχυση Ενημέρωσης, το οποίο εντάσσεται στο Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013», επιγραμματικά αφορούν στα παρακάτω:

- την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης με γενικές πληροφορίες για την προστατευόμενη περιοχή, την αξιολόγηση των δράσεων ενημέρωσης που εφαρμόστηκαν αλλά και τον προγραμματισμό των ενεργειών για το επόμενο έτος.
- ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και του ευρέως κοινού για την αξία της προστατευόμενης περιοχής, μέσω ξεναγήσεων επισκεπτών, παραγωγής ενημερωτικών φυλλαδίων και λοιπού πληροφοριακού υλικού, κατασκευής και τοποθέτησης ενημερωτικών πινακίδων, παραγωγής και μετάδοσης τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων, παραγωγής ταινιών κ.λπ.
- συμπληρωματικές δράσεις υποστήριξης των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης του Φορέα Διαχείρισης.
- προσέλκυση και γνωριμία της τοπικής κοινωνίας αλλά και του ευρέως κοινού με την προστατευόμενη περιοχή, μέσω της διαρκούς προβολής των δράσεων του Φορέα Διαχείρισης σε αυτήν (ενημέρωση ιστοσελίδας, αποστολή δελτίων τύπου, συνεντεύξεις σε τοπικά και περιφερειακά ΜΜΕ, ενημέρωση μέσων κοινωνικής δικτύωσης του Φορέα σε facebook, ενημέρωση καναλιών σε Youtube και Vimeo).

Σχέδιο Δράσης

Κάθε έτος, με στόχο την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης που εφαρμόστηκαν για την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής,

καταρτίζονταν ειδικά ετήσια Σχέδια Δράσης. Βασικό σκοπό των σχεδίων αποτέλεσε, η ανάγκη για αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών πληροφόρησης και ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής, καθώς επίσης και η ενίσχυση της αποδοτικότητας και η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης.

Η κατάρτιση και η εφαρμογή των Σχεδίων Δράσης ξεκίνησε κατά τα έτη 2011-2015, όπου και ο Φορέας Διαχείρισης προχώρησε στην υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης που συμπεριλαμβάνονταν στα εγκεκριμένα Σχέδια Δράσης (με τις υπ' αριθμ. 29/2012, 17/2013, 14/2014, 1.3/2015 αποφάσεις Δ.Σ. αντίστοιχα). Σε αυτά, καθορίζονταν οι ομάδες-στόχοι και προσδιορίζονταν η αναγκαία υποδομή, η χωροθέτησή της και τα κατάλληλα μέσα που θα αξιοποιούνταν κάθε φορά.

Δεδομένης της δυναμικότητας των ετησίων Σχεδίων Δράσεων, το Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας ήταν κάθε χρόνο σε θέση να το προσαρμόζει ή/και να το μεταβάλλει ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες, τις προβλέψεις αλλά και τον σχεδιασμό των νέων δράσεων που προέκυπταν κατά τη διάρκεια του έτους.

Πληροφοριακές πινακίδες & πίνακες

Ο Φορέας Διαχείρισης ανέθεσε βάσει της από 19 Νοεμβρίου 2012 σύμβασης (Α/Α 17) στην εταιρεία «Παπαδάκου Ευγενία» την προμήθεια με τίτλο **«Προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων και πινάκων εντός της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού»** για την υλοποίηση του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου ήταν η περίοδος από 19.11.2012 έως 30.06.2014.

Το έργο αφορούσε στον σχεδιασμό και εγκατάσταση περίπου εκατό πληροφοριακών πινακίδων διαφόρων τύπων (κατεύθυνσης, απαγόρευσης, ενημέρωσης, οριοθέτησης και επεξήγησης θέας) σε διάφορα επιλεγμένα σημεία της προστατευόμενης περιοχής, και έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς.

Ο σκοπός του έργου είναι οι πινακίδες να πληροφορούν τον επισκέπτη για τη σημαντική βιοποικιλότητα και τα ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα της περιοχής. Όλες οι πινακίδες τοποθετήθηκαν εντός της προστατευόμενης περιοχής Πάρνωννα-Μουστού. Η επιμέλεια των κειμένων έγινε με την ευθύνη του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης, ενώ η γραφιστική επιμέλεια των πινακίδων έγινε από τον Ανάδοχο του έργου με την καθοδήγηση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης. Τα κείμενα και οι φωτογραφίες που χρησιμοποιήθηκαν ως ενημερωτικό υλικό των πινακίδων, προήλθαν από το αρχειακό υλικό του Φορέα Διαχείρισης, αλλά και από τη συνεργασία με ειδικούς επιστήμονες, Φορείς / Οργανισμούς για τη χλωρίδα, την πανίδα και τους τύπους οικοτόπων, από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Το περιεχόμενο των πινακίδων, υποβλήθηκε σε ειδική επεξεργασία, ούτως ώστε να γίνεται κατανοητό από το ευρύ κοινό.

Αναλυτικότερα το έργο αφορούσε στην προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση των ακόλουθων ενημερωτικών πινακίδων το οποίο ολοκληρώθηκε στις ακόλουθες Φάσεις:

Α΄ΦΑΣΗ: Με τα υπ’ αριθ. πρωτ 918/29.08.2013,1364/22.11.2013,1399/29.11.2013, 1400/29.11.2013,1401/29.11.2013 παραλήφθηκε η Α΄ Φάση του Έργου της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Δέκα (10) πινακίδες κατεύθυνσης προς τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης.
- Τριάντα (30) πινακίδες οριοθέτησης.
- Είκοσι (20) πινακίδες απαγόρευσης.
- Έξι (6) πινακίδες ανάρτησης δημοσιεύσεων.
- Μία (1) ενημερωτική πινακίδα μπροστά από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου.
- Πέντε (5) πινακίδες επεξήγησης θέας (περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης).

Β΄ΦΑΣΗ: Με τα υπ’ αριθ. πρωτ. 969/24.06.2014 και 970/24.06.2014 παραλήφθηκε η Β΄ Φάση του Έργου, της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Δεκαπέντε (15) πινακίδες ερμηνείας περιβάλλοντος.
- Δεκαπέντε (15) πινακίδες επεξήγησης θέας (περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης).

Επίσης, στις 31.10.2014 τοποθετήθηκε στο πανοραμικό σημείο της λιμνοθάλασσας Μουστού (θέση στάθμευσης) από τον Φορέα Διαχείρισης, μια ενημερωτική πινακίδα δύο όψεων, η οποία φέρει το χάρτη της προστατευόμενης περιοχής (όψη α΄) με ειδικό υπόμνημα για τη ζωοποίησή της (περιοχές προστασίας, περιοχές Natura 2000 κ.λπ.) καθώς και τον κώδικα καλής συμπεριφοράς των επισκεπτών (όψη β΄) σε δύο γλώσσες (ελληνικά – αγγλικά), προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ανεπαρκούς σήμανσης, ως προς το καθεστώς προστασίας.

Ταινίες και ραδιοτηλεοπτικά μηνύματα

Ο Φορέας Διαχείρισης ανέθεσε βάσει της από 15 Σεπτεμβρίου 2014 σύμβασης (Α/Α 32) για την ανάθεση της υπηρεσίας στην εταιρεία «ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ Ε.Π.Ε.» με **τίτλο «Παραγωγή ταινιών και ραδιοτηλεοπτικών μηνυμάτων»**, που αφορά στην υλοποίηση τμήματος του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου ήταν η περίοδος από 09.09.2014 έως 31.10.2015.

Αναλυτικότερα το έργο αφορούσε στην παραγωγή ταινιών-ντοκιμαντέρ και ραδιοτηλεοπτικού μηνύματος το οποίο ολοκληρώθηκε στις ακόλουθες Φάσεις:

Α΄ΦΑΣΗ: Με την υπ’ αριθ. πρωτ. 1812/13.11.2014, παραλήφθηκε η Α΄ Φάση του Έργου, της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Γενικό πλάνο προεργασίας των ταινιών, επαφών με συμβούλους, φορείς, κ.λπ.
- Έκθεση απολογισμού εργασιών για το διάστημα 15/09/2014 – 11/11/2014,
- Δύο (2) σχέδια σεναρίου ραδιοφωνικού σποτ από τα οποία επιλέχθηκε το ένα (1).
- Επιλογή από το πρώτο υλικό των γυρισμάτων από την τρέχουσα εποχή.

Β΄ΦΑΣΗ: Με το υπ’ αριθ. πρωτ. 138/03.02.05, παραλήφθηκε η Β΄ Φάση του Έργου, της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Έκθεση προόδου εργασιών για το δεύτερο δίμηνο υλοποίησης του Έργου.
- Προσχέδια σεναρίων στα οποία προσεγγίζονται γενικώς οι θεματικοί άξονες των ακόλουθων ταινιών:
 - Ταινία για το περιβάλλον
 - Ταινία για τα πολιτιστικά μνημεία.
 - Ταινίες για τις δραστηριότητες και τον οικότουρισμό.
 - Ταινία πολιτιστική – πολιτιστική - δραστηριοτήτων.
- Ραδιοφωνικό μήνυμα σε ηλεκτρονική μορφή σε MP3 και WAV
- Media Plan για το ραδιοφωνικό μήνυμα.

Γ΄ΦΑΣΗ: Με το υπ’ αριθ. πρωτ. 839/17.06.2015 παραλήφθηκε η Γ΄ Φάση του Έργου, της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Έκθεση προόδου εργασιών.
- Σενάρια για τις τέσσερις ταινίες:
 - Ταινία για το περιβάλλον
 - Ταινία για τα πολιτιστικά μνημεία.
 - Ταινίες για τις δραστηριότητες και τον οικότουρισμό.
 - Ταινία πολιτιστική – πολιτιστική - δραστηριοτήτων.
- Media Plan για το τηλεοπτικό μήνυμα.
- USB stick με α) τηλεοπτικό μήνυμα, β) επιλογή από υλικό γυρισμάτων.
- 10 DVD υψηλής ανάλυσης με το τηλεοπτικό μήνυμα.

Δ΄ΦΑΣΗ: Με το υπ’ αριθ. πρωτ. 1444/21.10.2015 παραλήφθηκε η Δ΄ Φάση του Έργου, της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Digital Beta από ένα για κάθε ταινία (4 σύνολο).
- Blu-ray από ένα για κάθε ταινία (4 σύνολο).
 - Η 25΄ ταινία «ΑΠΟ ΒΟΡΡΑ ΣΕ ΝΟΤΟ, Σ΄ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ» με μενού επιλογής αγγλικών υποτίτλων και ελληνικών υποτίτλων.
- DVD από 20 για κάθε ταινία (80 σύνολο) σε είκοσι θήκες τετραπλής υποδοχής.
 - Η 25΄ ταινία «ΑΠΟ ΒΟΡΡΑ ΣΕ ΝΟΤΟ, Σ΄ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ» με μενού επιλογής αγγλικών υποτίτλων και ελληνικών υποτίτλων.
 - Επιπρόσθετα ως έξτρα επιλογή υπάρχει το trailer / TV Spot.
- Σκληρός δίσκος με περιεχόμενο:
 - Όλες οι ταινίες σε Full HD.
 - Όλες οι ταινίες σε μορφή optimaized για Intrnet και Social Media.
- Επιλογή από το πρωτογενές υλικό σε Full HD.
- Βεβαίωση παραχώρησης των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών.
- Έκθεση για την υλοποίηση media plan για ραδιοφωνικό και τηλεοπτικό spot.
- Πρόταση για το Media Plan την περίοδο μετά την υλοποίηση του έργου.

Με την παραλαβή και της Δ΄ Φάσης, ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου και η αποπληρωμή του Αναδόχου. Το σύνολο των παραδοτέων του έργου «Παραγωγή Ταινιών και Ραδιοτηλεοπτικών Μηνυμάτων», είναι διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο του ΦΔ (<http://www.fdparnonas.gr/downloads/>).

Έντυπο πληροφοριακό υλικό

Για την ενίσχυση της ενημέρωσης, πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού, των επισκεπτών της περιοχής και της κοινωνίας γενικότερα, σχετικά με: α) την αναγκαιότητα της ορθολογικής διαχείρισης της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής και β) την ανάδειξη της οικολογικής, ιστορικής - πολιτιστικής αξίας της, το τμήμα πληροφόρησης προέβη στην σύνταξη προκήρυξης ανοιχτού διαγωνισμού με θέμα: «Παραγωγή εντύπων και υλικών ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης».

Ο Φορέας Διαχείρισης ανέθεσε βάσει της από 30 Σεπτεμβρίου 2014 σύμβασης (Α/Α 33) στην εταιρεία «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ» την προμήθεια με τίτλο «**Παραγωγή υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης**», για την υλοποίηση του Υποέργου 11 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου ήταν η περίοδος από 30.09.2014 έως 15.12.2015.

Το Υποέργο 11 στο σύνολό του αφορούσε στην παραγωγή και προμήθεια ενημερωτικών φυλλαδίων, υλικού προώθησης και προβολής, ενημερωτικού εγχειρίδιου και βιβλίου, οδηγών χλωρίδας και εναλλακτικού τουρισμού, καθώς και χαρτών της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Το υλικό αυτό διατίθεται δωρεάν προς το κοινό και έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάδειξη της φυσικής ομορφιάς, της οικολογικής αξίας και των αξιόλογων πολιτισμικών γνωρισμάτων που απαντούν στην προστατευόμενη περιοχή, αλλά και της συνεπαγόμενης ανάγκης προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και της φυσικής κληρονομιάς.

Ο Φ.Δ. στο πλαίσιο του Υποέργου 11 προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σχετικά με την ορθή υλοποίηση της προμήθειας. Με την παραλαβή των παραδοτέων τμηματικά, σε τρεις φάσεις (Φάση Α', Β' και Γ') καθώς και την αποπληρωμή του Αναδόχου, εντός του Β' εξαμήνου του έτους 2015, ολοκληρώθηκε το φυσικό αντικείμενο του έργου και πιο συγκεκριμένα παραδόθηκαν οι παρακάτω εκδόσεις:

Φάση Α' (έως τις 28/02/2015):

- Φυλλάδιο ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης για τους κατοίκους της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού με τίτλο: Γνωριμία με την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού (ελληνική γλώσσα). 6.000 αντίτυπα.
- Φυλλάδιο με τα μέτρα προστασίας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού με τίτλο: Γνωριμία με την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού (ελληνική γλώσσα). 7.000 αντίτυπα.
- Υλικά Προώθησης: Αφίσες (έκδοση 1). 250 Τεμάχια.
- Υλικά Προώθησης: Αφίσες (έκδοση 2). 250 Τεμάχια.
- Υλικά Προώθησης: Σετ με ξυλομπογιές. 400 Τεμάχια.
- Υλικά Προώθησης: Αυτοκόλλητα με το λογότυπο του Φορέα Διαχείρισης. 1.000 Τεμάχια.
- Υλικά Προώθησης: Τετράδια. 1.000 Τεμάχια.

- Υλικά Προώθησης: Επιτραπέζια ημερολόγια (για το έτος 2015). 300 Τεμάχια.
- Χάρτης «Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» ΔΙΑΣΤΑΣΗ 1, 4.000 αντίτυπα.
- Χάρτης «Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2, 2.000 αντίτυπα.

Φάση Β' (έως τις 30/06/2015):

- Βιβλίο «Το αλφαβητάρι του Πάρνωνα», 3.000 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού. Γνωριμία με τα ζώα του Πάρνωνα» (παιδική έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 2.000 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (έκδοση ενηλίκων στην ελληνική γλώσσα), 2.500 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (έκδοση ενηλίκων στην αγγλική γλώσσα), 500 αντίτυπα.

Φάση Γ' (έως τις 15/12/2015):

- Οδηγός για την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Φύση, Πολιτισμός, Οικοτουρισμός. (βιβλίο: έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 3.700 αντίτυπα.
- Οδηγός χλωρίδας προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη (βιβλίο: έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 2.400 αντίτυπα.
- «Plant guide to Mount Parnon and Moustos wetland protected area. Endemic, rare and threatened species» (βιβλίο: έκδοση στην αγγλική γλώσσα), 400 αντίτυπα.

Κατά το σύνολο της διάρκειας υλοποίησης της προμήθειας προωθήθηκαν στον Ανάδοχο, κείμενα και φωτογραφικό υλικό που αφορούσαν στην Προστατευόμενη Περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού, με τη συνεργασία όλων των τμημάτων του ΦΔ. Επίσης, ζητήθηκε ενημερωτικό υλικό από ειδικούς επιστήμονες, Φορείς/ Οργανισμούς καθώς και εγγεγραμμένους εθελοντές του ΦΔ από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ο ΦΔ παρείχε όλες τις σχετικές πληροφορίες στον Ανάδοχο, αναφορικά με τα αξιοθέατα της Προστατευόμενης Περιοχής στο σύνολό της καθώς επίσης αξιοποιήθηκε άριστα η συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες, Φορείς και Οργανισμούς, για τον προγραμματισμό επισκέψεων προκειμένου να εξασφαλιστεί νέο φωτογραφικό/ ενημερωτικό υλικό για την Προστατευόμενη Περιοχή.

Το σύνολο των παραδοτέων του έργου «Παραγωγή εντύπων & υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης», είναι διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο του Φ.Δ. (<http://www.fdparnonas.gr/downloads/publications/>).

Διαμόρφωση μικρού βοτανικού κήπου στον περιβάλλοντα χώρο του ΚΠΕ Καστάνισας

Ο Φορέας Διαχείρισης προέβη σε όλες τις διαδικασίες για την ολοκλήρωση ενός μικρού βοτανικού κήπου στον περιβάλλοντα χώρο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης

Καστάνιτσας, όπου φυτεύτηκαν αντιπροσωπευτικά είδη από την πλούσια και σπάνια χλωρίδα του Πάρνωνα.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης τμήματος του Υποέργου 1 «Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας» του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου στα πλαίσια της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Ε.Π. «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013», δημοσιεύθηκε η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος 2017/15.12.2014 για τη **«Διαμόρφωση μικρού βοτανικού κήπου στον περιβάλλοντα χώρο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας»**.

Στις 02.03.2015 υπογράφηκε η σύμβαση μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του Αναδόχου «ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Η. ΚΟΔΕΛΛΑΣ» για την εκτέλεση της προμήθειας. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της υπογραφείσας σύμβασης, ο Ανάδοχος με το υπ' αριθμ. πρωτ. 762/04.06.2015 παρέδωσε εμπρόθεσμα τα καθορισμένα στη σύμβαση παραδοτέα οπότε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου.

Προμήθεια επιπρόσθετου ηλεκτρονικού εξοπλισμού

Στο πλαίσιο της υλοποίησης τμήματος του Υποέργου 1 «Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας» του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου στα πλαίσια της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Ε.Π. «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013», δημοσιεύθηκε η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος υπ' αριθ. 760/04-06-2015 για την **«Προμήθεια Επιπρόσθετου Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού»**. Η προμήθεια του επιπρόσθετου ηλεκτρονικού εξοπλισμού αφορά στον εξοπλισμό του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης της Καστάνιτσας και του Κέντρου Ενημέρωσης του Λεωνιδίου.

Ο Φορέας Διαχείρισης προέβη σε όλες τις απαραίτητες διαδικασίες για την εν λόγω προμήθεια. Η επιλογή αναδόχου έγινε από την Επιτροπή Ανάθεσης του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου με κριτήριο την οικονομικότερη προσφορά.

Στις 15.07.2014 υπογράφηκε η σύμβαση μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του Αναδόχου «ΤΥΠΟΦΩΤ – ΚΟΣΚΙΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ / ΜΗΧΑΝΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ – ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΑ» για την εκτέλεση της προμήθειας. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της υπογραφείσας Σύμβασης (Α/Α 27), ο Ανάδοχος παρέδωσε εμπρόθεσμα στην έδρα του Φορέα τα καθορισμένα στη Σύμβαση, τα οποία παραλήφθηκαν με το υπ' αριθμ. πρωτ 1572/08.10.2014, οπότε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου.

Προμήθεια λοιπού ηλεκτρονικού εξοπλισμού

Στο πλαίσιο της υλοποίησης τμήματος του Υποέργου 1 «Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας» του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου στα πλαίσια της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Ε.Π. «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013», δημοσιεύθηκε η

πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος υπ' αριθ. 876/6-12-2011 για την «**Προμήθεια Λοιπού Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού**».

Ο Φορέας Διαχείρισης προέβη σε όλες τις απαραίτητες διαδικασίες για την εν λόγω προμήθεια. Η επιλογή αναδόχου έγινε από την Επιτροπή Ανάθεσης του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού με κριτήριο την οικονομικότερη προσφορά.

Στις 21/12/2011 υπογράφηκε η σύμβαση μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του Αναδόχου «ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS Α.Ε.Β.Ε.» για την εκτέλεση της προμήθειας. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της υπογραφείσας σύμβασης, και το υπ' αριθμ. πρωτ. 39/17.01.2012 ο Ανάδοχος παρέδωσε εμπρόθεσμα τα καθορισμένα στη σύμβαση παραδοτέα στις 17/1/2012 οπότε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου.

Δελτία τύπου

Η δημοσιότητα είναι ο σημαντικότερος και ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, αλλά και της ευρείας προβολής της προστατευόμενης περιοχής. Επίσης, λειτουργεί και ως ένα ισχυρό «εργαλείο» για την οικοδόμηση του ενδιαφέροντος και την αποδοχή του θεσμού της ορθής διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής. Ένα ενημερωτικό δελτίο τύπου είναι ένα από τα βασικά εργαλεία που έχει στη διάθεσή του ο Φορέας Διαχείρισης προκειμένου να απευθυνθεί στο ευρύ κοινό.

Με στόχο την επικοινωνία με άτομα ή/και ομάδες με κοινά περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα, αποστάλθηκαν κατά τα έτη 2010-2015 συνολικά **260 δελτία τύπου**, τα οποία συνοδεύονταν κατά το πλείστον των περιπτώσεων από πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό [ταινίες μικρής διάρκειας (video), φωτογραφίες, κ.λπ].

Επιπλέον, στο πλαίσιο της παρακολούθησης της διάχυσης-κυκλοφορίας των δελτίων τύπων στα ηλεκτρονικά και έντυπα ΜΜΕ, πραγματοποιείται και η σχετική αποδελτίωσή τους. Μέσω της διαδικασίας αυτής όλα τα δημοσιευμένα δελτία εντοπίζονται και αρχειοθετούνται ηλεκτρονικούς ή/και έντυπους φακέλους προκειμένου να είναι εύκολα προσβάσιμα από όλα τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης. Με τη μέθοδο αποδελτίωσης αξιολογείται παράλληλα το αναγνωστικό ενδιαφέρον και η ανταπόκριση των αναγνωστών σε κάθε δημοσίευση του Φορέα Διαχείρισης.

Στον παρακάτω Πίνακα παραθέτουμε σε σύντομη μορφή τα δημοσιευμένα δελτία τύπου κατά τα έτη **2010-2015** κατά έτος/ημερομηνία δημοσίευσης και τίτλο:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ 2010-2015

Δελτία Τύπου έτους 2010		
1	05/01/2010	«Νέα Πρόεδρος στον Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού»
2	19/03/2010	Ενημερωτική συνάντηση με θέμα «Σχεδιασμός έργων στο Οικολογικό Πάρκο Πάρνωνα-Μουστού για την 4η προγραμματική περίοδο»
3	13/08/2010	«Χλωριδική ποικιλότητα, ο άγνωστος θησαυρός της Πελοποννήσου και του Πάρνωνα»
4	17/09/2010	«Η ΠΠ του Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού αποκτά νομοθετική κατοχύρωση»
5	13/10/2010	«Συνάντηση 5 σχολείων της Ευρώπης στον Υγρότοπο του Μουστού»
6	22/12/2010	«Αποκαθήλωση ενημερωτικών πινακίδων στη λιμνοθάλασσα Μουστού»
Δελτία Τύπου έτους 2011		
1	11/01/2011	«Δημοσιεύθηκε η Ανακοίνωση για την πρόσληψη συνολικά 12 νέων εργαζομένων στην ΠΠ του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού.
2	11/04/2011	«Στελέχωση του ΦΔ της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»

3	03/05/2011	«Ελάτε να καθαρίσουμε όλοι μαζί παραλίες και φυσικές περιοχές της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού»
4	16/05/2011	«Ολοκληρώθηκε ο φετινός εθελοντικός καθαρισμός σε παραλίες και φυσικές περιοχές της προστατευόμενης περιοχής ΟΠΥΜ στο πλαίσιο της Πανελλαδικής εκστρατείας ΚΑΘΑΡΙΣΤΕ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ»
5	02/06/2011	«Εκδηλώσεις στα πλαίσια εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος»
6	09/06/2011	«Περιβαλλοντική ενημέρωση για τον Πάρνωνα με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος»
7	01/70/2011	«Επίσκεψη της 3ης τάξης Γυμνασίου Τυρού στην προστατευόμενη περιοχή του Υγροτόπου Μουστού»
8	07/07/2011	«Επισκέψεις στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους, Αγίου Πέτρου και Καστάνισσας»
9	21/07/2011	«Ο ΦΔΟΠΥΜ συμμετέχει στην ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ στην Καστάνισσα Κυνουρίας»
10	04/08/2011	«Χτυπημένη χελώνα είδους Caretta caretta στο Παράλιο Άστρος»
11	22/08/2011	«Συνέχεια δράσεων από το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού»
12	29/08/2011	«Διάσωση λευκού πελαργού (Ciconia Ciconia)»
13	19/09/2011	«Αντιμετώπιση πυρκαγιάς στη χωματερή του ποταμού Τάνου»
14	21/09/2011	«Οι πρώτοι «φτερωτοί επισκέπτες» στον υγρότοπο Μουστού»
15	27/09/2011	«Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην ποδηλατοδρομία του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας»
16	03/10/2011	«Παγκόσμια Γιορτή των πουλιών 2011 στον Υγρότοπο Μουστού»
17	13/10/2011	«Επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Παραλίου Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου»
18	20/10/2011	«Δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης με αφορμή την ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΣΤΑΝΟΥ στην Καστάνισσα Αρκαδίας»
19	30/10/2011	«Περιβαλλοντικές δράσεις στο ΚΠΕ Καστάνισσας με αφορμή την Γιορτή Καστάνου 2011»
20	08/11/2011	«Απολογισμός δράσεων ΦΔ για την πυροπροστασία στην προστατευόμενη περιοχή Πάρνωνα – Μουστού»
21	21/11/2011	«Νέες «αφίξεις» στον Υγρότοπο Μουστού»
22	23/11/2011	«Καθαρισμός μονοπατιού στην περιοχή της Μονής Έλυνας»
23	25/11/2011	«Παρατήρηση πουλιών στον υγρότοπο Μουστού»
24	28/11/2011	«Παρατήρηση άγριας ορνιθοπανίδας στην προστατευόμενη περιοχή Υγροτόπου Μουστού»
25	30/12/2011	«Τραυματισμένη γερακίνα από σκάγια κυνηγών»
Δελτία Τύπου έτους 2012		
1	10/01/2012	«Απολογισμός δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του ΦΔ Πάρνωνα- Μουστού»
2	17/01/2012	«Δράσεις ενημέρωσης ευαισθητοποίησης στα πλαίσια του Πράσινου Ταμείου»
3	26/01/2012	«Εκπαίδευση προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης στη Νέα Κίο Αργολίδας»
4	30/01/2012	«Μεσοχειμνιάτικες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών στον υγρότοπο Μουστού»
5	23/02/2012	«Κατασκευή ξύλινων φωλιών για τα πουλιά 20 & 21 Φεβρουαρίου 2012»
6	13/03/2012	«Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης σε τριήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο»
7	05/04/2012	«Συμμετοχή ΦΔΟΠΥΜ στο 1 ^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Marketing & Branding Τόπου»
8	09/04/2012	«Ιδιαίτερες «τελευταίες» παρουσίες στη λιμνοθάλασσα Μουστού»
9	18/04/2012	«Ελάτε να καθαρίσουμε όλοι μαζί την Προστατευόμενη Περιοχή του Υγροτόπου Μουστού»
10	24/04/2012	«Αυτή την Κυριακή καθαρίζουμε τον Υγρότοπο Μουστού σε μία μέρα! Πόσοι εθελοντές μπορούμε να μαζευτούμε;»
11	30/04/2012	«Την Κυριακή 29.4.2012 φορείς, σύλλογοι και ενεργοί πολίτες έδωσαν δυναμικό παρόν για να «λάμψει» ο «Μουστός!»
12	10/05/2012	«Συνεχίζονται οι εθελοντικοί καθαρισμοί στην ΠΠ Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
13	15/05/2012	«Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετέχει στις Γιορτές Φαραγγιών 2012»

14	17/05/2012	«Ο κίνδυνος από τις δασικές πυρκαγιές για την αντιπυρική περίοδο 2012»
15	24/05/2012	«Με επιτυχία ολοκληρώθηκε η 2η Γιορτή των Φαραγγιών στη Σίταινα Αρκαδίας»
16	28/05/2012	«Εθελοντικοί καθαρισμοί & περιβαλλοντικές δράσεις στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας Καθαρίστε τη Μεσόγειο»
17	08/06/2012	«ΦΔ Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού: Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος 5 Ιουνίου 2012»
18	26/06/2012	«Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε στην έκθεση ΑΡΚΑΔΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ»
19	17/07/2012	«Δημιουργία δικτύου εθελοντών για την παρακολούθηση και προστασία της βιοποικιλότητας της Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού»
20	20/07/2012	«Ο ΦΔ Πάρνωνα-Μουστού συμμετέχει στη ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ στην Καστάνιτσα Κυνουρίας»
21	23/07/2012	«Ο ΦΔ συμμετείχε στην 6η Πανελλήνια Εξόρμηση Ερασιτεχνών Αστρονόμων στον Πάρνωνα»
22	14/08/2012	«Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην Γιορτή Του Δάσους»
23	04/09/2012	«Η αξία της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού για τη φύση και τον άνθρωπο»
24	06/09/2012	«Ημερίδα Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
25	13/09/2012	«Ολοκλήρωση εργασιών Ημερίδας του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
26	20/09/2012	«Εθελοντικός Καθαρισμός στην Παραλία Πόρτες (Παλιό Λιμανάκι) την Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου στις 10.30 π.μ.»
27	01/10/2012	«Εθελοντική Δράση Καθαρισμού Ακτής την Κυριακή 30/9 στο Παράλιο Άστρος Δήμου Β. Κυνουρίας»
28	09/10/2012	«Ενημερωτική συνάντηση του ΦΔ Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στον Κοσμά Αρκαδίας»
29	18/10/2012	«Ο ΦΔ συμμετέχει στη Γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.»
30	30/10/2012	«Ο ΦΔ συμμετέχει σε τοπικές εκδηλώσεις εντός και πλησίον της ΠΠ Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
31	02/11/2012	«Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε στην 29η Γιορτή του Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.»
32	14/11/2012	«Χρηματοδότηση του ΦΔ από το Πράσινο Ταμείο για το έτος 2012»
33	20/11/2012	«Με μεγάλη προσέλευση και ενδιαφέρον ολοκληρώθηκε η 1η Γιορτή Ανακύκλωσης στο Άστρος Κυνουρίας»
34	05/12/2012	«Δεύτερη ευκαιρία για το τραυματισμένο τσακάλι»
35	10/12/2012	«Καταγράφηκε σε video το «τέρας» του Μουστού»
36	11/12/2012	«11 Δεκεμβρίου – Παγκόσμια Ημέρα Βουνών»
37	11/12/2012	«Ο ΦΔ όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού συμμετείχε στις εργασίες του 6ου Συνεδρίου της ΠΕΕΚΠΕ»
38	12/12/2012	«Ένας ευγενικός νυκτόβιος κάτοικος στην Περιοχή Απολύτου Προστασίας της Φύσης «Υγρότοπος Μουστού»»
39	13/12/2012	«Γιορτή Ανακύκλωσης στη Νότια Κυνουρία»
40	20/12/2012	«Εξαιρετική η συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στην γιορτή Ανακύκλωσης στον Τυρό Κυνουρίας»
Δελτία Τύπου έτους 2013		
21	02/1/2013	«Απολογισμός περίθαλψης τραυματισμένων ζώων στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα»
42	04/01/2013	«Απολογισμός δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης του ΦΔ ΟΠΥΜ για το έτος 2012»
43	08/01/2013	«Εκδήλωση ενημέρωσης και παρατήρησης μεταναστευτικών πουλιών στον Υγρότοπο του Μουστού»
44	11/01/2013	«Δράσεις ευαισθητοποίησης μαθητών από τον ΦΔ, για την προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα κατά τη φετινή σχολική χρονιά»
45	14/01/2013	«Επιτυχής η εκδήλωση παρατήρησης πουλιών στην Περιοχή Απολύτου Προστασίας του Υγροτόπου Μουστού»
46	16/01/2013	«Ο ΦΔΟΠΥΜ και ο Σύλλογος Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής ANIMA απελευθερώνουν ένα νεαρό τσακάλι και δύο γερακίνες»
47	25/01/2013	«Με εξαιρετική επιτυχία πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση της απελευθέρωσης – επανένταξης ενός τσακαλιού και τριών γερακίνων στη φύση, στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»

48	11/02/2013	«Ο ΦΔΟΠΥΜ γιόρτασε και φέτος την Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων παρέα με μαθητές»
49	20/02/2013	«Ανοιχτή πρόσκληση για ορνιθοπαράτηρηση στον Υγρότοπο του Μουστού, το πρωινό της Κυριακής 24/02/2013»
50	26/02/2013	«Ολοένα και αυξανόμενο το ενδιαφέρον των κατοίκων της Κυνουρίας για την ορνιθοπαράτηρηση στην προστατευόμενη περιοχή του Υγροτόπου Μουστού στο Άστρος»
51	01/03/2013	«Ελάτε να γνωρίσετε από κοντά τον Υγρότοπο Μουστού!»
52	12/03/2013	«Ο Φορέας Διαχείρισης επισκέπτεται σχολεία της προστατευόμενης περιοχής»
53	04/04/2013	«Ο ΦΔΟΠΥΜ συναντήθηκε με μαθητές νηπιαγωγείων της Προστατευόμενης Περιοχής»
54	09/04/2013	«Let's Do It 2013 στον Υγρότοπο Μουστού – πόσοι εθελοντές μπορούμε να μαζευτούμε;»
55	16/04/2013	«Εθελοντικός καθαρισμός του σημαντικού Υγροβιότοπου Μουστού με αφορμή την καμπάνια Let's do it»
56	22/04/2013	«Ημερίδα 27/4 στο Λεωνίδιο με θέμα «Τα είδη που χάνονται: σπάνιοι και απειλούμενοι οργανισμοί στην περιοχή του Πάρνωνα»
57	29/04/2013	«Επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ξεναγήσεις με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα της Γης: 22 Απριλίου 2013»
58	21/05/2013	«Ο ΦΔ προσκαλεί όλους τους πολίτες να λάβουν μέρος σε εθελοντικούς καθαρισμούς στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα»
59	22/05/2013	«Η αξία της βιοποικιλότητας και η προστατευόμενη περιοχή Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού»
60	04/06/2013	«Περιβαλλοντική ενημέρωση νηπίων και μαθητών με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας από τον Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα - υγροτόπου Μουστού»
61	06/06/2013	«Η 5η Ιουνίου αλλά και η κάθε μέρα να είναι Παγκόσμια Ημέρα για την προστασία του Περιβάλλοντος...»
62	11/06/2013	«Εθελοντικοί καθαρισμοί από τον ΦΔ στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας "Καθαρίστε τη Μεσόγειο"»
63	15/07/2013	«Καθαρισμοί στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης»
64	19/07/2013	«Πιστοποίηση του Φορέα Διαχείρισης για την υποδοχή νέων εθελοντών από το εξωτερικό»
65	02/08/2013	«Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού συμμετέχει στη ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ στην Καστάνιτσα Αρκαδίας»
66	22/08/2013	«Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ στην Καστάνιτσα Αρκαδίας»
67	09/09/2013	«Τραυματισμένο ζαρκάδι στην περιοχή Αγίου Πέτρου Αρκαδίας»
68	02/10/2013	«Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών 2013»
69	07/10/2013	«Η Πανευρωπαϊκή Γιορτή των πουλιών στον υγρότοπο Μουστού»
70	10/10/2013	«Πράσινη θαλασσοχελώνα στις ακτές του Παραλίου Άστρους»
71	16/10/2013	«Η Γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας γιορτάζει τα 30 της χρόνια με τη συμμετοχή του ΦΔΟΠΥΜ»
72	25/10/2013	«Προσπάθειες να σωθεί ένα μνημείο: το «Βαυαρικό» κανάλι του υγροτόπου Μουστού»
73	31/10/2013	«30 χρόνια Γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας με την συμμετοχή του ΦΔΟΠΥΜ»
74	01/11/2013	«Θανάτωση τριών κουταβιών στον υγρότοπο Μουστού»
75	06/11/2013	«Σε εκδήλωση της 4ης Μπιενάλε Αθήνας AGORA με θέμα «Οικολογία», έλαβε μέρος ο ΦΔΟΠΥΜ»
76	08/11/2013	«Το ζώο της εβδομάδας: βίδα (Lutra lutra)»
77	11/11/2013	«Κλοπή εξοπλισμού από όχημα του Φορέα Διαχείρισης»
78	15/11/2013	«Το ζώο της εβδομάδας: Ζαχαριάς Αλμυρής (Aphanius almiriensis)»
79	22/11/2013	«Το ζώο της εβδομάδας: Νανοβουτηχτάρι (Tachybaptus ruficollis)»
80	29/11/2013	«Το ζώο της εβδομάδας: Τσακάλι (Canis aureus)»
81	06/12/2013	«Το ζώο της εβδομάδας: Καρέτα (Caretta caretta)»

82	11/12/2013	«Ο Φορέας Διαχείρισης γιόρτασε την Παγκόσμια Ημέρα Βουνού παρέα με μαθητές»
83	12/12/2013	«Ο ΦΔΟΠΥΜ συμμετείχε σε εκπαιδευτικό σεμινάριο στο Εθνικό Πάρκο Λίμνης Κερκίνης»
84	13/12/2013	«Το ζώο της εβδομάδας: Βουβόκυκνος (<i>Cygnus olor</i>)»
85	16/12/2013	«Διασώσεων...εκπλήξεις»
86	20/12/2013	«Το ζώο της εβδομάδας: Ζαρκάδι (<i>Capreolus capreolus</i>)»
Δελτία Τύπου έτους 2014		
87	03/01/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Ασβός (<i>Meles meles</i>)»
88	10/01/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Καλαμόκιρκος (<i>Circus aeruginosus</i>)»
89	15/01/2014	«Ο ΦΔ σας προσκαλεί σε εκδήλωση παρατήρησης μεταναστευτικών πουλιών στον υγρότοπο Μουστου»
90	17/01/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Αλκυόνα (<i>Alcedo atthis</i>)»
91	21/01/2014	«Newsletter 3ου τετραμήνου 2013»
92	22/01/2014	«Εκδήλωση παρατήρησης υδρόβιων πουλιών μαζί με μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο Μουστου»
93	24/01/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Σταχτοτσικνιάς (<i>Ardea cinerea</i>)»
94	28/01/2014	«Απολογισμός δράσεων ενημέρωσης ευαισθητοποίησης του ΦΔΟΠΥΜ για το 2013»
95	31/01/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Αλεπού (<i>Vulpes vulpes</i>)»
96	03/02/2014	«Εθελοντικός καθαρισμός στον υγρότοπο Μουστου για τον εορτασμό της "Παγκόσμιας Ημέρας Υγροτόπων"»
97	07/02/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Κορμοράνος (<i>Phalacrocorax carbo</i>)»
98	10/02/2014	«Απολογισμός του 1 ^{ου} για φέτος καθαρισμού ακτής στον υγρότοπο Μουστου»
99	14/02/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Χρυσαιός (<i>Aquila chrysaetos</i>)»
100	21/02/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Λαγός (<i>Lepus europaeus</i>)»
101	28/02/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Αγριογούρουνα (<i>Sus scrofa</i>)»
102	07/03/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Πετρίτης (<i>Falco peregrinus</i>)»
103	14/03/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Νυφίτσα (<i>Mustela nivalis</i>)»
104	18/03/2014	«Απελευθέρωση άγριων πουλιών στο Λεωνίδιο Ν. Κυνουρίας»
105	21/03/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Γερακίνα (<i>Buteo buteo</i>)»
106	27/03/2014	«Με μαθητές του Λεωνιδίου η απελευθέρωση γερακίνων που διοργάνωσε ο ΦΔΟΠΥΜ»
107	28/03/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Πετροκούναβο (<i>Martes foina</i>)»
108	01/04/2014	«Πρόσκληση σε εθελοντικό καθορισμό στις Καρυές Λακωνίας - Let's Do It 2014»
109	02/04/2014	«Ο Φορέας Διαχείρισης καλωσορίζει την άνοιξη και τα χελιδόνια!»
110	03/04/2014	«Μηνιαίος απολογισμός δράσεων του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου»
111	04/04/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Σπιτόφιδο (<i>Zamenis situlus</i>)»
112	08/04/2014	«Πραγματοποιήθηκε ο εθελοντικός καθορισμός στις Καρυές Λακωνίας με αφορμή την καμπάνια Let's Do It»
113	11/04/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Ασπάλακας του Stankovic (<i>Talpa stankovici</i>)»
114	30/04/2014	«Το έργο LIFE+ ΦΥΣΗ LIFE07 NAT/GR/000286 συμμετέχει στο πρώτο Ευρωπαϊκό Βραβείο Natura 2000»
115	02/05/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Κρασπεδοχελώνα (<i>Testudo marginata</i>)»
116	09/05/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Λευκοτσικνιάς (<i>Egretta garzetta</i>)»
117	16/05/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Οχιά (<i>Vipera ammodytes</i>)»
118	20/05/2014	«Ο ΦΔ προσκαλεί όλους τους πολίτες να λάβουν μέρος σε εθελοντικούς καθαρισμούς στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα»
119	23/05/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Ερημόφιδο (<i>Eryx jaculus</i>)»
120	30/05/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Ελαφοκάνθαρος (<i>Lucanus cervus</i>)»
121	02/06/2014	«Δράσεις του Φορέα Διαχείρισης στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βιοποικιλότητας»
122	03/06/2014	«1 ^ο εκπαιδευτικό σεμινάριο εθελοντών του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου

		Μουστού»
123	04/06/2014	«Εθελοντικός καθορισμός στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος»
124	05/06/2014	«Επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης και δράσεις ευαισθητοποίησης με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Χελώνας»
125	06/06/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Νερόφιδο (<i>Natrix natrix</i>)»
126	11/06/2014	«Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας με τη συμμετοχή του ΦΔΟΠΥΜ»
127	12/06/2014	«Εθελοντικοί καθαρισμοί από τον ΦΔ στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας "Καθαρίστε τη Μεσόγειο"».
128	13/06/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Γιγάντια νυχτοπεταλούδα-παγώνι (<i>Saturnia pyri</i>)»
129	16/06/2014	«Αγώνας υπεραπόστασης 70 χλμ. «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» στον Πάρνωνα»
130	20/06/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Φιδαιτός (<i>Circaetus gallicus</i>)»
131	25/06/2014	«Δραστηριότητες Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος»
132	26/06/2014	«Συνάντηση στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας με τοπικούς φορείς για την προετοιμασία της διοργάνωσης του αγώνα "ΤΟ ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ"»
133	27/06/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Σαΐτα (<i>Platycephalus naja</i>)»
134	04/07/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Μπούφος (<i>Bubo bubo</i>)»
135	11/07/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Λαφιάντης (<i>Elaphe quatuorlineata</i>)»
136	18/07/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Ρινόλοφος του Blasius (<i>Rhinolophus blasii</i>)»
137	18/07/2014	«Αγώνας υπεραπόστασης 70 χλμ. «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» στον Πάρνωνα»
138	22/07/2014	«Ο αγώνας "ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ" ένωσε τα χωριά του Πάρνωνα»
139	25/07/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Κουκουβάγια (<i>Athene noctua</i>)»
140	29/07/2014	«Περιβαλλοντικές δραστηριότητες στη ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ στην Καστάνιτσα Αρκαδίας από τον ΦΔΟΠΥΜ»
141	01/08/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Δεντρογαλιά (<i>Hierophis gemonensis</i>)»
142	06/08/2014	«Θερινές διασώσεις από το Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού «
143	08/08/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Μεγάλος νυκτοβάτης (<i>Nyctalus lasiopterus</i>)»
144	13/08/2014	«Σήμανση περιοχής με απειλούμενους κρίνους της θάλασσας από το ΦΔΟΠΥΜ»
145	19/08/2014	«Ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις της Γιορτής του Δάσους στην Καστάνιτσα Αρκαδίας με την συμμετοχή του ΦΔ»
146	22/08/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Τυτώ (<i>Tyto alba</i>)»
147	29/08/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Αλογάκι της Παναγίας (<i>Mantis religiosa</i>)»
148	05/09/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Αγιόφιδο (<i>Telescopus fallax</i>)»
149	12/09/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Τρανόσαυρα (<i>Lacerta trilineata</i>)»
150	15/09/2014	«Εθελοντικός Καθαρισμός στην Παραλία Κάτω Βερβένων (Θέση Παλιόχανο) την Κυριακή 21 Σεπτεμβρίου»
151	19/09/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Λιβελλούλα (Τάξη Οδοντόγναθα)»
152	23/09/2014	«Με επιτυχία η εθελοντική δράση καθαρισμού ακτής στην Παραλία Κάτω Βερβένων Δήμου Β. Κυνουρίας»
153	24/09/2014	«Ολοκλήρωση του έργου "Σχεδιασμός και εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων εντός της προστατευόμενης περιοχής του Πάρνωνα»
154	25/09/2014	«Newsletter 2 ^{ου} τετραμήνου 2014»
155	26/09/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Τρανονυχτερίδα (<i>Eptesicus serotinus</i>)»
156	29/09/2014	«Πανερωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών 2014 στον υγρότοπο Μουστού»
157	03/10/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Πορφυροτσικνιάς (<i>Ardea purpurea</i>)»
158	07/10/2014	«"Γιορτή των πουλιών 2014" μια ιδανική ευκαιρία για μικρούς και μεγάλους να ζήσουν συναρπαστικές στιγμές κοντά στη φύση στον υγρότοπο Μουστού!»
159	10/10/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Βαλτοχελώνα (<i>Emys orbicularis</i>)»
160	15/10/2014	«Γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας»
161	17/10/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Φιδόσαυρα (<i>Pseudopus apodus</i>)»
162	22/10/2014	«Κλιμάκιο του ΦΔ πραγματοποίησε συναντήσεις εργασίας με τοπικούς φορείς του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας»

163	23/10/2014	«Δράσεις ΦΔΟΠΥΜ για την “Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης” και την “Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων”»
164	24/10/2014	«Συνεδρίαση Διοικητικού Συμβουλίου του ΦΔ και διεξαγωγή συσκέψεων εργασίας»
165	24/10/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Δενδρομυξός (<i>Dryomys nitedula</i>)»
166	30/10/2014	«Δράσεις ΦΔ όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού στη Γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας»
167	30/10/2014	«Κλιμάκιο του ΦΔΟΠΥΜ πραγματοποίησε συναντήσεις εργασίας με υπηρεσιακούς παράγοντες»
168	31/10/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Νερόκοτα (<i>Gallinula chloropus</i>)»
169	03/11/2014	«Συμμετοχή του ΦΔΟΠΥΜ στα εγκαίνια της επετειακής έκθεσης για τα 50 χρόνια του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας!»
170	07/11/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Μυωξός (<i>Glis glis</i>)»
171	14/11/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Φαλαρίδα (<i>Fulica atra</i>)»
172	19/11/2014	«Επανεξέταση τσακαλιού στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού!»
173	21/11/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Πεταλούδα “τίγρης της πεδιάδας” (<i>Danaus chrysippus</i>)»
174	27/11/2014	«Πρόσκληση σε διημερίδα/συνάντηση εργασίας με θέμα “Οικοτουρισμός: μοχλός ανάπτυξης της περιοχής μας”»
175	28/11/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Ετρουσκομυγαλίδα (<i>Suncus etruscus</i>)»
176	05/12/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Σπιζαετός (<i>Hieraetus fasciatus</i>)»
177	09/12/2014	«Μήνυμα αισιοδοξίας και συνεργασίας μετά την ολοκλήρωση των εργασιών της Διημερίδας/συνάντησης εργασίας με θέμα «Οικοτουρισμός, μοχλός ανάπτυξης για την περιοχή μας» του ΦΔΟΠΥΜ στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας»
178	12/12/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Χουχουριστής (<i>Strix aluco</i>)»
179	16/12/2014	«Εκπαιδευτική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Βερβένων στο Δάσος της Μαλεβής στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βουνού»
180	19/12/2014	«Το ζώο της εβδομάδας: Σπηλαιόβιες ακρίδες του γένους <i>Dolichopoda</i> (<i>Dolichopoda</i> spp.)»
181	22/12/2014	«Χριστουγεννιάτικη κάρτα»
Δελτία Τύπου έτους 2015		
182	13/01/2015	«Εκδήλωση παρατήρησης υδρόβιων πουλιών μαζί με μεσοχαιμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο Μουστού»
183	02/02/2015	«Η πολύτιμη φυσική κληρονομιά του υγροτόπου Μουστού»
184	03/02/2015	«6 ^ο τεύχος Newsletter με τα νέα του ΦΔΟΠΥΜ για την περίοδο Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2014»
185	05/02/2015	«Απολογισμός δράσεων του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωννα & υγροτόπου Μουστού για το 2014»
186	21/03/2015	«Με σχολεία γιορτάζει ο ΦΔΟΠΥΜ την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας (21/3/2015)»
187	27/03/2015	«Διοργάνωση δράσεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης μαθητών για την «Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό» (22/3/2015)»
188	30/03/2015	«Χελιδονίσματα 2015! Περισσότερες από 65 χελιδονοφωλιές έτοιμες για κατοίκηση από τους εαρινούς επισκέπτες»
189	03/04/2015	«Υπογράφηκε η Σύμβαση Ανάθεσης Κατασκευής του έργου “Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη χλωρίδα του Πάρνωννα”»
190	08/04/2015	«Πασχαλινή κάρτα»
191	14/07/2015	Διοργάνωση του αγώνα υπεραπόστασης 70 χλμ. «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» το Σάββατο 18 Ιουλίου στον Πάρνωννα.
192	21/07/2015	Ο αγώνας «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» ένωσε για 2η συνεχόμενη χρονιά τα χωριά του Πάρνωννα!
193	30/07/2015	«Ο ΦΔΟΠΥΜ συμμετέχει στη ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ στην Καστάνιτσα Αρκαδίας»
194	20/04/2015	«Πρόσκληση σε εθελοντικό καθαρισμό στα Πελετά Αρκαδίας - Let's Do It 2015»
195	28/04/2015	«Εθελοντικός καθαρισμός στα Πελετά Αρκαδίας με αφορμή την καμπάνια Let's Do It Greece»
196	29/04/2015	«Σήμανση περιοχής με κρίνους της θάλασσας (<i>Pancratium maritimum</i>) από τον ΦΔ με αφορμή την ημέρα της Γης»
197	30/04/2015	«Ενημέρωση μαθητών με αφορμή την έναρξη της αντιτυρικής περιόδου για τα μέτρα φύλαξης και προστασίας»
198	05/05/2015	«Εκδήλωση απελευθέρωσης άγριας ορνιθοπανίδας στο Γεράκι Λακωνίας»
199	12/05/2015	«Εκδήλωση επανένταξης αποθεραπευμένων ειδών γερακιών στο φυσικό τους περιβάλλον - Γεράκι

		Λακωνίας»
200	19/05/2015	«Εθελοντικοί καθαρισμοί από τον ΦΔΟΠΥΜ στο πλαίσιο της εκστρατείας “Καθαρίστε τη Μεσόγειο”»
201	23/05/2015	«Δενδροφύτευση στα Δολιανά Αρκαδίας στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βιοποικιλότητας»
202	27/05/2015	«Μέτρα για την προστασία αρωματικών φυτών της προστατευόμενης περιοχής Πάρνωνα – Μουστού»
203	28/05/2015	«Ενημέρωση μαθητών στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας της Χελώνας»
204	02/06/2015	«Διοργάνωση Ημερίδας Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
205	03/06/2015	«Με εξαιρετική επιτυχία η Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας»
206	05/06/2015	«Εθελοντικοί καθαρισμοί από τον ΦΔ στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο»
207	09/06/2015	«Επιτυχής ολοκλήρωση ενημερωτικής Ημερίδας του ΦΔΟΠΥΜ για τον φυσικό πλούτο της προστατευόμενης περιοχής στις Καρυές Λακωνίας»
208	15/06/2015	«Εκδήλωση επανένταξης θαλάσσιας χελώνας Caretta caretta στο φυσικό της περιβάλλον»
209	17/06/2015	«7ο τεύχος Newsletter με τα νέα του ΦΔΟΠΥΜ για την περίοδο Ιανουάριος -Απρίλιος 2015»
210	18/06/2015	«Τηλεοπτικό Σπότε και Ντοκιμαντερ του ΦΔ»
211	23/06/2015	«Τοποθέτηση κυψελών μελισσών στην προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
212	29/06/2015	«Επίσκεψη του Αν. Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος & Ενέργειας, κ. Γιάννη Τσιρώνη στην έδρα του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στο Άστρος»
213	01/07/2015	«Ο Αναπληρωτής Υπουργός Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος & Ενέργειας, κ. Γιάννης Τσιρώνης, επισκέφθηκε τα γραφεία του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
214	18/08/2015	«Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις της Γιορτής του Δάσους 2015 στην Καστάνισσα Αρκαδίας»
215	03/09/2015	«Παραγωγή εντύπων και υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης από τον ΦΔΟΠΥΜ»
216	24/09/2015	«Εθελοντικός καθαρισμός την Κυριακή 27/09/2015 στην παραλία Κάτω Βερβένων στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών 2015»
217	29/09/2015	«Ολοκληρώθηκε περιβαλλοντική δράση στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών και του Μήνα Εθελοντικής Δράσης για το Θαλάσσιο Περιβάλλον 2015»
218	30/09/2015	«“Ο υπέροχος κόσμος της μετανάστευσης” στον υγρότοπο Μουστού»
219	06/10/2015	«Πανερωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών 2015 με θέμα «το υπέροχο ταξίδι της μετανάστευσης» στον υγρότοπο Μουστού»
220	12/10/2015	«Συμμέτοχη του Φορέα Διαχείρισης στο 13ο Διεθνές Συνέδριο ICZEGAR»
221	16/10/2015	«Πρόσκληση εγκαινίων της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων του ΚΠΕ Καστάνισσας»
222	21/10/2015	«Δράσεις ΦΔ όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού για την “Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης”»
223	27/10/2015	«Εγκαίνια Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισσας»
224	29/10/2015	«Γιορτή Κάστανου 2015 στην Καστάνισσα Αρκαδίας»
225	03/11/2015	«Δράσεις του Φορέα Διαχείρισης στη 32η Γιορτή Κάστανου στην Καστάνισσα Αρκαδίας»
226	05/11/2015	«Πρόσκληση στην Ημερίδα του ΦΔΟΠΥΜ την Παρασκευή 13 Νοεμβρίου 2015 στο Λεωνίδιο Αρκαδίας»
227	23/11/2015	«Απολογισμός και παρουσίαση του έργου του ΦΔ σε Ημερίδα που διοργανώθηκε στο Λεωνίδιο Αρκαδίας»
228	11/12/2015	«Περιβαλλοντική ενημέρωση στο Δημ. Σχολείο Παραλίου Άστρους στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βουνού»
229	16/12/2015	«Χριστουγεννιάτικη κάρτα 2016»

Ανακοινώσεις – Αναρτήσεις στην ιστοσελίδα

Οι Ανακοινώσεις που αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Φορέα Διαχείρισης, αφορούν ως επί των πλείστων, σε θέματα σχετικά με επισκέψεις και ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών στην προστατευόμενη περιοχή, επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης σε σχολεία Α΄βάθμιας και Β΄βάθμιας εκπαίδευσης, την περίθαλψη τραυματισμένων άγριων ζώων που εντοπίζονται στην περιοχή, κ.α.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, το προσωπικό του Τμήματος κατά τη διάρκεια της πενταετίας 2010-2015, έχει επιμεληθεί και αναρτήσει στην επίσημη ιστοσελίδα του Φορέα Διαχείρισης www.fdparnonas.gr **181 ανακοινώσεις** οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω κατά έτος/ημερομηνία και τίτλο:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ 2010-2015

Ανακοινώσεις Ιστοσελίδας έτους 2011		
1	10/2/2011	Πίνακες κατάταξης & Καταστάσεις των υποψηφίων στην ανακοίνωση υπ' αριθμ. ΣΟΧ 1/2010
2	23/3/2011	ΣΟΧ 1/2010: Ανάρτηση οριστικών πινάκων κατάταξης
3	13/4/2011	Το 2 ^ο Πειραματικό Γυμνάσιο Αθήνας επισκέφτηκε την προστατευόμενη περιοχή Όρους Πάρνωνα – Μουστού
4	1/7/2011	Επίσκεψη της 3 ^{ης} τάξης Γυμνασίου Τυρού στην προστατευόμενη περιοχή του Υγροτόπου Μουστού
5	19/9/2011	Αντιμετώπιση πυρκαγιάς στη χλωματή του ποταμού Τάνου
6	13/10/2011	Επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Παραλίου Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου
7	20/11/2011	Συμμετοχή σε επιμορφωτικό σεμινάριο ΚΠΕ Καστρίου
8	30/11/2011	Τραυματισμένος ερωδιός είδους <i>Ardea cinerea</i>
9	1/12/2011	Επίσκεψη του 2 ^{ου} Γυμνασίου Άργους στην προστατευόμενη περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού
10	9/12/2011	Επίσκεψη – Ξενάγηση του 3 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στον Υγροτόπο Μουστού
11	30/12/2011	Τραυματισμένη γερακίνα από σκάγια κυνηγών
Ανακοινώσεις Ιστοσελίδας έτους 2012		
1	20/1/2012	Επίσκεψη – Ξενάγηση του Γυμνασίου Λεωνιδίου στον Υγρότοπο Μουστού
2	31/1/2012	Ο Φορέας Διαχείρισης πραγματοποιεί επιστημονικές επισκέψεις σε σπήλαια της Νότιας Κυνουρίας
3	8/2/2012	Επίσκεψη – Ξενάγηση Δημοτικού Σχολείου Κιβερίου
4	13/2/2012	Ο ΦΔ Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού επισκέπτεται τα σχολεία της προστατευόμενης περιοχής
5	17/2/2012	Επίσκεψη – Ξενάγηση 2 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ναυπλίου
6	20/2/2012	Επίσκεψη – Ξενάγηση 11 ^{ου} & 12 ^{ου} Δημ. Σχολείου Τρίπολης στην προστατευόμενη περιοχή Υγροτόπου Μουστού
7	25/2/2012	Επίσκεψη – Ξενάγηση 15 ^{ου} Γυμνασίου Πάτρας στην προστατευόμενη περιοχή Υγροτόπου Μουστού
8	6/3/2012	Επίσκεψη 2 ^{ου} Δημ. Σχολείου Ναυπλίου & 1 ^{ου} Γυμνασίου Τρίπολης στον Υγροτόπο Μουστού και το ΚΠΕ Άστρους
9	8/3/2012	Επίσκεψη – Ξενάγηση Δημ. Σχολείου Παρ. Άστρους στην ΠΠ Υγροτόπου Μουστού και στο ΚΠΕ Άστρους
10	20/3/2012	Συνεχίζονται οι επισκέψεις Σχολείων στον Υγρότοπο Μουστού
11	29/3/2012	Παρουσίαση με θέμα την ερπετοπανίδα σε μαθητές του Γυμνασίου Άστρους
12	29/3/2012	Τοποθέτηση ξύλινων φωλιών για τα πουλιά 21 & 30 Μαρτίου 2012
13	2/4/2012	Ανακοίνωση Κλήρωσης Επιτροπής
14	6/4/2012	Παρουσίαση σε μαθητές του ΕΠΑΛ Άστρους
15	6/4/2012	Συνεχίζονται οι προγραμματισμένες επισκέψεις Σχολείων στην ΠΠ Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού
16	10/4/2012	Απασχόληση προπτυχιακών φοιτητών /συνεργασία ερευνητών στο Φορέα Διαχείρισης
17	25/4/2012	Συνεχίζονται οι επισκέψεις σε σχολεία της Προστατευόμενης Περιοχής
18	3/5/2012	Επισκέπτες από το εξωτερικό στην Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού
19	15/5/2012	Επίσκεψη ομάδας μεταπτυχιακών φοιτητών Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Πατρών
20	20/6/2012	Απαγόρευση κυκλοφορίας και παραμονής εκδρομικών σε εθνικούς δρυμούς, δάση και ευπαθείς περιοχές
21	10/7/2012	Ανακοίνωση Κλήρωσης Επιτροπών
22	10/8/2012	Ανακοίνωση Κλήρωσης Επιτροπής προγράμματος ΕΠΠΕΡΑΑ _ Πινακίδες
23	13/8/2012	Η χλωρίδα του Πάρνωνα προσελκύει επιστήμονες από όλο τον κόσμο
24	4/10/2012	Το Δημ. Σχολείο Άστρους στο Δάσος του Δενδρόκεδρου στη Μονή Μαλεβής και στο ΚΠΕ Αγίου Πέτρου
25	8/10/2012	Πεζοπόροι από τον Όμιλο Φίλων Ακτής επισκέφθηκαν το Κέντρο Ενημέρωσης Καστάνισσας

26	31/10/2012	Περιβαλλοντική επίσκεψη του 3ου Γυμνασίου Άργους στην Προστατευόμενη Περιοχή
27	1/11/2012	Το Δημ. Σχολείο Μελιγούρας Κυνουρίας επισκέφθηκε το Δάσος με Δενδρόκεδρο και το ΚΠΕ Αγίου Πέτρου
28	8/11/2012	Βίδρα στον Μουστό
29	9/11/2012	Το 5 ^ο Δημ.Σχολείο Άργους με την Α΄ και Β΄ τάξη στο ΚΠΕ Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού
30	20/11/2012	Το 4 ^ο Γυμνάσιο Άργους επισκέφθηκε την ΑΠΠ του Υγροτόπου Μουστού και το ΚΕ Άστρους
31	22/11/2012	Το Γυμνάσιο του Αγίου Αντρέα επισκέφθηκε την Απόλυτης Προστασίας Περιοχή του Υγροτόπου Μουστού
32	28/11/2012	Το 1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σκάλας Λακωνίας επισκέφθηκε την Προστατευόμενη Περιοχή του Πάρνωνα
33	6/12/2012	Επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Σελλασίας στην Προστατευόμενη Περιοχή του Πάρνωνα
34	7/12/2012	Ενημερωτική επίσκεψη του Φορέα Διαχείρισης στο Δημοτικό Σχολείο Βερβένων
35	10/12/2012	Ενημερωτική επίσκεψη του Φορέα Διαχείρισης στο Δημοτικό Σχολείο Δολιανών
Ανακοινώσεις Ιστοσελίδας έτους 2013		
1	17/1/2013	Τραυματισμένη γερακίνα στο Λιμάνι του Αγίου Ανδρέα
2	23/1/2013	Επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Λεωνιδίου στην περιοχή απολύτου προστασίας του υγροτόπου Μουστού.
3	28/1/2013	Επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Βερβένων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους.
4	29/1/2013	Ενημερωτική επίσκεψη του Φορέα Διαχείρισης στο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Ανδρέα.
5	11/2/2013	Ξενάγηση του 4 ^{ου} Δημοτικού Άργους στο ΚΠΕ Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού
6	18/2/2013	Σχολεία εντός και εκτός της προστατευόμενης περιοχής επισκέπτονται τον υγρότοπο Μουστού
7	19/2/2013	Τραυματισμένος ασημόγλαρος στην περιοχή των Κουτρούφων
8	4/3/2013	Ξενάγηση του 1 ^{ου} Γυμνασίου Σπάρτης στο ΚΠΕ Άστρους & στην προστατευόμενη περιοχή υγροτόπου Μουστού
9	12/3/2013	2 ^η ξενάγηση του 4 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στο ΚΠΕ Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού
10	26/3/2013	Ξενάγηση Ραλλείου Γυμνασίου Θηλέων Πειραιά στο ΚΠΕ Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού
11	27/03/2013	Ξενάγηση Δημ. Σχολείου Ινάχου στο ΚΠΕ Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού
12	27/03/2013	Επίσκεψη ΕΠΑΛ Άστρους στο ΚΠΕ Άστρους
13	30/03/2013	Ξενάγηση Φυσιολατρικής Ομάδας Ερμιονίδας
14	01/04/2013	Ξενάγηση 4 ^{ου} Γυμνασίου Βύρωνα στον υγρότοπο Μουστού και στο ΚΠΕ Άστρους
15	05/04/2013	Ξενάγηση Νηπιαγωγείου Ινάχου στο ΚΠΕ Άστρους και στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού
16	09/04/2013	Επισκέψεις του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού σε σχολεία της Νότιας Κυνουρίας
17	17/04/2013	Ξενάγηση Νηπιαγωγείου Σταδίου στο ΚΠΕ Άστρους και στην προστατευόμενη περιοχή υγροτόπου Μουστού
18	24/04/2013	Ξενάγηση Νηπιαγωγείου Δολιανών στο ΚΠΕ Άστρους και στην προστατευόμενη περιοχή υγροτόπου Μουστού
19	24/04/2013	Συμμετοχή του ΦΔ σε εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο Ίδρυμα Ζαφείρη στο Άστρος Κυνουρίας με θέμα «Δάσος»
20	01/05/2013	ΑΝΤΙΠΥΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2013
21	23/05/2013	Επίσκεψη Δημοτικού Σχολείου Λεωνιδίου στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους
22	24/05/2013	Newsletter Α΄ τετραμήνου
23	28/05/2013	Επίσκεψη ομάδας φοιτητών Βιολογίας Πανεπιστημίου Πάτρας
24	01/06/2013	Απαγόρευση κυκλοφορίας οχημάτων και Παραμονή Εκδρομέων σε Εθνικούς Δρυμούς, Δάση και Ευπαθείς Περιοχές
25	04/06/2013	Επίσκεψη μαθητών και γονέων του 3 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στην προστατευόμενη περιοχή
26	13/06/2013	Ενημερωτική επίσκεψη του Φορέα Διαχείρισης στο Δημοτικό Σχολείο Κοσμά Αρκαδίας.
27	08/07/2013	Κατασκηνωτές του καταφυγίου ΕΟΣ Σπάρτης ξεναγήθηκαν στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα από τον Φορέα Διαχείρισης.
28	10/07/2013	Εκπαιδευόμενοι επισκέπτες από την Ελλάδα και το εξωτερικό στο ΚΠΕ Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού
29	19/07/2013	Εγγραφή του Φορέα Διαχείρισης σε ηλεκτρονικές πλατφόρμες για πρακτική άσκηση φοιτητών
30	06/08/2013	Παροχή πρώτων βοηθειών για τραυματισμένο ξεφτέρι

31	12/08/2013	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στα Τζίτζινα Λακωνίας
32	20/08/2013	Τραυματισμένος λαγός στην Ωριά Αρκαδίας
33	29/08/2013	Περίθαλψη τραυματισμένης κίσσας
34	29/09/2013	7 ^ο Τσακώνικο συνέδριο στο Λεωνίδιο Αρκαδίας
35	14/10/2013	Σήμερα 14.10.2013 στον υγρότοπο Μουστού
36	21/10/2013	Η Οικολογική Κίνηση Πατρών στον υγρότοπο Μουστού
37	29/10/2013	Επίσκεψη – ξενάγηση του 3 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στον υγρότοπο Μουστού
38	08/11/2013	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης του Δημοτικού Σχολείου Ασκληπιείου στον υγρότοπο Μουστού
39	11/11/2013	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης του Συλλόγου Γονέων Δημ. Σχολείου Ερμιόνης στον υγρότοπο Μουστού
40	11/11/2013	Εκπαιδευτική επίσκεψη του 3 ^{ου} Δημοτικού Ναυπλίου στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισσας.
41	19/11/2013	Περιβαλλοντική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Μαγούλας (Ν. Λακωνίας) στην Καστάνισσα Αρκαδίας.
42	21/11/2013	Εκπαιδευτική επίσκεψη του Δημ. Σχολείου Βερβένων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισσας.
43	26/11/2013	Ο Φορέας Διαχείρισης παρείχε τις πρώτες βοήθειες σε τραυματισμένο πετρίτη
44	29/11/2013	Το 3 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σπάρτης στην προστατευόμενη περιοχή Πάρνωννα - Μουστού
45	02/12/2013	Πρώτες βοήθειες σε τραυματισμένη τσίχλα
46	06/12/2013	Παρουσίαση με θέμα «Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες & απειλές. Η περίπτωση της Πελιάς» στο Δημοτικό Σχολείο Λεωνιδίου
47	09/12/2013	Επίσκεψη της 1 ^{ης} τάξης του ΕΠΑΛ Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους
48	10/12/2013	Τα εκπαιδευτήρια Αφών Μαλτέζου Άργους στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού
49	17/12/2013	Επίσκεψη του ΕΠΑΛ Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους
50	20/12/2013	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Γυμνάσιο Τυρού με δύο προβολές παρουσίασης
51	30/12/2013	Συμμετοχή του ΦΔ σε Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση του Σωματείου Επαγγελματιών Άστρους «Ο Καρυτσιώτης»
Ανακοινώσεις Ιστοσελίδας έτους 2014		
1	8/1/2014	Έγκριση Αίτησης του ΦΔ Όρους Πάρνωννα – Υγροτόπου Μουστού για την Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία
2	23/1/2014	Επίσκεψη Β' & Γ' Τάξεων ΕΠΑΛ Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους
3	31/1/2014	Ενημερωτική επίσκεψη του Φορέα Διαχείρισης στο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Πέτρου Αρκαδίας.
4	2/2/2014	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Γυμνάσιο Άστρους
5	13/2/2014	Επίσκεψη της Γ' & Δ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους
6	14/2/2014	Ενημερωτική επίσκεψη του Φορέα Διαχείρισης στο Δημοτικό Σχολείο Τυρού Αρκαδίας.
7	24/2/2014	Καθαρισμός στο ρέμα της Λεπίδας στον Πλάτανο Κυνουρίας από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης.
8	26/2/2014	Παρουσιάσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος στο Δημοτικό Σχολείο Άστρους
9	13/3/2014	Επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης σε δύο Σχολεία της προστατευόμενης περιοχής
10	13/3/2014	Η περιβαλλοντική ομάδα της Γ' Γυμνάσιου Άστρους με ομάδα φιλοξενούμενων Ισπανών μαθητών στην προστατευόμενη περιοχή Πάρνωννα – Μουστού
11	14/3/2014	Το 5 ^ο Γυμνάσιο Χαλανδρίου στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού
12	18/3/2014	1 ^η Ενημερωτική συνάντηση για το πρόγραμμα εθελοντισμού του Φορέα Διαχείρισης στο ΚΠΕ Άστρους.
13	1/4/2014	Το 2 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους επισκέφθηκε τον υγρότοπο Μουστού και το ΚΠΕ Άστρους
14	10/4/2014	Νέες φωλιές για τα χελιδόνια από τους μικρούς μαθητές!
15	6/5/2014	Πεζοπόροι από τον Όμιλο Φίλων Βουνού και Θάλασσας ξεναγήθηκαν στο ΚΠΕ Καστάνισσας και στην Προστατευόμενη Περιοχή του Πάρνωννα.
16	9/5/2014	Καθαρισμός όχθων υγροτόπου Μουστού με το σκάφος του Φορέα Διαχείρισης και κόψιμο ξερών χορταριών
17	9/5/2014	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Δημοτικό Σχολείο Βλαχοκερασιάς
18	27/5/2014	Ανακοινώθηκαν οι νικητές των πρώτων βραβείων Natura 2000

19	28/5/2014	Περίθαλψη τραυματισμένου μπούφου.
20	17/6/2014	Ξενάγηση ομάδας επαγγελματιών ζαχαροπλαστών στο ΚΠΕ Αγίου Πέτρου και στη Μονή Μαλεβής
21	26/6/2014	Μετρήσεις στο Μουστό από το ΕΠΑΛ Άστρους στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος Hydrobot
22	4/9/2014	Διασώσεις τραυματισμένων ζώων
23	11/9/2014	Διάσωση τραυματισμένου φιδαιτού
24	18/9/2014	Περίθαλψη τραυματισμένου πορφυροτσικνιά
25	25/9/2014	(18 και 25/09/2014) Ξενάγηση επισκεπτών στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους
26	3/10/2014	Συμμετοχή σε διημερίδα του Φορέα Διαχείρισης Υγροτόπων Κοτυχίου Στροφυλιάς με θέμα "Καλές Πρακτικές στη διαχείριση και Παρακολούθηση Προστατευόμενων Περιοχών" στην Πάτρα.
27	3/10/2014	Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Comenius στον Κοσμά Αρκαδίας
28	20/10/2014	2 ^ο εκπαιδευτικό σεμινάριο εθελοντών του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού
29	3/11/2014	Ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών στην προστατευόμενη περιοχή
30	5/11/2014	Ξενάγηση του 1 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ναυπλίου στην προστατευόμενη περιοχή (Β' και Γ' τάξη)
31	6/11/2014	Ξενάγηση του 1 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ναυπλίου στην προστατευόμενη περιοχή (Ε' και ΣΤ' τάξη)
32	10/11/2014	Ξενάγηση του Δημοτικού Σχολείου Αγίου Πέτρου Αρκαδίας στο δάσος με δενδρόκεδρο της μονής Μαλεβής και στο ΚΠΕ Αγίου Πέτρου
33	10/11/2014	Συνάντηση εργασίας του Προέδρου ΦΔΟΠΥΜ με τον Δήμαρχο Β. Κυνουρίας και τον Πρόεδρο της τοπικής κοινότητας Αγίου Πέτρου Κυνουρίας
34	10/11/2014	Ξενάγηση του Καλλιτεχνικού Σχολείου Ash in Art στον υγρότοπο Μουστού και στο ΚΠΕ Άστρους
35	13/11/2014	Εκπαιδευτική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου Δολιανών στο ΚΠΕ Καστάνισσας.
36	17/11/2014	Επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Βλαχοκερασιάς στην προστατευόμενη περιοχή και στο ΚΠΕ Άστρους
37	19/11/2014	Παρουσίαση για τα σπάνια φυτά του Πάρνωνα και φύτευση αρωματικών φυτών στο 2 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους
38	2/12/2014	Ξενάγηση ομάδας επισκεπτών του Φυσιολατρικού Ομίλου Νίκαιας και συνάντηση εργασίας για την Ολοκλήρωση της έκθεσης στο ΚΠΕ Καστάνισσας.
39	18/12/2014	Νέος δικτυακός τόπος του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας/ Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων – Υγροτόπων (ΕΚΒΥ)
40	18/12/2014	Επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Παραλίου Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους
Ανακοινώσεις Ιστοσελίδας έτους 2015		
1	6/2/2015	Το 4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Ναυπλίου στο ΚΠΕ Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού
2	12/2/2015	Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού συμμετείχε στις εργασίες του Ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος GlobAqua
3	20/2/2015	Η Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους
4	26/2/2015	Το Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους στον υγρότοπο Μουστού και στο ΚΠΕ Άστρους
5	27/2/2015	Χελιδονίσματα 2015
6	4/3/2015	Περίθαλψη τραυματισμένης γερακίνας
7	9/3/2015	Εκπαιδευτική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Εξαμιλίων Κορινθίας στο ΚΠΕ Καστάνισσας.
8	13/3/2015	Περιβαλλοντική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Παραλίου Άστρους στην Καστάνισσα Αρκαδίας.
9	16/3/2015	Ομάδα της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας στον υγρότοπο Μουστού και στο ΚΠΕ Άστρους
10	19/3/2015	Η έκτη (ΣΤ') του έκτου (6 ^{ου}) Δημοτικού Σχολείου Άργους στον υγρότοπο Μουστού!
11	26/3/2015	Το 2 ^ο Γυμνάσιο Γλυφάδας στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού
12	26/3/2015	Το 4 ^ο Γυμνάσιο Κορίνθου στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού
13	27/3/2015	Το Γυμνάσιο – Λύκειο Λάμπειας & το Γυμνάσιο Πανόπουλου στην ΠΠ υγροτόπου Μουστού
14	30/3/2015	Σεμινάριο – Εργαστήριο συγκέντρωσης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς.
15	30/3/2015	Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η ημερίδα για την καλλιέργεια της καστανιάς στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας
16	7/4/2015	Παρουσία του μύκητα <i>Batrachochytrium dendrobatidis</i> στην Ελλάδα
17	21/4/2015	Συνεχίζονται οι επισκέψεις στα Σχολεία για τα Χελιδονίσματα
18	22/4/2015	Συνάντηση Συντονιστικού Πολιτικής Προστασίας του Δ. Βόρειας Κυνουρίας

19	23/4/2015	Ολοκληρώθηκαν τα Χελιδονίσματα 2015 με το 1 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους
20	29/4/2015	Περιβαλλοντική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Τυρού στην Καστάνισσα Αρκαδίας.
21	5/5/2015	Η Φυσιολατρική Ομάδα Ερμιόνης στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα και ΚΠΕ Αγίου Πέτρου
22	20/5/2015	Διάσωση αγρίων ζώων της προστατευόμενης περιοχής
23	22/6/2015	2 ^ο Σεμινάριο – Εργαστήριο συγκέντρωσης, κωδικοποίησης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς, στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.
24	23/6/2015	Νέα από την περίθαλψη πτηνών στην προστατευόμενη περιοχή
25	27/7/2015	Διοργάνωση και συμμετοχή σε περιβαλλοντικές εκδηλώσεις στο Καστόρι Λακωνίας
26	24/8/2015	4 ^η εκδήλωση «Συμπολιτεία του Πάρνωνα» στον Χάραδρο Αρκαδίας.
27	1/10/2015	Συμμέτοχη του Φορέα Διαχείρισης στο 13 ^ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών»
28	2/10/2015	Περίθαλψη φιδαιτού (<i>Circaetus gallicus</i>)
29	23/10/2015	Το Δημοτικό Σχολείο Αγίας Τριάδας Αργολίδας στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού
30	27/10/2015	Ομάδα επισκεπτών από την Αργολίδα στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού
31	3/11/2015	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 2 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους
32	10/11/2015	Ομάδα επισκεπτών από την Νίκαια στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού
33	17/11/2015	Ομάδα φοιτητών από το Πανεπιστήμιο της Πάτρας επιστρέφει στην ΠΠ Πάρνωνα-Μουστού
34	18/11/2015	Η Δ' τάξη του 4 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στον υγρότοπο Μουστού
35	19/11/2015	Η Β' τάξη του 4 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στον υγρότοπο Μουστού
36	24/11/2015	Περιβαλλοντική επίσκεψη του 7 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Σπάρτης στην Καστάνισσα Αρκαδίας.
37	24/11/2015	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους
38	25/11/2015	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 9 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης
39	26/11/2015	Το 3 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρίπολης στον υγρότοπο Μουστού
40	1/12/2015	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 3 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης
41	2/12/2015	Επίσκεψη του Νηπιαγωγείου και του Δημ. Σχολείου Κάτω Δολιανών στον υγρότοπο Μουστού και στο ΚΠΕ Άστρους
42	3/12/2015	Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους
43	11/12/2015	ΨΗΦΙΣΜΑ του Διεθνούς Επιστημονικού Συμποσίου του Ε.Θ.Π.Ζ.
44	31/12/2015	Παρατείνονται οι συμβάσεις εργαζομένων στους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

Αλληλογραφία

Με γνώμονα την ενίσχυση της επικοινωνίας με το κοινό για την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής και την προβολή των δράσεων του Φορέα Διαχείρισης έχει δημιουργηθεί ξεχωριστή διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (press@fdparnonas.gr) την οποία διαχειρίζεται και ελέγχει καθημερινά το προσωπικό του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας.

Newsletter

Ο Φορέας Διαχείρισης προωθεί προς τις επαφές του, καθώς επίσης αναρτά στην ιστοσελίδα του, σε σχετική ενότητα [<http://www.fdpardonas.gr/activities/newsletter/>], ένα ενημερωτικό ηλεκτρονικό φυλλάδιο τύπου Newsletter κάθε τέσσερις μήνες, που έχει ως περιεχόμενο τη σύνοψη όλων των δράσεων του Φορέα για την εκάστοτε χρονική περίοδο. Η σύνταξη και η επιμέλεια των κειμένων του Newsletter γίνεται από τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης. Τα κείμενα κατανέμονται σε ενότητες ανάλογα με το περιεχόμενό τους (Δράσεις Επόπτευσης/ Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης, Δράσεις Προστασίας & Διαχείρισης, Δράσεις Πληροφόρησης Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας, Λοιπές περιβαλλοντικές δράσεις, Δράσεις εκτός ΕΠΠΕΡΑΑ, κ.λπ.).

Για τα έτη 2013-2015, εκδόθηκαν συνολικά **9 ηλεκτρονικά φυλλάδια** (Newsletter), ένα για κάθε τετράμηνο του έτους, τα οποία αποστάλθηκαν ηλεκτρονικά σε τοπικά και περιφερειακά ΜΜΕ, καθώς επίσης και στις υπόλοιπες επαφές του Φορέα Διαχείρισης (Οργανισμοί, Φορείς, Υπουργεία/ Υπηρεσίες, Εθελοντές, κ.λπ).

Κοινωνική δικτύωση

Έχοντας ως δεδομένο ότι το Facebook αποτελεί ένα από τα δημοφιλέστερα δίκτυα κοινωνικής δικτύωσης, ο Φορέας Διαχείρισης δημιούργησε το 2011 τη δική του ιστοσελίδα, θέλοντας να καλύψει όλα τα πεδία, μέσα και τρόπους επικοινωνίας, με στόχο την ολοκληρωμένη επικοινωνία με άτομα ή ομάδες με κοινά περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα.

Η σελίδα του Φ.Δ. στο facebook [<https://www.facebook.com/fdparnonas>], παρακολουθήθηκε σε καθημερινή βάση και ενημερωνόταν με κείμενα, φωτογραφίες και βίντεο από τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από το Φορέα Διαχείρισης έως το έτος 2015.

Επίσης κατά το έτος 2011, δημιουργήθηκε κανάλι στο YouTube [<http://www.youtube.com/channel>] και έτος 2013 κανάλι στο vimeo [<http://vimeo.com/parnonas>], όπου προβάλλονταν οι δράσεις του Φορέα Διαχείρισης για τις οποίες παράχθηκαν εφαρμογές βίντεο για την καλύτερη επικοινωνία με τα ΜΜΕ.

Τα συνολικά **93 βίντεο** που παρήχθησαν κατά τα έτη 2011-2015, ο Φορέας Διαχείρισης ανάρτησε στα κανάλια που διαθέτει, και παρουσιάζονται στον ακόλουθο Πίνακα ανά έτος και τίτλο:

ΒΙΝΤΕΟ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ 2011-2015

Βίντεο έτους 2011		
1	15/5/2011	Εθελοντικός καθαρισμός στην ακτή Πλάκα Λεωνιδίου
2	03/10/2011	Εκδήλωση γνωριμίας με τα πουλιά - Μουστός 2011
3	03/10/2011	Εκδήλωση γνωριμίας με τα πουλιά 2011
4	31/10/2011	Γιορτή Καστάνου 2011 - Καστάνιτσα Αρκαδίας
5	15/11/2011	Βίδρα στον υγρότοπο Μουστού
6	27/11/2011	Birdwatching στην προστατευόμενη περιοχή υγροτόπου Μουστού
Βίντεο έτους 2012		
1	05/01/2012	Απολογισμός δράσεων ενημέρωσης 2011
2	30/01/2012	Μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών στον υγρότοπο Μουστού
3	30/01/2012	Σπήλαιο της Νότιας Κυνουρίας
4	03/02/2012	Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων 2012
5	22/02/2012	Κατασκευή ξύλινων φωλιών για τα πουλιά
6	22/02/2012	Αμφίβια και ερπετά στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα.
7	12/03/2012	Συμμετοχή του ΦΔ στο σεμινάριο των ΚΠΕ Ν.Κίου & Καστρί
8	30/04/2012	Let's_Do_It_Moustos 2012
9	03/05/2012	Επισκέπτες στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα
10	04/05/2012	Καταγραφή τσακαλιού στις εκβολές του χειμάρρου Τάνου
11	22/05/2012	Γιορτή Φαραγγιών 2012 - Σίταινα Αρκαδίας
12	25/05/2012	Καθαρίστε την Μεσόγειο 2012
13	26/06/2012	Ο Φ.Δ. στο 7 ^ο Αρκαδικό Πανόραμα 2012
14	24/07/2012	Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην 6 ^η Πανελλήνια Αστροεξόρμηση στον Πάρνωνα
15	17/08/2012	Γιορτή Του Δάσους 2012 - Καστάνιτσα Αρκαδίας
16	11/09/2012	ΗΜΕΡΙΔΑ ΦΔ ΠΑΡΝΩΝΑ - ΜΟΥΣΤΟΥ 8-9/9/2012
17	30/10/2012	Ο ΦΔ στην Γιορτή του Καστάνου 2012 - Καστάνιτσα Αρκαδίας
18	30/10/2012	ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΣΤΑΝΟΥ 2012 ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
19	30/10/2012	ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΣΤΑΝΟΥ 2012 ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

20	30/10/2012	ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΣΤΑΝΟΥ 2012 ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
21	06/11/2012	Τσακάλι στον υγρότοπο Μουστού
22	08/11/2012	Πλάσματα του Μουστού
23	19/11/2012	1η Γιορτή Ανακύκλωσης στο Άστρος Κυνουρίας
24	27/11/2012	Δεύτερη ευκαιρία για το τραυματισμένο τσακάλι (<i>Canis aureus</i>)
25	05/12/2012	Καταγραφή του τέρατος του Μουστού (Βίδα)
26	07/12/2012	Παράσταση ασβού στον υγρότοπο Μουστού
Βίντεο έτους 2013		
1	15/01/2013	Εκδήλωση παρατήρησης πουλιών στον υγρότοπο Μουστού 2
2	30/01/2013	Απελευθέρωση γερακίνας
3	30/01/2013	Απελευθέρωση τσακαλιού
4	30/01/2013	Απελευθέρωση τσακαλιού και τριών γερακίνων
5	25/02/2013	Ορνιθοπαρατήρηση στον υγρότοπο Μουστού στις 24.2.2013
6	15/04/2013	Lets_Do_It_2013
7	08/05/2013	Το ταξίδι του σπόρου
8	08/05/2013	The travelling seed
9	17/05/2013	Με επιτυχία παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα του έργου LIFE PINUS
10	17/05/2013	LIFE PINUS sinantisi_ 2013
11	10/06/2013	Καθαρίστε την Μεσόγειο 2013
12	15/07/2013	KatharismoisFD 2013
13	21/08/2013	Γιορτή του Δάσους 2013 Καστάνιτσα Αρκαδίας
14	07/10/2013	EuroBirdwatch 2013
15	14/10/2013	Σήμερα 14/10/13 στο Μουστό
16	30/10/2013	30 ΧΡΟΝΙΑ ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΣΤΑΝΟΥ - ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
17	05/11/2013	ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΣΤΑΝΟΥ 2013 - ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
18	11/11/2013	ΓΙΟΡΤΗ ΚΑΣΤΑΝΟΥ 2013 - ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
19	22/11/2013	Νανοβουτηχτάρι
20	13/12/2013	Το ζώο της εβδομάδας: Βουβόκυκνος <i>Cygnus olor</i>
Βίντεο έτους 2014		
1	03/01/2014	Το ζώο της εβδομάδας: Ασβός (<i>Meles meles</i>)
2	09/02/2014	Απολογισμός του πρώτου για φέτος καθαρισμού ακτής στον
3	26/03/2014	Εκδήλωση απελευθέρωσης γερακίνων στο Λεωνίδιο
4	27/03/2014	Απελευθέρωση γερακίνας - Λεωνίδιο 2014
5	03/04/2014	Απολογισμός δράσεων Μαρτίου 2014 του ΦΔ Πάρνωνα - Μουστού
6	04/04/2014	Το ζώο της εβδομάδας: Σπιτόφιδο (<i>Zamenis situlus</i>)
7	07/04/2014	Lets do it Greece - Καρυές Λακωνίας 2014
8	23/05/2014	Το ζώο της εβδομάδας: Ερμόφιδο (<i>Eryx jaculus</i>)
9	06/06/2014	Το ζώο της εβδομάδας: Νερόφιδο (<i>Natrix natrix</i>)
10	11/06/2014	Γιορτή Κερασιών 2014 - Πλάτανος Κυνουρίας
11	12/06/2014	Μεσογείος SOS 2014
12	22/07/2014	Ο αγώνας «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» ένωσε τα χωριά του Πάρνωνα
13	06/08/2014	Διάσωση μικρού τσακαλιού 2014
14	06/08/2014	Διάσωση χελώνα καρέτα 2014
15	13/08/2014	Σήμανση περιοχής με απειλούμενους κρίνους της θάλασσας από το ν ΦΔΟΠΥΜ
16	19/08/2014	Ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις της Γιορτής του Δάσους στην Καστάνιτσα Αρκαδίας με την συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού.
17	22/09/2014	Με επιτυχία η εθελοντική δράση καθαρισμού ακτής στην Παραλία Κάτω Βερβένων Δήμου Β. Κυνουρίας.
18	07/10/2014	Πανερωπαϊκή Γιορτή Πουλιών 2014 στον υγρότοπο Μουστού
19	29/10/2014	Γιορτή Καστάνου 2014 - Καστάνιτσα Αρκαδίας
20	29/10/2014	Γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας
21	03/11/2014	Goulandris 2014
22	14/11/2014	Το ζώο της εβδομάδας: Φαλαρίδα
23	19/11/2014	Επανένταξη τσακαλιού στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού
24	09/12/2014	Διημερίδα Αγίου Πέτρου

Βίντεο έτους 2015		
1	21/01/2015	Εκδήλωση παρατήρησης υδρόβιων πουλιών μαζί με μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο Μουστού
2	05/02/2015	Απολογισμός δράσεων του ΦΔΟΠΥΜ για το 2014.
3	09/02/2015	Ραδιοφωνικό μήνυμα του Φορέα Διαχείρισης
4	28/04/2015	Εθελοντικός καθαρισμός στα Πελετά Αρκαδίας με αφορμή την καμπάνια Let's Do It Greece.
5	29/04/2015	Σήμανση περιοχής με κρίνους της θάλασσας (<i>Pancratium maritimum</i>) από τον Φορέα Διαχείρισης με αφορμή την ημέρα της Μητέρας Γης
6	12/05/2015	Εκδήλωση επανένταξης αποθεραπευμένων ειδών γερακιών στο φυσικό τους περιβάλλον - Γεράκι Λακωνίας.
7	03/06/2015	Με εξαιρετική επιτυχία η Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας
8	17/06/2015	ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΣΠΟΤ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΜΟΥΣΤΟΥ
9	21/07/2015	kronio perasma 2015
10	18/08/2015	Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις της Γιορτής του Δάσους 2015 στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
11	06/10/2015	Πανερωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών 2015 με θέμα «το υπέροχο ταξίδι της μετανάστευσης» στον υγρότοπο Μουστού
12	27/10/2015	Εγκαίνια Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο ΚΠΕ Καστάνιτσας
13	11/11/2015	Τίτλος ταινίας - ντοκιμαντέρ: «Από άνοιξη χειμώνα»
14	13/11/2015	Τίτλος ταινίας - ντοκιμαντέρ: «Από Βορρά σε Νότο, σ' Ανατολή και Δύση»
15	16/11/2015	Τίτλος ταινίας - ντοκιμαντέρ: «Από την αυγή των Ιστορικών Χρόνων στο κατώφλι του 21 ^{ου} αιώνα»
16	17/11/2015	Τίτλος ταινίας - ντοκιμαντέρ: «Από αλάτι και χιόνι»
17	19/11/2015	4ο DimotikoArgousMoustos 2015

Βιογραφικό Φορέα Διαχείρισης

Η τακτική ενημέρωση του βιογραφικού του Φορέα Διαχείρισης κάθε φορά που πραγματοποιείται κάποια δράση περιβαλλοντικού χαρακτήρα είναι μία από τις πάγιες εργασίες του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης. Η διαδικασία αυτή ακολουθήθηκε καθ' όλη τη διάρκεια των ετών 2010-2015. Το βιογραφικό μπορεί να διανεμηθεί επικαιροποιημένο, όποτε αυτό κριθεί αναγκαίο και να αποτελέσει έναν πλήρη ενημερωτικό οδηγό για τον πολίτη σε ζητήματα σχετικά με τις υλοποιούμενες δράσεις στην προστατευόμενη περιοχή.

Ημερολόγιο Δράσεων

Το ημερολόγιο δράσεων, είναι ένα βοηθητικό αρχείο που δημιουργήθηκε για την κάλυψη των αναγκών παρακολούθησης των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του Φορέα όπου καταγράφονται οι προγραμματισμένες δραστηριότητες που χρήζουν οργάνωσης. Σκοπός του είναι η αποτελεσματική εσωτερική οργάνωση μεταξύ των στελεχών του Φορέα Διαχείρισης καθώς επίσης και ο συντονισμός των ενεργειών ενημέρωσης. Η εργασία τακτικής ενημέρωσης του ημερολογίου ακολουθήθηκε καθ' όλη της διάρκεια των ετών 2011-2015.

Φωτογραφικό υλικό

Για την οργάνωση, τήρηση αλλά και διαχείριση του πλούσιου φωτογραφικού αρχείου που έχει προκύψει από την έναρξη της λειτουργίας του, ο Φορέας Διαχείρισης έχει προμηθευτεί δύο μονάδες αποθήκευσης (εξωτερικός σκληρός δίσκος). Βασικό στόχο αποτελεί η ασφαλής αρχειοθέτηση αλλά και η μελλοντική αξιοποίηση του φωτογραφικού και βιντεοσκοπικού υλικού, καθώς συνοδεύει μεταξύ άλλων, τα δελτία τύπου καθώς και εμπλουτίζει τις παρουσιάσεις και τις εκδόσεις

περιβαλλοντικής ενημέρωσης οι οποίες προβάλλονται/ διανέμονται στο πλαίσιο των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων που υλοποιεί ο Φορέας.

Διανομή Ερωτηματολογίων

Τα ερωτηματολόγια αποτελούν το πιο διαδεδομένο εργαλείο συλλογής δεδομένων. Πολλές έρευνες και μελέτες βασίζονται στην καταγραφή πληροφοριών μέσω ερωτηματολογίων. Στο πλαίσιο του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» (ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013) δημιουργήθηκαν: α) το «Ερωτηματολόγιο επισκεπτών» και β) το «Ερωτηματολόγιο κατοίκων». Σκοπός των ερωτηματολογίων είναι η καταγραφή της γνώμης των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής, αλλά και της τοπικής κοινωνίας, αναφορικά με τη λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή, το καθεστώς προστασίας, τα προβλήματα που προκύπτουν από τα διαχειριστικά μέτρα, το ενδιαφέρον των επισκεπτών για την περιοχή, τις προσφερόμενες υπηρεσίες της, κ.ά.

Το «Ερωτηματολόγιο επισκεπτών» διανεμήθηκε στους επισκέπτες της προστατευόμενης περιοχής και συμπληρωνόταν συνήθως μετά την ξενάγησή τους στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης ή στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Το «Ερωτηματολόγιο κατοίκων» διανεμήθηκε στο ευρύ κοινό της περιοχής, προκειμένου να συλλεχθούν πληροφορίες για το επίπεδο της γνώσης που υπάρχει στην τοπική κοινωνία για το ρόλο, τις αρμοδιότητες, τη λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης, αλλά και για τη σχέση του με τους κατοίκους της περιοχής, για τις δράσεις που υλοποιεί κλπ.

Όλα ανεξαιρέτως τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από επισκέπτες και κατοίκους της περιοχής κατά το 2015, στο πλαίσιο εκδηλώσεων και των ξεναγήσεων που υλοποίησε ο Φορέας Διαχείρισης, ενώ συλλέχθηκαν **20 ερωτηματολόγια** η επεξεργασία των οποίων θα πραγματοποιηθεί στο προσεχές μέλλον.

Η στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων, μέσω της σωστής κωδικοποίησης των πληροφοριών που αποτυπώνονται σε αυτά, πρόκειται να περιλαμβάνει πίνακες που αναφέρονται τόσο στις κλειστές ερωτήσεις όσο και στην ταξινόμηση των στοιχείων των ερωτηθέντων ανά φύλλο, ηλικία, τόπο κατοικίας, κ.α. Επίσης θα αποτυπώνονται και οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων θα περιλαμβάνει επίσης την καταχώρηση των πληροφοριών σε κατάλληλα σχεδιασμένη βάση δεδομένων.

Συμμετοχή σε ηλεκτρονικές πλατφόρμες για πρακτική άσκηση φοιτητών

Ο Φορέας Διαχείρισης, κατά το έτος 2013, ολοκλήρωσε την εγγραφή του στον κόμβο πρακτικής άσκησης ΑΤΛΑΣ του Εθνικού Δικτύου Έρευνας και Τεχνολογίας και έλαβε αριθμό βεβαίωσης 4051/19-7-2013. Μέσω την εγγραφής αυτής, βεβαιώθηκε ότι ο φορέας μπορεί να συμμετέχει πλέον στο «Σύστημα Κεντρικής Υποστήριξης της Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών ΑΕΙ», ως Φορέας Υποδοχής με, παράλληλα, τη δυνατότητα από την ενότητα αυτή να αναρτά τις θέσεις πρακτικής άσκησης που προσφέρει, να περιγράφει αναλυτικά τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές κάθε θέσης κ.λπ.

Επίσης, κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, πραγματοποιήθηκε εγγραφή του φορέα στην πλατφόρμα του Πανεπιστημίου Αιγαίου ΟΠΣ. Πρόκειται για ένα διαδικτυακό τόπο όπου οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές από το Πανεπιστήμιο μπορούν να βρουν πληροφορίες σχετικά με τους φορείς υποδοχής και τις θέσεις που αυτοί προσφέρουν για Πρακτική Άσκηση. Οι

πληροφορίες αυτού του ιστοτόπου αφορούν στους φοιτητές διαφόρων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου, στους φορείς υποδοχής ανά την ελληνική επικράτεια (επιχειρήσεις, φορείς, υπηρεσίες, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου) και στα Τμήματα του Πανεπιστημίου Αιγαίου που υλοποιούν προγράμματα Πρακτικής Άσκησης.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω εγγραφών ολοκληρώθηκε επιτυχώς, η Πρακτική Άσκηση δύο προπτυχιακών φοιτητών του Πανεπιστημίου Αιγαίου στον Φορέα Διαχείρισης. Ο πρώτος προέρχονταν από το Τμήμα Περιβάλλοντος και η άσκησή του αφορούσε στο θέμα «Καταγραφή ζωογεωγραφίας αμφιβίων / ερπετών της Προστατευόμενης Περιοχής του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» κατά την περίοδο 02/07/2013 έως 30/07/2013. Η δεύτερη ασκούμενη από το Τμήμα Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου ασχολήθηκε ως βοηθητικό προσωπικό με κύριο αντικείμενο εργασίας την καταχώρηση δεδομένων στο πρόγραμμα ArcMap 10.1, κατά την περίοδο από 13/07/2015 έως 12/08/2015.

Δράσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Το περιεχόμενο του παρόντος κειμένου αποτελεί την αποτύπωση των δράσεων και ενεργειών του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας στο πλαίσιο υλοποίησης του **Πακέτου εργασίας 2.2: Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση**, το οποίο εντάσσεται στο Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013» και υλοποιείται στο πλαίσιο του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων και των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής και της κοινωνίας γενικότερα. Οι δράσεις ενημέρωσης αφορούν επιγραμματικά στα παρακάτω:

- διοργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης με αφορμή, Παγκόσμιες Ημέρες με περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, τοπικές γιορτές οικισμών που βρίσκονται εντός της χωρικής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης, απελευθερώσεις για επανένταξη στη φύση άγριων ζώων, κ.α.
- ξεναγήσεις σχολείων και οργανωμένων ομάδων επισκεπτών, επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης στα σχολεία της προστατευόμενης περιοχής αλλά και πλησίον αυτής, κ.α.
- συμμετοχή των στελεχών του Φορέα Διαχείρισης σε δράσεις κατάρτισης – επιμόρφωσης.
- συμμετοχή των στελεχών του Φορέα Διαχείρισης σε συνέδρια – ημερίδες ενημερωτικού χαρακτήρα.

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης μαθητών

Ένας από τους βασικούς στόχους του Τμήματος Πληροφόρησης είναι η ευαισθητοποίηση του συνόλου των μαθητών, εντός και εκτός των ορίων του φορέα διαχείρισης, μέσω στοχευμένων δράσεων περιβαλλοντικής αγωγής και η διαμόρφωση ταυτοτήτων οικολογικά ευαίσθητων και συνειδητοποιημένων στους μαθητές. Απώτερος στόχος είναι η αλλαγή της κουλτούρας του πολίτη σε σχέση με την επαφή που έχει με το περιβάλλον και η εξοικείωση με την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού, και με δράσεις οι οποίες έχουν να κάνουν με τη βιωματική διαδικασία στη φύση.

Το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης μαθητών με τη φιλοσοφία υλοποίησης του, αποσκοπούσε στην προώθηση της γνώσης και της ευαισθητοποίησης, καθώς και της άμεσης επαφής των μαθητών με τη βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής, αλλά και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πειραματισμού και διερευνητικής σκέψης με αντικείμενο το φυσικό περιβάλλον.

Τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης αξιοποίησαν πλήρως το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης μαθητών. Το υλικό παράχθηκε εντατικά από το έτος 2011 μέχρι και το τέλος του 2015 από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης. Απώτερος σκοπός υλοποίησης του συνολικού έργου του Προγράμματος Ενημέρωσης ήταν, η ενημέρωση των σχολικών ομάδων στους χώρους των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης αλλά και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής και η ενημέρωση μαθητών εντός των σχολικών αιθουσών.

Η επικοινωνία του Τμήματος Πληροφόρησης με τα σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης γίνονταν στην αρχή κάθε σχολικού έτους για τον προγραμματισμό και την οργάνωση περιβαλλοντικών επισκέψεων στην προστατευόμενη περιοχή. Προκειμένου ο Φορέας Διαχείρισης να προβεί στην υλοποίηση του Προγράμματος, ενημέρωνε τις σχολικές μονάδες δια μέσω των Υπευθύνων Σχολικών Δραστηριοτήτων Α΄ βάθμιας και Β΄ βάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Αρκαδίας και του Νομού Λακωνίας αναφορικά με:

1) τη δυνατότητα επίσκεψης περιβαλλοντικής ενημέρωσης από στελέχη του Φορέα Διαχείρισης εντός των σχολικών αιθουσών και,

2) τη δυνατότητα υλοποίησης επισκέψεων των σχολείων στην προστατευόμενη περιοχή ούτως ώστε:

α) να γνωρίσουν τα αξιόλογα οικολογικά και πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής, β) να ενημερωθούν για το ρόλο του Φορέα Διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή, γ) να μάθουν για τις Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης, Περιοχές Προστασίας της Φύσης, περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 και τα Τοπία Φυσικού Κάλλους, δ) να πληροφορηθούν για τα σπάνια και ενδημικά φυτά και την αξιόλογη πανίδα του Πάρνωνα, καθώς επίσης τις τοποθεσίες με ιδιαίτερο ιστορικό, θρησκευτικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον.

Προκειμένου ο Φορέας Διαχείρισης να υλοποιήσει το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης στα σχολεία, ακολουθήθηκε η ακόλουθη διαδικασία:

- **Το έτος 2011**, ανακοινώθηκε καταρχήν μέσω Δελτίων Τύπου στα τοπικά ΜΜΕ της ευρύτερης προστατευόμενης περιοχής, η στελέχωση και η τακτική λειτουργία των τριών Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης. Εν συνεχεία, τον Οκτώβριο 2011 εστάλη επιστολή προς το αρμόδιο Τμήμα Περιβαλλοντικής Αγωγής της Διεύθυνσης Συμβουλευτικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων του Υπουργείου Παιδείας, σχετικά με τη χορήγηση άδειας επίσκεψης του Φορέα Διαχείρισης στα σχολεία Αρκαδίας και Λακωνίας, εντός της προστατευόμενης περιοχής, η οποία και χορηγήθηκε με την υπ' αριθμ. 120010/Γ7/30-11-2011. Εν συνεχεία αποστάλθηκαν επιστολές σε όλες τις σχολικές μονάδες εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού προκειμένου να γνωστοποιηθεί η έγκριση χορήγησης άδειας επίσκεψης σε αυτές από το αρμόδιο Υπουργείο Παιδείας, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης από το εξειδικευμένο προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης. Παράλληλα, αποστάλθηκαν σχετικές

ενημερωτικές επιστολές και στις υπόλοιπες σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης των Νομών Αρκαδίας και Λακωνίας προκειμένου συνολικά όλοι οι Υπεύθυνοι Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης να ενημερωθούν για την υλοποίηση του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης μαθητών από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης.

- **Το έτος 2012**, για την υλοποίηση του Προγράμματος κατά το σχολικό έτος 2012-2013 αιτήθηκε με την υπ' αριθ. 744/24-08- επιστολή του προς το αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Παιδείας, τη χορήγηση της σχετικής άδειας επίσκεψης η οποία και εγκρίθηκε με το υπ' αριθ. 103750/10-09-2012 έγγραφο.
- **Το έτος 2013**, για την υλοποίηση του Προγράμματος κατά το σχολικό έτος 2013-2014 αιτήθηκε με την υπ' αριθ. 937/05-09-2013 επιστολή του προς το αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Παιδείας, τη χορήγηση της σχετικής άδειας επίσκεψης η οποία και εγκρίθηκε με το υπ' αριθ. 132822/Γ7/19-09-2013 έγγραφο.
- **Το έτος 2014**, για την υλοποίηση του Προγράμματος κατά το σχολικό έτος 2014-2015 με την υπ' αριθ. 1318/25-08-2014 επιστολή του προς το ανωτέρω αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Παιδείας, αιτήθηκε τη χορήγηση της σχετικής άδειας επίσκεψης, η οποία και εγκρίθηκε με το υπ' αριθ. 144653/Γ7/12-09-2014 έγγραφο.
- Ομοίως **το έτος 2015**, προκειμένου να μπορέσει να πραγματοποιήσει επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης εντός των σχολικών αιθουσών κατά το σχολικό έτος 2015-2016, αιτήθηκε με την υπ' αριθ. 1173/01-09-2015 επιστολή του προς το αρμόδιο τμήμα του Υ.ΠΟ.ΠΑΙ.Θ., τη χορήγηση της σχετικής άδειας επίσκεψης, η οποία και εγκρίθηκε με το υπ' αριθ. 147084/Δ2/18-09-2015 έγγραφο.

Εν συνεχεία, αποστάλθηκαν επιστολές προς τους Υπευθύνους Σχολικών Δραστηριοτήτων Α' βάθμιας και Β' βάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Αρκαδίας και του Νομού Λακωνίας, προκειμένου να ενημερωθούν και να διαβιβάσουν τα σχετικά Ενημερωτικά Σημειώματα όλες οι σχολικές μονάδες της αρμοδιότητάς τους. Η εν λόγω διαδικασία προώθησης των Ενημερωτικών Σημειωμάτων ακολουθήθηκε και προς τους Υπευθύνους Σχολικών Δραστηριοτήτων των όμορων Νομών Αργολίδας, Κορινθίας και Μεσσηνίας.

Ξεναγήσεις μαθητών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής

Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα για την προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες του Φορέα Διαχείρισης. Για τον λόγο αυτό πραγματοποιήθηκαν ξεναγήσεις σχολείων, τόσο στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, όσο και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης των σχολείων - παράλληλα με την επίσκεψη των μαθητών στα κέντρα πληροφόρησης - υλοποιήθηκαν σε αρκετές περιπτώσεις εκπαιδευτικές δραστηριότητες στη φύση, όπως περιήγηση μικρής διάρκειας σε επιλεγμένα πεζοπορικά μονοπάτια καθώς επίσης και παρατήρηση-αναγνώριση άγριας ορνιθοπανίδας.

Ο αριθμός των μαθητών και των συνοδών εκπαιδευτικών που ξεναγήθηκαν, κατά τη διάρκεια των ετών 2010-2015 στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, ενημερώθηκαν και περιηγήθηκαν εντός της προστατευόμενης περιοχής, ήταν περίπου **8.570** άτομα. Σε κάθε ένα από τα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, υπάρχουν εκθέσεις ερμηνείας περιβάλλοντος, όπου εκεί οι μαθητές ενημερώθηκαν από τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης για το ρόλο και τις αρμοδιότητές του, την πλούσια πανίδα, χλωρίδα και τους σημαντικούς τύπους οικοτόπων της προστατευόμενης περιοχής, καθώς και για το καθεστώς προστασίας της περιοχής το οποίο είναι απαραίτητο για την ορθολογική διαχείρισή της.

Οι επισκέψεις – ξεναγήσεις πραγματοποιήθηκαν χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση των επισκεπτών και διαμορφώθηκαν ανάλογα με τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα της ομάδας. Περιελάμβαναν μία ή περισσότερες από τις κάτωθι δραστηριότητες:

Α. Ξεναγήση στα κέντρα πληροφόρησης, στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους με εκθεματικές επιφάνειες και ενημερωτικό υλικό, για μια συνολική παρουσίαση της προστατευόμενης περιοχής.

Β. Θεματικές παρουσιάσεις για την προβολή της προστατευόμενης περιοχής με έμφαση στους κύριους τύπους οικοτόπων, στα προστατευόμενα είδη χλωρίδας και πανίδας με συγκεκριμένες αναφορές στο τσακάλι, στη βίδρα, ή στα σπάνια, ενδημικά φυτά του Πάρνωνα, αλλά και σε θέματα του ευρύτερου φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος της προστατευόμενης περιοχής.

Γ. Περιήγηση στην προστατευόμενη περιοχή σε ειδικά επιλεγμένες διαδρομές,

Δ. εκπαιδευτικές δραστηριότητες που στόχευαν στη γνωριμία με τη φύση, όπως πεζοπορίες σε μονοπάτια της προστατευόμενης περιοχής και παρατήρηση - αναγνώριση ειδών της ορνιθοπανίδας στον υγρότοπο του Μουστού.

Επιπλέον, για χρήση στην τάξη και για την προετοιμασία των μαθητών πριν την επίσκεψη στην προστατευόμενη περιοχή, υπήρχε η δυνατότητα να αποσταλεί πληροφοριακό υλικό από τη βιβλιοθήκη του Φορέα Διαχείρισης (σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή) για τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό, καθώς και δραστηριότητες σε φύλλα εργασίας για τους μαθητές (Δημοτικού & Γυμνασίου). Οι ξεναγήσεις ολοκληρώνονταν με εποικοδομητική συζήτηση μεταξύ των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των ξεναγών σχετικά για την προστατευόμενη περιοχή.

Το σύνολο των ξεναγησθέντων μαθητών και εκπαιδευτικών που επισκέφθηκαν και ενημερώθηκαν σχετικά με την προστατευόμενη περιοχή, τόσο μέσα στα τρία Κέντρα όσο και στο πεδίο κατά τα έτη 2010-2015, παρουσιάζονται συνολικά στον παρακάτω Πίνακα κατά σύνολο μαθητών ανά έτος και θέση ξεναγήσης.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ – ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΑ Κ. Ε. ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ Π.Π. ΕΤΩΝ 2010-2015

Έτος	ΘΕΣΗ ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ				ΘΕΣΗ ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ			
	Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Φ.Δ.				Πεδίο Προστατευόμενης Περιοχής			
	Άστρους	Αγ. Πέτρου	Καστάνισσας	Σύνολο μαθητών	Μουστός	Δάσος δενδρόκεδρου	Γενικά	Σύνολο μαθητών
2010	86	0	0	86	0	0	0	0
2011	158	107	0	265	340	0	0	340

2012	662	346	0	1.008	1.339	346	0	1.685
2013	894	42	203	1.139	990	42	0	1.032
2014	494	116	100	710	258	156	0	414
2015	793	39	259	1.091	674	126	0	800
Σύνολο	3.087	650	562	4.299	3.601	670	0	4.271

Δημιουργία περιβαλλοντικού υλικού ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης που είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση των δράσεων ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης, στο πλαίσιο: α) των επισκέψεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης σε σχολεία, β) των επισκέψεων ποικίλων ομάδων στα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, γ) των περιβαλλοντικών δράσεων εορτασμού ημερών με παγκόσμιο ενδιαφέρον, καθώς και δ) των τοπικών γιορτών και εκδηλώσεων που συμμετέχει, επιμελήθηκε νέες ή και να επικαιροποιήσει παρουσιάσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα τις οποίες αξιοποίησε στο πλαίσιο των ενημερωτικών δράσεων και εκδηλώσεων, ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση.

Πακέτο περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων

Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης που είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση των δράσεων ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης έχει δημιουργήσει ένα εύχρηστο πακέτο περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης που υλοποιεί, το οποίο και αξιοποιεί: α) κατά τη διάρκεια των επισκέψεων στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής και στα επιλεγμένα πεζοπορικά μονοπάτια του ορεινού όγκου του Πάρνωνα και του υγροτόπου Μουστού, β) σε τοπικές γιορτές/ εκδηλώσεις στις οποίες ο Φορέας συμμετέχει με την προβολή ενημερωτικών παρουσιάσεων και τη διεξαγωγή δημιουργικών περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων (περιβαλλοντικά παιχνίδια), γ) σε εκδηλώσεις εορτασμού ημερών με παγκόσμιο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον όπως: η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, η Παγκόσμια Ημέρα για τους Υγροτόπους, η Πανευρωπαϊκή Γιορτή Πουλιών, η Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας, η Παγκόσμια Ημέρα Νερού, κ.ά.

Παρουσιάσεις σε σχολεία εντός και πλησίον της προστατευόμενης περιοχής

Ο Φορέας Διαχείρισης στο πλαίσιο υλοποίησης του Πακέτου εργασίας 2.2 πραγματοποίησε επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης σε σχολεία της προστατευόμενης περιοχής και πλησίον αυτής. Οι επισκέψεις αυτές έγιναν τόσο σε σχολεία Α' βάθμιας, όσο και σε σχολεία Β' βάθμιας εκπαίδευσης, της Αρκαδίας και της Λακωνίας. Στο πλαίσιο της εκάστοτε παρουσίασης, ο υπεύθυνος ξεναγός προσαρμόζε ή επικαιροποιούσε κάθε φορά το περιεχόμενό της ανάλογα με την ηλικία, τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες του κοινού, προκειμένου να γίνεται πιο εύληπτο το περιεχόμενό της. Με τον τρόπο αυτό οργανώθηκε ένα ιδιαίτερα πλούσιο και επικαιροποιημένο αρχείο παρουσιάσεων προσαρμοσμένο κατάλληλα για μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, αλλά και για φοιτητές, επισκέπτες-μαθητές από το εξωτερικό αλλά και διάφορες άλλες ομάδες που σχετίζονται με θέματα εκπαίδευσης.

Οι παρουσιάσεις και οι δράσεις με αφορμή Παγκόσμιες Ημέρες περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, απευθύνονταν σε μαθητές όλων των τάξεων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ήταν ημερολογιακά ευέλικτες και μπορούσαν να πραγματοποιηθούν πέραν των καθορισμένων επίσημων ημερών εορτασμού τους σε συνεργασία με τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς. Το

πρόγραμμα επισκέψεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης μαθητών σε σχολικές μονάδες που βρίσκονται εντός αλλά και πλησίον της προστατευόμενης περιοχής εφαρμόστηκε κατά τα έτη 2012-2015.

Στους Πίνακες 1 και 2 αντίστοιχα περιγράφονται αναλυτικά οι θεματικές παρουσιάσεις οι οποίες προωθήθηκαν με Ενημερωτικά Σημειώματα προς τις σχολικές μονάδες μέσω των Υπευθύνων Σχολικών Δραστηριοτήτων. Οι θεματικές παρουσιάσεις υλοποιούνταν από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΔΡΑΣΕΙΣ & ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2012-2015

α/α	Προγραμματιζόμενη δράση	Παρουσίαση περιβαλλοντικής ενημέρωσης
1	Συμβολικοί καθαρισμοί φυσικών περιοχών στο πλαίσιο α) της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών 2015 (18/9) και β) του Μήνα Εθελοντικής Δράσης για το Θαλάσσιο Περιβάλλον (19/9 - 19/10) Σημ.: θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για την ακριβή ημερομηνία της εκδήλωσης.	Προφορική ενημέρωση στο πεδίο όπου πραγματοποιείται ο εθελοντικός καθαρισμός.
2	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Γιορτή Πουλίων (1 ^η Κυριακή του Οκτώβρη). Σημ.: δυνατότητα επίσκεψης – ξενάγησης στον υγρότοπο Μουστου σε συνδυασμό με πεζοπορία/ παρατήρηση άγριας ορνιθοπανίδας και καλλιτεχνικές δραστηριότητες.	«Ευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλίων».
3	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ζώων (04/10).	«Ζώα που απαντώνται στη προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρωνα και υγροτόπου Μουστου».
4	Συμβολικοί καθαρισμοί φυσικών περιοχών στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Ακτών 2015 (24/10) Σημ.: θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για την ακριβή ημερομηνία της εκδήλωσης.	«Ο κρίνος της θάλασσας (<i>Pancratium maritimum</i>) ευωδιάζει στον υγρότοπο Μουστου». Προφορική ενημέρωση στο πεδίο όπου πραγματοποιείται ο εθελοντικός καθαρισμός.
5	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βουνού (11/12). Σημ.: δυνατότητα επίσκεψης – ξενάγησης στη συστάδα δενδρόκεδρου (<i>Juniperus drupaceae</i>) Μονής Μαλεβής ή στο καστανόδασος της Καστάνισας, σε συνδυασμό με πεζοπορία. Σημ.: δυνατότητα παρουσίασης και στην αγγλική γλώσσα.	«Παγκόσμια Ημέρα Βουνού».
6	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων (02/02). Σημ.: δυνατότητα παρουσίασης και στην αγγλική γλώσσα καθώς και επίσκεψης – ξενάγησης σε συνδυασμό με πεζοπορία/ παρατήρηση άγριας ορνιθοπανίδας στον υγρότοπο Μουστου.	«Υγρότοποι: αξίες, λειτουργίες, απειλές» «Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων: υγρότοπος Μουστου, μια περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης». «Η πολύτιμη φυσική κληρονομιά του υγροτόπου Μουστου».
7	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας (21/03).	«Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας».
8	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό (22/03). Σημ.: δυνατότητα παρουσίασης και στην αγγλική γλώσσα.	«Παγκόσμια Ημέρα του Νερού: Η αξία του νερού».
9	Συμβολικοί καθαρισμοί φυσικών περιοχών για την Εβδομάδα Εθελοντισμού «Let's Do It Greece 2016», (θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για την ακριβή ημερομηνία της εκδήλωσης).	«Let's Do It Greece. Ας καθαρίσουμε την Ελλάδα σε μια μέρα!». Προφορική ενημέρωση στο πεδίο όπου πραγματοποιείται ο εθελοντικός καθαρισμός.

10	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Γης (22/04).	«Παγκόσμια Ημέρα της Γης».
11	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την εκδήλωση της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας, «Χελιδονίσματα». Σημ.: δυνατότητα κατασκευής χελιδονοφωλιάς από πηλό.	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια».
12	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου που είναι από την 01/05 έως 31/10.	«Δράσεις επόπτευσης – φύλαξης στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
13	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας (22/05).	«Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας».
14	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας (23/05). Σημ.: δυνατότητα παρουσίασης και στην αγγλική γλώσσα.	«Χελώνα, ο απόγονος των δεινοσαύρων».
15	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα της Μαγείας των Φυτών. Σημ.: δυνατότητα να συνδυαστεί με δράση δεντροφύτευσης (παρουσιάσεις i. – iv.) καθώς και να παρουσιαστούν στην αγγλική γλώσσα (παρουσιάσεις i.,ii., iv.).	i. «Η οικολογική αξία του ορεινού οικοσυστήματος του Πάρνωνα στην προστατευόμενη περιοχή «Πάρνωνα-Μουστού». ii. «Τα δάση της μαύρης πεύκης (<i>Pinus nigra</i>) στον Πάρνωνα και η αποκατάστασή τους μετά την πυρκαγιά της 23/7/2007». iii. «Τα ενδημικά φυτά του Πάρνωνα – Η χρήση τους στην κηποτεχνία». iv. «Το δέντρο της καστανιάς». v. «Ένας μικρός βοτανικός κήπος στον Πλάτανο Αρκαδίας».
16	Συμβολικοί καθαρισμοί φυσικών περιοχών στο πλαίσιο της Πανελλαδικής εκστρατείας εθελοντικών καθαρισμών ακτών, βυθού και φυσικών περιοχών «Καθαρίστε τη Μεσόγειο». Σημ.: θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για την ακριβή ημερομηνία της εκδήλωσης.	Προφορική ενημέρωση στο πεδίο όπου πραγματοποιείται ο εθελοντικός καθαρισμός.
17	Συμβολικοί καθαρισμοί φυσικών περιοχών και επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος (05/06). Σημ.: θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για την ακριβή ημερομηνία της εκδήλωσης.	«Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος». Προφορική ενημέρωση στο πεδίο όπου πραγματοποιείται ο εθελοντικός καθαρισμός.
18	Απελευθέρωση ειδών άγριας πανίδας με τη συμμετοχή σχολείων. Σημ.: θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για την ακριβή ημερομηνία της εκδήλωσης.	Προφορική ενημέρωση στο πεδίο όπου πραγματοποιείται η απελευθέρωση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2012-2015

α/α	Παρουσίαση περιβαλλοντικής ενημέρωσης
1	«Προστατευόμενη Περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού: ο ρόλος του Φορέα Διαχείρισης». Σημ.: δυνατότητα παρουσίασης και στην αγγλική γλώσσα.
2	«Προστατευόμενη Περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού: ο ρόλος του Φορέα Διαχείρισης. Η περιοχή της Βόρειας Κυνουρίας».
3	«Προστατευόμενη Περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού: ο ρόλος του Φορέα Διαχείρισης. Η περιοχή της Νότιας Κυνουρίας».
4	«Προστατευόμενη Περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού: υγρότοπος Μουστού μια περιοχή απόλυτης προστασίας της φύσης». Σημ.: δυνατότητα επίσκεψης – ξενάγησης στον υγρότοπο Μουστού σε συνδυασμό με πεζοπορία/ παρατήρηση άγριας ορνιθοπανίδας.

5	«Υγρότοποι: αξίες, λειτουργίες, απειλές. Η περίπτωση του υγροτοπικού συμπλέγματος του Μουστού». Σημ.: δυνατότητα επίσκεψης – ξενάγησης στον υγρότοπο Μουστού σε συνδυασμό με πεζοπορία. Σημ.: δυνατότητα παρουσίασης και στην αγγλική γλώσσα.
6	«Η πολύτιμη φυσική κληρονομιά του υγροτόπου Μουστού». Σημ.: δυνατότητα επίσκεψης – ξενάγησης στον υγρότοπο Μουστού σε συνδυασμό με πεζοπορία.
7	«Υγρότοποι: αξίες, λειτουργίες, απειλές. Η περίπτωση του υγροτόπου Πελιάς στο Λεωνίδιο». Σημ.: δυνατότητα επίσκεψης – ξενάγησης στον υγρότοπο Πελιάς.
8	«Ερπετά: οι παρεξηγημένοι ευεργέτες του ανθρώπου».
9	Οι μύθοι του Αισώπου και τα ζώα της προστατευόμενης περιοχής
10	«Πτηνά, δασόβια θηλαστικά και ερπετά της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα & υγροτόπου Μουστού».
11	«Φαράγγια: Οι όμορφες ρυτίδες της γης».
12	«Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!».
13	«Αλκυόνα: η βασίλισσα του ψαρέματος. Η παρουσίαση του μύθου της».
14	«Δράσεις επόπτευσης – φύλαξης στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού».
15	«Καταφύγια άγριας ζωής στον Πάρνωννα».
16	«Ένας μικρός βοτανικός κήπος στον Πλάτανο Αρκαδίας».

Περίπου **5.121** μαθητές και εκπαιδευτικοί παρακολούθησαν θεματικές παρουσιάσεις στις αίθουσες των σχολικών τους μονάδων οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα κατά έτος και ημερομηνία, Σχολείο, τίτλο παρουσίασης και αριθμό μαθητών ανά έτος (από 2012 έως 2015).

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΤΩΝ 2012-2015

A/a	Ημερομηνία	Σχολείο	Αριθμός μαθητών	Τίτλος Παρουσίασης
ΕΤΟΣ 2012				
1	02/02/2012	Δημοτικό Σχολείο Τυρού	60	«Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
2	03/02/2012	Δημ. Σχολείο Παρ. Άστρους	30	«Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
3	09/02/2012	2 ^ο Γυμνάσιο Σπάρτης	35	«Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
4	09/02/2012	3 ^ο Γυμνάσιο Σπάρτης	35	«Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
5	13/02/2012	Γυμνάσιο Άστρους	50	«Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
6	14/02/2012	Δημοτικό Σχολείο Αγ. Ανδρέα	75	«Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
7	20/02/2012	Γυμνάσιο Αγ. Ανδρέα	47	«Nest Box Week 2012 Ας φτιάξουμε φωλιές για τα πουλιά!»
8	21/02/2012	Γυμνάσιο Άστρους	25	«Nest Box Week 2012 Ας φτιάξουμε φωλιές για τα πουλιά!»
9	23/02/2012	Δημοτικό Σχολείο Λεωνιδίου	200	«Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
10	17/03/201	1 ^ο Γυμνάσιο Σπάρτης	25	«Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
11	28/03/2012	Γυμνάσιο Άστρους	28	«Ερπετά: οι παρεξηγημένοι ευεργέτες του ανθρώπου»
12	05/04/2012	ΕΠΑΛ Άστρους	100	«Ερπετά: οι παρεξηγημένοι ευεργέτες του ανθρώπου»
13	22/04/2012	Δημ. Σχολείο Γερακίου Λακωνίας	90	«Παρουσίαση ΦΔ και προστατευόμενης περιοχής»
14	22/04/2012	Γυμνάσιο Γερακίου Λακωνίας	78	«Παρουσίαση ΦΔ και προστατευόμενης περιοχής»
15	22/04/2012	Λύκειο Γερακίου Λακωνίας	45	«Παρουσίαση ΦΔ και προστατευόμενης περιοχής»
16	03/05/2012	Δημ. Σχολείο Γκοριτσάς - Σκούρας	80	«Παρουσίαση ΦΔ και προστατευόμενης περιοχής»
17	05/06/2012	Δημοτικό Σχολείο Σελλασίας	40	«Παρουσίαση ΦΔ και προστατευόμενης περιοχής»
18	06/06/2012	Δημοτικό Σχολείο Λεωνιδίου	80	«Παρουσίαση ΦΔ και προστατευόμενης περιοχής»

19	07/12/2012	Δημοτικό Σχολείο Βερβένων	35	«Προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού»
20	10/12/2012	Δημοτικό Σχολείο Δολιανών	43	«Προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού»
21	16/12/2012	Γυμνάσιο Τυρού	65	«Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!»
ΕΤΟΣ 2013				
22	29/01/2013	Δημοτικό Αγ. Αντρέα	72	«Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
23	01/02/2013	1 ^ο Γυμνάσιο Τρίπολης	30	«Υγρότοποι: αξίες, λειτουργίες, απειλές»
24	01/02/2013	1 ^ο Λύκειο Τρίπολης	30	«Υγρότοποι: αξίες, λειτουργίες, απειλές»
25	25/02/2013	Γενικό Λύκειο Άστρους	170	«Υγροτοπος Μουστού: Μια περιοχή απόλυτης προστασίας»
26	28/02/2013	Δημοτικό Αγ. Πέτρου	11	«Η οικολογική αξία του ορεινού οικοσυστήματος του Πάρνωνα στην προστατευόμενη περιοχή»
27	01/03/2013	Δημοτικό Μελιγούς	30	«Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
28	05/03/2013	Δημοτικό Καστρίου	3	«Η οικολογική αξία του ορεινού οικοσυστήματος του Πάρνωνα στην προστατευόμενη περιοχή»
29	05/03/2013	Δημοτικό Καρυών	16	«Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
30	07/03/2013	Γυμνάσιο Παρ. Τυρού	51	"Υγροτοπος Μουστού: Μια περιοχή απόλυτης προστασίας"
31	08/03/2013	Δημοτικό Άστρους	160	"Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού"
32	23/03/2013	1 ^ο Γυμνάσιο Σπάρτης	50	«Ερπετά: οι παρεξηγημένοι ευεργέτες του ανθρώπου»
33	26/03/2013	1 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους	25	«Παγκόσμια Ημέρα Νερού»
34	28/03/2013	Νηπιαγωγείο Παρ. Άστρους	24	«Παγκόσμια Ημέρα Νερού»
35	28/03/2013	2 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους	10	«Παγκόσμια Ημέρα Νερού»
36	02/04/2013	Γυμνάσιο Λεωνιδίου	110	«Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
37	02/04/2013	ΕΠΑΛ Λεωνιδίου	50	«Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού ο ρόλος του Φορέα Διαχείρισης. Η περιοχή της Νότιας Κυνουρίας»
38	05/04/2013	Δημοτικό Πελετών	11	«Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού ο ρόλος του Φορέα Διαχείρισης. Η περιοχή της Νότιας Κυνουρίας»
39	08/04/2013	ΓΕΛ Λεωνιδίου	70	«Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» «Υγρότοπος Μουστού μια περιοχή απόλυτης προστασίας της φύσης»
40	11/04/2013	Νηπιαγωγείο Βερβένων	30	«Παγκόσμια Ημέρα Νερού»
41	19/04/2013	Δημοτικό Σχολείο	150	«Παγκόσμια Ημέρα της Γης»
42	24/05/2013	Νηπιαγωγείο Κ. Δολιανών	15	«Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας»
43	27/05/2013	Δημοτικό Αγ. Πέτρου	9	«Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας»
44	27/05/2013	Νηπιαγωγείο Αγ. Πέτρου	2	«Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας»
45	28/05/2013	3 ^ο Νηπιαγωγείο Άργους	28	«Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας»
46	28/05/2013	8 ^ο Νηπιαγωγείο Άργους	38	«Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας»
47	28/05/2013	3 ^ο Δημοτικό Άργους	108	«Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας»
48	31/05/2013	Νηπιαγωγείο Αγίου Αντρέα	24	«Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας»
49	12/06/2013	Δημοτικό Σχολείο Κοσμά	12	«Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
50	05/12/2013	Δημοτικό Σχολείο Λεωνιδίου	180	«Υγρότοποι: αξίες, λειτουργίες & απειλές. Η Πελιά»
51	10/12/2013	Δημοτικό Σχολείο Άστρους	55	«Παγκόσμια Ημέρα Βουνού»
52	18/12/2013	Γυμνάσιο Τυρού	52	«Προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα

				και υγροτόπου Μουστού, ο ρόλος του Φορέα Διαχείρισης - Η περιοχή της Νότιας Κυνουρίας»
53	18/12/2013	Γυμνάσιο Τυρού	52	«Ερπετά του Πάρνωνα: οι παρεξηγημένοι ευεργέτες του πλανήτη μας»
ΕΤΟΣ 2014				
54	31/01/2014	Δημοτικό Αγίου Πέτρου	6	«Θηλαστικά του Πάρνωνα»
55	03/02/2014	Γυμνάσιο Άστρους	25	«Protected Area of mount Parnon & Moustos wetland» με παράλληλη προβολή της ταινίας The travelling seed
56	14/02/2014	Δημοτικό Τυρού	70	1) Τα ενδημικά φυτά του Πάρνωνα 2) Τα φαραγγία του Πάρνωνα
57	26/02/2014	Δημοτικό Άστρους	150	(Α' - Β' τάξεις): «Τα σπάνια φυτά του Πάρνωνα και η χρήση τους στην κηποτεχνία»
				(Γ' - Δ' τάξεις): «Η αξία του νερού»
				(Ε' - ΣΤ' τάξεις): «Η οικολογική αξία του ορεινού οικοσυστήματος του Πάρνωνα στην προστατευόμενη περιοχή «Πάρνωνα-Μουστού»
				(Δ' - Ε' - ΣΤ' τάξεις): «Τα ερπετά του Πάρνωνα: οι παρεξηγημένοι ευεργέτες του ανθρώπου»
58	11/03/2014	Νηπιαγωγείο Βερβένων	27	«Τα ενδημικά φυτά του Πάρνωνα & η χρήση τους στην κηποτεχνία».
59	12/03/2014	Γυμνάσιο Τυρού	40	«Τα ενδημικά φυτά του Πάρνωνα & η χρήση τους στην κηποτεχνία».
60	21/03/2014	ΕΠΑΛ Λεωνιδίου	40	«Παρουσίαση γερακίνας (<i>Buteo buteo</i>)»
61	21/03/2014	Δημοτικό Λεωνιδίου	200	«Παρουσίαση γερακίνας (<i>Buteo buteo</i>)»
62	21/03/2014	Γυμνάσιο Λεωνιδίου	70	«Παρουσίαση γερακίνας (<i>Buteo buteo</i>)» (υπαίθρια παρουσίαση)
63	04/04/2014	Νηπιαγωγείο Αγίου Αντρέα	17	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
64	04/04/2014	Δημοτικό Σχολείο Καρυών	20	«Εθελοντικός καθαρισμός στο πλαίσιο της καμπάνιας "Let's do it"»
65	10/04/2014	Νηπιαγωγείο Παρ. Άστρους	22	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
66	08/05/2014	Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο Βλαχοκερασιάς	45	(Γ' - ΣΤ' τάξεις): «Τα δάση της μαύρης πεύκης στον Πάρνωνα και η αποκατάστασή τους μετά την πυρκαγιά της 23/7/2007»
				(Α' - Β' τάξεις & Νηπιαγωγείο): «Το δέντρο της καστανιάς: Οι αχινόι του δάσους»
67	29/05/2014	Δημοτικό Σχολείο Άστρους	30	(Ε' τάξη): «Χελώνες... οι απόγονοι των δεινοσαύρων»
68	30/05/2014	Δημοτικό Σχολείο Βερβένων	85	«Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας»
69	03/06/2014	Δημοτικό Σχολείο Βερβένων	17	(Ε' τάξη): «Χελώνες... οι απόγονοι των δεινοσαύρων»
70	04/06/2014	Δημοτικό Σχολείο Αγ. Πέτρου	7	«Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος»
71	05/06/2014	Δημ. Σχολείο Αγίου Ανδρέα	16	(Ε' - ΣΤ' τάξεις): «Χελώνες... οι απόγονοι των δεινοσαύρων»
72	05/06/2014	Δημ. Σχολείο Αγίου Ανδρέα	45	(Α', Β', Γ', Δ' τάξεις): «Χελώνες... οι απόγονοι των δεινοσαύρων»
73	17/10/2014	Δημοτικό Σχολείο Άστρους	160	«Ζώα που απαντούν στη προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού».
74	18/11/2014	2° Νηπιαγωγείο Άστρους	15	«Τα σπάνια φυτά του Πάρνωνα»
ΕΤΟΣ 2015				
75	02/03/2015	5° Νηπιαγωγείο Τρίπολης	43	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
76	02/03/2015	4° Νηπιαγωγείο Τρίπολης	17	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
77	02/03/2015	11° Νηπιαγωγείο Τρίπολης	11	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
78	03/03/2015	8° Δημ. Σχολείο Τρίπολης	23	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
79	03/03/2015	1° Δημ. Σχολείο Τρίπολης	46	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
80	04/03/2015	Νηπιαγωγείο Βερβένων	30	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»

81	17/03/2015	Νηπιαγωγείο Δημητσάνας	11	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
82	17/03/2015	Δημοτικό Σχολείο Δημητσάνας	25	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
83	21/04/2015	2ο Νηπιαγωγείο Άστρους	15	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»
84	22/04/2015	Δημ. Σχολείο Παρ. Άστρους	40	«Ο κρίνος της θάλασσας ευωδιάζει στον υγρότοπο Μουστού»
85	24/04/2015	Δημοτικό Σχολείο Πελετών	10	«Let's Do It – Peleta»
86	28/04/2015	Γυμνάσιο Αγίου Ανδρέα	45	«Δράσεις επόπτευσης-φύλαξης στον Πάρνωνα»
87	07/05/2015	Δημοτικό Σχολείο Γερακίου	150	«Απελευθέρωση άγριων πουλιών και επανένταξή τους στο φυσικό τους περιβάλλον – Η γερακίνα»
88	07/05/2015	Γυμνάσιο και Λύκειο Γερακίου	120	«Απελευθέρωση άγριων πουλιών και επανένταξή τους στο φυσικό τους περιβάλλον – Η γερακίνα»
89	27/05/2015	1 ^ο Νηπιαγωγείο Πόρτο Χελίου	29	«Χελώνες ... οι απόγονοι των δεινοσαύρων»
90	27/05/2015	2 ^ο Νηπιαγωγείο Πόρτο Χελίου	29	«Χελώνες ... οι απόγονοι των δεινοσαύρων»
91	12/10/2015	Γυμνάσιο Τυρού	26	«Καταφύγια Άγριας ζωής στην προστατευόμενη περιοχή»
92	15/10/2015	Δημοτικό Σχολείο Άστρους	150	(Α' - Β' τάξεις): «Οι μύθοι του Αισώπου και τα ζώα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού». (Γ' - Δ' τάξεις): «Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!». (Ε' - Στ' τάξεις): «Ένας μικρός βοτανικός κήπος στον Πλάτανο Αρκαδίας».
93	16/10/2015	Γυμνάσιο Τροπαίων	34	(Α' - Β' τάξεις): «Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!».
94	16/10/2015	Γυμνάσιο Τροπαίων	18	(Γ' τάξη): «Προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού και ΦΔ».
95	03/11/2015	2 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους	5	«Χελώνες ... οι απόγονοι των δεινοσαύρων»
96	24/11/2015	4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους	27	«Οι μύθοι του Αισώπου και τα ζώα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
97	25/11/2015	9 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης	17	«Οι μύθοι του Αισώπου και τα ζώα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
98	30/11/2015	3 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης	40	«Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!».
99	03/12/2015	4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους	27	«Η Αξία του Νερού»
100	03/12/2015	4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους	27	«Υγρότοποι, Λειτουργίες, Αξίες, Απειλές»
101	11/12/2015	Δημοτικό Σχολείο Π.Αστρους	55	«Όρος Πάρνωνα»
ΣΥΝΟΛΟ			5.121	

Ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών

Στα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης του Φορέα Διαχείρισης (Άστρους, Αγίου Πέτρου και Καστάνιτσας Αρκαδίας) υλοποιούνται προγράμματα ξεναγήσης και είναι επισκέψιμα εργάσιμες ημέρες, αλλά και σαββατοκύριακα και αργίες κατόπιν ραντεβού, για απλές επισκέψεις ή επισκέψεις ομάδων. Οι επισκέψεις πραγματοποιούνται χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση και διαμορφώνονται ανάλογα με τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα των ομάδων.

Για την καταγραφή των επισκεπτών τηρείται ειδικό ηλεκτρονικό αρχείο (βιβλίο επισκεπτών) σε κάθε Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης. Τα Κέντρα κατά τα έτη 2010-2015 δέχθηκαν συνολικά περίπου **13.203 επισκέπτες** (μεμονωμένους και ομάδες) οι οποίοι ξεναγήθηκαν στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους τους.

Οι ομάδες ή οι μεμονωμένοι επισκέπτες που ενημερώθηκαν και ξεναγήθηκαν εντός της προστατευόμενης περιοχής αφορούσαν σε: α) ξεναγήσεις στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, β) περιήγηση στην προστατευόμενη περιοχή, ή γ) ξενάγηση σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στη συνέχεια επίσκεψη στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής για γνωριμία με τη φύση.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι οργανωμένες ξεναγήσεις των ομάδων επισκεπτών ή και μεμονωμένων (στο σύνολό τους ανά έτος) στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στο πεδίο της Προστατευόμενης Περιοχής κατά τη διάρκεια των ετών 2010-2015, κατά θέση ξενάγησης, και αριθμό ξεναγησθέντων επισκεπτών:

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ – ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ Π.Π. ΕΤΩΝ 2010-2015

Έτος	ΘΕΣΗ ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ				ΘΕΣΗ ΞΕΝΑΓΗΣΗΣ			
	Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Φ.Δ.				Πεδίο Προστατευόμενης Περιοχής			
	Άστρους	Αγ. Πέτρου	Καστάνισσας	Σύνολο ξεναγησθέντων επισκεπτών	Μουστός	Δάσος δενδρόκεδρου	Γενικά	Σύνολο ξεναγησθέντων επισκεπτών
2010	0	0	0	0	0	0	0	0
2011	59	42	2.425	2.526	0	0	0	0
2012	89	24	2.750	2.863	0	0	0	0
2013	201	45	1.678	1.924	111	24	0	135
2014	101	150	1.537	1.788	362	113	20	495
2015	191	215	2.786	3.192	180	70	30	280
Σύνολο	641	476	11.176	12.293	653	207	50	910

Πακέτο περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων

Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης που είναι υπεύθυνο για την υλοποίηση των δράσεων ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης έχει δημιουργήσει ένα εύχρηστο πακέτο περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης που υλοποιεί, το οποίο και αξιοποιεί: α) κατά τη διάρκεια των επισκέψεων στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής και στα επιλεγμένα πεζοπορικά μονοπάτια του ορεινού όγκου του Πάρνωνα και του υγροτόπου Μουστού, β) σε τοπικές γιορτές/ εκδηλώσεις στις οποίες ο Φορέας συμμετέχει με την προβολή ενημερωτικών παρουσιάσεων και τη διεξαγωγή δημιουργικών περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων (περιβαλλοντικά παιχνίδια), γ) σε εκδηλώσεις εορτασμού ημερών με παγκόσμιο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον όπως: η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, η Παγκόσμια Ημέρα για τους Υγροτόπους, η Πανευρωπαϊκή Γιορτή Πουλιών, η Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας, η Παγκόσμια Ημέρα Νερού, κ.ά.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μέρος από το ενημερωτικό υλικό (φωτογραφικό αρχείο και αρχείο βίντεο) που χρησιμοποιείται για την επιμέλεια και τον εμπλουτισμό του πακέτου περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, παράγεται στο πλαίσιο του Πακέτου εργασίας 1: Προστασία και Διατήρηση των ειδών χλωρίδας, πανίδας και των τύπων οικοτόπων, του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013.

Εκδηλώσεις – δράσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης

Ο Φορέας Διαχείρισης κατά την διάρκεια των ετών 2010-2015 οργάνωσε ή και συμμετείχε σε διάφορες περιβαλλοντικές εκδηλώσεις και δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικότερα παρακάτω:

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΤΩΝ 2010- 2015

Εκδηλώσεις έτους 2010	
1.	Διοργάνωση ενημερωτικής συνάντησης του Φορέα Διαχείρισης στις Καρυές Λακωνίας με θέμα: «Σχεδιασμός έργων στο Οικολογικό Πάρκο Πάρνωνα-Μουστου για την 4η προγραμματική περίοδο».
2.	Συμμετοχή στην πανελλαδική εκστρατεία «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
3.	Ο ΦΔ όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου χορηγός της 4 ^{ης} Πανελλήνιας Εξόρμησης Ερασιτεχνών Αστρονόμων.
4.	Συνάντηση εργασίας του ΦΔ όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου με 5 σχολεία της Ευρώπης.
Εκδηλώσεις έτους 2011	
1.	Συμμετοχή για 3 ^η συνεχόμενη χρονιά στην πανελλαδική εκστρατεία «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
2.	Περιβαλλοντική ενημέρωση για τον Πάρνωνα με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος.
3.	Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου στην ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
4.	Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΦΑΡΑΓΓΙΩΝ στη Σίταινα Αρκαδίας.
5.	Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην Ποδηλατοδρομία του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας.
6.	Διοργάνωση «Εκδήλωσης γνωριμίας με τα πουλιά» με αφορμή την Παγκόσμια Γιορτή για τα πουλιά.
7.	Διοργάνωση περιβαλλοντικών δράσεων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας με αφορμή την Γιορτή Καστάνου.
8.	Διοργάνωση 2 ^{ης} εκδήλωση παρατήρησης άγριας ορνιθοπανίδας στην προστατευόμενη περιοχή Υγροτόπου Μουστου για το 2011.
9.	Διοργάνωση εθελοντικού καθαρισμού μονοπατιού στην περιοχή της Μονής Ελώνης.
Εκδηλώσεις έτους 2012	
1.	Μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο του Μουστου.
2.	Επισκέψεις σε σχολεία στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας υγροτόπων.
3.	Κατασκευή ξύλινων φωλιών για τα πουλιά με αφορμή την Nest box week.
4.	Περιβαλλοντικές επισκέψεις σε σχολικές μονάδες της προστατευόμενης περιοχής.
5.	Συμμετοχή στην παγκόσμια εθελοντική καμπάνια Let's do it.
6.	Συμμετοχή στη γιορτή των φαραγγιών στη Σίταινα Αρκαδίας.
7.	Συμμετοχή στην Πανελλαδική εκστρατεία «Καθαρίστε τη Μεσόγειο 2012».
8.	Επισκέψεις σε σχολεία στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας περιβάλλοντος.
9.	Συμμετοχή στην 7 ^η περιφερειακή έκθεση Αρκαδικό πανόραμα στην Τρίπολη Αρκαδίας.
10.	Συμμετοχή στην 6 ^η Πανελλήνια εξόρμηση ερασιτεχνών αστρονόμων στον Πάρνωνα.
11.	Συμμετοχή στη γιορτή του δάσους στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
12.	Διοργάνωση θεματικής ημερίδας με θέμα «Η αξία της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου για τη φύση και τον άνθρωπο». (Αστρος-Σπάρτη).
13.	Συνδιοργάνωση εθελοντικής δράσης καθαρισμού ακτής στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας εθελοντικού καθαρισμού ακτών.
14.	Ενημερωτική συνάντηση με τον τοπικό πληθυσμό στον Κοσμά Αρκαδίας.
15.	Συμμετοχή στην 29η γιορτή του καστανού στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.

16. Συμμετοχή στη γιορτή καρυδιού στις Καρυές Λακωνίας.
17. Συμμετοχή στην ημερίδα «Πάρνωνα - οπτικές και προοπτικές» στη Σπάρτη Λακωνίας.
18. Συνδιοργάνωση στη γιορτή ανακύκλωση στο Άστρος Αρκαδίας.
19. Συμμετοχή στο 6ο Συνέδριο της ΠΕΕΚΠΕ.
20. Ενημερωτική επίσκεψη στο Δημοτικό σχολείο Βερβένων.
21. Ενημερωτική επίσκεψη στο Δημοτικό Σχολείο Δολιανών.
22. Συνδιοργάνωση στη γιορτή ανακύκλωσης στον Τυρό Αρκαδίας.
Εκδηλώσεις έτους 2013
1. Η 1η εκδήλωση παρατήρησης μεταναστευτικών πουλιών στον Υγρότοπο του Μουστού.
2. Εκδήλωση απελευθέρωσης ενός μικρού τσακαλιού και τριών γερακίνων στο φυσικό τους περιβάλλον.
3. Εκδηλώσεις για την παγκόσμια ημέρα υγροτόπων παρέα με μαθητές.
4. 2η Εκδήλωση παρατήρησης μεταναστευτικών πουλιών στον Υγρότοπο του Μουστού.
5. Επισκέψεις σε νηπιαγωγεία της προστατευόμενης περιοχής με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Νερού .
6. Εθελοντικός καθαρισμός του υγροτόπου Μουστού με αφορμή την καμπάνια Let's do it.
7. Επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ξεναγήσεις με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα της Γης.
8. Συμμετοχή του φορέα διαχείρισης σε εκδήλωση στο Ίδρυμα Ζαφείρη στο Άστρος Κυνουρίας με θέμα «Δάσος».
9. Συμμετοχή σε Ημερίδα στο Λεωνίδιο με θέμα «Τα είδη που χάνονται: σπάνιοι και απειλούμενοι οργανισμοί στην περιοχή του Πάρνωνα» .
10. Ο Φορέας Διαχείρισης πραγματοποίησε επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στην ομάδα κατηχητικού του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Αστρους.
11. Περιβαλλοντική ενημέρωση νηπίων και μαθητών με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Χελώνας.
12. Εθελοντικοί καθαρισμοί στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο 2013».
13. 1ος καθαρισμός όχθων του υγροτόπου Μουστού από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης.
14. 2ος καθαρισμός του υγροτόπου Μουστού - Χερωνησίου με το σκάφος του Φορέα Διαχείρισης.
15. Περιβαλλοντικές δραστηριότητες για παιδιά στα Τζίτζινα Λακωνίας.
16. Συμμετοχή σε εκδηλώσεις στην Καστάνισα Αρκαδίας: α) «Γιορτή του Δάσους» και β) «Συμπολιτεία του Πάρνωνα».
17. Διοργάνωση της Πανευρωπαϊκής Γιορτής των πουλιών στον υγρότοπο του Μουστού με τη συνεργασία της Ε.Ο.Ε.
18. Συμμετοχή στη γιορτή κάστανου στην Καστάνισα.
19. Περιβαλλοντική ενημέρωση με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βουνού .
20. Συμμετοχή σε Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση του Σωματείου «Ο Καρυτσιώτης».
Εκδηλώσεις έτους 2014
1. Εκδήλωση παρατήρησης υδρόβιων πουλιών μαζί με μεσοχαιμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο Μουστού.
2. Καθαρισμός ακτής στον υγρότοπο Μουστού στο πλαίσιο της «Παγκόσμιας Ημέρας Υγροτόπων».
3. Εκδήλωση απελευθέρωσης γερακίνων με τη συμμετοχή μαθητών από σχολεία του Λεωνιδίου.
4. Συμμετοχή με 4 posters 170x110 στην εκδήλωση «Αρκαδικό Πανηγύρι» στο Ηράκλειο Αττικής.
5. Κατασκευή χελιδονοφωλιών σε νηπιαγωγεία με αφορμή την εκδήλωση «Χελιδονίσματα».
6. Εθελοντικός καθαρισμός στις Καρυές Λακωνίας με αφορμή την καμπάνια "Let's Do It".
7. Καθαρισμός όχθων υγροτόπου Μουστού με το σκάφος του Φορέα Διαχείρισης και κόψιμο ξερών χορταριών.
8. Αποτίμηση κατάστασης μονοπατιού και καταγραφή των ειδών πανίδας και χλωρίδας του στο πλαίσιο της «Παγκόσμιας Ημέρας Βιοποικιλότητας».
9. Δράση δεντροφύτευσης και περιβαλλοντική ενημέρωση στο Δημοτικό Σχολείο Βερβένων στο πλαίσιο της «Παγκόσμιας Ημέρας Βιοποικιλότητας».

10. Επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης και δράσεις ευαισθητοποίησης με αφορμή την «Παγκόσμια Ημέρα της Χελώνας».
11. Εθελοντικοί καθαρισμοί στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
12. Επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης και δράσεις ευαισθητοποίησης με αφορμή την «Παγκόσμια Ημέρα της Χελώνας».
13. Εθελοντικός καθορισμός στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας στο πλαίσιο της «Παγκόσμιας Ημέρας Περιβάλλοντος».
14. Εθελοντικοί καθαρισμοί στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
15. Συμμετοχή στην Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας.
16. Μετρήσεις στο Μουστό σε μαθητές του ΕΠΑΛ Άστρους στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος Hydrobot.
17. Συμμετοχή στη διοργάνωση του αγώνα υπεραπόστασης «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» που διεξήχθη σε χωριά του Πάρνωνα.
18. Σήμανση περιοχής με απειλούμενους κρίνους της θάλασσας (<i>Pancratium maritimum</i>).
19. Συμμετοχή στις εκδηλώσεις της «Γιορτής του Δάσους» στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
20. Εθελοντική δράση καθαρισμού ακτής στην Παραλία Κάτω Βερβένων Δήμου Β. Κυνουρίας.
21. «Πανευρωπαϊκή Γιορτή πουλιών 2014» στον υγρότοπο Μουστού με παρατήρηση πουλιών και περιβαλλοντικές δραστηριότητες για παιδιά με τη συνεργασία της Ε.Ο.Ε.
22. Δράση δενδροφύτευσης στο πλαίσιο της «Εβδομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης 2014» στο Δημοτικό Σχολείο του Άστρους.
23. Συμμετοχή με περιβαλλοντικές δράσεις και ενημέρωση στη «Γιορτή Καστάνου» στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
24. Συμμετοχή στα εγκαίνια της επετειακής έκθεσης για τα 50 χρόνια του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας.
25. Δράση επανένταξης τσακαλιού στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού.
26. «Γιορτή κυνηγού» στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας.
27. Υλοποίηση διημερίδας/συνάντησης εργασίας στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας με θέμα: «Οικοτουρισμός, μοχλός ανάπτυξης για την περιοχή μας».
28. Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης Δημοτικού Σχολείου Βερβένων στο Δάσος της Μαλεβής και στο ΚΠΕ Αγίου Πέτρου στο πλαίσιο της «Παγκόσμιας Ημέρας Βουνού».
Εκδηλώσεις έτους 2015
1. Διοργανωτής εκδήλωσης παρατήρησης πουλιών στον υγρότοπο Μουστού και συνδιοργανωτής στις μεσοχειμωνιάτιες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών 2015.
2. Ξεναγήσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης σχολείων με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας.
3. Συνδιοργάνωση εκδήλωσης «Χελιδονίσματα 2015».
4. Συνδιοργανωτής σε εθελοντική δράση καθαρισμού στο πλαίσιο της καμπάνιας «Let's do it Greece 2015» στην περιοχή της Τοπικής Κοινότητας Πελετών του Δήμου Νότιας Κυνουρίας.
5. Διοργάνωση περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους με δράσης σήμανσης και εθελοντικού καθαρισμού της περιοχής με κρίνους της θάλασσας (<i>Pancratium maritimum</i>) με αφορμή την ημέρα της Μητέρας Γης.
6. Περιβαλλοντική ενημέρωση μαθητών με αφορμή την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου για τα μέτρα φύλαξης και προστασίας της προστατευόμενης περιοχής.
7. Διοργανωτής εκδήλωσης επανένταξης άγριας ορνιθοπανίδας στο φυσικό περιβάλλον.
8. Διοργανωτής εκδήλωσης δενδροφύτευσης στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βιοποικιλότητας.
9. Συνδιοργανωτής στη Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας.
10. Συνδιοργανωτής σε εθελοντική δράση καθαρισμού στο Καστρί Κυνουρίας, στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
11. Διοργανωτής Ημερίδας με θέμα: «Ο φυσικός πλούτος της προστατευόμενης περιοχής – αειφορική χρήση και εκμετάλλευση αυτού».
12. Διοργάνωση εκδήλωσης για την επανένταξη θαλάσσιας χελώνας στο φυσικό της περιβάλλον.
13. Συνδιοργανωτής του αγώνα υπεραπόστασης 70 χλμ. «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» που διεξήχθη για 2 ^η φορά στον

Πάρνωνα.
14. Διοργανωτής εκδήλωσης περιβαλλοντικής ενημέρωσης που αφορούσε σε δραστηριότητες για παιδιά και ομιλίες για το ευρύ κοινό στο Καστόρι Λακωνίας, στο πλαίσιο πολιτιστικού τετραήμερου του Πολιτιστικού Συλλόγου Καστορίου.
15. Σήμανση και συμβολική περιήφραξη της περιοχής με κρίνους της θάλασσας (<i>Pancratium maritimum</i>) στον υγρότοπο Μουστού.
16. Επίβλεψη δράσης αποκλεισμού εισόδου οχημάτων στην περιοχή απόλυτης προστασίας στη θέση Πόρτες Μελιγούς.
17. Συνδιοργανωτής εκδήλωσης περιβαλλοντικής ενημέρωσης κοινού και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων για παιδιά στη Γιορτή του Δάσους 2015, στην Καστάνισσα Αρκαδίας.
18. Συμμετοχή στην 4 ^η εκδήλωση «Συμπολιτεία του Πάρνωνα» στον Χάραδρο Αρκαδίας για την περιβαλλοντική ενημέρωση του κοινού.
19. Συνδιοργανωτής δράσης εθελοντικού καθαρισμού στη θέση Παλαιόχανο στην Παραλία Κάτω Βερβένων, στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών και του Μήνα Εθελοντικής Δράσης για το θαλάσσιο περιβάλλον 2015.
20. Διοργανωτής εκδήλωσης παρατήρησης άγριας ορνιθοπανίδας στον υγρότοπο Μουστού, στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής Γιορτής των Πουλιών 2015 (Euro Birdwatch 2015), σε συνεργασία της ΕΟΕ.
21. Διοργάνωση δράσεων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος με σχολεία, στο πλαίσιο της «Εβδομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης 2015».
22. Διοργανωτής της εκδήλωσης εγκαινίων της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισσας σε συνεργασία με τον Μορφωτικό και Φυσιολατρικό Σύλλογο των Απανταχού Καστανισσιωτών. Ξενάγηση επισκεπτών στους χώρους του Κέντρου.
23. Διοργανωτής εκδήλωσης περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης της Καστάνισσας, στο πλαίσιο της 32ης Γιορτής Καστάνου. Ξενάγηση επισκεπτών με παράλληλη προβολή παρουσίας και ταινιών ντοκιμαντέρ του Φ.Δ. στο Κέντρο.
24. Διοργανωτής Ημερίδας με θέμα: «Η συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στην προστασία και ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής» στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.
25. Περιβαλλοντική ενημέρωση μαθητών με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βουνού στις 11 Δεκεμβρίου.

Επισκέψεις πεδίου για την καταγραφή ειδών

Με δεδομένο ότι το σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) ενεργοποιήθηκε κατά την περίοδο 2012-2015, τα στελέχη του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας συνέβαλαν ως μέλη των Ομάδων Έργου στην καταγραφή και παρακολούθηση διαφόρων ειδών χλωρίδας, πανίδας και τύπων οικοτόπων. Κατά συνέπεια, συμμετείχαν ενεργά σε επισκέψεις πεδίου, προκειμένου να ενισχυθεί το πρόγραμμα παρακολούθησης και να εξειδικευθούν περαιτέρω στην αναγνώριση και την καταγραφή της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής. Η εργασία πεδίου από τα στελέχη του Τμήματος Πληροφόρησης πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του Φ.Δ. για την καταγραφή και σε ορισμένες περιπτώσεις και τη συλλογή ειδών, κατά τα έτη 2011-2015.

Συμμετοχή στις διασώσεις τραυματισμένων άγριων ζώων

Το προσωπικό του Τμήματος Πληροφόρησης, σε συνεργασία με το προσωπικό των άλλων Τμημάτων, συμμετείχε ενεργά στις «διαδώσεις» ειδών της άγριας πανίδας της Προστατευόμενης Περιοχής που πραγματοποιήθηκαν κατά τα έτη 2011-2015.

Η συντριπτική πλειονότητα των τραυματισμένων ζώων -εκτός από τα ερπετά- μεταφέρθηκε στην ANIMA (Σύλλογος Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής), όπου τους παρασχέθηκαν οι πρώτες βοήθειες και παρέμειναν εκεί έως την πλήρη ανάρρωσή τους και την επανένταξή τους στο φυσικό περιβάλλον.

Κατάρτιση – Επιμόρφωση προσωπικού

Κρίνεται απαραίτητο για το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης να παρακολουθεί σεμινάρια επιμόρφωσης με σκοπό την περεταίρω κατάρτισή του. Συγκεκριμένα:

- για το προσωπικό που απασχολείται στον τομέα της προστασίας και διαχείρισης η επιμόρφωση αφορά σεμινάρια, συνέδρια ή workshops των οποίων η βασική θεματική ενότητα είναι οι δράσεις προστασίας και διατήρησης, οι βέλτιστες διαχειριστικές πρακτικές σε προστατευόμενες περιοχές και η παρακολούθηση, προστατευόμενα είδη ή οι αρμοδιότητες των υπαλλήλων που απασχολούνται με την προστασία και διαχείριση, .
- για το προσωπικό που απασχολείται στον τομέα της φύλαξης/επόπτευσης αφορά σεμινάρια, συνέδρια ή workshops των οποίων η βασική θεματική ενότητα είναι η φύλαξη ή οι αρμοδιότητες των υπαλλήλων που απασχολούνται στη φύλαξη.
- για το προσωπικό που απασχολείται στον τομέα της Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας αφορά σεμινάρια, συνέδρια ή workshops των οποίων η βασική θεματική ενότητα είναι η περιβαλλοντική εκπαίδευση, καινοτόμες πρακτικές εκπαίδευσης και πληροφόρησης ή οι αρμοδιότητες των υπαλλήλων που απασχολούνται με την Πληροφόρηση, Εκπαίδευση & Δημοσιότητα.

Ειδικά για τα στελέχη του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας, κρίνεται απαραίτητο να βελτιώνουν διαρκώς τα ειδικά Προγράμματα Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης που παράγουν, προκειμένου να συμπληρώνονται κενά και αδυναμίες που παρουσιάζονται κατά την εφαρμογή τους στην πράξη. Κατά την ολοκλήρωσή τους θα αποτελέσουν μία σειρά από έγκυρα εργαλεία αξιόπιστης και αποτελεσματικής περιβαλλοντικής αγωγής.

Συμμετοχή προσωπικού σε εκπαιδευτικά σεμινάρια

Κατά τα έτη 2010-2015 το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης συμμετείχε ή/και παρακολούθησε τα ακόλουθα επιμορφωτικά σεμινάρια/ ημερίδες/ συνέδρια/ εκδηλώσεις. Για την περίοδο 2011-2015 υλοποιήθηκαν τα εξής:

Κατά το έτος 2011

- **23-26/06/2011** Τετραήμερο σεμινάριο που διοργανώθηκε από το ΚΠΕ Καστρίου, αναφορικά με την υπαίθρια εκπαίδευση, το οικοσύστημα και την χλωρίδα του Πάρνωνα, επιτόπια μελέτη των δασικών οικοσυστημάτων, ενδημικών φυτών, ορνιθοπανίδας και τοπίου, κ.α.
- **18-20/11/ 2011** Σεμινάριο με θέμα: «*Εαυτός & Ομάδα στο Περιβάλλον*» που διοργανώθηκε από το ΚΠΕ Καστρίου και αφορούσε στη σύνδεση των μελών μιας ομάδας με τα στοιχεία του περιβάλλοντος χώρου, καθώς και στο περιβαλλοντικό μονοπάτι και στη σύνθεση κατασκευασμάτων με υλικά από τη φύση.
- **23/11/2011** Επιμορφωτικό σεμινάριο από γιατρούς στο Κέντρο Υγείας Άστρους για την παροχή Α' βοήθειών.

Επίσης υλοποιήθηκαν εσωτερικά επιμορφωτικά σεμινάρια για όλα τα μέλη του προσωπικού για την απόκτηση γνώσεων σε θέματα αρμοδιότητας του Φορέα εντός του έτους τα οποία περιγράφονται συνοπτικά στη συνέχεια:

- Εκπαίδευση προσωπικού με θέμα «*Προστατευόμενες Περιοχές, ΚΥΑ 33999/2010 και Νόμος 3937/11 περί Βιοποικιλότητας*». Η παρουσίαση έγινε από τον κ. Δημόπουλο Παν. από το

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, τον κ. Χρυσομάλλη Χρ. από το ΥΠΕΚΑ, Γενική Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχ/σης Φυσικού Περιβάλλοντος και την κα. Δαλάκα Αν. από το ΥΠΕΚΑ Δ/ση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος.

- Εκπαίδευση προσωπικού με θέμα «Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες, απειλές». Η παρουσίαση έγινε από την Πρόεδρο του Φορέα Διαχείρισης κα. Μαρία Αναγνωστοπούλου.
- Εκπαίδευση προσωπικού με θέμα «Επικίνδυνα Ερπετά». Η παρουσίαση έγινε από τον βιολόγο του Φορέα Διαχείρισης Δρ. Τρυφωνόπουλο Γιώργο.
- Εκπαίδευση προσωπικού με θέμα «Πυροφύλαξη και πυροπροστασία στον Πάρνωνα». Η παρουσίαση στο πεδίο έγινε από τον κ. Μπαζίγο Παν. Δασολόγο και πρώην μέλος του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης, εκπροσωπώντας την Περιφέρεια Πελοποννήσου.
- Εκπαίδευση προσωπικού με θέμα «Τρόποι αντιμετώπισης διαφόρων ειδών παρεμβάσεων στην προστατευόμενη περιοχή». Η παρουσίαση έγινε από την Καλαμούτσου Παρασκευή από την Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Κατά το έτος 2012

- **18-20/01/2012** Τριήμερο Εκπαιδευτικό σεμινάριο προσωπικού στα GIS (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών) από την Marathon Data Systems (επίσημος αντιπρόσωπος της ESRI (ArcGIS ArcInfo - ArcView - ArcGIS Server) για Ελλάδα και Κύπρο) στη χρήση του λογισμικού ΓΣΠ - GIS (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών - Geographic Information Systems). Το εκπαιδευτικό σεμινάριο αναφερόταν, κατά κύριο λόγο, σε χρήστες που δε διαθέτουν μεγάλη εμπειρία στο λογισμικό.
- **25/01/2012** Εκπαιδευτική επίσκεψη στην περιοχή του υγροτόπου «Καλυβίων», της Νέα Κίου Αργολίδας στο πλαίσιο εκπαίδευσης για την παρακολούθηση και αναγνώριση παρυδάτιων και υδρόβιων μεταναστευτικών πουλιών.
- **10-12/10/2012** 12^ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας με θέμα «Χαρτογραφία & Χωρική Πληροφορία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση» στην Κοζάνη που διοργανώθηκε από τη Χαρτογραφική Επιστημονική Εταιρεία Ελλάδας.
- **11-14/12/2012** Εκπαίδευση προσωπικού στις εγκαταστάσεις του ΕΚΒΥ στη Θεσσαλονίκη, με σκοπό τη μεταφορά τεχνογνωσίας σε θέματα απογραφής, αναγνώρισης ορίων, χαρτογράφησης και αξιολόγησης υγροτόπων με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας (Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών-ΣΓΠ, Τηλεπισκόπηση).

Κατά το έτος 2013

- **06/02/2013** Ημερίδα με θέμα «Η Ελλάδα τότε και τώρα: διαχρονική χαρτογράφηση των καλύψεων γης 1987-2007» που διοργανώθηκε από την WWF Ελλάς στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο στην Αθήνα, όπου παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα των αλλαγών στις καλύψεις γης στη χώρα σε επίπεδο γεωγραφικού διαμερίσματος, αναδεικνύοντας και σχολιάζοντας τις επιπτώσεις αυτών στη φυσική βλάστηση και ιδιαίτερα στα δάση.

- **27-28/09/2013** 7^ο Τσακωνικό Συνέδριο που διοργανώθηκε στο Λεωνίδιο Αρκαδίας από την Αναπτυξιακή Εταιρία Πάρνωνα. Κατά την διάρκεια του συνεδρίου παρουσιάστηκαν πάνω από 40 ανακοινώσεις από πανεπιστημιακούς καθηγητές, ποιητές, συγγραφείς, μουσικολόγους, λαογράφους, κ.α. με θέματα που αφορούσαν στην ιστορία και γλωσσολογία της Τσακωνικής διαλέκτου, στην αρχιτεκτονική και στην λαογραφία, στην ίδρυση και λειτουργία των σχολείων στη Τσακωνιά κ.α.
- **30/11 έως 8/12/2013** Εκπαιδευτικό σεμινάριο με θέμα «Οικότοποι και Χερσαία και Υδρόβια Πανίδα» που διοργανώθηκε από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Περιβαλλοντικών δράσεων (Ε.Υ.Σ.ΠΕ.Δ) του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής και συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Πάρκο της Λίμνης Κερκίνης. Αφορούσε σε θέματα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) ειδών πανίδας και τύπων οικοτόπων.

Κατά το έτος 2014

- **20/01/2014** Ημερίδα Εργασίας «Μελέτες Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα, 3η Εθνική Έκθεση του Άρθρου 17 της Οδηγίας 92/43/ΕΚ». Πραγματοποιήθηκε στο Αμφιθέατρο Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Αθήνα, όπου έγινε εκτενής ενημέρωση και συζητήθηκαν θέματα τόσο επιστημονικά όσο και οργανωτικά για τις δράσεις εποπτείας τύπων οικοτόπων και ειδών.
- **21/01/2014** Σεμινάριο με θέμα «Χρηματοδότηση NATURA 2000: Περισσότερες και καλύτερες ευκαιρίες κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020.» που διοργανώθηκε από την WWF Ελλάς, σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο ξενοδοχείο AMALIA στην Αθήνα.
- **28/04/2014** Ημερίδα με θέμα: «Διάλογος για την οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Διοίκησης και Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών» στην Αθήνα. Στην διάρκεια της Ημερίδας συστάθηκαν και πραγματοποιήθηκαν Συναντήσεις 4 θεματικών ομάδων διαλόγου: α. Πηγές χρηματοδότησης-οικονομική βιωσιμότητα συστήματος, β. Εργαλεία Διαχείρισης τις προστατευόμενες περιοχές, γ. Αρχιτεκτονική του Συστήματος, δ. Σύγκλιση συστημάτων εποπτείας-φύλαξης, προστασίας και διαχείρισης.
- **14-15/05/2014** 1^η συνεδρίαση της Ολομέλειας του Εθνικού Περιβαλλοντικού Δικτύου (Ε.ΠΕ.ΔΙ.) του ΥΠΕΚΑ, και κοινή συνεδρίαση του Ε.ΠΕ.ΔΙ. με το ENEA ((European Network of Environmental Authorities – Managing Authorities / ENEA-MA) στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου εγκρίθηκε και το αναθεωρημένο Σχέδιο Κανονισμού Λειτουργίας του Δικτύου και παρουσιάστηκαν από εκπροσώπους Κρατών - Μελών καλές πρακτικές περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων σε Προστατευόμενες Περιοχές μέσω Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- **22/06/2014** Συνάντηση εργασίας στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας με τοπικούς φορείς του Αγίου Πέτρου για την προετοιμασία του αγώνα ΤΟ ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ «Τρέξιμο στο ιερό βουνό του Κρόνου, του πατέρα των θεών». Ο Φορέας Διαχείρισης ως συνδιοργανωτής του αγώνα, ανέλαβε μέρος της επικοινωνίας του αγώνα με τα ΜΜΕ, τις διοικητικές εργασίες προετοιμασίας, κ.α.

- **29-30/09/2014** Διημερίδα με θέμα: «Αποτελέσματα Διαβούλευσης και Παράδοση του Έργου “Καλές Πρακτικές στη Διαχείριση και Παρακολούθηση Προστατευόμενων Περιοχών”», στο ξενοδοχείο ΑΣΤΗΡ στην Πάτρα η οποία διοργανώθηκε από τον Φορέα Διαχείρισης υγροτόπων Κοτυχίου-Στροφυλιάς. Παρουσιάστηκε το έργο των Φορέων Διαχείρισης στο ευρύτερο κοινό και δόθηκε η ευκαιρία ανταλλαγής καλών πρακτικών, ιδεών και προβληματισμών μεταξύ των υπαλλήλων των Φορέων Διαχείρισης.
- **29/09/2014** Διημερίδα εργασίας με θέμα: Αποτελέσματα Διαβούλευσης και Παράδοση του Έργου «Καλές Πρακτικές στη Διαχείριση και Παρακολούθηση Προστατευόμενων Περιοχών», στο ξενοδοχείο ΑΣΤΗΡ στην Πάτρα και διοργανώθηκε από το Φορέα Διαχείρισης υγροτόπων Κοτυχίου-Στροφυλιάς.
- **17-21/10/2014** 5ήμερο επιμορφωτικό πρόγραμμα στην Αθήνα, με τίτλο «Διεθνή λογιστικά πρότυπα» από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης.
- **06/11/2014** Συνάντηση εργασίας στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας, του νέου Προέδρου του Δ.Σ. του Δημήτριου Μήλιο, με τον Δήμαρχο και τον Πρόεδρο του Δ.Σ. Βόρειας Κυνουρίας. Σκοπός της σύσκεψης η από κοινού συνεργασία σε θέματα προβολής και υλοποίησης κοινών δράσεων του Φορέα Διαχείρισης με τον Δήμο Β. Κυνουρίας.
- **21/11/2014** Διεθνή Ημερίδα με θέμα «Κλιματική Αλλαγή: Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον» στην Αθήνα που διοργανώθηκε από το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας και αφορούσε στην παρουσίαση διαλέξεων από διακεκριμένους επιστήμονες - εκπροσώπους πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων της Ελλάδας και του εξωτερικού (Βέλγιο, Γερμανία, Φινλανδία) που παρουσίασαν θέματα σχετικά με την Κλιματική Αλλαγή, την εξέλιξη και τις επιπτώσεις της στα χερσαία και υδάτινα οικοσυστήματα, με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού.
- **24-26/11/2014** 5ήμερο επιμορφωτικό πρόγραμμα στην Αθήνα, με τίτλο «Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων: Διαδικασίες έγκρισης, χρηματοδότησης & παρακολούθησης.» από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης.
- **24-28/11/2014** 5ήμερο επιμορφωτικό πρόγραμμα στην Αθήνα, με τίτλο «Εφαρμογές τηλεπισκόπησης-φωτοερμηνείας και γεωχωρικών δεδομένων στη Δημόσια Διοίκηση.» από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης.
- **29/11/2014** Συνάντηση εργασίας στο ΚΠΕ Καστάνιτσας με μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Καστάνιτσας, τον Πρόεδρο της Κοινότητας εκπροσώπων της αναδόχου εταιρίας του έργου «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας» (Υποέργο 12) που αφορά στην εγκατάσταση έκθεσης στο υπόγειο του Κέντρου με θέμα την ανάδειξη της σχέσης ανθρώπου και φύσης και σε επεμβάσεις/συμπληρώσεις στους χώρους της υπάρχουσας έκθεσης.
- **09-11/12/2014** 3ήμερο επιμορφωτικό πρόγραμμα στην Αθήνα, με τίτλο «Εκπαίδευση στις Ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΕΣΗΔΗΣ)» από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης & Αυτοδιοίκησης, Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης &

Αποκέντρωσης. Αφορούσε σε θέματα που άπτονται της διαδικασίας και της σύνταξης υποβολής υποψηφιότητας χρηματοδότησης σε Ευρωπαϊκά προγράμματα.

Κατά το έτος 2015

- **27/03/2015** Σεμινάριο από την Αναπτυξιακή Εταιρία Πάρνωνα στο Λεωνίδιο Αρκαδίας με αντικείμενο τη συλλογή και τεκμηρίωση πολιτισμικών, ιστορικών και επιστημονικών δεδομένων για την Ιστορία της Τσακωνιάς.
- **22-24/04/2015** 3ήμερο πρόγραμμα στην Αθήνα, με τίτλο: «Ευρωπαϊκά Προγράμματα: Αναζήτηση πρόσκλησης υποβολής προτάσεων και συγγραφή πρότασης χρηματοδότησης» από το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.)
- **19/06/2015** Σεμινάριο-εργαστήριο συγκέντρωσης, κωδικοποίησης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς, στο Λεωνίδιο Αρκαδίας. Είχε ως αντικείμενο την παρουσίαση και διερεύνηση των επιλογών που οι ψηφιακές τεχνολογίες προσφέρουν στη συλλογή, τεκμηρίωση και προβολή δεδομένων και πληροφοριών.

Συμμετοχή προσωπικού σε συνέδρια και ημερίδες

Τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης κατά την περίοδο 2011-2015 συμμετείχαν επίσης σε συνέδρια, ημερίδες και συναντήσεις εργασίας, που υλοποιήθηκαν από τρίτους, εκπροσωπώντας το Φορέα Διαχείρισης και την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υδροτόπου Μουστού. Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά ανά έτος.

Κατά το έτος 2012

- **09-12/01/2012** Επιμορφωτικό σεμινάριο ενηλίκων με θέμα «Αξία των υδροτόπων στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στη διαχείριση του νερού» που συνδιοργανώθηκε από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Νέας Κίου σε συνεργασία με το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Καστρίου. Παρουσιάστηκε από την Πρόεδρο του Φορέα Διαχείρισης, κα. Αναγνωστοπούλου Μαρία το θέμα «Οι υδροτόποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές» και ο κ. Τρυφωνόπουλος Γιώργος, Βιολόγος συμμετείχε με την παρουσίαση «Μια περιοχή απόλυτης προστασίας».
- **30/03-01/04/2012** 1^ο Πανελλήνιο συνέδριο Marketing & Branding Τόπου που πραγματοποιήθηκε στο τμήμα μηχανικών χωροταξίας, πολεοδομίας και περιφερειακής ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο. Παρουσιάστηκε εργασία υπό την μορφή poster με τίτλο: «Προσέλκυση επισκεπτών σε προστατευόμενες περιοχές. Η πρόκληση του Πάρνωνα». Στόχος του συνεδρίου ήταν η στρατηγική προβολής και ταυτότητας των τόπων - εκδηλώσεις αστικού πολιτισμού.
- **18-22/06/2012** 12^ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας Οικολογίας και Εξέλιξης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου (ICZEGAR 12) που διοργανώθηκε από την Ελληνική ζωολογική εταιρία και το τμήμα βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Παρουσιάστηκε εργασία υπό τη μορφή poster με τίτλο: «Amphibians & reptiles». Στόχος του συνεδρίου ήταν η παρουσίαση όλων των πρόσφατων ερευνητικών πορισμάτων για τη

βιοποικιλότητα των ζώων (επίγεια, υπόγεια, γλυκών και θαλάσσιων υδάτων) της νοτιανατολικής Ευρώπης και της ανατολικής Μεσογείου.

- **22/10/2012** Διεθνές συμπόσιο με τίτλο "2Bparks sustainable tourism symposium" που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος 2Bparks (www.2bparks.org) που διοργανώθηκε από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ο φορέας έλαβε συμμετοχή στον πρώτο θεματικό άξονα (διαχείριση τουρισμού), όπου επικεντρώθηκε στην αναφορά των δράσεων πληροφόρησης, μέσω της παρουσίασης με τίτλο *"Environmental awareness and information in the protected area of Mount Parnon and Moustos wetland"*.

Κατά το έτος έτος 2013

- **03/11/2013** 4^η Μπιενάλε Αθήνας AGORA στο πρώην Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Πραγματοποιήθηκε συν-ομιλία με άλλες ομάδες και κοινό με θέμα «Προστατευόμενες Περιοχές και περιβάλλον σε κρίση: η περίπτωση του Πάρνωννα» στο πλαίσιο του 4^{ου} ΚΥΚΛΟΥ των εκδηλώσεων με θέμα «ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ».

Κατά το έτος 2014

- **30/10/2014** Συμμετοχή του Φ.Δ. στην επετειακή έκθεση με θέμα «Ανακαλύψτε την Άγνωστη Ελλάδα – Προστατευόμενες Περιοχές» για τις περιοχές NATURA της χώρας μας με αφορμή τα 50 χρόνια λειτουργίας του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας. Η εκδήλωση στις 30/10 διοργανώθηκε από Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας στο κέντρο ΓΑΙΑ στην Κηφισιά στην οποία συμμετείχαν ο Πρόεδρος του Δ.Σ., τέσσερα στελέχη και δύο εθελοντές του Φ.Δ.

Κατά το έτος 2015

- **28/03/2015** Ημερίδα με θέμα «Καλλιέργεια καστανιάς. Προοπτική-Προτάσεις-Μεταποίηση» στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας. Αναφέρθηκαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το κάστανο, όπως η ασθένεια του «έλκους της καστανιάς» και η νέα ασθένεια «σφήκα της καστανιάς», καθώς επίσης η καλλιέργεια του καστανίου και η μεταποίησή του, προτάσεις προβολής του προϊόντος αλλά και επενδυτικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη της περιοχής.
- **07-11/10/2015** 13^ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (ICZEGAR), στο Ηράκλειο Κρήτης. Η συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης αφορούσε στην παρουσίαση τεσσάρων επιστημονικών ανακοινώσεων ανακοινώσεις (poster) σχετικά με την πανίδα της προστατευόμενης περιοχής: "Diet of the Barn Owl (*Tyto alba*) in NE Peloponnese", "Mount Parnon: a micro-hotspot of freshwater-dependent biodiversity in Greece", "Bats (Chiroptera) of Mount Parnon and Moustos Wetland", "*Aphanius almiriensis*: an established and breeding population in Moustos wetland".
- **04-06/12/2015** Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο στη Ζάκυνθο με τη συμμετοχή του Προέδρου του Φορέα Διαχείρισης. Διοργανώθηκε από το Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου και αφορούσε σε ψήφισμα για την εύρυθμη λειτουργία των Φορέων Διαχείρισης μετά τις 31/12/2015.

Ημερίδες

Η διοργάνωση των ημερίδων έχουν ως στόχο τη γνωριμία του ευρύτερου κοινού με την πανίδα, τη χλωρίδα και τους φυσικούς οικοτόπους της προστατευόμενης περιοχής. Η ενέργεια αυτή κρίνεται απαραίτητη σε μια προσπάθεια ενημέρωσης και επιμόρφωσης του πληθυσμού και των επισκεπτών γύρω από θέματα αναγόμενα στην προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας και των σημαντικών φυσικών οικοσυστημάτων της προστατευόμενης περιοχής.

Στο πλαίσιο του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013 υλοποιήθηκε το **Πακέτο Εργασίας 2.3: Ημερίδες**.

Η πρώτη θεματική Ημερίδα για την προστατευόμενη περιοχή κατά το χρονικό διάστημα των ετών 2010-2015, διοργανώθηκε τον Φορέα Διαχείρισης στις 8 και 9 Σεπτεμβρίου στο Άστρος Αρκαδίας και στη Σπάρτη Λακωνίας, αντίστοιχα, με θέμα **«Η αξία της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού για τη φύση και τον άνθρωπο»**.

Κατά τις εργασίες της ημερίδας παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν οι αξίες της βιοποικιλότητας για τη φύση και τον άνθρωπο, η ειδικότερη σημασία των επιμέρους στοιχείων της προστατευόμενης περιοχής, το ιστορικό και οι προοπτικές του θεσμικού πλαισίου προστασίας της περιοχής, η ταυτότητα και οι δράσεις του φορέα διαχείρισης με το σκοπό και τους προϋπολογισμούς τους, οι αναπτυξιακές δυνατότητες που παρέχει ένα καθεστώς προστασίας μιας περιοχής και ενδιαφέροντα για τον ενεργό πολίτη σημεία της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Οι εισηγητές οι οποίοι εκλήθησαν και ανταποκρίθηκαν άμεσα στο κάλεσμα του Φορέα Διαχείρισης κατά σειρά παρουσιάσής τους ήταν οι ακόλουθοι:

- Δημόπουλος Παναγιώτης, καθηγητής Βοτανικής και Οικολογίας, Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, Πανεπιστήμιο Δυτικής Ελλάδος, Αντιπρόεδρος Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000 με θέμα: *«Η αξία της βιοποικιλότητας και το νόημα των Προστατευόμενων Περιοχών»*.
- Χρήστος Χρυσομάλλης, Αρχιτέκτονας, εκπρόσωπος ΥΠΕΚΑ στο ΔΣ Φορέα Διαχείρισης ΟΠΥΜ, με θέμα: *«Ιστορικό προστασίας και προοπτικές της περιοχής όρους Πάρνωνα - υγροτόπου Μουστού»*.
- Σιμάδη Παναγιώτα, Δασάρχης, Αντιπρόεδρος ΔΣ Φορέα Διαχείρισης ΟΠΥΜ με θέμα: *«Οι αξίες των οικοσυστημάτων του όρους Πάρνωνα»*.
- Μπόγλης Αργύριος, M.Sc. Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος, Στέλεχος Φορέα Διαχείρισης ΟΠΥΜ, με θέμα: *«Ταυτότητα του ΦΔ, σκοποί. Γενική Παρουσίαση Προγράμματος ΕΠΠΕΡΑΑ»*.
- Τρυφωνόπουλος Γεώργιος, PhD Βιολόγος, αναπληρωτής Διευθυντής Φορέα Διαχείρισης ΟΠΥΜ, με θέμα: *«Πλούτος και σημασία της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα - υγροτόπου Μουστού. Παρακολούθηση»*.
- Δημητρακοπούλου Αγγελική, Περιβαλλοντολόγος, Υπεύθυνη Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας Φορέα Διαχείρισης ΟΠΥΜ, με θέμα: *«Δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και δημοσιότητας του ΦΔ. Εθελοντισμός και Περιβάλλον»*.

- Αναστόπουλος Δήμος, Μ.Sc. Μηχανικός Περιβάλλοντος, Στέλεχος Φορέα Διαχείρισης ΟΠΥΜ, με θέμα: «Δράσεις επόπτευσης – φύλαξης».
- Μπούσμπουρας Δημήτρης, Ορνιθολόγος, γραμματέας ΔΣ Φορέα Διαχείρισης ΟΠΥΜ, με θέμα: «Η συμβολή του Φορέα Διαχείρισης στην ήπια ανάπτυξη της περιοχής».
- Αλεξία Βαρότσου, Δικηγόρος, Νομική Σύμβουλος Φορέα Διαχείρισης ΟΠΥΜ, με θέμα: «Ενδιαφέροντα σημεία της νομοθεσίας προστασίας της φύσης, ευκαιρίες συμμετοχής και ανάπτυξης για τις τοπικές κοινωνίες».

Ο Φορέας Διαχείρισης προέβη με την από τις 09 Σεπτεμβρίου 2014 σύμβαση (Α/Α 31), στην ανάθεση της υπηρεσίας στην εταιρεία «ΑΦΟΙ ΤΕΡΖΗ Ο.Ε.» με τίτλο «**Διοργάνωση Ενημερωτικών Ημερίδων**», που αφορούσε στην υλοποίηση τμήματος του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστου» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου είναι η περίοδος από 09.09.2014 έως 31.10.2015.

Το έργο περιλάμβανε την πλήρη ανάληψη από εξωτερικό συνεργάτη της διοργάνωσης μίας (1) διημερίδας/workshop, και δύο (2) θεματικών ημερίδων σε θέματα που ενδεικτικά αφορούν στην ενημέρωση και επιμόρφωση του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών γύρω από θέματα αναγόμενα στην προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στην προώθηση των ήπιων οικονομικών δραστηριοτήτων για τη δημιουργία μιας βιώσιμης οικονομίας προς όφελος των τοπικών κοινωνιών συμβατής με την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής, μέσω της ανταλλαγής επιστημονικών απόψεων αλλά και της ανάδειξης των καλών πρακτικών εφαρμογής σε άλλες προστατευόμενες περιοχές. Στα συμπεράσματα και στα αποτελέσματα από την υλοποίηση του έργου.

Εντός του έτους 2014 υλοποιήθηκε μέρος του έργου «Υπηρεσίες Διοργάνωσης Ενημερωτικών Ημερίδων» με τη διεξαγωγή προγραμματισμένης διημερίδας/συνάντησης εργασίας. Αναλυτικότερα:

- Την Τετάρτη 03 και την Πέμπτη 04 Δεκεμβρίου 2014, πραγματοποιήθηκε προγραμματισμένη ημερίδα με θέμα «**Οικοτουρισμός, μοχλός ανάπτυξης για την περιοχή μας**» στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της διημερίδας παρουσιάστηκαν και διατυπώθηκαν συγκεκριμένες προτάσεις για έργα και επενδύσεις συμβατές τόσο με την ήπια τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, όσο και με την προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, τέθηκαν αρκετά ερωτήματα σχετικά με τις δυνατότητες ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος της προστατευόμενης περιοχής, τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, τους τρόπους και το είδος ανάπτυξης που θέλουμε και χρειάζεται η περιοχή σε σχέση με τις μεθόδους προστασίας της.

Οι εισηγητές οι οποίοι εκλήθησαν και ανταποκρίθηκαν άμεσα στο κάλεσμα του Φορέα Διαχείρισης κατά σειρά παρουσίασής τους ήταν οι ακόλουθοι:

Τετάρτη 03 Δεκεμβρίου 2014:

- Σωτηρόπουλος Τριαντάφυλλος, Δημοσιογράφος – Πρόεδρος Δ.Σ. Δημοτικής Επιχείρησης Πληροφόρησης Επικοινωνίας, με θέμα: «**Ανάδειξη τουριστικού προϊόντος και τρόπος προσέλκυσης επισκεπτών**».

- Καραγιάννης Γεώργιος, Α΄ Αντιπρόεδρος Επιμελητηρίου Αρκαδίας, με θέμα: «*Ανάδειξη Τοπικού Τουρισμού*».
- Αναστασιάδη Αγνή, Ξεναγός - α/α Υπεύθυνη Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας ΦΔ Πάρνωνα-Μουστού, με θέμα: «*Ο ρόλος του Φ.Δ. Πάρνωνα - Μουστού στην προώθηση της οικοτουριστικής ανάπτυξης της περιοχής*».
- Παπαηλιού Αλέξανδρος, σκηνοθέτης. Παρουσίαση ντοκιμαντέρ του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας «*Όμορφο ταξίδι στο βουνό και στη θάλασσα*».
- Μπαρνιάς Αντώνης, Δασολόγος M.Sc., Συντονιστής ΦΔ Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς με θέμα: «*Απλές πιλοτικές δράσεις του ΦΔ Εθνικού Δρυμού Σαμαριάς για τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και την ανάδειξη της οικοτουριστικής εμπειρίας*».
- Μπόλης Σωτήρης, Ηλεκτρολόγος μηχανικός, Σύμβουλος ανάπτυξης με θέμα: «*Ευκαιρίες βιώσιμης ανάπτυξης στον Πάρνωνα*».

Πέμπτη 04 Δεκεμβρίου 2015

- Κουλεντιανού Αγγελική, Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων, μέλος Τουριστικής Επιτροπής Δήμου Β. Κυνουρίας, με θέμα: «*Ανάδειξη συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ευρύτερης περιοχής του Πάρνωνα*» /Εφη Καστραντά, δημοσιογράφος, εκπρόσωπος διαφημιστικής εταιρίας. Παρουσίαση τουριστικού Portal Δήμου Β. Κυνουρίας.

Στο πλαίσιο της διημερίδας, την ίδια ημέρα πραγματοποιήθηκε ξενάγηση – περίπατος στο παραδοσιακό χωριό του Αγίου Πέτρου με επίσκεψη σε εργαστήριο παραγωγής παραδοσιακών χειροποίητων προϊόντων.

Εντός του έτους 2015 ολοκληρώθηκε το έργο «Υπηρεσίες Διοργάνωσης Ενημερωτικών Ημερίδων» με τη διεξαγωγή δύο προγραμματισμένων ημερίδων. Αναλυτικότερα:

- Το Σάββατο 06 Ιουνίου 2015, πραγματοποιήθηκε η ενημερωτική Ημερίδα στις Καρυές Λακωνίας, με θέμα: «**Ο φυσικός πλούτος της προστατευόμενης περιοχής – αειφορική χρήση και εκμετάλλευση αυτού**».

Βασικός σκοπός της εκδήλωσης, ήταν η ενημέρωση των πολιτών γύρω από την αξιοποίηση και εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού, και η συμβατότητα των διαφόρων δραστηριοτήτων υπό το πρίσμα της διασφάλισης των αξιών της περιοχής, αλλά και των στόχων διατήρησης του τόπου και των κατοίκων της. Η δράση αυτή κρίθηκε απαραίτητο να υλοποιηθεί σε μια προσπάθεια ενημέρωσης για τις δυνατότητες που παρέχει η προστατευόμενη περιοχή στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

Οι εισηγητές οι οποίοι εκλήθησαν και ανταποκρίθηκαν άμεσα στο κάλεσμα του Φορέα Διαχείρισης κατά σειρά παρουσιάσής τους ήταν οι ακόλουθοι:

- Ο κ. Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Phd Βιολόγος, Υπεύθυνος Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του Φορέα Διαχείρισης με θέμα: «*Ο φυσικός πλούτος της προστατευόμενης περιοχής - αειφορική χρήση και εκμετάλλευση αυτού*».

- Οι κ.κ. Κωνσταντίνος Καρύγιαννης, Προγραμματιστής, και Γεώργιος Μαγγίνας, συνιδρυτής εταιρίας Grek Gid, με θέμα: «Εναλλακτικός Τουρισμός στην Κυνουρία – Το παράδειγμα του Αναρριχητικού Πάρκου Λεωνιδίου».
 - Ο κ. Ηλίας Κοντάκος, Αναπληρωτής Διευθυντής Δασών Π.Ε. Λακωνίας με θέμα: «Φυσικός πλούτος – Διαχείριση και Προστασία δασικού συμπλέγματος Πάρνωνα».
 - Ο κ. Γεώργιος Πορτοκάλογλου, Αντιπρόεδρος Συλλόγου ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο (Σπηλαιολογικός Ελληνικός Εξερευνητικός Όμιλος) με θέμα: «Τα Σπήλαια ως Εναλλακτική Μορφή Τουρισμού».
 - Ο κ. Ελευθέριος Καλπουτζάκης, Γεωπόνος, Δρ. Φαρμακευτικής, με θέμα: «Η χλωριδική ποικιλότητα του Πάρνωνα – Δυνατότητες εκμετάλλευσής της».
- Την Παρασκευή 13 Νοεμβρίου 2015, πραγματοποιήθηκε η τελευταία ημερίδα του Φορέα Διαχείρισης στο Λεωνίδιο Αρκαδίας, με θέμα: **«Η συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στην προστασία και στην ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής».**

Η ημερίδα αφορούσε στην παρουσίαση και συζήτηση των αποτελεσμάτων του έργου και τη συνολικότερη συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης στην επίτευξη των στόχων του έργου αλλά και από τη λειτουργία του στην προστατευόμενη περιοχή.

Οι εισηγητές οι οποίοι εκλήθησαν και ανταποκρίθηκαν άμεσα στο κάλεσμα του Φορέα Διαχείρισης κατά σειρά παρουσιάσής τους ήταν οι ακόλουθοι:

- Ο κ. Αργύριος Μπόγλης, M.Sc., Δασολόγος –Περιβαλλοντολόγος, Συντονιστής έργου Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. του ΦΔΟΠΥΜ, με θέμα: «Αποτίμηση υλοποίησης της Πράξης "Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού"» του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013».
- Η κα Αγνή Αναστασιάδη, Ξεναγός, α/α Υπεύθυνη Τμήματος Πληροφόρησης, Ενημέρωσης & Δημοσιότητας του ΦΔΟΠΥΜ, με θέμα: «Περιβαλλοντική ενημέρωση-ευαισθητοποίηση μαθητών και επισκεπτών στην προστατευόμενη περιοχή».
- Η κα Φωτεινή Δημάκου, Φύλακας/Ειδικός Δασικής Προστασίας, Στέλεχος Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης του ΦΔΟΠΥΜ, με θέμα: «Δράσεις επόπτευσης-φύλαξης και η συμβολή τους στην προστασία της προστατευόμενης περιοχής».
- Ο κ. Στέλιος Χαραλαμπόπουλος, Σκηνοθέτης, Ανάδοχος έργου «Παραγωγή Ταινιών και Ραδιοτηλεοπτικών Μηνυμάτων» του ΦΔΟΠΥΜ για την παρουσίαση του Ντοκιμαντέρ «Από Βορρά σε Νότο, σ' Ανατολή και Δύση».
- Ο κ. Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Ph.D. Βιολόγος, Υπεύθυνος Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του ΦΔΟΠΥΜ, Υπεύθυνος έργου Παρακολούθησης, με θέμα: «Η παρακολούθηση της βιοποικιλότητας στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού».
- Ο κ. Θεοφάνης Κωνσταντινίδης, Επίκουρος Καθηγητής Συστηματικής Βοτανικής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Επιστημονικός Υπεύθυνος Προγράμματος «Καταγραφή και Παρακολούθηση ειδών χλωρίδας» του ΦΔΟΠΥΜ και Ε. Καλπουτζάκης,

Γεωπόνος, Ph.D. Φαρμακευτικής, με θέμα: «*Η έρευνα και η κατανόηση της χλωρίδας του Πάρνωνα: διδάγματα από το πρόγραμμα εποπτείας και μελλοντικές προοπτικές*».

- Η κα Παναγιώτα Μαραγκού – Ph.D. Βιολογίας, Επιστημονική Υπεύθυνη Προγράμματος «Καταγραφή και Παρακολούθηση Ειδών ερπετών και αμφιβίων» του ΦΔΟΠΥΜ, Συντονίστρια Δράσεων Επιστημονικής Τεκμηρίωσης WWF Hellas, με θέμα: «*Τα ερπετά και τα αμφίβια στην περιοχή διαχείρισης του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού*».
- Η κα Έλενα Παπαδάτου – Ph.D. Οικολογίας, Επιστημονική Υπεύθυνη Προγράμματος «Καταγραφή και Παρακολούθηση Ειδών χειροπτέρων» του ΦΔΟΠΥΜ, με θέμα: «*Νυχτερίδες της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού*».

Πρώθηση της συμμετοχικής διαδικασίας - Εθελοντισμός

Ο Φορέας Διαχείρισης στο πλαίσιο υλοποίησης του **Πακέτου Εργασίας: 2.4:** «Πρώθηση της συμμετοχικής διαδικασίας» του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» υλοποίησε πρόγραμμα εθελοντισμού. Τα πεδία στα οποία εστίασε το πρόγραμμα επιμόρφωσης των εθελοντών ήταν:

1. Επόπτευση της προστατευόμενης περιοχής για την πρόληψη πυρκαγιών και για παράνομες δραστηριότητες, στο πλαίσιο ενίσχυσης του προγράμματος φύλαξης και επόπτευσης που υλοποιεί ο Φορέας Διαχείρισης.
2. Καταγραφή και παρακολούθηση των πληθυσμών των τύπων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας της προστατευόμενης περιοχής, στο πλαίσιο ενίσχυσης του προγράμματος προστασίας και διαχείρισης που υλοποιεί ο Φορέας Διαχείρισης.
3. Υποστήριξη των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής, στο πλαίσιο ενίσχυσης του προγράμματος ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης που υλοποιεί ο Φορέας Διαχείρισης.

Μέσω ανοικτού καλέσματος σε τοπικούς φορείς και ντόπιους κατοίκους που ενδιαφέρονταν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα, δημιούργησε (έως και τον Δεκέμβριο του 2015), μία ομάδα εθελοντών εβδομήντα τεσσάρων μελών. Οι στόχοι του προγράμματος αφορούσαν στην ενθάρρυνση των κατοίκων της προστατευόμενης περιοχής να γίνουν μέλη ενός δικτύου εθελοντών για την προστασία και την ανάδειξή της. Η ομάδα εθελοντών που θα συγκροτούνταν, θα επιμορφώνονταν κατάλληλα, μέσω ενημερωτικών εκδηλώσεων, με σκοπό να συμμετέχει ενεργά και να υποστηρίζει με ορθό τρόπο τις περιβαλλοντικές δράσεις που ο Φορέας υλοποίησε στο πλαίσιο της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού».

Τη Δευτέρα 17 Μαρτίου 2014, πραγματοποίησε την πρώτη ενημερωτική συνάντηση με την ομάδα των εθελοντών του στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους. Σκοπός της συνάντησης ήταν η συγκρότηση και ενεργοποίηση της ομάδας για την ενίσχυση των δράσεων του Φορέα Διαχείρισης. Η ομάδα ενημερώθηκε, μεταξύ άλλων, πως για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος, έχουν προβλεφθεί: **α)** η υλοποίηση σεμιναρίων εκπαίδευσης, **β)** η ενεργός συμμετοχή της ομάδας στις περιβαλλοντικές δράσεις που υλοποιεί ο Φορέας Διαχείρισης.

Με αφετηρία την πρώτη ενημερωτική συνάντηση για το πρόγραμμα εθελοντισμού, πραγματοποιήθηκαν εντός των ετών 2014-2015 τα ακόλουθα εκπαιδευτικά σεμινάρια:

1. **«Δασοπροστασία – Δασοπυρόσβεση και Προσανατολισμός»** συνολικής διάρκειας 16 ωρών, με βασικό εισηγητή τον Προϊστάμενο του Πυροσβεστικού Κλιμακίου Άστρους, κ. Μαρκόπουλο Βασίλειο. Το σεμινάριο υλοποιήθηκε στις 26 και 28 Μαΐου 2014 στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Έλαβαν μέρος 19 εθελοντές.
2. **«Τρόποι καταγραφής και παρακολούθησης των πληθυσμών των ειδών ερπετών και αμφιβίων»** συνολικής διάρκειας 8 ωρών, με βασικό εισηγητή τον επίκουρο Καθηγητή Ζωικής Ποικιλότητας του Τομέα Ζωολογίας – Θαλάσσιας Βιολογίας του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Παναγιώτη Παφίλη, μαζί με την Δρ Παναγιώτα Μαραγκού PhD Βιολόγο, συντονίστρια επιστημονικής τεκμηρίωσης και υποστήριξης WWF Ελλάς. Το σεμινάριο υλοποιήθηκε στις 16 Οκτωβρίου 2014 στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Έλαβαν μέρος 10 εθελοντές.
3. **«Τρόποι καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών πουλιών»** συνολικής διάρκειας 8 ωρών με βασικό εισηγητή τον κ. Ευστράτιο Μπουρδάκη, ειδικό επιστήμονα/Ορνιθολόγο μαζί με τον Γεωπόνο κ. Νίκο Τσιόπελα, μέλος της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας. Το σεμινάριο υλοποιήθηκε στις 08 Φεβρουαρίου 2015 στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Έλαβαν μέρος 10 εθελοντές.
4. **«Τρόποι καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ψαριών»** συνολικής διάρκειας 8 ωρών, με εισηγητή τον καθηγητή του Τμήματος Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Ιωάννη Λεονάρδο. Το σεμινάριο υλοποιήθηκε στις 09 Φεβρουαρίου 2015 στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους. Έλαβαν μέρος 11 εθελοντές.
5. **«Πρώτες βοήθειες σε άνθρωπο και τραυματισμένο άγριο ζώο»** συνολικής διάρκειας 8 ωρών, το οποίο αποτελούσαν από δύο ενότητες. Η πρώτη ενότητα αφορούσε στην παροχή πρώτων βοηθειών σε ανθρώπους, με εισηγήτρια τη Διευθύντρια του Κέντρου Υγείας Άστρους και Ιατρό, κα. Πηγή Περδικάκη. Η δεύτερη ενότητα αφορούσε στην παροχή πρώτων βοηθειών σε τραυματισμένα άγρια ζώα με εισηγήτρια την εκπρόσωπο του Συλλόγου Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής «ANIMA» και Νοσηλεύτρια άγριων ζώων, κα. Καίτη Αλευρά. Το σεμινάριο υλοποιήθηκε στις 16 Μαΐου 2015 στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους. Έλαβαν μέρος 17 εθελοντές.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης τμήματος του Υποέργου 1 «Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας» του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου στα πλαίσια της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Ε.Π. «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013», και για την καλύτερη οργάνωση της ομάδας των εθελοντών, διενεργήθηκε η υπ' αριθμ. 442/01-04-2014 πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, για την **«Προμήθεια εξοπλισμού εθελοντών»**.

Στις 15.07.2014 υπογράφηκε η σύμβαση μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του Αναδόχου «ΤΥΠΟΦΩΤ – ΚΟΣΚΙΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ / ΜΗΧΑΝΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ – ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΑ» για την εκτέλεση της προμήθειας. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της υπογραφείσας Σύμβασης (Α/Α 27), ο Ανάδοχος παρέδωσε εμπρόθεσμα στην έδρα του Φορέα τα καθορισμένα στη Σύμβαση, τα οποία παραλήφθηκαν με το υπ' αριθμ. πρωτ 1572/08.10.2014, οπότε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου.

Ομοίως στο ίδιο πλαίσιο δημοσιεύθηκε η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος 1662/24-10-2014 για την «**Προμήθεια ατομικού εξοπλισμού προστασίας εθελοντών δασοπυρόσβεσης**».

Στις 24.12.2014 υπογράφηκε η σύμβαση μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του Αναδόχου «ΒΕΡΤΟΥΔΟΣ ΣΠΟΡ ΜΟΝ/ΠΗ ΕΠΕ» για την εκτέλεση της προμήθειας. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της υπογραφείσας Σύμβασης (Α/Α 35), ο Ανάδοχος παρέδωσε εμπρόθεσμα στην έδρα του Φορέα τα καθορισμένα στη Σύμβαση, τα οποία παραλήφθηκαν με το υπ' αριθμ. πρωτ 328/11.03.2014, οπότε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου.

Συνεργασίες

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχήστερη εκπόνηση των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του Φορέα Διαχείρισης, είναι η καλή συνεργασία με διάφορους φορείς (τοπικούς, εκπαιδευτικούς κ.ά.) που έχουν άμεση σχέση με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων του. Σε περιπτώσεις συνδιοργάνωσης δράσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα στην προστατευόμενη περιοχή με άλλον φορέα ή υπηρεσία, το προσωπικό του Τμήματος πραγματοποίησε άμεσα όλες τις απαραίτητες επαφές/ συνεννοήσεις και με θετική διάθεση προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή συνεργασία.

Πολύ αποδοτική υπήρξε η συνεργασία με τους υπεύθυνους σχολικών δραστηριοτήτων των Νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Αρκαδίας, Λακωνίας, Αργολίδας, Κορινθίας και Μεσσηνίας). Μέσω αυτής της συνεργασίας, το Τμήμα παρείχε άμεσα πληροφοριακό υλικό σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, οπότε αυτό κρίνονταν απαραίτητο, αναφορικά με τις περιβαλλοντικές δράσεις που υλοποιούσε, ούτως ώστε με αυτόν τον τρόπο επιτεύχθηκε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο άρτια συνεργασία και τακτική επικοινωνία μαζί τους.

Ετήσια Έκθεση Αναφοράς και Αξιολόγησης

Στο τέλος κάθε έτους και προκειμένου να γίνεται ορθά η παρακολούθηση των πεπραγμένων, συντάσσεται από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης η Ετήσια Έκθεση Αναφοράς και Αξιολόγησης.

Στο πλαίσιο αυτό, κατά τα έτη 2011 - 2015 συντάσσονταν από το προσωπικό του Τμήματος Πληροφόρησης, τμήμα της ετήσιας έκθεσης αναφοράς του συνόλου των δράσεων του Φορέα Διαχείρισης που εφαρμόστηκαν για την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η αναγκαιότητα σύνταξης της ετήσιας έκθεσης συμβάλλει στην παρακολούθηση των αποτελεσμάτων και πρέπει να γίνεται συνεχώς με στόχο την ανανέωση, διαμόρφωση και προσαρμογή των δράσεων που ο Φορέας Διαχείρισης υλοποιεί κάθε φορά.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως καθίσταται προφανές ότι μέσα από ορθά στοχευμένα έργα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης, ο Φορέας Διαχείρισης μπορεί να επηρεάσει και να αλλάξει στάσεις, απόψεις και συμπεριφορές κοινωνικών ομάδων, καθώς επίσης να προωθήσει τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και των εμπλεκόμενων φορέων στη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής.

Κεφάλαιο 6

ΦΥΛΑΞΗ

ΠΕ1

Οι εργασίες -δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Επόπτευσης Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης.

Στο Τμήμα διατέλεσαν Υπεύθυνοι:

Ζαφείρω Βαξεβανίδου, M.Sc. Δασολόγος-Περιβαλλοντολόγος, Συντονίστρια ΕΠΠΕΡΑΑ & Υπεύθυνη του τμήματος τις περιόδους 2010 μέχρι τέλη Μαΐου του 2013 (παραιτήθηκε τον Μάιο του 2013).

Αργύριος Μπόγλης, M.Sc. Δασολόγος-Περιβαλλοντολόγος, Υπεύθυνος του τμήματος Ιούνιος του 2013 μέχρι τέλη Οκτώβρη του 2014.

Τωρινός Υπεύθυνος του Τμήματος:

Δήμος Αναστόπουλος, M.Sc. Μηχανικός Περιβάλλοντος, (Οκτώβριος 2014 μέχρι σήμερα).

Ειδικό Δασικής Προστασίας:

Φωτεινή Δημάκου, ΤΕ Δασοπόνος

Ιωάννης Δημητρακόπουλος

Γεώργιος Λυτρίβης

Γεώργιος Κωλέττης

Κωνσταντίνος Αναγνωστόπουλος (παραιτήθηκε στις 10-02-2012)

Ηλίας Πλακοκέφαλος (παραιτήθηκε στις 12-05-2015)

Κωνσταντίνος Μάγγος (παραιτήθηκε στις 15-09-2015)

Εποχικό προσωπικό Κοινοφελούς Εργασίας Ορισμένου Χρόνου (απασχολήθηκαν μέσω του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας για πέντε μήνες, από τον Νοέμβριο 2012):

Γεώργιος Μερκούρης

Παναγιώτης Αδάμης

Δημήτριος Σκαπέλος

Γενική περιγραφή φύλαξης

Περίοδων 2010 - 2015

Σκοπός της φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής είναι η μεγαλύτερη δυνατή προστασία της περιοχής, για την καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και κυρίως για την πρόληψη και την αποτροπή τους και αποτελεί βασική αρμοδιότητα του Φορέα.

Λόγω της ανεπάρκειας του θεσμικού πλαισίου του Φορέα, παρόλο που έχει εκδοθεί η Κ.Υ.Α. χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής, το προσωπικό φύλαξης δεν έχει τη δυνατότητα να διενεργεί ελέγχους, και η φύλαξη ουσιαστικά περιορίζεται στην παρατήρηση, στην σύσταση και στην άμεση ειδοποίηση των

αρμόδιων, για έλεγχο, υπηρεσιών.

Τόσο για τους ορεινούς όγκους όσο και για την υγροτοπική περιοχή, ο Φορέας Διαχείρισης με τα μέσα που διαθέτει έφτασε γενικά σε ένα πάρα πολύ ικανοποιητικό επίπεδο φύλαξης/προστασίας λόγω του ότι σε αυτό συνέβαλε η συνεχής εποπτεία, ενημέρωση, καθοδήγηση και συνεργασία των φυλάκων με όλα τα θεσμοθετημένα όργανα φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής, όπως:

- Πυροσβεστική Υπηρεσία
- Δασική Υπηρεσία
- Θηροφυλακή
- Αστυνομία

Τμήμα Επόπτευσης Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης

Τα μέσα που χρησιμοποίησε το Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης κατά τις περιόδους των ετών 2010 - 2015 ήταν:

- α) Ένα αγροτικό όχημα και δύο φύλακες στο Άστρος
- β) Ένα αγροτικό όχημα και δύο φύλακες στον Άγιο Πέτρο
- γ) Ένα αγροτικό όχημα και ένας φύλακας στο Λεωνίδιο

Κάθε όχημα και κάθε βάρδια περιλαμβάνει ένα οδηγό και σε ειδικές περιπτώσεις δύο υπαλλήλους. Ακολουθείται πρόγραμμα διαδρομών που συντάσσει ο Υπεύθυνος του Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης.

Η προμήθεια σύγχρονου και αξιόπιστου εξοπλισμού επέτρεψε να παρέχονται πλέον στο πεδίο αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Ο εξοπλισμός κάθε οχήματος είναι:

- Ένα σταθερό και ένα φορητό ασύρματο, οι οποίοι χρησιμοποιούν τις συχνότητες των δύο Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Αρκαδίας και Λακωνίας ανάλογα με την περιοχή στην οποία βρίσκονται (Αρκαδία ή Λακωνία). Οι ασύρματοι παραμένουν ανοικτοί καθ' όλη τη διάρκεια της βάρδιας, στην ανάλογη συχνότητα της περιοχής που βρίσκονται. Με αυτό τον τρόπο είναι πιο άμεση η επέμβαση της πυροσβεστικής υπηρεσίας και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης.
- Ένα βυτίο πυρόσβεσης χωρητικότητας 500 λίτρων και μάνικες πυρόσβεσης.
- Κιάλια, φακό, εργαλειοθήκη, αλυσοπρίονο, φωτογραφική μηχανή, αυτόματη κάμερα, φορητό GPS, οδηγό αναγνώρισης πουλιών/ φυτών/ ερπετών, ένα βίντσι (εργάτης), αντιολισθητικές αλυσίδες κ.α.
- Γαλότσες και ολόσωμες αδιάβροχες φόρμες.
- Αναλυτικοί χάρτες της περιοχής.
- Υπηρεσιακό κινητό τηλέφωνο.

Κατά τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας συμπληρώνονται τα εξής έντυπα:

- **Δελτίο Κίνησης Οχήματος:** όπου καταγράφονται οι διαδρομές με τις χιλιομετρικές αποστάσεις, η ημέρα κίνησης και η αντιστοίχιση του τιμολογίου βενζίνης. Παραδίδεται στον υπεύθυνο φύλαξης και αποστέλλεται μαζί με τα Μηνιαία δελτία δήλωσης δαπανών και τα αντίστοιχα τιμολόγια βενζίνης. Σημειώνεται ότι το όχημα κίνησης είναι είτε του Φορέα Διαχείρισης είτε ιδιωτικό όχημα.
- **Φύλλο Καταγραφής Συμβάντων Φύλαξης:** (Βιβλίο Συμβάντων): όπου καταγράφονται οι διαδρομές με τα διανυθέντα χιλιόμετρα και τυχόν παρατηρήσεις του υπαλλήλου. Χρησιμοποιείται για την Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων Φύλαξης και αποτελεί παραδοτέο της φύλαξης.
- **Δελτίο Παρακολούθησης:** όπου καταγράφονται τα βιοτικά δεδομένα που εντοπίζονται και μαρκάρονται με το GPS, ώστε να υπάρχει επικουρία του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης.

Ο υπεύθυνος του Τμήματος Επόπτευσης / Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης είναι συνοπτικά αρμόδιος για:

- την κατάρτιση των **Μηνιαίων Προγραμμάτων Φύλαξης**, τα οποία αποτελούν το πρόγραμμα βαρδιών κάθε υπαλλήλου στη φύλαξη. Τα Μηνιαία Προγράμματα αποστέλλονται στην Επιθεώρηση Εργασίας μηνιαίως προς έγκριση.
- Την κατάρτιση του **Εβδομαδιαίου Προγράμματος Φύλαξης**, στο οποίο καταγράφονται αναλυτικά οι διαδρομές κάθε υπαλλήλου. Υποχρεούται επίσης να το αποστέλλει σε κάθε συνεργαζόμενη υπηρεσία (πυροσβεστική, δασαρχείο κλπ), ώστε να γνωρίζουν οι αρμόδιες οι υπηρεσίες ποια σημεία εποπτεύονται καθημερινά.
- Συμπληρώνει πριν από κάθε κίνηση οχήματος την **Διαταγή Πορείας**, όπου αναγράφονται η ημερομηνία κίνησης, η αιτιολογία της κίνησης, και οι επιβαίνοντες στο όχημα. Αποστέλλεται μαζί με το **Δελτίο Κίνησης Οχήματος** και το αντίστοιχο τιμολόγιο βενζίνης στην Διαχειριστική Αρχή.
- Την σύνταξη του **Δελτίου Αυτοψίας**, σε περίπτωση εντοπισμού παράβασης, με επισύναψη φωτογραφικής τεκμηρίωσης
- Την παραπομπή των σημαντικότερων αυτοψιών – καταγγελιών προς το Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης με σκοπό τη σύνταξη επιστολών και καταγγελιών.
- Συγκεντρώνει μηνιαίως τα Φύλλα Καταγραφής Συμβάντων Φύλαξης, τα οποία αρχειοθετούνται ανά μήνα ως Μηνιαίο Βιβλίο Συμβάντων και χρησιμοποιούνται στην σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης Πεπραγμένων Φύλαξης.
- Σύνταξη Ετήσιας Έκθεσης πεπραγμένων φύλαξης.
- Συνεργασία με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Τήρηση του φωτογραφικού αρχείου φύλαξης

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Πυρκαγιές

Η πρόληψη των πυρκαγιών αποτελεί βασική αρμοδιότητα των φυλάκων του Φορέα Διαχείρισης τόσο στις ορεινές περιοχές του Πάρνωνα όσο και στις πεδινές. Η περίοδος επικινδυνότητας για τις πυρκαγιές ξεκινάει από αρχές Μαΐου και λήγει τέλος Οκτωβρίου. Κατά τους μήνες αυτούς διαμορφώνεται κατάλληλα ο εξοπλισμός των οχημάτων φύλαξης με βυτία πυρόσβεσης, χωρητικότητας 500 λίτρων νερού και μάνικες κατάσβεσης.

Τις περιόδους των 2010 - 2015, καταγράφηκαν 135 (εκατόν τριάντα πέντε) περίπου πυρκαγιές και συμμετείχαν σε αρκετές από αυτές στην κατάσβεσή τους σε δασικά και υδροτοπικά οικοσυστήματα. Τα αίτια των παραπάνω πυρκαγιών ήταν τις περισσότερες φορές από αμέλεια κτηνοτρόφων και ιδιωτών, ενώ ελάχιστες θεωρήθηκαν ως εμπρησμός.

Οι φύλακες είχαν καθημερινή και συνεχή επαφή με την Πυροσβεστική Υπηρεσία (Αρκαδίας και Λακωνίας), μέσω ασυρμάτων, και έτσι κατάφερναν να ειδοποιούν έγκαιρα σε περίπτωση φωτιάς καθώς και να επικουρούν την Πυροσβεστική Αρκαδίας ή Λακωνίας στο έργο της, περιπολώντας σε περιοχές που δεν υπήρχαν περιπολίες της υπηρεσίας. Στα περισσότερα περιστατικά η κατάσβεση γινόταν από κοινού, και σε αρκετά γινόταν αποκλειστικά από τους φύλακες του Φορέα Διαχείρισης. Οι εργαζόμενοι του Τμήματος Επόπτευσης, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, εργάζονταν υπερωριακά ώστε να βοηθούν την Πυροσβεστική Υπηρεσία στις κατασβέσεις των πυρκαγιών.

Τα περιστατικά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες είναι πιο έντονα και οφείλονται στις υψηλές θερμοκρασίες που επικρατούν στην περιοχή και ευνοούν την εκδήλωση πυρκαγιάς. Η άψογη συνεργασία με το Πυροσβεστικό Σώμα Αρκαδίας και Λακωνίας, επέφερε σημαντικότερα αποτελέσματα στην αποτροπή και άμεση επέμβαση στα περιστατικά πυρκαγιών που είχαμε καθ' όλη τη διάρκεια των ετών αυτών, με αποτέλεσμα οι εκτάσεις αυτών, να είναι ιδιαίτερα περιορισμένες.

Συλλογή τσαγιού και ειδών χλωρίδας

Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. υπ. αριθμ. 33999/2010, δεν επιτρέπεται η συλλογή φυτών χωρίς ειδική άδεια από το αρμόδιο Δασαρχείο. Στα φυτά αυτά κατατάσσονται κυρίως το τσάι (*Sideritis clandestina*) του Πάρνωνα, η ρίγανη (*Origanum onites*) καθώς και άλλα τοπικά ενδημικά είδη της περιοχής.

Το Δασαρχείο Σπάρτης είναι αρμόδιο για την διαχείριση του υψηλού δάσους του Πάρνωνα όπου και φύεται το τσάι. Οι φύλακες του Φ.Δ. προσπάθησαν να αποτρέψουν την αλόγιστη συλλογή και εμπορία του και με την αλλαγή του ωραρίου τους κατά τη περίοδο συγκομιδής του – μήνες Μάιος με Ιούλιο – αλλά και με στοχευόμενα εβδομαδιαία δρομολόγια, στις περιοχές του Πάρνωνα όπου φύεται.

Κατά τη διάρκεια των ετών 2010 – 2015 καταγράφηκαν μόλις 4 (τέσσερα) περιστατικά συλλογής τσαγιού κατά τη περίοδο συγκομιδής του λόγω του σωστού προγραμματισμού δρομολογίων και ωραρίου, αλλά και της συνεργασίας με τα αρμόδια Δασαρχεία.

Απόρριψη απορριμμάτων και στερεών αποβλήτων - Επιχωματώσεις

Κατά τη διάρκεια των ετών 2010 – 2015, καταγράφηκαν περίπου 156 (εκατόν πενήντα έξι) περιστατικά χώρων ανεξέλεγκτης απόθεσης απορριμμάτων αλλά και στερεών αποβλήτων από τους φύλακες του Φορέα Διαχείρισης σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής.

Για τις περιπτώσεις των αποθέσεων στερεών αποβλήτων ή απορριμμάτων, έγιναν έγγραφα από το Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης κατόπιν υποδείξεων του Τμήματος Φύλαξης για ενέργεια προς τις αρμόδιες υπηρεσίες για τις περισσότερες περιπτώσεις.

Σε συνέχεια του εντοπισμού και της καταγραφής των θέσεων ανεξέλεγκτης απόθεσης απορριμμάτων, ενημερώθηκαν οι αρμόδιες υπηρεσίες, όπως οι Δήμοι, η Περιφέρεια Πελοποννήσου,

το ΥΠΕΚΑ και η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων, τόσο εγγράφως όσο και προφορικώς.

Λαθραλιεία

Η καθημερινή επόπτευση της απόλυτου προστασίας περιοχής του Υγροτόπου Μουστού, όπου και απαγορεύεται κάθε είδους δραστηριότητας, είχε το επιθυμητό αποτέλεσμα, και κατά τη διάρκεια των ετών 2010 - 2015 διαπιστώθηκαν μόλις 31 (τριάντα ένα) περιπτώσεις λαθραλιείας όπου και καταγράφηκαν.

Το γεγονός ότι δεν υπάρχει επαρκής σήμανση, που να δηλώνει την απαγόρευση της εν λόγω δραστηριότητας, δεν διευκόλυνε το έργο των φυλάκων, οι οποίοι ενημέρωναν αρχικά τους παραβάτες και στη συνέχεια τους απομάκρυναν από το σημείο.

Λοιπές παράνομες δραστηριότητες

Αμμοληψίες: η συγκεκριμένη δραστηριότητα διενεργείται κυρίως στην περιοχή του υγροτόπου Μουστού και στα ρέματα του Τάνου και Βρασιάτη. Καθ' όλη τη διάρκεια των ετών 2010 - 2015 εντοπίστηκαν μόλις 10 (δέκα) περιπτώσεις παράνομης αμμοληψίας.

Απορρίψεις υγρών αποβλήτων: αφορά κυρίως υγρά απόβλητα ελαιοτριβείων, στα ρέματα Τάνου και Βρασιάτη, από ελαιοτριβεία της περιοχής κατά τους μήνες συγκομιδής ελαιοκάρπων. Υπάρχουν σταθερά σημεία απόρριψης των εν λόγω λυμάτων και ο Φορέας κατήγγειλε το γεγονός με επιστολές προς τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η απόθεση των αποβλήτων στις συγκεκριμένες περιοχές γίνεται εδώ και χρόνια, όπως αποδεικνύεται από σχετικές αεροφωτογραφίες. Καταγράφηκαν καθ' όλη την διάρκεια των ετών 2010 - 2015 μόλις 17 (δέκα επτά) περιστατικά .

Λαθροθηρία: Τα επτά καταφύγια Άγριας Ζωής που υπάρχουν στην περιοχή του Φ.Δ. κάνουν ιδιαίτερα δύσκολο το έργο των φυλάκων αλλά μέχρι και σήμερα δεν έχει εμφανιστεί κάποιο ιδιαίτερο κρούσμα λαθροθηρίας. Η πολύ καλή συνεργασία με τη θηροφυλακή και τους κυνηγητικούς συλλόγους καθώς και οι συνεχείς περιπολίες βοήθησε αρκετά στη πρόληψη και καταστολή της λαθροθηρίας. Ένα μειονέκτημα του Φ.Δ., πέραν της ελλιπέστατης νομοθεσίας περί αρμοδιοτήτων, είναι το ωράριο εργασίας, το οποίο δεν είναι δυνατόν να εκτελείται κατά τις νυχτερινές και πρώτες πρωινές ώρες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να έχουν εντοπιστεί 3 (τρία) κρούσματα λαθροθηρίας στη περιοχή του Μουστού, κυρίως τις νυχτερινές ώρες.

Υλοτομίες: Ειδικότερα στην περιοχή του ορεινού και δασικού όγκου της προστατευόμενης περιοχής έχουν εντοπισθεί ορισμένα περιστατικά παράνομων υλοτομιών. Εντοπίστηκαν 5 (πέντε) περιστατικά παράνομης υλοτομίας, κατά τη διάρκεια των ετών αυτών.

Λοιπές αρμοδιότητες και δραστηριότητες περιόδου 2010 - 2015

Καταγραφή άγριας πανίδας και ορνιθοπανίδας

Μία από τις βασικές αρμοδιότητες του Τμήματος Φύλαξης αποτελεί και η Καταγραφή και Παρακολούθηση ειδών, στα πλαίσια της συμμετοχής του στο Πρόγραμμα Καταγραφής & Παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων, στην περιοχή ευθύνης του Φορέα.

Κατά τη διάρκεια των περιπολιών τους οι φύλακες είχαν τη δυνατότητα να κάνουν παρακολούθηση διαφόρων ειδών ορνιθοπανίδας και άγριας πανίδας. Η χρήση οδηγών για ερπετά/ πτηνά/ θηλαστικά, κιαλιών και φωτογραφικών μηχανών ήταν τα κύρια μέσα για να κάνουν αναγνώριση στο πεδίο ενώ με τη χρήση GPS κατάφερναν να καταγράφουν το ακριβές σημείο και την περιοχή που βρίσκονταν.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν θα χρησιμοποιηθούν στην καταγραφή και χαρτογράφηση της ζωογεωγραφίας των ειδών της προστατευόμενης περιοχής.

Εκπαίδευση-Επιμόρφωση

Κατά τακτά χρονικά διαστήματα στη διάρκεια του ετών 2010 - 2015, οι φύλακες παρακολούθησαν σεμινάρια εκπαίδευσης - επιμόρφωσης σχετικά με την παρακολούθηση και καταγραφή ειδών, κυρίως ορνιθοπανίδας, όπου είναι πιο σύνθετη η αναγνώριση τους, καθώς και σεμινάρια διασωστικής εκπαίδευσης από την Πυροσβεστική Υπηρεσία.

Συντήρηση υποδομών - Τεχνική Υποστήριξη ΦΔ

Η συντήρηση κτηριακών υποδομών, του παραπάνω εξοπλισμού του Φορέα καθώς και η συντήρηση των μονοπατιών στην προστατευόμενη περιοχή, των παρατηρητηρίων κλπ. είναι μια από τις αρμοδιότητες των φυλάκων καθώς επίσης και η υποστήριξη, εξυπηρέτηση και ο έλεγχος της κίνησης των επισκεπτών μέσα στα όρια της προστατευόμενης περιοχής και η ενημέρωσή τους για τα υπάρχοντα μέτρα προστασίας της περιοχής.

Κατά τη διάρκεια των 2010 - 2015, συντηρήθηκαν εγκαταστάσεις που βρίσκονται εντός του Υγροτόπου Μουστου, οι οποίες είχαν υποστεί βεβηλώσεις.

Επίσης, συντηρήθηκαν εκ νέου οι εγκαταστάσεις που βρίσκονται εντός του Υγροτόπου Μουστου, καθώς και της περιοχής του δρυπώδους άρκευθου στη μονή Μαλεβής. Έγιναν πολλοί καθαρισμοί απορριμμάτων και στερεών υλικών κυρίως στις περιοχές απολύτου προστασίας, στα ρέματα Τάνου και Βρασιάτη, καθώς και στις περιοχές του ορεινού όγκου του Πάρνωνα.

Επίσης, το τμήμα φροντίζει για την συντήρηση των υποδομών του Φορέα, πχ. των οχημάτων και του κτηριακού εξοπλισμού. Επιπλέον, θα πρέπει να αναφερθούν οι περιπτώσεις απεγκλωβισμού οχημάτων επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής, κυρίως κατά την χειμερινή περίοδο.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι αρκετές φορές οι φύλακες συμμετείχαν στη διευκόλυνση της κίνησης του προσωπικού του Φορέα ή άλλου εξουσιοδοτημένου οργάνου.

Συνεργασία με το Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας

Οι φύλακες λειτουργούν τα Κέντρα Ενημέρωσης του Φορέα στο Άστρος, Άγιο Πέτρο και Καστάνισσα, σε έκτακτες περιπτώσεις κατά την απουσία των ξεναγών και συμβάλουν άμεσα σε όλες τις δράσεις – εκδηλώσεις Ενημέρωσης-Ευαισθητοποίησης. Παίζουν ενεργό ρόλο στις δράσεις που στοχεύουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, οι φύλακες του Τμήματος, συμμετείχαν σε δεκάδες ξεναγήσεις ομάδων και σχολείων στην προστατευόμενη περιοχή, ενώ βοήθησαν σημαντικά στην επιτυχημένη ολοκλήρωση διαφόρων εκδηλώσεων του Φορέα Διαχείρισης.

Συνεργασία με το Τμήμα Προστασίας και Διαχείρισης

Το δεύτερο Τμήμα στο οποίο συμμετέχουν ενεργά οι φύλακες είναι αυτό της Προστασίας και Διαχείρισης για την υποστήριξη/ υλοποίηση εργασιών διαχείρισης, για την αναγνώριση ειδών πανίδας και χλωρίδας, για την ορθή υποστήριξη των επιστολών που αποστέλλονται σχετικά με τις καταγγελίες παράνομων δραστηριοτήτων και για τη διευκόλυνση της κίνησης του προσωπικού του εν λόγω Τμήματος.

Η συνεργασία των δύο τμημάτων είναι άμεση κυρίως όσον αφορά τις καταγγελίες των παράνομων δραστηριοτήτων, και στην τεκμηρίωση των επιστολών που αφορούν επιχωματώσεις και απορρίψεις στερεών υλικών και απορριμμάτων, μέσω των αυτοψιών που διενεργούνται από τους φύλακες.

Οι φύλακες συμμετείχαν στις εξής επιπλέον εργασίες:

- ▷ Υπόδειξη στο κλιμάκιο Έλεγχου Ποιότητας της Περιφέρειας Πελοποννήσου των παράνομων δραστηριοτήτων εντός της περιοχής προστασίας του Φ.Δ.
- ▷ Καθαρισμό της Λιμνοθάλασσας του Μουστού και των όχθων της από απορρίμματα.
- ▷ Εργασίες πεδίου και μετακίνηση υπαλλήλων του Φορέα για καταγραφή των ειδών πανίδας και τυχόν τραυματισμένων ζώων.
- ▷ Τοποθετήσεις φωτογραφικών καμερών για την παρακολούθηση και καταγραφή των ζώων της περιοχής.
- ▷ Καθαρισμό μονοπατιών και δρόμων για την ασφαλή προσπέλαση τους.
- ▷ Μεταφορά τραυματισμένων ζώων και διακομιδή τους σε οργανώσεις περίθαλψης άγριων ζώων (ANIMA κλπ).
- ▷ Υποστήριξη ομάδων έργων χλωρίδας, πανίδας και τύπων οικοτόπων
- ▷ Καταγραφή στο Δελτίο Παρακολούθησης τα βιοτικά και αβιοτικά στοιχεία που εντοπίζουν στις περιοχές αρμοδιότητας τους, μαρκάρουν με το GPS τη γεωγραφική θέση και σημειώνουν το είδος και τον αριθμό των ατόμων που παρατηρούν.
- ▷ Ενημέρωση, εξυπηρέτηση και έλεγχος της κίνησης των επισκεπτών μέσα στα όρια της προστατευόμενης περιοχής
- ▷ Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από το πεδίο
- ▷ Σήμανση περιοχών με προστατευόμενα είδη χλωρίδας και πανίδας
- ▷ Εργασίες πεδίου και μετακίνηση υπαλλήλων για την φυτοκοινωνιολογική έρευνα στο Φωκιανό μαζί με τον ανάδοχο του έργου
- ▷ Εργασίες πεδίου και μετακίνηση υπαλλήλων για την φυτοκοινωνιολογική έρευνα στο Μουστο μαζί με τον ανάδοχο του έργου
- ▷ Εργασίες πεδίου και μετακίνηση υπαλλήλων για την φυτοκοινωνιολογική έρευνα στο Έλος Κ. Βερβένων μαζί με τον ανάδοχο του έργου
- ▷ Έλεγχος μονοπατιών στο Μουστό για το έργο
- ▷ Στην καταγραφή και αποτύπωση της καταστροφής της χλωρίδας και της πανίδας από την πυρκαγιά που υπέστην τα πέριξ της Λιμνοθάλασσας του Μουστού.
- ▷ Καθαρισμό της Λιμνοθάλασσας του Μουστού και των όχθων της από απορρίμματα.
- ▷ Συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό Σεμινάριο στη Λίμνη της Κερκίνης

Καταγραφή άγριας πανίδας και ορνιθοπανίδας - Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης

Μία από τις συμπληρωματικές αρμοδιότητες του Τμήματος Φύλαξης αποτελεί και η καταγραφή και παρακολούθηση ειδών, στα πλαίσια της συμμετοχής του στο Πρόγραμμα Καταγραφής & Παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων, στην περιοχή ευθύνης του Φορέα.

Κατά τη διάρκεια των περιπολιών τους οι φύλακες είχαν τη δυνατότητα να κάνουν παρακολούθηση διαφόρων ειδών ορνιθοπανίδας και άγριας πανίδας. Η χρήση οδηγών για ερπετά/ πτηνά/ θηλαστικά, κιαλιών, φωτογραφικών μηχανών και αυτόματων καμερών ήταν τα κύρια μέσα για να κάνουν αναγνώριση στο πεδίο, ενώ με τη χρήση φορητού GPS κατάφερναν να καταγράφουν το ακριβές σημείο και την περιοχή που βρίσκονταν.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν θα χρησιμοποιηθούν στην καταγραφή και χαρτογράφηση της ζωογεωγραφίας των ειδών της προστατευόμενης περιοχής.

Έγιναν πολλαπλές καταγραφές, και στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα νεκρά είδη που βρέθηκαν καθώς και ένα ενδεικτικό δείγμα των σπάνιων ειδών πανίδας και ορνιθοπανίδας που καταγράφονται καθημερινά. Επιπλέον, έχουν διασωθεί τραυματισμένα άγρια ζώα και έχουν αποσταλεί σε οργανώσεις περίθαλψης άγριων ζώων (ANIMA, κ.λπ).

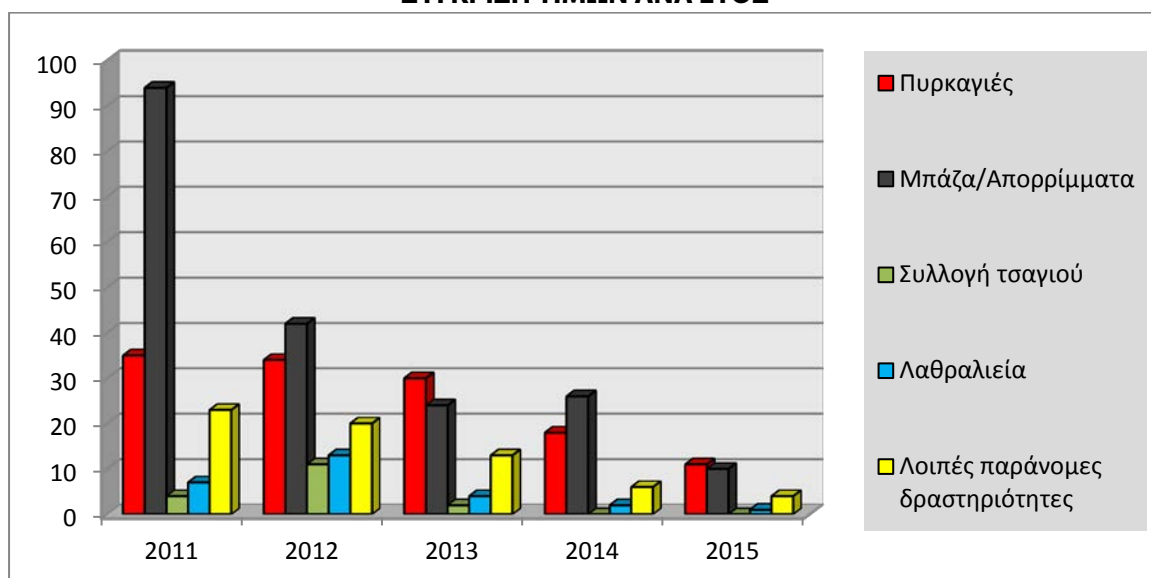
Στο κεφάλαιο της Παρακολούθησης εντάσσονται και οι επισκέψεις που έκαναν οι φύλακες σε Σπήλαια της περιοχής της Νότιας Κυνουρίας, μαζί με το Βιολόγο του Φ.Δ., για την εξερεύνηση και καταγραφή αυτών, καθώς και των ειδών πανίδας (νυχτόβιων θηλαστικών, ερπετών και εντόμων) που εντόπιζαν σ' αυτές.

Τέλος μια εθελοντική εργασία σε αυτόν τον τομέα, την οποία ανέλαβαν μερικοί από τους φύλακες, είναι το άνοιγμα εμεσμάτων (pellets) νυχτόβιων αρπακτικών για την εξακρίβωση των διατροφικών τους συνηθειών.

Συμπεράσματα Περιόδων 2010 - 2015

Κάνοντας χρήση της γνώσης που αποκτήθηκε στο πεδίο και στο αντικείμενο της φύλαξης πρέπει να απαντηθεί πρώτα το ερώτημα αν η φύλαξη πέτυχε ή όχι τους στόχους της. Η γενική άποψη που απορρέει από τα αποτελέσματα του Τμήματος είναι πως η φύλαξη κρίνεται επιτυχής και αυτό το αποδεικνύουν τα νούμερα που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια των περιόδων και τα οποία είχαν φθίνουσα πορεία όσον αφορά στην πλειοψηφία των παράνομων ενεργειών από τον Απρίλη του 2011 όπου και έγινε η πρόσληψη των φυλάκων, σε σύγκριση με τα υπόλοιπα έτη και το κλείσιμο του προγράμματος στα τέλη του 2015.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 2011 – 2015
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΙΜΩΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ

Παρόλο που οι φύλακες περιορίζονταν στην επίβλεψη και την εποπτεία της περιοχής χωρίς να μπορούν να κάνουν ουσιαστικό έλεγχο όταν εντόπιζαν οποιαδήποτε παράβαση, η παρουσία τους και μόνο στο πεδίο με τις περιπολίες που πραγματοποιούσαν έπαιξε ανασταλτικό ρόλο. Όμως δεν παύει η ανεπάρκεια στην δυνατότητα ανακριτικών αρμοδιοτήτων, να είναι κάτι που αποδεδειγμένα θα απέφερε πολλά περισσότερα αποτελέσματα.

Η φύλαξη κρίνεται επαρκής και αυτό αποδεικνύεται από το σύνολο των καταγεγραμμένων περιστατικών (Απρίλιος 2011-2015) τα οποία είχαν φθίνουσα πορεία αναφορικά στις παράνομες ενέργειες. Η παρουσία των φυλάκων στο πεδίο, παρόλο που περιορίζεται στην επίβλεψη, τη σύσταση και την εποπτεία της περιοχής, έπαιξε ανασταλτικό ρόλο. Τα περισσότερα περιστατικά παρατηρήθηκαν πλησίον κατοικημένων τοποθεσιών και των περιοχών με τη μεγαλύτερη τουριστική δραστηριότητα. Επιπλέον, για τους πολίτες το πιο σύνηθες περιβάλλον απόρριψης απορριμμάτων είναι τα ρέματα, χείμαρρους και υγροτοπικές περιοχές. Για αυτό το λόγο η πλειοψηφία των περιστατικών, δεν εμφανίστηκε μόνο στην περιοχή του Άστρους αλλά επεκτάθηκε και στις άλλες 2 ζώνες περιπολίας Άγιο Πέτρο & Λεωνιδίου όπου περιπολούν οι φύλακες. Μέσα από το γράφημα διακρίνουμε μια πτώση σε όλες σχεδόν τις παράνομες δραστηριότητες χρόνο με το χρόνο εντός της Προστατευόμενης Περιοχής.

Στο επίπεδο των συνεργασιών ο Φορέας Διαχείρισης κατάφερε να εμπλέξει όσο το δυνατόν περισσότερους ενεργούς φορείς και να συνεργάζεται στενά όχι μόνο με τα θεσμοθετημένα όργανα του Νόμου αλλά και με υγιείς κοινωνικές ομάδες (κτηνοτρόφους, παραγωγούς, συνεταιρισμούς κ.α.) των οποίων η συνεργασία είναι πολλές φορές ουσιαστική και ωφέλιμη. Τα έτη που διανύσαμε ήταν καίρια η συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, λόγω των αυξημένων πυρκαγιών στην περιοχή, αλλά και με τα κατά τόπους Δασαρχεία με αποτέλεσμα την αναστολή πολλών παράνομων δραστηριοτήτων.

Το Σχέδιο Επόπτευσης - Φύλαξης, περιόδου 06/2013 - 12/2015 (εγκρίθηκε με την υ.α. 53/2013 απόφαση του Δ.Σ.) εκπονήθηκε από το Φορέα Διαχείρισης και σύμφωνα με αυτό πραγματοποιήθηκε η φύλαξη από το προσωπικό για το παρόν χρονικό διάστημα. Το Σχέδιο Φύλαξης συνοδεύεται από ένα εκτενέστατο τεύχος χαρτών, οι οποίοι είναι βασικοί άξονες για την υλοποίηση του. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο τομέας του προσωπικού παρουσιάζει πρόβλημα σε σχέση με τον αριθμό των φυλάκων δεδομένου ότι τα όρια χωρικής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης εξαπλώνονται σε δύο Νομούς (Αρκαδίας, Λακωνίας) καταλαμβάνοντας έκταση περί τα 1.147,000 στρέμματα. Είναι φανερό ότι με μόνο πέντε φύλακες είναι ανέφικτη η καθημερινή κάλυψη τόσο μεγάλων χιλιομετρικών αποστάσεων και η ταυτόχρονη επόπτευση όλων των περιοχών προστασίας. Η διασπορά των φυλάκων και των οχημάτων τους σε τρεις περιοχές βοήθησε το έργο τους σε μεγάλο βαθμό αλλά και πάλι είναι αδύνατον να γίνεται εποπτεία σε βάρδιες καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας για να υπάρχει πλήρης έλεγχος των παράνομων δραστηριοτήτων στο πεδίο. Επίσης, με την υποβάθμιση που έχουν υποστεί μερικοί από τους ήδη υπάρχοντες φορείς (Πυροσβεστική Υπηρεσία, Δασαρχείο), λόγω περικοπών των απαραίτητων κονδυλίων, οι φύλακες μαζί με τους Ομοσπονδιακούς θηροφύλακες, μένουν να είναι οι μόνοι που ελέγχουν τις περιοχές προστασίας καθημερινά και εφόσον οι βάρδιες απαρτίζονται από ένα μόνο άτομο (εκτός ειδικών περιπτώσεων) γίνεται κατανοητό ότι επιτελείται ένα αρκετά δύσκολο έργο και με μεγάλο προσωπικό ρίσκο για όσα έχουν επιτευχθεί.

Τέλος, ο σύγχρονος και αξιόπιστος εξοπλισμός του Φορέα Διαχείρισης εμπλουτίστηκε κατά τη διάρκεια των ετών αυτών και αυτό συντέλεσε ακόμη περισσότερο στην καλή παρουσία των φυλάκων στο πεδίο και στην προσπάθεια τους τόσο στο να καταγράψουν είδη χλωρίδας, πανίδας και παράνομων δραστηριοτήτων όσο και στο να τις καταστείλουν.

Κεφάλαιο 7

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΠΕ3

Χαρτογράφηση του συνόλου της Προστατευόμενης Περιοχής

Εντός της περιόδου 2011-2014 υλοποιήθηκε η χαρτογράφηση της Προστατευόμενης Περιοχής. Συγκεκριμένα η δράση αφορά την δημιουργία βάσης δεδομένων για το σύνολο της Προστατευόμενης Περιοχής, που θα περιέχει:

- Τα γεωγραφικά όρια της χωρικής αρμοδιότητας του ΦΔ και των Περιοχών Προστασίας (Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης και Περιοχές Προστασίας της Φύσης).
- Ισοϋψείς καμπύλες (ισοδιάσταση 20m) (Υπολείπεται η χαρτογράφηση 2 Φ/Χ ΓΥΣ κλίμακας 1:50.000).
- Υδρογραφικό Δίκτυο.
- Οδικό Δίκτυο.
- Οικισμοί.
- Γεωλογικό υπόβαθρο.
- Τριγωνομετρικά σημεία.
- Λεκάνες απορροής.
- Αεροφωτογραφίες για το σύνολο της Προστατευόμενης Περιοχής [Χορήγηση άδειας χρήσης αεροφωτογραφιών της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε., σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Α.Π.ΠΡ 1439/23.02 & ΠΡ 1537/23.02, ΡΔ: 1218282/1219228 Άδεια χρήσης για τον ΦΔ (ΑΔΑ: Β4ΓΚ46Ψ84Η-ΟΟΨ)].
- Ψηφιακό μοντέλο εδάφους (DEM) για την περιοχή αρμοδιότητάς σε μορφότυπο ERDAS Imagine (img) [Χορήγηση DEM από τη ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε., σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Α.Π. ΔΨΣΥΠΠ 1541/18.11.2014, ΡΔ: 1434426 Άδεια χρήσης για τον ΦΔ (ΑΔΑ: 6ΤΔΗ46Ψ84Η-ΓΡΟ)].
- κ.α.

Η ανάπτυξη και συντήρηση της βάσης δεδομένων θα χρησιμοποιηθεί και αξιοποιηθεί για την εύρυθμη λειτουργία του ΦΔ, τους τοπικούς φορείς αλλά και τους αρμόδιους κεντρικούς φορείς.

Ο ΦΔ εντός του 2011 προμηθεύτηκε εξειδικευμένα προγράμματα (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών – GIS) και συσκευές (δύο (2) ArcPad), η χρήση των οποίων είναι αναγκαία για την χαρτογράφηση της Προστατευόμενης Περιοχής και την υλοποίηση της εν λόγω δράσης.

Η χαρτογράφηση και οριοθέτηση των ζωνών προστασίας της Προστατευόμενης Περιοχής αναμένεται να συμβάλλει θετικά:

- Στην αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και εποπτεία της προστατευόμενης περιοχής.
- Στην ανάπτυξη και διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου της παρακολούθησης (monitoring) ειδών.
- Στην έγκαιρή και έγκυρη ενημέρωση των πολιτών και των συναρμόδιων υπηρεσιών, διότι θα υπάρχει άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες για την προστατευόμενη περιοχή σχετικά με επιτρεπόμενες δραστηριότητες και όρους άσκησής τους, ώστε άμεσα να επιλύονται τυχόν ερωτήματα.

Με την χωρική βάση δεδομένων που δημιουργήθηκε δίνεται η δυνατότητα:

- Για την προάσπιση και ορθολογική διαχείριση της δημόσιας περιουσίας, σημαντικό μέρος της οποίας είναι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, καθώς και η αξιόπιστη οριοθέτηση τους για την αποτροπή από πάσης φύσεως φαινομένων καταπάτησης, παράνομων εκχερσώσεων και βίαιης αλλαγής της χρήσης τους.
- Για την διερεύνηση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και την προβολή των εμπράγματων δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου εντός των προστατευόμενων περιοχών, αξιοποιώντας το υπόβαθρο της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε. ως αναπτυξιακό εργαλείο άσκησης πολιτικής γης.
- Για την επίλυση χρόνιων προβλημάτων κάλυψης γης των εκτάσεων της Π.Π.
- Για τον καθορισμό των στόχων κατά τον σχεδιασμό της περιβαλλοντικής προστασίας των Π.Π. αλλά και των επενδύσεων των παραγωγικών κλάδων των τοπικών κοινωνιών.
- Για τον συνδυασμό γεωχωρικών δεδομένων, την αυτοματοποίηση της διαδικασίας ανάλυσης και διαχείρισης των δεδομένων και αναπαράσταση των αποτελεσμάτων με την βοήθεια χαρτών και διαγραμμάτων μέσω της χρήσης Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (G.I.S.).

Η ψηφιακή χαρτογραφική αναπαράσταση είναι το κατάλληλο εποπτικό περιβάλλον που επιτρέπει στους χρήστες του, ελέγχους νομιμότητας ή μη δραστηριοτήτων και έργων εντός των περιοχών προστασίας, για την ορθολογική προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και την διευκόλυνση της στρατηγικής λήψης αποφάσεων με την οποία θα βελτιωθεί η εφαρμογή πολιτικών προστασίας στο μέλλον.

Η βάση δεδομένων αποτελεί ένα δυναμικό εργαλείο το οποίο είναι υπό συνεχή επικαιροποίηση και εμπλουτισμό δεδομένων. Με την έναρξη της εκπόνησης των έργων Εποπτείας και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης και των τύπων οικοτόπων, αναμένεται να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη χωρική βάση δεδομένων.

Διεκπεραίωση – σύνταξη εγγράφων

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης, το προσωπικό του διεκπεραίωσε έγγραφα που σχετίζονται με τα ακόλουθα:

- Επικουρία των αρμοδίων διοικητικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών όρων που ισχύουν ή επιβάλλονται αντιστοίχως για έργα ή δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους.
- Σύνταξη αναφορών προς αρμόδιες υπηρεσίες για την αναστολή ή ματαίωση επιβαρυντικών για την προστατευόμενη περιοχή δραστηριοτήτων, έργων και την απομάκρυνση οχλουσών δραστηριοτήτων.
- Διενέργεια αυτοψιών σε εγκαταστάσεις ή δραστηριότητες, ιδίως όταν πιθανολογείται ότι η λειτουργία τους υποβαθμίζει το περιβάλλον, η σύνταξη σχετικών εκθέσεων, που κοινοποιούνται στις αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές και η εισήγηση των επιβλητέων κυρώσεων ή άλλων μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 1650/1986.

Η σύνταξη των εγγράφων συχνά χρειάστηκε τη συνεργασία διαφόρων φορέων, όπως η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος & Ιονίου (Γενική Δ/ση Χωροταξικής & Περιβαλλοντικής Πολιτικής – Δ/ση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού Πελοποννήσου - Δασαρχείο Σπάρτης - Δασαρχείο Κυνουρίας), η Περιφέρεια Πελοποννήσου (Δ/ση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού - Δ/ση Τεχνικών Έργων/Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας - Δήμος Βόρειας Κυνουρίας), το Υ.Π.Ε.Κ.Α. (Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος – Ε.Υ.ΠΕ. Τμήμα Β', Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος – Δ/ση Περιφερειακού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος).

Συγκεκριμένα, μέσα στο 2011 συντάχθηκαν τα ακόλουθα έγγραφα:

- Έγγραφα για θέματα ενημέρωσης υπηρεσιών, συνεργασίας, διαγωνισμούς, κ.ά.: 7 έγγραφα.
- Ενημέρωση χρήσεων γης-περιορισμών: 6 έγγραφα.

- Έγγραφα άδειας για ερευνητική εργασία: 1 έγγραφο.
- Έγγραφα αυτοψιών του προσωπικού του Τμήματος: 1 έγγραφο.
- Έγγραφα σχετικά με χωροθέτηση δραστηριοτήτων: 12 έγγραφα.
- Έγγραφα για χορήγηση στοιχείων: 2 έγγραφα.
- Έγγραφες καταγγελίες προς αρμόδιες υπηρεσίες: 5 έγγραφα
- Έγγραφα καθορισμού περιβαλλοντικών όρων δραστηριοτήτων σε περιοχές ευθύνης του Φ.Δ.: 12 έγγραφα.

Στο 2012 συντάχθηκαν τα ακόλουθα έγγραφα:

- Έγγραφα για θέματα ενημέρωσης υπηρεσιών, συνεργασίας, διαγωνισμούς, κ.ά.: 5 έγγραφα.
- Ενημέρωση χρήσεων γης-περιορισμών: 8 έγγραφα, τα περισσότερα για Περιοχές Απολύτου Προστασίας.
- Έγγραφα άδειας για ερευνητική εργασία: 3 έγγραφα.
- Έγγραφα αυτοψιών του προσωπικού του Τμήματος: 18 έγγραφα.
- Έγγραφα σχετικά με χωροθέτηση δραστηριοτήτων: 25 έγγραφα.
- Έγγραφα για χορήγηση στοιχείων: 18 έγγραφα.
- Έγγραφες καταγγελίες προς αρμόδιες υπηρεσίες: 21 έγγραφα.

Στο 2013 συντάχθηκαν τα ακόλουθα έγγραφα:

- Ενημέρωση χρήσεων γης-περιορισμών και χωροθέτηση δραστηριοτήτων και οικοπέδων: 11 έγγραφα.
- Έγγραφα άδειας για ερευνητική εργασία σε περιοχές ευθύνης του Φ.Δ.: 3 έγγραφα.
- Έγγραφα αυτοψιών του προσωπικού του Τμήματος: 8 έγγραφα.
- Έγγραφα για χορήγηση στοιχείων του Φ.Δ.: 10 έγγραφα.
- Έγγραφες καταγγελίες προς αρμόδιες υπηρεσίες: 6 έγγραφα.
- Έγγραφα καθορισμού περιβαλλοντικών όρων δραστηριοτήτων σε περιοχές ευθύνης του Φ.Δ.: 10 έγγραφα.
- Έγγραφα για θέματα ενημέρωσης υπηρεσιών, συνεργασίας, διαγωνισμούς, κ.ά.: 71.

Στο 2014 συντάχθηκαν τα ακόλουθα έγγραφα:

- Ενημέρωση χρήσεων γης-περιορισμών και χωροθέτηση δραστηριοτήτων και οικοπέδων: 10 έγγραφα.
- Έγγραφα άδειας για ερευνητική εργασία σε περιοχές ευθύνης του Φ.Δ. και γενικότερες συνεργασίες: 8 έγγραφα.
- Έγγραφα αυτοψιών του προσωπικού του Τμήματος: 9 έγγραφα.
- Έγγραφα για χορήγηση στοιχείων του Φ.Δ.: 8 έγγραφα.
- Έγγραφες καταγγελίες προς αρμόδιες υπηρεσίες: 13 έγγραφα.
- Έγγραφα καθορισμού περιβαλλοντικών όρων δραστηριοτήτων σε περιοχές ευθύνης του Φ.Δ.: 8 έγγραφα.

Στο 2015 συντάχθηκαν τα ακόλουθα έγγραφα:

- Ενημέρωση χρήσεων γης-περιορισμών και χωροθέτηση δραστηριοτήτων και οικοπέδων: 14 έγγραφα.
- Έγγραφα για χορήγηση στοιχείων του Φ.Δ.: 9 έγγραφα.
- Έγγραφες καταγγελίες προς αρμόδιες υπηρεσίες: 4 έγγραφα.
- Έγγραφα καθορισμού περιβαλλοντικών όρων δραστηριοτήτων σε περιοχές ευθύνης του Φ.Δ.: 9 έγγραφα.

Έγγραφα για θέματα ενημέρωσης υπηρεσιών, συνεργασίας, διαγωνισμούς, κ.ά.: 99 έγγραφα.

Κεφάλαιο 8

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Οι εργασίες -δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Γραφείου Διοικητικών Υπηρεσιών. Το Γραφείο στελεχώνεται από δύο άτομα και υποστηρίζεται και από τους άλλους εργαζόμενους του Φορέα Διαχείρισης:

- Αγγελική Δήμα, ΠΕ Οικονομολόγος/Λογίστρια
- Αγγελική Δημητρακοπούλου, ΠΕ Περιβαλλοντολόγος, (Παραίτηση την 26.10.2015)

Αρμοδιότητες γραφείου διοικητικών υπηρεσιών

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 21393/2006

Στις αρμοδιότητες του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών των Φορέων Διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 8 του «Κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνων και Υγροτόπου Μουστού» [Υ.Α. υπ' αριθ. 21393 (ΦΕΚ747/Β/21-6-2006)] περιλαμβάνονται συνοπτικά λειτουργίες:

- Διοικητικής υποστήριξης των Οργάνων διοίκησης του Φορέα
- Διοικητικής υποστήριξης των υπηρεσιών του Φορέα

Ειδικότερα οι αρμοδιότητες του Γραφείου είναι οι ακόλουθες:

Διοικητική υποστήριξη των Οργάνων διοίκησης του Φορέα

- Η παροχή κάθε φύσης γραμματειακής υποστήριξης για τις ανάγκες του Δ.Σ. και του Προέδρου του Δ.Σ.
- Η συγκέντρωση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Φορέα των κάθε φύσης κειμένων ή γενικά του πληροφοριακού υλικού, που προορίζονται για τα μέλη των Οργάνων διοίκησης του Φορέα.
- Η οργανωτική προετοιμασία των συνεδριάσεων του Δ.Σ.
- Η τήρηση των πρακτικών των αποφάσεων του Δ.Σ. με ιδιαίτερη μέριμνα για την οριστική διατύπωση των αποφάσεων του Δ.Σ. με τη συνεργασία του Συντονιστή έργου ΕΠΠΕΡΑΑ και του Γρ. Νομικής υποστήριξης.
- Η τήρηση αρχείων πρακτικών, εισηγήσεων και αποφάσεων των Οργάνων διοίκησης.
- Η μέριμνα για την αναπαραγωγή, διανομή ή αποστολή των αποφάσεων ή εισηγήσεων των Οργάνων διοίκησης στους κατάλληλους αποδέκτες, σύμφωνα με τις οδηγίες του Διευθυντή.
- Διοικητική υποστήριξη των υπηρεσιών του Φορέα.
- Η τήρηση πρωτοκόλλου όλων των εισερχομένων/εξερχομένων εγγράφων.
- Η συνεργασία με τον Συντονιστή έργου ΕΠΠΕΡΑΑ για τον χαρακτηρισμό/κωδικοποίηση και τη διανομή των προηγούμενων εγγράφων, εντός ή εκτός του Φορέα. Η διεκπεραίωση της διανομής αυτής.
- Τήρηση γενικού αρχείου εγγράφων του φορέα.
- Η τήρηση αρχείου αποδεκτών.
- Η διεκπεραίωση διοικητικών εργασιών για τις ανάγκες των υπηρεσιών (δακτυλογράφηση, αναπαραγωγή κειμένων, τευχοποίηση διαφόρων εντύπων, σφράγισμα φακέλων, επιμέλεια και αποστολή διαφόρων εντύπων, αποστολή fax κ.λπ.)

- Ο χειρισμός Τηλεφωνικού Κέντρου, FAX και άλλων μέσων επικοινωνίας.
- Υποδοχή, πληροφόρηση επισκεπτών στα γραφεία του Φορέα.
- Δακτυλογράφηση/Εισαγωγή στοιχείων σε Η/Υ.
- Εξωτερικές εργασίες κλητήρα και μεταφορά υλικών, εξοπλισμού και προσώπων με τα οχήματα του Φορέα σε συνεργασία με το Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης.
- Η μέριμνα σχετικά με την ασφάλεια και την καθαριότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του Φορέα.

Αναγκαιότητα – σημαντικότητα διοικητικών υπηρεσιών υποστήριξης

Απώτερος στόχος του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών του φορέα διαχείρισης είναι η υποβοήθηση της επιτάχυνσης της υλοποίησης του έργου ΕΠΠΕΡΑΑ, η ενίσχυση της ποιότητας της διαχείρισης και της παρακολούθησης της υλοποίησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βέλτιστη αξιοποίηση των κοινοτικών και εθνικών πόρων.

Κεφάλαιο 9

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Οι εργασίες -δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών. Το Γραφείο στελεχώνεται από ένα άτομο και υποστηρίζεται και από άλλους εργαζόμενους του Φορέα Διαχείρισης και από τον Ανάδοχο (εξωτερικό συνεργάτη) παροχής Λογιστικών Υπηρεσιών:

- Αγγελική Δήμα, ΠΕ Οικονομολόγος / Λογίστρια, Υπεύθυνη Γραφείου

Αρμοδιότητες γραφείου οικονομικών υπηρεσιών

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 21393/2006

Στις αρμοδιότητες του Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών των Φορέων Διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 7 του «Κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» [Υ.Α. υπ' αριθ. 21393 (ΦΕΚ747/Β/21-6-2006)] περιλαμβάνονται συνοπτικά οι λειτουργίες:

- Οικονομικής διοίκησης
- Λογιστηρίου
- Διαχείρισης προμηθειών
- Ταμειακής διαχείρισης
- Μισθοδοσίας και διαχείρισης θεμάτων προσωπικού

Ειδικότερα:

1. Οικονομική διοίκηση

- Η μέριμνα για τη τήρηση όλων των διαδικασιών που προβλέπονται στο Κανονισμό οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης του Φορέα.
- Η σύνταξη του προϋπολογισμού και του απολογισμού
- Η παρακολούθηση της υλοποίησης των εγκεκριμένων προϋπολογισμών, ο εντοπισμός αποκλίσεων και η εισήγηση για διορθωτικές παρεμβάσεις.
- Η διαμόρφωση και παρακολούθηση του ταμειακού προγράμματος του Φορέα.
- Η μέριμνα για την κανονική είσπραξη των εσόδων του Φορέα και την έγκαιρη κατάθεσή τους.
- Η διαχείριση / αξιοποίηση των χρηματικών διαθεσίμων του Φορέα.
- Η διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών.
- Η κατάρτιση σχεδίων χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του Φορέα σε συνεργασία με το Τμ. Πληροφόρησης, Δημοσιότητας και Εκπαίδευσης.
- Η μελέτη των οικονομικών καταστάσεων, η εξαγωγή συμπερασμάτων για την οικονομική πορεία και η διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας του Φορέα.

2. Λογιστήριο

- Η παροχή κάθε είδους στοιχείων για τη διαμόρφωση των οικονομικών προγραμμάτων του Φορέα.

- Τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των οικονομικών πράξεων του Φορέα (Λογαριασμοί λογιστικού σχεδίου, βιβλία, καταστάσεις κ.λπ.) σύμφωνα με το υφιστάμενο λογιστικό σχέδιο.
- Η τήρηση των διαδικασιών ετοιμασίας των παραστατικών για τη διενέργεια εισπράξεων και πληρωμών μετά από έλεγχο των σχετικών δικαιολογητικών.
- Η παροχή στοιχείων για την κοστολόγηση των έργων και των υπηρεσιών του Φορέα.
- Η τήρηση υποχρεώσεων της ασφαλιστικής και φορολογικής νομοθεσίας.
- Η εκκαθάριση και εντολή πληρωμής κάθε δαπάνης του Φορέα, η έκδοση των σχετικών ενταλμάτων πληρωμών στο όνομα των δικαιούχων, η καταχώρηση αυτών στα αντίστοιχα λογιστικά βιβλία και ο έλεγχος της νομιμότητας της κάθε δαπάνης.
- Η παρακολούθηση των τραπεζικών και άλλων δανείων.
- Η τήρηση αρχείου με όλα τα παραστατικά έγγραφα και αποδεικτικά δαπανών.
- Η σύνταξη του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων της χρήσης και όλων των απαιτούμενων οικονομικών εκθέσεων.

3. Προμήθειες

- Η τήρηση των διαδικασιών για την προμήθεια αναλωσίμων ή παγίων υλικών (Συγκέντρωση παραγγελιών από τις υπηρεσίες, έρευνα αγοράς, διενέργεια διαγωνισμών, ετοιμασία συμβάσεων κ.λπ.) που προβλέπονται στο κανονισμό προμηθειών του Φορέα.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση της εκτέλεσης των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών από τρίτους και της προμήθειας υλικών.
- Η τήρηση των διαδικασιών παραλαβής, αποθήκευσης και χορήγησης αναλωσίμων ή παγίων υλικών.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση των παγίων, καθώς και των κάθε φύσης αποθεμάτων υλικών του Φορέα.
- Τήρηση αρχείων προμηθειών, προμηθευτών και εξωτερικών συνεργατών του Φορέα.

4. Ταμείο

- Η διενέργεια όλων των εισπράξεων και πληρωμών που βασίζονται σε νόμιμα δικαιολογητικά.
- Η τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των ταμειακών πράξεων (Εκδίδει τα αποδεικτικά παραλαβής, συγκεντρώνει και καταχωρεί στα σχετικά λογιστικά βιβλία τις εισπράξεις εσόδων καθώς και των πληρωθέντων χρηματικών ενταλμάτων).
- Η εκτέλεση όλων των οικονομικών δοσοληψιών που σχετίζονται με Τράπεζες.
- Η απόδοση των κρατήσεων που γίνονται υπέρ τρίτων μέσα στις νόμιμες προθεσμίες.

5. Μισθοδοσία και διαχείριση θεμάτων προσωπικού

- Η τήρηση των διαδικασιών μισθοδοσίας προσωπικού. (Σύνταξη των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού, εκκαθάριση μισθών και ημερομισθίων, παρακράτηση των εισφορών των ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού και μέριμνα για τις σχέσεις με τα ασφαλιστικά ταμεία).
- Η τήρηση του μητρώου του προσωπικού του Φορέα με συνεχή ενημέρωση των υπηρεσιακών μεταβολών του.
- Η τήρηση των διαδικασιών που σχετίζονται με τις κάθε φύσης διοικητικές υποθέσεις του προσωπικού (προσλήψεις, στοιχεία ατομικής και οικογενειακής κατάστασης, εξέλιξη, αμοιβές, άδειες, απουσίες, βεβαιώσεις, πειθαρχικά κ.λπ.) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο παρόντα Κανονισμό και την εργατική νομοθεσία.
- Η παρακολούθηση και τήρηση των νόμων και των γενικών ρυθμίσεων της πολιτείας σε θέματα προσωπικού και εργασιακών σχέσεων.

Οργανόγραμμα* Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού

*(όπως 12/2015)

Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού

Άστρος Αρκαδίας, ΤΚ 22001
Τηλ. 27550 22021 Fax. 27550 22806
Email: info@fdparnonas.gr, WEB: www.fdparnonas.gr

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013»
«Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού»

Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΤΠΑ

ΕΠΠΕΡΑΑ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

«Κάνουμε τις πράξεις, ζούμε το αποτέλεσμα»

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης